ט"ז טבת תשמ"ד, 21.12.83 מיספר 2416 מחיר 150 שקלים (כולל מע"מ)

העולמ

יציאת טריפולי

הרקע של נסיון ממשלת שמיר למנוע את הפינוי

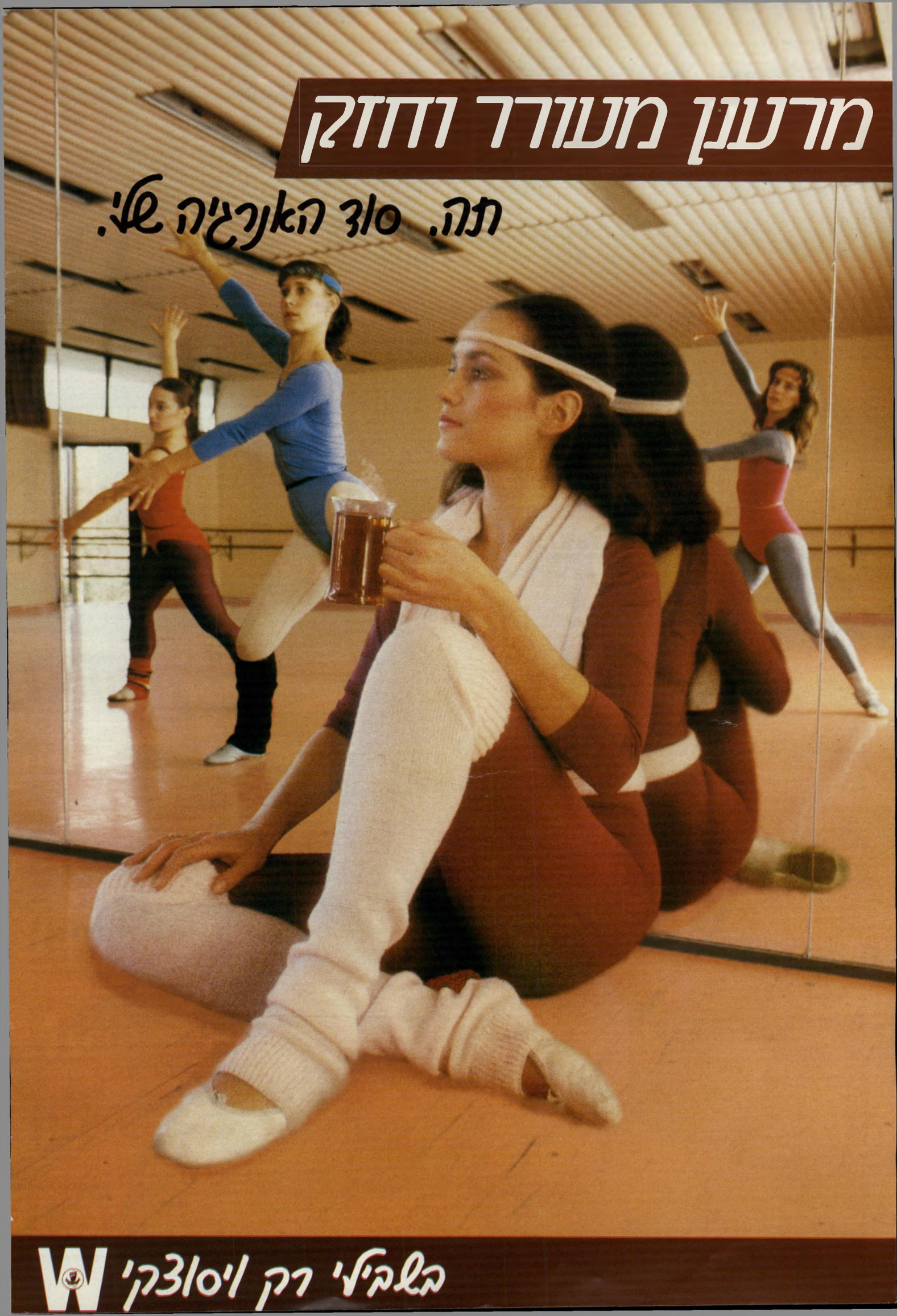
מרענן מעורר וחזק
תה. סוד האנרגיה שלי.
בשבילי רק ויטוקרי

מכתבים

כך זה מתחיל

גזענות בלב הגליל.

ביום השואה הבא, כאשר ישאלו בכלי־תיקשורת את השאלה המסורתית — כיצד זה יכול היה להתרחש, כיצד עם תרבותי ונאור כל־כך יכול היה להיסחף בנחשול האנטי־שמיות אכזרי? — תוכל הטלוויזיה לספק לעם משתומם את התשובה.

כל שיהיה עליה לעשות זה לשלוף מן ארכיון את תוכנית מיפגשים, ששודרה לפני בועיים בטלוויזיה.

בדיון ובכתבה שהובאה בראשיתו אפשר היה ראות כיצד אזרחים יהודיים טובים ומהוגנים תבטאים ונוהגים באנטישמיות כלפי ערבים, ריוק כפי שהתבטאו ונהגו לפני 50 שנה אזרחים מניים טובים ומהוגנים כלפי יהודים.

כך זה מתחיל!

ישראלה ממתידו,
חיפה

• • •

יער: תליהו

הקורא, האתגר והפובליציסט.

תמיד אתם מפרסמים דברים נגד אריאל שרון. אם תעזו פעם לפרסם משהו בשיבחו? רציתי כתוב לכם פעם משהו שלא תאהבו, אבל כושר

הניסוח שלי מוגבל. לכן נראה אם יהיה לכם האומץ לפרסם דברים המבטאים את הרגשתי, שפירסם פובליציסט מבריק:

„רשוב קמו הכל על שרון כשררישתם אחת: לתלותו. מרדכי וירשובסקי תובע את הרחקתו מהממשלה מפאת מיעוט עיסוקו בה. אך מניע מיעוט עיסוקו זה — מעצלנותו? הוא מוכן יות שר־החוץ ולא נותנים לו, מוכן להיות שר־החקלאות ולא נותנים לו, מוכן להיות שר ל תפקיד אחר ולא נותנים לו. מוכן לנהל ילו את ענייני ההתנחלויות ולא נותנים לו. אז לל שהם כובלים אותו יש לפטרו? ומזכירים לו ר חטא, שבהיותו שר־הביטחון הוא מיעט לדווח צעדיו לשרים. אך הנה בא דויד לוי ומגלה, עתה חדלו לדווח לשרים בכלל. וכלום צריך טר את שרון גם על שהוא בכ"ז דיווח? והלאה: שימים אותו בכך הוא תובע חקירת מיקרה גריר האמריקאי לואיס, שדרש מהממשלה זר את שרון, וכלום צריך לפטר אותו גם על ? לוא דרש לואיס להרחיק מכיסאו את הרצוג ר הרצוג היה סקרן לדעת פרטים על כך — ום צריך היה לפטר גם אותו? חידה."

משה שרמן, חולון

● הפובליציסט שאותו מצטט הקורא נו אלא ד"ר הרצל רוזנבלום, עורך **ידיעות־חרונות.**

רוזנבלום

• • •

דבר עברית עיתונאית

מה זה „אנגלית במיבטא בת־ימי כבד"?

קראתי את הכתבה על ספינת־ההימורים עולם הזה (7.12.83), עד שהגעתי לפסוק הדן יבטא של אחד המהמרים. בריווחה של שרית ו על „אנגלית במיבטא בת־ימי כבד" גילית נות לוקאלית.

כמו רבים אחרים בבת־ים, לא ידעתי שיש לנו בטא מיוחד משלנו. תודה על הגילוי.

אגב, באיזה מיבטא נכתבה הכתבה?

יפי שנון, בת־ים

• • •

רדת לארצות הגויים

על הכוונה: התחבורה הפרטית בשבת.

איזו חוצפה! עכשיו זוממים הדתיים — זיתוף־פעולה עם שר־התחבורה, חיים קורפו – לבטל את התחבורה הציבורית בשבתות הבריה.

כיצד ינסו להעניש אותנו מחר? בקצב הזה, יש שער, הם ינסו לאסור גם על תחבורה פרטית בת, ולנו לא יישאר אלא לרדת ממדינת־לכה לאיזו ארץ חופשית של גויים.

יעי ברדה, נהריה

• • •

חיין ולא אח

מילה אחת שהושמטה: בן.

במיכתב למערכת שפורסם בשמי בהעולם

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

דראמה בטריפולי

יאסר ערפאת בא לטריפולי מרצונו, ביודעו שהיא עלולה להיות מלכודת־מוות. הוא בחר בדרך זו כדי לסמל את הגורל הפלסטיני. בשעה שנעשו הפעולות האחרונות לפינוי הפגיזי חילופים של צה"ל את הנמל של טריפולי, מכלי ששתי המעצמות — ארצות־הברית או ברית־המועצות — יפריעו לו, בנסיון לחסל את אש"ף העצמאי. רק מדינית אירופה התייצבו לעזרתו של העם הפלסטיני.

6

כתבת השער האחורי:

חבורת ידלין חוזרת

„היא הרסה את **אשר ידלין**, ועכשיו היא רוצה להרוס גם אותי!" טוען **בצלאל גורלי**, אשתו, **חווה ארליכמן־גורלי** (בתמונה) הנאשמת במירמה, זיוף וגניבה. משיבה: „בעלי הלשין עליי, כדי לקחת ממני את הדירה!" עדת־המדינה נגדה אינה אלא **שרה הרי**, אחותו של ידלין.

56

מומחה לצרעת

סקוּפ

רופא־העור שהוזעק בשבוע שעבר לטפל כמנחם בגין הוא מומחה עולמי ל„מחלת הנסן" — הידועה יותר בשמה התנ"כי: צרעת. הערפל שמפזרים מקורבי בגין בעניין מצב בריאותו ממשיך לגרום לשמועות מדהימות ומבהילות.

13

האשם

בעוד שאריאל שרון נערך לקרב על מקומו בצמרת, מתגבשת בתנועת החרות חזית רחבה נגדו. הסיס־מה של יריביו היא פשוטה: „שרון אשם בהתמוטטות של בגין!"

12

הכסף נגמר!

„לא היה יותר כסף בקופה!" טוען מנהל הקאזינו הצף, „לכן סגרנו את העסק." מסתבר כי הנהלת הקאזינו לא היתה ערוכה נכונה לקראת המהמרים הישראלים, הנח־שבים בין מהמרי הקאזינו הטובים והנודעים בעולם.

67

אוזן בחנות חרסינה

אנשי יחידתו של **בנימין זיגל** עובדים במרץ על תיק־החקירה בפרשה שלתוכה שורבב שמו של אהרון אוזן, שר־העבודה והרווחה. ביקוריו התכופים ביחידה של **אריה איבצן**, מנכ"ל המישטרה, יכולים, אולי, להבטיח, כי החוקרים יורשו לשאול את השר כמה שאלות בדבר 8,5 אלף הדולארים, ובדבר הרהיטים שבביתו.

10

מהשופט באהבה

„נאשם רוצה למצוא בשופט אהבה. כשאני נותן עונש־כבד באהבה, הוא איננו כועס עליי," אומר בנימין כהן, **נשיא בית המישפט המחוזי, שפרש לגימלאות. בסכמו 33 שנים הוא מכריז: „נהניתי מהעבודה שלי – שיגעון!"**

14

זר לא יבין את ריקה זראי

„רק אל תקראו לי יורדת!" מתחננת **ריקה זראי**, זמרת **גן השיקמים** וקול **אורלוגין**, שבנתה לה קריירה מצליחה בפאריס, שם היא חיה עם בתה **יעל**. „למרות שלא מוניתי לכך, אני רואה את עצמי כשגרירה של ישראל בפאריס!" כך אומרת ריקה זראי, המספרת בגאווה על פעילותה למען הציונות.

40

סירוס או מאסר

„אשכים תמורת מאסר," הציע שופט אמריקאי לנאשמים באונס קבוצתי אכזרי. בארץ ובעולם נשמעים קולותיהם של מבקשי נקם להנהיג עונשים גופניים. בישראל גברו קולות אלה בעיקר לאחרונה, בעיקבות כמה מעשי־רצח אכזריים. אך האם הענשה אלימה תימנע עבריינות אלימה?

32

שקר מגויס

„**אם** אריאל שרון **שיקר במצח נחושה במיקרה שלנו, מה קורה בנושאים יותר סודיים ויותר כואבים?" שואל** חיים בקר, **סמח"ט „החטיבה שלא גוייסה", אשר פיקד על היחידה שכבשה את צור וצידון. בראיון מיוחד הוא מספר כיצד איבד את עינו וקובע: „אין גאווה במילחמה;**

16

נשים אוהבות

מגיל 12 עד גיל 15 קיימה **לאה** מגע מיני עם 218 גברים – כך כתוב ביומן שלה. אולם את האהבה האמיתית גילתה כשפגשה את **רחל.**

כיצד הגיעו השתיים לבית המעצר אבו־כביר, כחשודות בניסיון לרצח?

60

ועוד בגיליון זה:

● **המצור על דיר־אל־קמר נפרץ לפני 150 שנה – בספר חדש שעומד להופיע** 24

● **„אין עניין ציבורי" קבע היועץ המישפטי בתיק פלילי נגד אישיות ציבורית. מדוע היה עניין ציבורי באותו התיק, כשהנאשם לא היה איש־ציבור?** 31

● **הפסיכולוגית זיווית אברמסון מגלה למבוגרים את כל מה שלא ידעו עד היום על המין** 45

● **אבי יהב, פעיל חרות בדרום, החליט לעזוב את מחנה דויד לוי** 32

● **מלך מארוקו הזמין אותה לחולל לפניו, אבל ויולט ביטון מעדיפה ללמד ריקודי־בטן בישראל**

● **כמעט כל שחקני ישראל התקבצו ובאו לברך את השחקנית והמורה הדגולה, במלאת לה 89** 64

● **בשוק הכרמל בתל־אביב אפשר לקנות ממיטב האופנה – ובזול** 50

המדורים הקבועים:

מיכתבים 3
קורא יקר 4
תשקיף 9
במדינה 10
הנדון — עונש המוות של אמנון לין 11
תמרורים 13
אנשים זלמן־שושי ולקוחותיה 21
בלונים 23
מה הם אומרים— אברהם קימחי, עמירם רביב, מירה שחר, סוזי ברק, אבות ישורון ודן מרגלית 28
אנשים בעולם — אליזבת חוזרת לחודו 34
לילות ישראל 36
זה וגם זה 39
חשבון־נפש — של ריקה זראי 40
נמר של נייר — דויד שחר, שירת רוסיה, סטיבן קריין ושי פלדמן 42
רחל מרחלת על כל העולם 48
חלון־דאווה 50
עולם קטן — בנגלה־דש, אנגליה ואמריקה 52
יומן אישי — חילזון ושמו משה 55
תמרורים 57
קולנוע — פרנסואה טריפו 58
תשבץ 60
הווי 60
שידור 62
תמליץ שידורים — לישראל ולירדן 63
אתה והשקל — נדלן בקו ניו־יורק־תל־אביב 66
ספורט 68
הוריסקופ — מזל גדי 69
זה היה „העולם הזה" שהיה 70

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

הזה (23.11.83), הוצגתי כאחיו של אליהו חכים ז"ל, איש לח"י.

הנכון הוא שאני בן דוֹד חיו של אליהו.

שימעון חכים, רמת־השרון

● ● ●

להזמין את הנשיא לשעבר

הידיעה בהעולם הזה (תשקיף 7.12.83) סיפרה כי שמואל אוחנה וסעדיה גלב – שני פעילים אלמוניים של מיפלגת העבודה – הקימו מטה שיפעל למען בחירתו של יצחק נבון בראש מיפלגת העבודה.

לא ברור לי מניין שאבתם ידיעה זו וכיצד השתרבב שמו של חבר קיבוץ כפר־בלום, סעדיה גלב, אשר תמך בח"כ יצחק רבין וכיום תומך בנשיא לשעבר יצחק נבון ומתנגד לחברי־הכנסת שימעון פרס בעוד שאני תומך ללא סייג בח"כ שימעון פרס.

נכון שניהלתי מסע־החתמות בגליל, הקורא לח"כ פרס להזמין את הנשיא לשעבר, מר יצחק נבון, להצטרף להנהגת מיפלגת העבודה, מתוך ההכרה כי כיום זקוקה לו מיפלגת־העבודה וכי נבון יכול לתרום רבות להפגת המתח בן רבין ופרס, ובכך לסייע לח"כ פרס להוביל את המערך לשילטון.

שמואל אוחנה, קרית־שמונה

● ● ●

סופר(ת) מיואש(ת)

חמישה ספרים מחפשים קורא.

כתבתי חמישה רומנים שאינם מגיעים

קורא קלר־קריץ
חמישה רומנים

לקוראים. גם המבקרים לא מתייחסים. אשלח את הספרים למי שיתרום לכיסוי דמי־המישלוח.

ריקי קלר, ת"ד 39489,
תל־אביב 390 61

● *ריקי קלר הוא שם־העט של חוקר הספרות ד"ר ראובן קריץ. **נמר של נייר** (24.8.83) שיבח את הרומנים שלו והמליץ עליהם.*

החליפי את בעלך המשומש

וגם אל תשכחי את שמני־הסיכה.

כל הכבוד לקופירייטר שהגה את הרעיון הפירסומי: „הכן את אשתך לחורף — קח אותה לנופש באילת!"

לא נותר לי אלא לנוד לאשתו ולהציע לה: למה לך לסבול כל הדרך עד אילת? החליפי את בעלך המשומש בחדש! ואם את רוצה שגם הבעל החדש יהיה פירסומאי מוצלח כמו הקודם, הקפידי להחליף לו שמן כל 5000 מילה.

אוסנת דיין, חיפה

ימי פומפיאה האחרונים

אחדות לאומית בחתונת שפירא.
עשיתם שרות חשוב לציבור הישראלי התמים,

בכך שפירסמתם (העולם הזה 30.11.83) כיצד צמרת המדינה השתתפה בהילולה מנקרת־העיניים שנערכה בהילטון, שאורגנה היטב על־ידי יו"ר הקואליציה, ח"כ אברהם שפירא, לרגל חתונת בתו.

כל זה התרחש כאשר הסתדרויות וועדי־עובדים נאבקים על תשלום־המיקדמה על חשבון תוספת־היוקר, וכאשר קניית מוצר כלשהו מחייבת פקיחת שבע עיניים ונקיטת זהירות קפדנית, שהרי המחירים משתנים פעמיים ביום!

אותו אברהם שפירא אמר בהרצאה בלישכת המיסחר ישראל־אמריקה, „שהמצב הוא כה חמור, עד כי הכרח לבקש מן השוק האירופי המשותף תקופת־חסד של חצי שנה לפחות, שבה נטיל הגבלות חמורות על היבוא, וחובה להפסיק את הנסיעות לחוץ־לארץ."

מסתבר, כי בהילולה שלו השתתפו כל הסיעות, ומהבחינה הזו היתה כאן אחדות לאומית.

קורא בן־שחר
אחדות־לאומית

שבמבט לאחור מזכירה את ימי פומפיאה האחרונים...

משה בן־שחר,
יו"ר סניף לעם, גבעתיים

● ● ●

גם לחיות מגיע לחיות

נהג המזלזל בבעל־חיים עלול לפגוע גם בבני־אדם.

נסעתי השבוע מתל־אביב לירושלים. היה יום של שמש, אבל תופעה, שאינה נדירה בארץ, העיבה את פניה. כל הדרך מתל־אביב לירושלים היתה זרועה בפיגרי בעלי־חיים. היו שם לפחות ארבעה חתולים, שני כלבים וכיבשה אחת.

אני נוהגת בכבישי הארץ כבר יותר מתריסר שנים, נוסעת הרבה מחוץ לעיר ומעולם לא פגעתי בבעל־חיים. מדוע נהגים אחרים עושים זאת?

אורנה לוי, ירושלים

● ● ●

רוצחי הילדים

כבישי הארץ מסוכנים לילדים ולכל דבר חי.

לא פעם אני נוהגת לנסוע באוטובוס האחרון לתחנה מרכזית, ובכל פעם אני נדהמת מחדש מהתופעה: ילדים בגיל חטיכת הביניים שואלים את הנהג והנוסעים, אם „יש עוד אוטובוס לפתח־תיקווה," „יש עוד אוטובוס ללוד" וכו'.

ברור שאחרי חצות אין כבר אוטובוסים היוצאים מתל־אביב!

הילדים הנפחדים, באין ברירה, ממשיכים את דרכם לתחנה המרכזית, בתיקווה לאיזה מיקרה מוצלח — טרמפ, נהג מונית רחמן או לא ברור מה. במיקרים כאלה אני מוצאת את עצמי מציעה להם כסף, כדי שיוכלו להגיע הביתה במונית — ובשלום.

אני שואלת את כל ההורים: מדוע אינכם דואגים שילדיכם יהיה תמיד כסף בכיס, למיקרה שייקלעו מחוץ לבית בשעה בלתי־מקובלת?

פנינה כהן, תל־אביב

מישפחות הנעדרים פירסמו פלקאט מאיר עיניים, הקורא לציבור לעזור בחיפושים. זו יוזמה מובנת. מה שלא מובן הוא, מדוע ועד מישפחות־הנעדרים התפתה לפרסם גם את תמונתו של צחי אלג'ם, שלא נעדר כלל?

צחי בן ה־13 וחצי טבע בקישון ונקבר בקריית־אתא לפני שנה. אמו רדופת־הצער לא היתה מוכנה להשלים עם מותו, ולכן טענה שבנה נחטף ותחתיו נקבר אחר. הקבר נפתח, גופת הנער זוהתה במכון לרפואה מישפטית והמישטרה סגרה את התיק. מדוע ועד מישפחות־הנעדרים מבהיל שלא לצורך את הציבור?

משה נובומייסקי, חיפה

בשבוע אחד נרצחו שתי ילדות בנות 11. האחת נרצה בירושלים, בידי רוצח שהניח פצצה באוטובוס ונמלט. השנייה נרצחה בשכם, בידי רוצח שירה כדור ממכונית נוסעת ונמלט. האחת היא ילדה ישראלית, השנייה — ילדה פלסטינית.

כאשר נרצחה הילדה הישראלית בירושלים רעשה וגעשה כל הארץ. ראש־הממשלה הבטיח כי הרוצחים לא ינקו מעונש. הממשלה פירסמה מודעת־אבל, שבה נכתב: „נפלה מידי מרצחים בני־עוולה", וגם בקרב העם הפלסטיני — עמו של הרוצח — קמו אישים חשובים ובעלי מישקל לגנות את הרצח.

נער שטבע אלג'ם
צער אם

אל רצח הילדה הפלסטינית בשכם, לא שם לב איש מלבד כמה „שמאלנים יפי נפש".

מיקרה זה יצטרף, ללא ספק, אל רשימת הפשעים שהמישטרה „אינה מצליחה לפענח", דוגמת ההתנקשות בראשי־הערים, הטבח במיכללה האיסלאמית בחברון, ורצח אמיל גרינצווייג.

דליה בקר, תל־אביב

● ● ●

עצות לענות

רק עכשיו, כשהגיע לביתי־המעצר ברמלה, התפנה הקורא לקרוא את סיפורה של נערת־ליב'י ענת צחור, שנכשלה בתחרות מלכת־היופי („העולם הזה", 4.5.83). הוא פונה אליה:

ענת החמודה,

לדעתי, השופטים שגו לגבייך. אני מכיר את הרגשתך, כי גם לי היה עניין עם שופטים. באמת שהתאכזבתי קשות. אפילו הפסדתי 1000 דולר בהימור, כי הייתי בטוח שתזכי.

את יודעת, בחיים צריך מזל וגם קשרים, מאחרי־הקלעים. אבל אני מציע לך לא לבכות א לכעוס על מה שהיה, אלא להסתכל קדימה לעתיד.

דוגמנית צחור
„גם לי היה עניין עם שופטים"

את יודעת מה את שווה בשטח שלך, לכן א תתני לאיש עלי אדמות לאכזב אותך.

עמוס נחום, בית־המעצר רמל

● ● ●

להתרחק מהפייסנות

פירותיה של מילחמת האיים.

לפני שנה וחצי, תקופת מילחמת־פוקלנ נתגבשה חזית רחבה של כל השמאל הליברלי – מטוני בן ועד חיים ברעם — נגד תגובה בריטי צבאית לפלישה הארגנטינית. הדבר נומק בחוס תוחלת של המילחמה, וכל פיתרון צבאי למצ „חסר־פיתרון". האלטרנטיבה היתה לפנות לאו לנהל משא־ומתן וכיו"ב. האם צדקו חסידי דיע זו?

בימים אלה הוקמה בארגנטינה ממשל אזרחית, אחרי שבע שנות דיקטטורה פאשיסטי מהמרושעות שידעה מאה זו. אילולא מפל הצבא הארגנטיני במילחמת־פוקלנד, לא היה כ סיכוי למהפך. יתר על כן, ניצחון ללא מילחמ וכיבוש האיים היה בעל משמעות סימבולי עמוקה, והיה מבצר את שילטונה של הכ הצבאית לשנים רבות.

מילחמת פוקלנד, אף שלא פתרה את הבעי המיידית, הצילה את העם הארגנטיני משילט עריץ, הצילה ממוות אלפי צעירים ממחנ השמאל ונתנה סיכוי למדינה לעלות על מסל חדש.

מה הלקח? על השמאל הליברלי להתרח ממגמת הפייסנות (appeasement), א פוגעת באינטרסים של השמאל עצמו ומשר בעקיפין את מטרותיהם של המישטרים המאוס ביותר של תקופתנו.

צבי (ריקרדו) פלדמן, חול

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים, מודפסים במכונת־כתיבה, שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136, • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־משנה: דוב איתן • עורך תבנית: יוסי שגיו • עורכי ביתוב: ענת ישראלי וגיורא נויומן • צלמי מערכת: ציון צפריר ענת סרגוסטי וציפי מנשה • עורכת דסק: אהובה קורן • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

רוח ימים

אם קראת לפני שבועיים באחד היומונים כי נעמי אדווה נעצרה, בוודאי שאלת את עצמך איך יגיב העולם הזה על האירוע. מה גם שכל העיתונים הדגישו שהיא משתתפת בשבועון זה, והארץ אף מצא לנכון להכריז על כך בכותרת.

נעמי היא משתתפת קבועה בשבועון זה, אף שאינה חברת־מערכת מן המניין. בוודאי שקראת את כתבותיה המרתקות על המתרחש בעולם התחתון. אני מעז לאמר, כי אין שני לה בדיווח מסוג זה בעיתונות הישראלית כולה. איך צריך עיתון להתנהג כאשר אחד המשתתפים בו נעצר בחשד כלשהו?

זוהי דילמה.

אפשר להתעלם מהעניין בכלל. אבל זוהי גישה בלתי־חברנית, והיא עלולה לעורר אי־רצון אצל קוראים רבים. אתם כותבים על כל אדם חשוב שנעצר בחשד כלשהו," נידו, „אבל כשזה נוגע למישהו הקשור איתכם, אתם שותקים?"

אם כן — צריכים לכתוב. אבל מה?

יש פיתוי גדול לחוש לעזרת האדם שנחשד, ולזכות אותו מראש. אחרי הכל, אנחנו מכירים את החשוד. ידועים לנו עליו הרבה פרטים, העשויים לשפוך אור על הפרשה שבגללה הוא נעצר. אנחנו יודעים דברים שאינם ידועים עדיין למישטרה, לחוקרים, לשופט. והרי בשלב זה, בטרם נגשת כתב־האישום, העניין אינו בגדר סוב־יודיצה, מותר לכתוב את הכל.

נעמי אדווה
בכל זאת, בלי משוא־פנים

אך אם ננהג כך, יגיד מי שיגיד שאנחנו מנצלים לרעה את הכוח הנתון בידינו, כדי לעזור לחבר ולהשפיע על מישפט. ומה יהיה על סיסמתנו — „בלי מורא, בלי משוא־פנים?"

ואם נסתפק, לעומת זאת, בהודעה הרישמית היבשה כי חברנו נעצר, וכי הועלו נגדו החשדות האלה והאלה, נחטא ביוון ההפוך. יגידו שאנחנו מצטרפים לחשד.

בגיליון האחרון של העולם הזה (14.12.83) ראית איך פתרנו את הבעייה, לפי מיטב מצפוננו והבנתנו. לא התעלמנו מן הפרשה. להיפך, הבאנו אותה בשער ואחורי של הגיליון. לא הסתפקנו בציטוט ההודעה הרישמית, אלא פירטנו את ההאשמות שהועלו נגד נעמי אדווה. לא הבענו כל דיעה משלנו על הנושא, מתוך השקפה הבסיסית שיש להניח לבית־המישפט לקבוע מי צודק. אך הנחנו לנעמי אדווה לגולל מעל עמודי העיתון את הגירסה שלה — זכות שאנו מעניקים לכל נאשם, היה אשר יהיה, המבקש להשתמש בזכות זו בטרם הפך עניין סוב־יודיצה.

„זהו סתם שוויץ"

אגב, אם אתה חד־עין, בוודאי שמת לב לכך בשבועות האחרונים הפרנו את אחת המסורות הנושנות לנו.

העולם הזה מרבה לצטט דברים שכתב בעבר הקרוב והרחוק. ציטוט כזה מלווה תמיד באיזכור הגיליון המסויים, כדי לאפשר לך — אם אתה מעוניין בכך — לוודא את נכונות הציטוט, או לרענן את זיכרונך. אנחנו עדים שקוראים רבים מאוד אוספים את גליונות העולם הזה במשך שנים רבות. זהו מינהג האופייני לקוראי שבועון זה, וגאוותנו עליו.

עד כה נעשה האיזכור על־ידי ציון מיספר הגיליון של השבועון. לאחרונה היו שעירערו על נוהג ישן זה. „זהו סתם שוויץ שאינו במקומו," העיר אחד החברים הצעירים של המערכת. „אתם כאילו מניחים שכל קורא של העולם הזה זוכר מתי — ולפחות באיזו שנה

— הופיע כל גיליון. אבל יש דור חדש בארץ. איך אנחנו יכולים לזכור מתי הופיע גיליון מס' 1234?"

נאלצנו להודות. בצער מסויים, שהחבר צודק. אנחנו, הוותיקים במערכת, ואולי גם הקוראים היותר־ותיקים, זוכרים כי העולם הזה (651) הופיע באפריל 1950 — והיה הגיליון הראשון של המערכת שאני עומד בראשה. איזו זכות יש לנו לדרוש מקורא בן 33, שנולד באותו השבוע, לזכור זאת?

לכן, כדי להקל עליך, הנהגנו ציון חדש: במקום מיספר הגיליון יופיע להבא, בציטוטים מסוג זה, תאריך הופעתו. אולי כדאי להעיר משהו על עצם המינהג שלנו לצטט דברים מגיליונות העולם הזה.

שבועון זה אינו חי בהווה בלבד. בניגוד ליומון, החי היום ושמחר „עוטפים בו רגים," אנחנו משתדלים לייחס את מאורעות השבוע למכלול רחב יותר.

השבוע הזה המסוקר בגיליון שאתה מחזיק אותו כרגע בידך, אינו אלא חלק מרצף דברים, שהתחילו בעבר והמובילים אל העתיד. את העתיד אנחנו מנסים לגלות באמצעות ניתוח הגיוני, על פי הדברים הקורים בעבר. ואת העבר אנחנו מזכירים כדי שנבין מניין באים הדברים ולאן הם מובילים.

שיבולת בת 20

ואם מדברים על הקשר בין עבר והווה: השבוע הופיעה על המירקע, בתוכנית מוקד, גברת משכונת רניה

שיבולת דה־אן (מימין)
אחרי הכל, פגישה מחדש

בחיפה, בשם שיבולת קלר. היא דיברה על דאגת ההורים בשכונה לגורל ילדיהם, בעיקבות הפשע שאירע שם.

אם יש לך זיכרון ארוך מאוד, ואם אתה די ותיק, זכרת כמוני את הפנים של הגברת ואת השם הפרטי המיוחד־במינו. ולא טעינו.

שיבולת דה־אן, צעירה ירושלמית, היתה מועמדת בתחרות שערך העולם הזה לפני 27 שנים על התואר „צברית 1956". בתואר עצמו זכתה אופירה ארז שהיתה לימים לאופירה נבון, רעיית הנשיא החמישי.

אף ששיבולת לא זכתה בתואר, היא נחרתה בזיכרוננו, כי היתה צעירה מיוחדת־במינה. העולם הזה (958, סליחה 23.2.56) כתב עליה כך: „שיבולת דה־אן, המבשלת בקיבוץ הראל שבפרוזדור ירושלים, היתה ידועה במשק בכישרונות הזימרה והמישחק שלה, אותם היתה מדגימה גם בעת שהיתה קולפת תפוחי־אדמה במיטבח. כיום זוכים כישרונות אלה בייצוג מתאים על בימת להקת־פיקוד־המרכז הצבאית, שבה משרתת חברת־המשק בת ה־20.

„שיבולת, ילידת ירושלים, חניכת השומר הצעיר, מוצאת את ההווי הסאלוני ,הולך ופושט זרועותיו ומנסה להחדיר את הקלוקל והמכוער בחיינו,' מאושרת בחיי הקיבוץ: ,חוץ־לארץ אינה קוסמת לי בכלל. אם אוכל לחיות באילת או בנגב, דיי.'"

אך שיבולת נישאה לקצין־ים והולידה ארבעה ילדים. הבכור הוא בן 20, כפי שהיתה אז, והוא קצין בצה"ל. היא עצמה עקרת־בית בשכונה החיפאית האמידה. היה צר לי לשמוע שהיא דוגלת בעונש־מוות (ראה הנדון). 27 שנים הן הרבה זמן.

הבריכה המזוממת היחידה באילת.

גם כל היתר ימצא חן בעיניך.

מלון לגונה
L AGOONA רגונה
059-72176/7

חדש לפנויים/יות בקרוב עומד להופיע

„טנדרו"

דו־שבועון להכרויות לפנויים/יות

החוברת שאת/ה זקוק/ה לה כדי לצאת מהמסגרת ולהכנס למעגל הכרויות וקשרים חדשים.

בחוברת, שתופץ בדוכני העיתונים בארץ, יתפרסמו מידי שבועיים הודעותיהם של פנויים/יות הרוצים/ות ליצור אתך קשר בסוף השבוע.

אם הנך פנוי/ה בסוף שבוע 13–14.1.84 ומעוניין/ת ליצור קשר, שלח/י הודעתך (עד 12 מילים) בצירוף 1200 שקל ל„טנדו הכרויות", ת.ד. 87, רמת־השרון.

חפשו את החוברת הראשונה בדוכני העתונים ב־10.1.84.

סטודיו B ארלוזורוב 82, ת"א 237026
בהנהלת אבי פאנק

★ כושר גופני וחיזוק שרירים
★ שמירה על גיזרה
★ יציבה נכונה
★ גמישות

יש לנו מה להציע לך!

בסטודיו B — אולמות ממוזגים מורים מוסמכים
ג'אז, אירובי, מתיחות יוגה, סטפס, התעמלות

הי עכשיו!
הוצאה לאור * פרסום * יעוץ אסטרולוגי
שדרות אבהם 5 רמת־גן טלפון 734847
מכתבים ת.ד. 1167 נבעתים 53211

טריפולי: מישחק באש

דבוע זה הפך עובדה גלוייה, ברורה וחד־משמעית:

כיום שיתוף־פעולה ישיר והדוק בין ממשלות ישראל וסוריה למען חיסול אש"ף העצמאי, המסוגל להשתתף בתהליך השלום.

בשעה שנעשו ההכנות האחרונות לפינוי כוחות אש"ף מטריפולי, ניתנה פקודה לחיל־הים של צה"ל להפגיז את הנמל, כדי להרתיע את האוניות מלהתקרב. באותה שעה התכונן הצבא הסורי למיתקפה חדשה על טריפולי, ושכירי־החרב הפלסטיניים של המישטר הסורי, הקרויים „מורדים", איימו להרוג את יאסר ערפאת אם לא יתפנה תוך שלושה ימים.

כדי להסיח את הדעת מן הקנוניה הצינית בין ממשלת־שמיר ובין שונאי־ישראל הגדולים ביותר בעולם הערבי, ניתנה לחיל־האוויר של צה"ל ההוראה להפציץ גם את בסיסי האירגונים הפלסטיניים הפרו־סוריים באיזור בחמרון.

יחידה של לוחמי אש"ף משקיפה על העיר

הפצצות אלה, שאין בהן שמץ של טעם ותועלת, היו מלאכת־מחשבת של הסוואה פוליטית.

● סוריה: להרוג באמצעות שליח

כל צד בקנוניה זו ידע מה הוא עושה, ולשם מה.

הסורים נכשלו בניסיונם להשמיד את אש"ף בכוח צבאי. טריפולי לא נכבשה.

מטרתם העיקרית היא להרוג את יאסר ערפאת. אך הדבר אינו קל להם, וגם אילו יכלו — אין הם חפצים לבצע את זממם בעצמם.

חאפט' אל־אסד החולה ואנשיו יודעים היטב, שאם יוטל עליהם האשם למות ערפאת, תהיה ניקמת הפלסטינים בהם נוראה. ערפאת הוא כיום המנהיג הבלתי־מעורער של העם הפלסטיני. אם ייהרג, יהיה בעיני הפלסטינים לקדוש. מיליוני פלסטינים ברוח הזה ובדור הבא ייצאו לגאול את דמו.

אל־אסד הוא הרבה יותר מדי פיקח מכדי לקבל אשמה זו על עצמו. אילו היה ערפאת בניכר, יכלו הסורים לנסות לרצחו באמצעות שליח מקבוצת אבו־ניידאל, כפי שרצחו את עיצאם סרטאווי ורבים אחרים. אף שכל בר־דעת יודע כי אבו־ניידאל אינו אלא זרוע של מוסד־המודיעין הסורי, לא קיבלו הסורים על עצמם מעולם את האחריות למעשיו. (ובכלל זה: הניסיון לרצוח את השגריר הישראלי בלונדון, שלמה ארגוב — מעשה שסיפק לאריאל שרון במתכוון את העילה לפלישה ללבנון.)

● ישראל: טוב הפלסטיני המת

כל מה שקורה עכשיו בטריפולי מיוחס על־ידי העולם הערבי במישרין לשילטון הסורי.

לכן אין הסורים יכולים להרוג את ערפאת שם. **הם רוצים שישראל תהרוג אותו. ואכן, יצחק שמיר ומשה ארנס מובנים לכך בשימחה ובששון.**

בניגוד לאסד, אין שמיר ומשה ארנס יודעים דבר וחצי דבר על העולם הערבי. אין הם מודעים לתוצאות האיומות העלולות לנבוע מהריגת ערפאת על־ידי ישראל — גידול דור שלם של מתאבדים פלסטיניים, שמטרתם היחידה בחיים תהיה לנקום את ניקמת עמם על־ידי זריעת מוות, חורבן והרס בישראל.

שמיר, ארנס וחבריהם הם אנשים בעלי אופק צר, ידע מועט ותבונה אפסית. הם רואים לפניהם רק מטרה אחת: לספח את הגדה והרצועה. נדמה להם שהגורם היחידי המפריע להם בכך, הוא אש"ף המתון, העלול להכיר מחר בישראל ולתבוע את הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה.

בעיניהם, הפלסטיני המתון היחידי הוא הפלסטיני המת.

מכאן שיתוף־הפעולה המושלם: ירושלים ודמשק, הצבא הסורי וחיל־הים הישראלי, אבו־מוסא ואבו־מישה.

● ארצות־הברית: הסכמה בשחיקה

כל זה ברור לגמרי. כל פלסטיני מבין זאת, וגם רוב המדינאים המפוכחים בעולם.

פחות גלוי הוא תפקידן של שתי מעצמות־העל במישחק זה.

למראית־עין תומכת ארצות־הברית בפינוי כוחות אש"ף מטריפולי. אין היא יכולה לטעון אחרת, כי המטרה המוצהרת של ארצות־הברית (ושל ממשלת־ישראל) היא להביא ל„יציאת כל הכוחות הזרים" מלבנון. הצבא הפלסטיני הוא הכוח הזר הראשון המוכן לצאת.

על כן, אין ארצות־הברית יכולה לעזור בגלוי לממשלת־שמיר למנוע את יציאת ערפאת. אין היא יכולה להצדיק זאת בעיני הציבור האמריקאי, המחכה בכליון־עיניים להוצאת המארינס מביירות, והרי שהיית המארינס שם מוסברת על־ידי הנשיא רונלד רגן ככורח השעה, עד ליציאת כל הכוחות הזרים.

ארצות־הברית צריכה גם להתחשב בדעת־הקהל במדינות הערביות הפרו־אמריקאיות, מעמד השליטים הפרו־מערביים בסעודיה ובארצות אחרות קשה גם בלאו הכי. אחרי שהושגה ברעש רב „הסכמה אסטראטגית" בין ארצות־הברית וישראל, בעת ביקורו של שמיר בוושינגטון, גובר הזעם בארצות הערביות ה„מתונות".

אם יתברר כי ארצות־הברית תומכת בניסיונן של ישראל וסוריה להשמיד את ערפאת וכוחותיו בטריפולי, יגבר הזעם פי כמה.

חוסני מובארכ מודע לכך. מיספר גדל והולך של מצרים, משמאל ומימין, מאשימים את אנוור אל־סאדאת המת ואותו בהפקרת הפלסטינים לגורלם. לכן יצא מובארכ מגידרו כדי לתמוך בערפאת. השבוע גם קיבל את רוב הפצועים הפלסטיניים, שהספיקו להתפנות מטריפולי. אך מובארכ קשור בחוט־שבורו בארצות־הברית, ואם תיפול על ארצות־הברית האחריות להריגת ערפאת, עלולה התוצאה להיות חמורה לגביו, כמו לגבי השליטים הסעודיים.

אך למעשה תומכת ארצות־הברית במאמצי שמיר ואסד להשמיד את הצבא הפלסטיני בטריפולי.

האמריקאים הקפידו שלא לעשות זאת בכל מעשה גלוי. אך לא יעלה על הדעת ששמיר וארנס יתנהגו כפי שהתנהגו השבוע, מבלי שקיבלו לכך הסכמה מפורשת מארצות־הברית.

היחסים בין ממשלות ישראל וארצות־הברית הם כיום כאלה — גם באופן רישמי — שאסור לשמיר לעשות שום מעשה חשוב במרחב מבלי להתייעץ על כך תחילה עם ארצות־הברית.

הטלת המצור המוגבר על טריפולי השבוע היה מעשה חשוב ממדרגה ראשונה. אין ספק כי הדבר נעשה אחרי קבלת אור ירוק מארצות־הברית.

● ברית־המועצות: יוק

מסתורית עוד יותר התנהגותה של ברית־המועצות. מוסקווה וגרורייה הקומוניסטיים במרחב (וביניהם רק"ח), שתקו בראשית ההתקפה הסורית על אש"ף בטריפולי. כאשר התברר כי ההתקפה נכשלה, נקטה מוסקווה עמדה דו־משמעית: תשלום מס־שפתיים לערפאת, תוך המשך התמיכה המאסיווית הבלתי־מותנית בסוריה. הדבר מצא את ביטויו גם במאמר של פעיל ערבי מרכזי של רק"ח, אמיל תומא, שתמך בערפאת. מאמר זה הרגיע במעט את התסיסה שהחלה מתפשטת בקרב ציבור אוהדי־רק"ח בישראל ובגדה המערבית.

אולם מחדליה של מוסקווה זעקו לשמיים.

לברית־המועצות יש כיום בים־התיכון צי גדול, שהוא שני רק לצי השישי של ארצות־הברית.

די היה בנוכחות פריגאטה סובייטית אחת בנמל טריפולי, כדי לשים קץ לכל ההפגזות של ממשלת־שמיר. לא היה עולה על דעתן של ישראל וארצות־הברית להיכנס לעימות כלשהו עם ברית־המועצות על נושא זה.

אולם ברית־המועצות נעלמה מן השטח ומן המפה. הכוח הסובייטי האדיר, החובק־עולם, כאילו אינו קיים כאשר מדובר על גורל הפלסטינים. כך זה היה בעת המצור על ביירות, וכך זה כעת בעת המצור על טריפולי.

לא זה בלבד שברית־המועצות לא היתה מוכנה להסתכן בסיכון הקטן ביותר למען הפלסטינים — היא לא היתה מוכנה לנקוף אצבע גם כשזה לא היה כרוך בשום סכנה.

הסיבה: הקשר ההדוק שלה עם סוריה, הבסיס היחידי שנותר לה במרחב. המעצמה הסובייטית האדירה הפכה בת־ערובה של חאפט' אל־אסד.

מצדיקי מוסקווה מנסים לתרץ את המחדל ההיסטורי בשיתוקה הגמור של המדיניות הסובייטית, בעיקבות מחלתו של יורי אנדרופוב וחילופי־המישמרות המתמשכים במוסקווה. לדבריהם, ברית־המועצות אינה מסוגלת לקבל שום החלטה על שום נושא, אלא בשעת־חירום קיצונית.

גם אם נכונה סיבה זו, הרי היא מעידה שבלוחה־העדיפויות של מוסקווה, גורלו של העם הפלסטיני נמצא במקום התחתון. למוסקווה פשוט לא איכפת.

● אירופה: בין אש לאש

ידידים היחידים שנותרו לעם הפלסטיני בשעה זו הם בעלי יכולת מועטה לעזור.

מדינות הים־התיכון — ובראשן צרפת, יוון ואיטליה — מבינות את הבעיה הרבה יותר מאשר המעצמות הרחוקות. הקשר הנושן שלהן עם העולם הערבי, הכנתן את בעיותיו וקירבתן לזירה, שיכנעו אותן שכדאי להן להושיט עזרה לעם הפלסטיני בשעתו הקשה.

● יוון של אנדריאס פאפאנדריאו, ראש־הממשלה בעל הדיעות העצמאיות, בלטה במיוחד. פאפאנדריאו הוא אולי המנהיג הסוציאליסטי היחידי באירופה ה„מערבית" שאינו מוכן להיות בן־ערובה של מיפלגת־העבודה הישראלית. כשזו פועלת בשליחות ממשלת־הליכוד. הוא העניק לנציגות אש"ף באתונה מעמד של שגרירות. במשבר הנוכחי סיפק את האוניות הדרושות לפינוי הצבא הפלסטיני. ביניהן אוניה שנקנתה בשעתו מבעלים ישראליים — הביל"ן.

ליוון יש קשרים עתיקים עם העולם הערבי עוד מהתקופה שבה חי מיעוט יווני גדול במצריים. היא עוקבת מקרוב אחרי הנעשה בעולם הערבי. היא רוצה להיעזר בערביו בסיכסוך ההיסטורי שלה עם תורכיה המוסלמית. פאפאנדריאו ממשיך בקו זה.

כדי להקל את המצב רמז פאפאנדריאו השבוע שהוא מוכן לשפר את היחסים הקרירים של יוון עם ישראל, אם יעבור הפינוי ללא תקלה.

● **איטליה**, שגם לה יחסים עתיקים עם המרחב, לא היתה מוכנה להרחיק לכת כדי כך. אבל היא סיפקה את האוניה שהובילה את הפצועים הפלסטיניים מטריפולי לקפריסין.

● **צרפת**, המדינה היחידה שהיתה מוכנה ומסוגלת לספק לציי־הפינוי את ההגנה הצבאית היתה חשובה במיוחד.

צרפת נמצאה בדילמה. מזה מאות בשנים יש לצרפת קשרים הדוקים עם המרחב. קשרים אל נותקו בימי הקנוניה הצרפתית־ישראלית ברשיטת במיבצע־סיני של 1956, אך מאז יב נשיאותו של שארל דה־גול היא משתדלת לשקמם. היא משתוקקת גם להחזיר לעצמה את התדמית של מעצמה גדולה, שאינה גרורה אמריקאית.

לוחם אש"ף בטריפולי

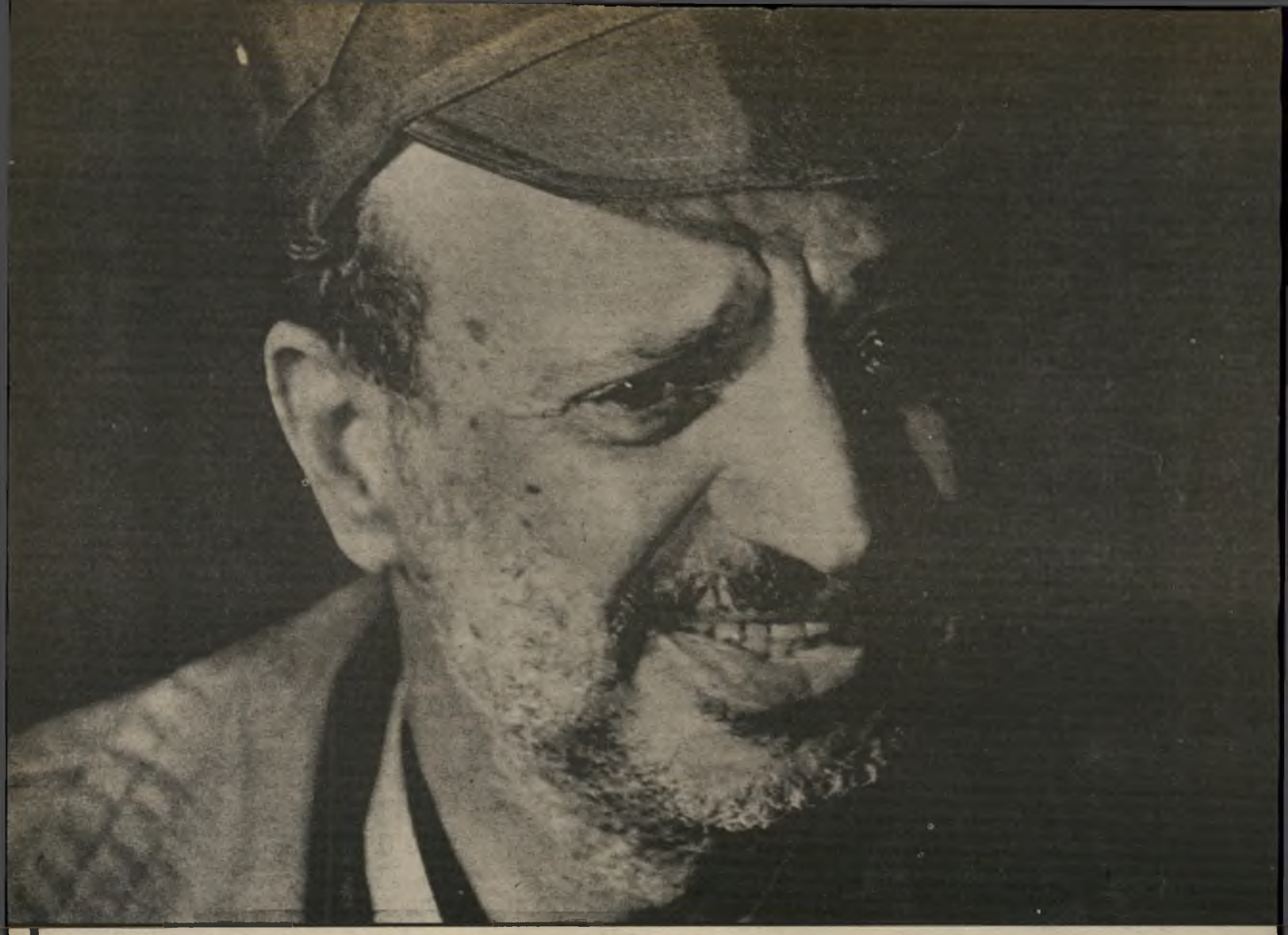

לצרפת יש צי צבאי בים־התיכון, הכולל גם נושאת־מטוסים רבת־רושם, קלמנסו. העוגנת ב־עיתים קרובות בנמלי הים־התיכון המיזרחי. היא הוריעה שהיא מקבלת על עצמה את הגנת המיבצע.

אך ברגע שהחל המישחק הישראלי בטריפולי, התערער כוח־הרצון הצרפתי.

גם הצרפתים הבינו כי ממשלת־ישראל לא ניתה מעוזה להתנהג כפי שהתנהגה, לולא נהנתה מתמיכה אמריקאית מלאה. נשיא־צרפת ה־שמאלי" פראנסואה מיטראן, משועבד לאמריקאים יותר מקודמיו, אנשי־הימין. אין הוא מוכן לריב עם וושינגטון. גם לא היה לו חשק להיכנס לעימות רציני עם ישראל.

כך התמהמה הצי כולו מול חופי לארנקה שבקפריסין. היוונים לא היו מוכנים, כמובן, להיקלע למצב שבו יופגזו אוניותיהם בנמל טריפולי, או ייעצרו בלב ים. הצרפתים לא רצו להיקלע למצב שבו יצטרכו לפתוח באש על ספינות חיל־הים הישראלי, או לערוך מירדף אחרי צוללות אלמוניות.

אך מצד שני רצו הצרפתים להוכיח שהם מעצמה רצינית, ולשמור על יחסיהם הטובים עם אש"ף.

עמדת אירופה במשבר זה מגלה מחדש שתי עוברות־יסוד לגבי מצבה של אירופה במרחב:

● בניגוד לשתי מעצמות־העל, אירופה מעוניינת באמת בשלום. האינטרס שלה ביציבות המדינית והכלכלית במרחב גדול פי כמה מזה של המעצמות.

● חולשתה המדינית של אירופה מונעת ממנה לפעול באופן תקיף ועצמאי. לא זה בלבד שאין אירופה יכולה להתמודד עם ארצות־הברית, אלא שאף ישראל הקטנטנה יכולה להתגרות בה בהצלחה מעמד באין־מפריע.

●מחנה־השלום: שתיקה רועמת

ם יום עוד גורם שבלט השבוע בהעדרו. **ל מחנה־השלום הישראלי, שהיה מסוגל בשעות־משבר לגייס מאות אלפים להפגנות, שתק השבוע כאילו לא היה קיים כלל — ויתכן שזהו המצב לאמיתו.**

מלבד כוחות קטנים (מיפלגת האלטרנטיבה, הוועד נגד המילחמה בלבנון, המועצה הישראלית למען שלום ישראל־פלסטיני) התעטף מחנה־השלום בשתיקה עמוקה. היונים במיפלגת־העבודה, מפ"ם, שלום עכשיו — לא עשו אף אקט קטן אחד כדי לבטא את מחאתם על פעולותיה של משלת־ישראל, שמטרתם היא להביא לטבח של אלפי פלסטינים ולחיסול הנהגתם הלאומית. כמה דוברים שלהם גימגמו בכנסת, בטענה שהמיבצע „יזיק לישראל".

תמונה זו של כוחות־השלום השבוע עלולה לאשר בעיני הפלסטינים את חששותיהם העמוקים ביותר, שבוטאו לא פעם בשיחות פרטיות: שמחנה־השלום הישראלי הוא אשליה, שאי־אפשר לסמוך עליו בשום משבר רציני, שאין זו אלא חבורה של יפי־נפש, ללא כוח־רצון וללא תפיסה פוליטית של ממש.

אם זאת תהיה המסקנה של ההנהגה הפלסטינית לגבי מחנה זה — הרי יהיו לכך תוצאות חמורות מאוד לגבי עתיד היחסים בין שני העמים.

●הפלסטינים: אש גדולה

ל ש רגעים גדולים בחייו של כל עם, שבהם נקבעת דעתו למשך זמן רב, אף מבלי שהוא מודע לכך.

לעם היהודי הו רגעים כאלה בדור האחרון, והם משפיעים כיום על גישת כל יהודי לבעיות העולם.

כיום זה קורה לפלסטינים.

בשבועות האחרונים עוקבים ארבעה וחצי מיליון פלסטינים, באשר הם שם, אחרי גורלו של יאסר ערפאת.

בכוויית ובנצרת, בדמשק ובדמאללה, בתוניס ובריאד, בבגדאד ובאבו־ד'בי, עוקבים הפלסטינים, גברים ונשים, זקנים וילדים, בנשימה עצורה אחרי הדראמה בעיר־הנמל הלבנונית. הם מתפללים לאללה ולישוע להצלת האיש, שהם רואים בו לא רק את מנהיגם הלאומי, אלא גם התגלמות ישותם הלאומית ותיקוותם לגאולה.

מי שמשחק ברגשות עמוקים כאלה בליבם של מיליוני בני־אדם — משחק באש.

מעולם לא היה העם הפלסטיני כה מודע לעובדה שהוא עומד לבדו, ש„העולם כולו נגדנו", שעליו להתקיים בכוחות עצמו או למות.

כפי שהתברר לו השבוע. הוא יודע עתה שאין לו על מי לסמוך, שסוריה וישראל קשרו נגדו קשר של השמדה, שכל מדינות־ערב עומדות מנגד או משוללות יכולת להושיע, ששתי מעצמות־העל ארישות לגורלו או שמחות להיפטר ממנו, שהידידים המעטים באירופה הם חלושים, שמחנה־השלום הישראלי הוא מישענת־קנה־רצוץ.

הברה כזאת אינה שוברת עם. היא מחשלת אותו. דווקא היהודים, יותר מכל עם אחר בעולם, אמורים לדעת זאת.

ממשלת־שמיר קיוותה שאם לא יעלה בידיה למנוע את יציאת ערפאת ולהשאירו בטריפולי — „כדי שהמחבלים יהרגו אחד את השני", כדיברי משה ארנס — הרי לפחות ישיגו את יציאתו „על ארבע", כאדם מוכה ומובס.

תיקווה זו לא התממשה — ואילו היתה לממשלת־ישראל הבנה בלשהי בעניינים פלסטיניים ובסיכולוגיה פלסטינית, היתה יודעת שזוהי תיקווה אווילית.

ערפאת בא לטריפולי מרצונו, בידעו שהיא עלולה להיות מלכודת־מוות. הוא בחר בדרך זו כדי לסמל את הגורל הפלסטיני.

תהיה הדיעה על ערפאת האיש או המנהיג כאשר תהיה — איש אינו יכול לפקפק באומץ־ליבו האישי. הוא כבר עבר את המיבחן העליון כמה פעמים, וזהו אחד מיסודות מנהיגותו.

ערפאת סירב השבוע לכל הנסיונות להבטיח לו תנאים משפילים. היה ברור לגמרי שמנוי וגמור עימו לצאת מטריפולי כמנצח, בראש מורם, כמפקד צבא בלתי־מובס — או למות שם כ„מצדה פלסטינית".

שמיר, ארנס וחבריהם אינם מסוגלים להבין זאת, מפני ששכחו מזמן את הימים שבהם היו הם עצמם לוחמי־חרות. הבוז העמוק שלהם לערבים בכלל, ולפלסטינים בפרט, שיש בו נימה גזענית מובהקת, אינו מאפשר להם לראות את המציאות כהוויתה.

משום כך היה המישחק־באש בטריפולי גם, נוסף על הכל, קצר־ריאי ומטופש.

היה ברור מראש שיקרה אחד מן השניים:

● או שערפאת ואנשיו ייצאו בסופו של דבר על דיגליהם ונישקם, כצבא בלתי־מוכה, שעמד מול שני צבאות אדירים. במיקרה כזה יכול היה המישחק הישראלי רק להאדיר את גודל הניצחון, למקד את תשומת־לב העולם כולו לדראמה של טריפולי ולהוסיף מימד של פאתוס לטראגדיה הפלסטינית.

מי שמעוניין לחסל את היישות הפלסטינית ולספח את הגדה והרצועה — בוודאי לא היה יכול להיות מעוניין בכך.

אך לפני ארנס ושמיר עומד פיתוי גדול. נדמה להם שהם יכולים כיום, במאמץ קטן ובלי סיכון, להצליח במקום שאריאל שרון נכשל. לאנשים קטנים זהו פיתוי גדול מאוד.

● או שערפאת לא ייצא מטריפולי וימצא בה את מותו — ואז יהיה לגיבור לאומי ועולמי, נושא לפולחן כאלעזר בן־יאיר מודרני או כצ'ה גווארה פלסטיני, אשר ימלא רבבות צעירים פלסטיניים בשאיפת־נקם בלתי־נלאית.

במיקרה זה עלולה האש של טריפולי להבעיר ברבות הימים תבערה גדולה מאוד, שתציית את המרחב כולו, וישתגרום להרס ולחורבן גם בישראל.

■ ■ ■

ביום השלישי, אחר הצהריים, התבהרה התמונה.

אחרי שממשלת ישראל בגיעה עד לעברי פי־פחת של הרפתקה חדשה, היא נרתעה ברגע האחרון.

התנגדותה עד לאותו רגע ממש הפכה אותה, בעיני העולם, ל„משוגע הכפר." היא הפגיזה, הטביעה, איימה מן האוויר ומן הים – וכל זה כהפגנה ריקה של בריונות בינלאומית.

כך היא קיימה את התחזית: היא השחירה את פניה בעיני העולם הנאור, הגדילה את נצחונו של יאסר ערפאת, ולא השיגה שום תוצאה חיובית שהיא.

עצה סולידית

אם אתה אובד עצות ומתלבט מה
לעשות היום עם כספך, יועצי חברת
בטוחה (חברת הברוקרים הפרטית
הגדולה בישראל), ישמחו לסייע לך
בעצה ובמציאת אפיקי השקעה סולידיים
המתאימים לאפשרויות הכספיות שלך.

בוא לשיחת היכרות
באחד מסניפי בטוחה ואנשינו
ימשיכו לשמור איתך על קשר אישי.

סניף תל-אביב:
רח' אלנבי 113,
טל. 03-622501, 612196

סניף ירושלים:
מרכז "כלל", רח' יפו 97,
טל. 02-246881-2

סניף רמת-גן:
כופר הישוב
רח' ארלוזורוב 5,
טל. 03-731384

סניף רמת השרון:
רח' אוסישקין 56,
טל. 03-480009

סניף חיפה:
שד' וודג'וד 7,
טל. 04-89205, 89283

שמיר בעיקבות שרת

בתנועת־החרות מדברים על הסדר חדש לחלוקת התיקים בממשלה. מקור היוזמה הוא במישרד ראש־הממשלה. על־פי תוכנית זו, יסכים דויד לוי שמיכאל דקל ייבחר כיושב־ראש מוסיכרות תנועת־החרות, ובתמורה יקבל את תיק־החוץ. השר יצחק מודעי יקבל את תיק־השיכון־ והבינוי, ואת תיק־האנרגיה יקבל אריאל שרון — שרש באחרונה מאנשי יצחק שמיר לממש את הבטחתם לתת לו תיק, בגלל תמיכתו בשמיר בהתמודדות במרכז חרות.

אנשי לוי גורסים, שעדיף לדחות את ההסדר המוצע, ולוותר על תיק־החוץ, ולדרוש שלוי ייבחר כיושב־ראש מוסכם של המזכירות. לדעתם, בתפקיד אירגוני רב־כוח בתנועה יוכל לוי להגביר את כוחו.

שמיר עצמו התבטא, שמקובל עליו התקדים של משה שרת — שבתחילת שנות החמישים היה גם ראש־הממשלה וגם שר־החוץ — והוא אינו רואה כל סיבה לבצע שינויים בממשלתו. הדבר המדאיג אותו הוא איוש תפקיד יו"ר מזכירות תנועת החרות.

פגישת לוי־חוסיין?

מקורביו של דויד לוי מספרים בסודי־סודות שהוא נפגש בפאריס עם המלך חוסיין, בנוכחות עיתונאית ישראלית שתיווכה ביניהם.

חוסיין נפגש בעבר עם מדינאים ישראליים שונים, וביניהם גולדה מאיר, אבא אבן, יגאל אלון ומשה דיין. ככל הפגישות סירב חוסיין להיכנס לתהליך־השלום מבלי שתובטח לו החזרת כל השטחים הכבושים, ובעיקר ירושלים המיזרחית.

גילויים מרעישים לצילה ארליך

צילה ארליך, אלמנתו של סגן־ראש־הממשלה ושר־החקלאות, שימחה ארליך, מאיימת לכנס מסיבת־עיתונאים, שבה תוקיע את הנהגת המיסלגה הליברלית, אם זו לא תגנה את התקפות אריאל שרון על בעלה המנוח.

ארליך רמזה, שמלבד גינוי הליברלים ישרון יהיו בסיה גילויים מרעישים.

שינויים במישרד־השיכון

מנכ"ל מישרד־השיכון, אשר וינר, שהוא חבר מרכז־חרות ומנאמניו של השר דויד לוי, יעזוב בקרוב את מישרתו. במקומו יתמנה יהושע דוויידוביץ', אף הוא חבר מרכז־חרות ויישב ראש דירקטוריון „עמידר". הוא מתגורר בעפולה ובעבר היה מנהל מחוז הצפון של מישרד־השיכון.

עובר בכיר אחר במישרד, חנן אברמסון, עוזר לענייני־הסברה, האריך בשלושה חודשים נוספים את חוזה־העבודה שלו.

עמוס לבל, עוזרו של דויד לוי, יתפטר מתפקידו ויקבל ניהול של חברה ממשלתית הקשורה במישרד־השיכון, כנראה החברה לפיתוח רמלה־לוד.

אם אכן יבחר סגן־השר משה קצב בראש מחלקת־התעלייה בסוכנות, בעל הסיכויים הטובים ביותר לרשת אותו הוא ח"כ מאיר שיטרית, שאינו נמנה עם אנשי לוי.

גבי לוזש, מנכ"ל אפרידר, ימונה כמנכ"ל חלמיש — חברת השיקום בתל־אביב — במקום אהרון פרבר. כסגנו ימונה אבי גבע. פרבר וגבע הם אנשי לוי.

צפויים זעזועים ב„כור"

בתוך זמן קצר צפויים זעזועים בקונצרן ההסתדרותי „כור", כתוצאה משינויים פרסונליים.

לא מן הנמנע שבר־בזמן, יבדקו כישלונות מהעבר הלא־רחוק של כמה יחידות בקונצרן.

המדד הבא — יותר מ־15 אחוז

מדד עליית יוקר המיחייה של חודש דצמבר, שיפורסם בינואר, יהיה יותר מ־15 אחוז. זאת בניגוד להרגעות ממישרד־האוצר, שהוא יהיה בסביבות 10 אחוזים.

יאנוש לעיסקי תעופה

אביגדור („יאנוש") בדגל רכש באחרונה חלק נכבד של חברת לאופר, העוסקת בטיסות צ'רטר ומתן שירותים לחברות־תעופה.

אחת הלקוחות החדשים של החברה היא „אולימפיק", אשר מסרה את התיפעול שלה בנתב"ג ל„לאופר", חרף מאמצי „אל־על" ו„מעוף" לזכות בחוזה עימה.

בן־גל מתכוון להפתיע אנשי־עסקים בפרוייקטים הבאים שלו.

הגואל לא ישחוק

במיפלגה הליברלית ממתינים להתקפה צפוייה של דויד („גוקי") הגואל, יושב־ראש מועצת־המנהלים המורחו של „חברת־החשמל", כנגד מדיחו, השר יצחק מודעי.

השניים אינם רק חברים באותה הסיעה, אלא גם עבדו ביחד בעבר, כשהגואל היה מנכ"ל מישרד־האנרגיה.

מניחים שלהגואל יש מה לומר על תקופת עבודתם המשותפת, ושהמידע שבידיו יזיק מאוד למודעי.

עמית יחזור לפוליטיקה?

כמה פעילים במיפלגת־העבודה, שאינם חברים בצמרת הנוכחית, מציעים לשימעון פרס להחזיר לפעילות במיפלגה את מאיר עמית, לשעבר מנכ"ל „בור" ואחר־כך מראשי ד"ש.

עמית, שפרש מפעילות פוליטית, מקדיש את מרבית זמנו לעסקים ולייזום פרוייקטים, שבהם הוא זוכה בהצלחה רבה.

חקירה במרכז הירידים

ועדה פנימית מטעם עיריית תל־אביב חוקרת כמה תלונות שהועלו נגד מנכ"ל מרכז־הירידים, יעקב בר־גרא.

הוועדה הוקמה אחרי שכמה חברים ממועצת־המנהלים של החברה העלו האשמות וספקות לגבי דרך התנהגותו של בר־גרא.

מסקנות הוועדה יונחו על שולחנו של שלמה להט והוא שיחליט אם לפעול לסיחן.

שביתת־אוכל במישרד־הביטחון

עובדי מישרד־הביטחון בתל־אביב מסרבים לאכול בחדרי־האוכל של השק"ם העומדים לשרותם.

הסיבה: המישרד רוצה להעלות את מחיר הארוחות המסובסדות מחצי שקל ל־50 שקל.

ועד־העובדים מונע את כניסת־ העובדים לחדרי־האוכל, ולבן נגרמה עליה במכירות של בתי־האוכל הפרטיים שמסביב לקריה.

חוק מס שבח — סיפוח הגדה

חוק מס־שבח־מקרקעין, שיועלה השבוע בכנסת, הוא צעד ראשון לסיפוח הגדה והרצועה לישראל.

החוק מכיר ברכישת קרקע בשטחים כאילו נעשתה בתחומי מדינת־ישראל. הניסוח התמים של החוק נועד להסוות את מגמת הסיפוח שבו.

ברגנשטיין — למישרה חדשה

חיים ברגנשטיין, לשעבר בעל־תפקיד בכיר בבנק הפועלים, מנהל משא־ומתן מתקדם על קבלת מישרה בכירה באחד הבנקים. ברגנשטיין הוא אחיו של איתן אבניאון.

התופעה של עובדים בכירים במשק ההסתדרותי, הפורשים ומחפשים עבודה במיגזר הפרטי, מעוררת דאגה רבה בצמרת ההסתדרות.

בדיקות־שתן לחיילים

בצה"ל הונהגה באחרונה בדיקה חדשה לחיילים, כדי לברר אם הם משתמשים בסמים.

אנשי המישטרה הצבאית ערכים בדיקות־פתע של שתן־החיילים, ובוחנים בדרך זו אם הנבדק השתמש בסם.

כמה חיילים במחנה־מטכ"ל בתל־אביב כבר נשלחו למאסר, אחרי שבדיקה כזו העלתה שהם השתמשו בסמים בשעות של תורנות.

דירה בתל־אביב לנשיא אפריקאי

נשיא בוסוטוצואנה, לוקאס מנגובה, ואשתו, ליאה, קנו באחרינה שלוש דירות בבניין־מגורים ברחוב הירקון בתל־אביב.

נשיא מדינת־הבובות השחורה, שב־ תחום דרום־אפריקה, ישפץ את הדירות ויהפוך אותן לדירת־שרד אחת.

אירגון מחדש בעבודה

מחוז תל־אביב של מיפלגת העבודה מכין מיפוי חדש של סניפי התנועה בעיר, לפי השינויים במיבנה־העיר.

לדעת המתכננים, יאפשר האירגון מחדש את הרחבת מיבנה המיפלגה וגידול מיספר חבריה.

שגריר למחלקת העליה

המועמד שיזכה בתפקיד ראש־מחלקת העליה של הסוכנות מטעם חרות הוא חיים אהרון, שגריר ישראל בקולומביה.

אהרון יחליף את רפאל קוטלוביץ' המודח, ותומכיו טוענים שהוא יצליח להרים את המחלקה מהשפל שבו היתה נתונה.

„רסקו" לעיסקי הלבשה

חברת ערד, שהיא חברת־בת של רסקו, נכנסת לשותפות עם יזמים פרטיים וקיבלה את הזיכיון לייבוא ואופציה לייצור בארץ של פירוצ'י (הלבשה אקסלוסיבית) ושל בנטון (הלבשה ספורטיבית).

בג"ץ נגד מנעולי־הגלגלים

חוק נעילת גלגלי־מכוניות החונות במקומות אסורים, שעבר בקריאה שלישית בכנסת בשבוע שעבר, יועמד במיבחן בג"ץ.

הצעת־החוק לא עברה בקריאה הראשונה בנפרד, משום שהוצמדה להצעת־חוק טכנית אחרת בענייני תעבורה. ח"כים שהתנגדו לחוק לא יכלו להתבטא נגדו.

עתה שוקלים הח"כים, ביחד עם מישפטנים, פנייה לבית־המישפט הגבוה לצדק, כדי לבטל את האקט הפרלמנטרי שבו הועברה הצעת־החוק לוועדה.

אזרח נעצר בחשד שנתן שוחד לשר – אך השר לא נחקר כלל בפרשה זו

ההלוואה של אוזן

א נשי היחידה לחקירות הונאה במטה הארצי במישטרה זכו בשבועות האחרונים לתיגבור רציני.

מפכ"ל המישטרה, אריה איבצן, התחיל לפקוד את מישרדיו של בנימין זיגל, בתל־אביב, לעיתים תכופות. הוא מגלה עניין בדרך עבודת היחידה, באופן ניהול־החקירות ובקשיים שעימם מתמודדים החוקרים.

ביקוריו של הרב־ניצב מתקבלים בשימחה. החוקרים מקווים כי אחרי שאיבצן למד מקרוב איך מתנהלים העניינים ביחידה, הוא יאפשר להם להמשיך בחקירת תיק שכמוהו לא טופל שם כבר זמן רב.

המדובר בתיק שבו קיים חשד כי שר־העבודה־והרווחה, אהרון אוזן, קיבל שוחד תמורת טובות־הנאה, בתקופה שהיה עסקן מרכזי במיפלגת העבודה ואחר־כך שר־החקלאות מטעמה, בשנת 1975.

כדי לוודא או להפריך את החשדות, חייב צוות־החקירה לשאול את השר כמה שאלות. אך מכיוון שהמדובר באישיות ציבורית חשובה, ממתינים החוקרים למוצא פיו של איבצן.

תעודות במרתף־הבנק

ד פרשה הסתלתלה מקשרת את אוזן, ממושב גילת שבנגב, עם אחר נתן חובב, ממושב שתולה שבגבול הלבנון.

לדיברי המישטרה, בשנת 1975 הילווה חובב לאוזן סכום של 43 אלף לירות, ששווים מוערך ב־8,5 אלף דולר.

הכסף שימש לקניית רהיטים וחרסינה לווילה של אוזן במושב הדרומי. אוזן וגם חובב מודים בכך.

אך דרך העברת הכסף היתה מוזרה ביותר.

באחד מימי שנת 1975 הגיעו לתל־אביב חובב, שהיה יושב־ראש ועד המושב והאיש החזק בשתולה, והגיזבר שלו. חובב ביקש מהגיזבר שיילך לחנות מסויימת בתל־אביב ויקח מבעליה סכום של 25 אלף לירות.

הגיזבר הממושמע ניגש למקום שאליו הופנה, קיבל את הכסף במעטפה, אך מכיוון שחשש להחזיק סכום גדול כל־כך בכיסיו, פנה לסניף בנק לאומי, שבו היה לו חשבון, והפקיד את הכסף בחשבונו האישי.

למען הדיוק: הוא הפקיד 24 אלף לירות, ואלף אחד השאיר לעצמו כדמי־כיס. המישטרה, אגב, איתרה במרתפי־הבנק העתק של אישור־ההפקדה.

אחרי כמה ימים שוב שלח חובב את הגיזבר לתל־אביב, הפעם לחנות רהיטי מרס. שם שילם הגיזבר סכום של עשרת אלפים לירות עבור רהיטים שנועדו לאוזן. את ההפרש שהופקד בחשבונו — 14 אלף לירות — העביר לחובב.

גם על שתי פעולות אלה יש למישטרה הוכחות מתועדות.

מקורבי חובב במושב העלו השבוע גירסה חדשה לגבי מקור הכסף. הם טענו שחובב קיבל בתל־אביב את כספו של אוזן עצמו, וכספי זה ביצע עבור השר את הקניות הדרושות. אך מכיוון שהשר מודה שקיבל הלוואה, לא ברור איך תחזיק גירסה זו מעמד.

שאר הכסף, שניתן כהלוואה לאוזן, שולם במקומות שונים בגוש־דן תמורת ריהוט וציוד אחר, שהועבר לבית אוזן בדרום.

מדוע עזר חובב משתולה לשר־החקלאות ממושב גילת?

חובב ואוזן הם חברים טובים, כך גם מאשר השר. במשך שנים רבות היה חובב מקורב למיפלגת־העבודה. ובחירות האחרונות, לעומת זאת, הוא סייע לתמ"י, שאליה עבר אוזן מהעבודה.

ב־1974 המליץ אוזן למנות את חובב לתפקיד נציג תנועת־המושבים במינהל מקרקעי־ישראל. המזכיר הכללי של תנועת־המושבים היה אוזן עצמו.

אחר־כך מונה אוזן כשר־החקלאות בממשלת המערך.

המישטרה חושדת שאוזן התערב באחרונה, בדרך מיניסטריאלית, בדבר מתן זכויות שהיפלו לטובה את חובב, כבעל מיפעל לעיבוד שבבי בעיירה שלומי שבצפון־הארץ. חובב הוא הבעלים והמנהל של המיפעל, המייצר את תוצרתו למישרד־הביטחון. המיפעל פועל כשנה וחצי.

מיפעל זה מתחרה במיפעל שתולפלן, הנמצא במושב שתולה, ושעליו יש לסוכנות היהודית בעלות חלקית. עד אמצע 1981 היה חובב מנהל שתולפלן. חובב הושעה משתולפלן אחרי חשיפת אי־סדרים חמורים.

השאלה המתבקשת היא, מדוע נעצר חובב רק היום, שמונה שנים אחרי העבירה שביצע, כביכול?

התשובה נעוצה במצב הפנימי במושב, הנמצא במחצית הדרך שבין ראש־הניקרה ומטולה.

בשנת 1975 התערב אוזן לטובת חובב בעניין קבלת חברים למושב, וחיזק מאוד את מעמדו של חברו במקום.

אחרי מהפך ביחסי־הכוחות בשתולה, נכנסו יריביו של חובב למישרדי הוועד וחשפו מיסמכים שונים, ביניהם קבלות משנת 75, עליהם מופיע לצד שמו של חובב גם שמו של אוזן.

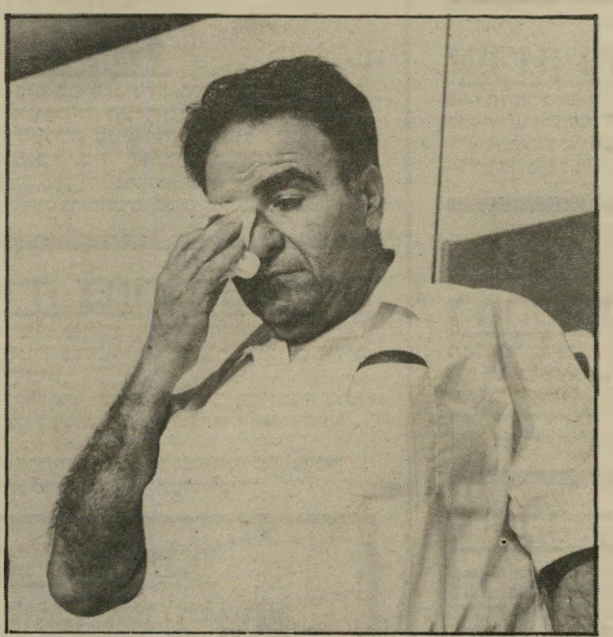

מופתעים מהמימצאים, פנו בני־המושב לתחנת מישטרה בצפון הארץ

העולם הזה פנה לשר אהרון אוזן וביקש את תגובתו לפרשה. אוזן אישר שהוא וחובב הם חברים טובים. "לקחתי ממנו הלוואה והחזרתי לו," השיב השר, כשנשאל אם אכן הילווה לו חובב כסף.

לדיברי אוזן, הוא החזיר את הכסף במהלך השנים 75־1976. על השאלה אם יש בידו רישום כלשהו על ההלוואה ועל החזרתה, הסביר שר־העבודה־והרווחה שהוא לא מצא לנכון לנהל רישום, כי המדובר היה בהלוואה מארם פרטי.

מתוך הנחה שאוזן אכן רובר אמת, יש לציין שתי עובדות נוספות. ראשית, בתקופה מסויימת בהיכרות שבין השניים, עבד חובב כשכיר בתנועת־המושבים, ואוזן היה למעשה הבוס שלו; שנית, בית־המישפט העליון כבר פסק, שמשמעותן של הלוואות בתנאים הדומים לאלה שתוארו בפרשת אוזן היא שוחד.

אוזן לא טען — וכמוהו גם חובב — שההחזר נעשה צמוד למדד ונשא ריבית.

בכל מיקרה, מן הראוי היה שפרשה כמו זו שנחשפה תיחקר ביסודיות על־ידי המישטרה, גם אם עברו שמונה שנים בערך מאז בוצעה, כביכול, העבירה. על אחת כמה וכמה כשמדובר בשר בממשלה, שתנועתו מהווה גורם קואליציוני כבר־מישקל.

עתה עומדת החקירה בשלב הקריטי שלה. להעולם הזה אמר אוזן, שעד עתה לא פנה אליו איש לבקש ממנו הסברים לגירסה שנתנו חובב ואנשיו לחוקרים.

אם הבכירים במישטרה, בעיקבות לחץ של הדרג הממשלתי, יעדיפו שלא לשאול את אוזן את השאלות המתבקשות — יוכיח הדבר שהמימסד הנוכחי עושה כל מאמץ לסגור את תיקי בכיריו.

אם המפכ"ל ואנשיו יגלו את אומץ־הלב הציבורי הדרוש, ייתכן שמאיימת על תמ"י פרשת אבו־חצירה חדשה.

בן־ציון ציטרין ■

הפתיל, החבית והצמרת

ך ריבי היר"ר לשעבר של הוועד לא נואשו, ופנו ליחידה־לחקירות־הונאה במטה הארצי.

הפנייה הראשונה היתה לפני כעשרה חודשים. אך גם כאן טופל התיק בעצלתיים, עד שצוות־החקירה שם שוב את עינו בחומר, והבין מה הוא צופן בחובו.

בצוות־החקירה הנוכחי נכללים משה פרידמן, שהוא מתמחה במישפטים, משה פישמן, חשבונאי שטיפל בעבר בחקירת פרשת אהרון אבו־חצירא, ומשה אבלין, עורך־דין שעלה ארצה מדרום־אמריקה לפני כמה שנים.

חובב הוזמן לחקירה ונעצר בתחילת השבוע שעבר. בסוף השבוע הוא הובא לבית־מישפט־השלום להארכת מעצר. בחלל אולם־המישפט, שבו ישבה השופטת נעימת־ההליכות ורדינה סימון, לא הווכר במפורש שמו של השר, אלא רובר על אישיות ציבורית בכירה.

צוות־החקירה נוהג בתיק במישנה־זהירות. עתה התחילו אנשי היחידה להתעורר לחיים. ברור להם, שהחומר המצוי אצלם הוא פתיל שיכול להצית חבית של חומר־נפץ פוליטי אדיר, ולכן הם חוששים שצמרת המישטרה תדאג לכבות את הפתיל מהר ככל האפשר.

במדינה

העם חיוך אינו מדיניות

ישראל מתקדמת במהירות־שיא לאינפלציה של 500% לשנה. לכהן־אורגד עלול החיוך לעבור במדרה

יגאל כהן־אורגד עמד בכנסת חסר־אונים. לא היה לו הרוב הדרוש כדי לחוקק הצעות־החוק שהוא מעוניין בהן, ושמטרתן היא להוריד את רמת־המיחייה של מרבית הציבור — מלבד שיכבת־העילית, שהליכוד בכלל וכהן־אורגד בפרט מעוניינים ביקרה.

בכנסת לא היה זה אלא כישלון טכני. יש רוב לקואליציה, ובסופו של דבר יגוייס רוב זה של בטלנים ועבדירים־כרוניים, כדי להרים את הידיים.

אך המעמד סימל את מצבו של שר־האוצר החדש במדינה כולה.

מדחום מבהיל. כהן־אורגד החייכני התקבל על־ידי הציבור בשימחה. אחרי יורם אריזור החמוץ נראה כאיש חדש ושונה. מומחה, טכנוקראט, אדם היודע מה לפניו, המוכן לעשות מה שיש לעשות, ובדרכי־נועם.

אך פופולריות זו, שבה זכה כהן־אורגד בימיו האשונים — בדיוק כפי שזכו בה בשעתו שימחה ארליך, ייגאל הורביץ ויורם אריזור — מתנדפת במהירות־שיא.

תוך שבועות מעטים התברר גם לציבור הרחב כי לכהן־אורגד אין דרך חדשה, רק חיוך חדש. ואין די בחיוך כדי לפתור את בעיות הכלכלה הישראלית.

לגבי הבעיות המרכזיות של המשק אין לכהן־אורגד דיעה שונה מזו של קודמיו. הוא בעד המשך ההרפתקה היקרה בלבנון, בעד הגברת ההתנחלות הבולעת הון, בעד קיום הפרויוילגיות של שיכבת־העילית וסיבסוד העשירים. הוא לא עשה דבר וחצי דבר נגד ההון השחור, המשמן את גלגלי האינפלציה. הוא לא נגע אף בגורם אחד מגורמי האינפלציה.

לגבי האזרח הפשוט, האינפלציה היא הסמל העליון של הכישלון. קל לראות אותה, כי האינפלציה מתגלה בערכים ברורים. המיספר החדשי של מדד־יוקר־המחייה הפך בעיני הציבור מדחום למחלה כולה.

השבוע היה ברור כי האינפלציה השנתית עברה את הגבול של 200%, ולדברי כלכלנים רציניים היא מתקדמת במהירות ל־500%, כפי שניבא אריזור זה מכבר בשיחות פרטיות.

למערך או לברזילון? האזרח לא היה זקוק למדד כדי להראות לו שמשהו חמור מאוד קורה סביבו.

הגזירות ירדו עליו כמטר. השחיקה של שכר־השכירים הגיעה לממדים ששום תוספת־יוקר שיגרתית או „מיקרמה" אינן מסוגלות עוד להדביר — מה גם שעסקים רבים לא יוכלו לעמוד בעליה זו מבלי להתמוטט ולגרום לאבטלה המונית. ביטול חינוך־חובה־חינם, סגירת שערי־הארץ על־ידי מס־נסיעות גבוה, העלאת עמלות־הבנקים ועוד ועוד יצרו בארץ מצב־רוח של בהלה והישרו דיכאון.

אם יידרדר המצב — דבר שנראה השבוע כבלתי־נמנע — עלולות להיות לכך תוצאות שיחרגו בהרבה מן התחום הפוליטי הפנימי. מצביעי־הליכוד לא יעברו למערך, אלא לברוקלין. העליה נפסקה למעשה מזמן, מלבד קומץ תימהונים (וביניהם מיספר רב של קנאים לאומנים מטורפים). אך הירידה מן הארץ אינה קפואה, והיא עלולה להגיע לממדים קטסטרופליים. כאשר נשחק האזרח בין הפטיש והסדן — הפטיש של הכתישה הכלכלית והסדן של מילחמת־נצח.

(המשך בעמוד 13)

הנדון:

בכל פעם שהבהלה אוחזת בציבור ההורים, נמצאים פוליטיקאים מובטלים הקופצים על המציאה

התלין החנדב

אני יודע אם אמנון לין הוא הגרוע שבחברי־הכנסת. **ההתחרות על תואר זה גדולה מדי. בין כל הרייסרים והשמייסרים, קשה לקבוע מי האלוף. ניתן רק לומר כי אמנון לין מתאים לכנסת הזאת, כפי שהכנסת הזאת מתאימה לו.**

השיטה היא פשוטה: לא לעסוק בעניינים האפורים והחשובים, שיש להשקיע בהם מחשבה ועמל, ושלא יזכו בשום פירסומת מפי כתבי־כנסת רדודים וציניים. תחת זאת לעלות על כל עניין חולף, שבעזרתו ניתן „לחטוף כותרת". לשלוף תמיד מן המותן, כי אין זמן.

במערב הפרוע, הראשון ששלף את האקדח נשאר בחיים. בכנסת הפרועה, הראשון המפרסם את ההודעה, אויילית ככל שתהיה, הוא הזוכה בכותרת.

אנשים אלה משגשגים באווירה של היסטריה ותבהלה. כאשר פושטת בציבור פאניקה, שובת ההגיון, וחברי־הכנסת מהסוג הזה יודעים כי ההגיון הקר הוא אויבם העיקרי. הם עולים על כל גל עכור של שינאה ופחד, כפי שרוכבי־הגלשנים עולים על גלי־החוף. לפעמים זהו גל קטן, המאפשר לחבר־הכנסת לרכוב על הכותרת במשך שעה־שעתיים. לפעמים זהו גל גדול, שניתן לרכוב עליו במשך שבועות וחודשים.

כל זה מבחיל למדי. אך במציאות הישראלית, אלה הם כללי המישחק הפוליטי.

■ ■ ■

חיפה אירע פשע מחריד. ילד משכונת דניה נרצח בנסיבות מזעזעות במיוחד.

כאשר קורה דבר כזה, אוחזת הבהלה בציבור ההורים. זה טיבעי לגמרי. מי שיש לו ארבעה ילדים ברחוב, אינו יכול לחשוב בקור־רוח על האפשרות שפושע־מין מסתובב בחוץ ושוחר לטרף.

הוא מתקומם. הוא רוצה להשיב מילחמה שערה. הוא מחפש פיתרון קל ופשוט. הוא רוצה לפרוק את ריגשי התיסכול והזעם שהצטברו בליבו.

הוא תובע עונש־מוות.

מכאינה זו אין הבדל בין מוכר־החמוצים האגדתי בשוק מחנה־יהודה ובין גברת כבודה בשכונת־דניה העשירה במרומי הכרמל. יצרי־אדם שווים בכל מקום.

אי־אפשר להתווכח עם תבהלה. אפשר רק לקוות שתעבור במהרה, עם מציאת האשם לפשע, ושאז יחזור ההגיון לבתי־האב הנרגשים.

אבל אפשר ואפשר לדון במעשיהם של חברי־הכנסת, שעלו על הגל והיכבים עליו, ובראשם חברי־הכנסת אמנון לין, הראשון שהציע שוב עונש־מוות.

■ ■ ■

אמנון לין הוא ותיק בכנסת. אך אין הוא ותיק בסיעה זו או אחרת. הוא עבר כבר את רובן, משמאל לימין ומימין לשמאל.

את דרכו התחיל כאיש השומר הצעיר. אחר־כך נשא לאשה את בתו של אבא חושי הכל־יכול, הרודן של חיפה. הוא עבר למפא"י. משם הגיע לרשימה המלכתית (או למרכז החופשי. מי זוכר?) ומשם לליכוד. מן הליכוד פרש וחזר למיפלגת־העבודה. והיד־עדיין נטוייה.

אם הרוח משתנה, אמנון לין משתנה. וכבן הגזע החדש של פיראטים פוליטיים, הוא יודע תמיד מניין נושבת הרוח.

איש כזה זקוק לפירסומת. מניין משיגים אותה? הכתבים מכירים את אמנון לין, ויודעים שאינו ענק אינטלקטואלי. השיטה היא לעלות על גל חדש ומבטיח. לפני שמישהו אחר מספיק לתפוס עליו טרמפ, שהרי ההתחרות רבה.

הפשע החיפאי היה אידיאלי למטרה זו.

לין הוא חיפאי. כאשר כדאי לרכב על גל של פאניקה ושינאה, הוא מומחה. אין קל מאשר לדרוש עונש־מוות ל„פושעים" ול„מחבלים" (לגביו אין הבדל). ההצלחה מובטחת. לכל הפחות יתפוס כותרות ויגיע לטלוויזיה באותו היום. ואם יאיר המזל, ניתן לרכוב על כך לאורך ימים.

ואכן, זה הצליח. אמנון לין הופיע בטלוויזיה, השמיע את דיברי־ההבל שבפיו, יעקב אחימאיר שלח בי מבטי־הערצה מעיניים עגולות, ובל ההורים המבוהלים בחבי הארץ נוכחו לדעת כי הנה קם להם גיאל זמושיע, תלין מתנדב לבל בניהמן.

■ ■ ■

אני רוצה לבטל לגמרי את האפשרות המחרידה שאמנון לין אכן מאמין בדיברי־ההבל האלה, ושלא נועדו לצורכי פירסום־עצמי בלבד.

קיימים בעולם מחקרים פסיכולוגיים רבים על המתרחש בנפשו של אדם הדוגל בעונש־מוות, ולא חשוב נגד מי ובגלל מה.

יש פסיכולוגים הסבורים כי זהו כמעט תמיד פימן למיפרעות נפשיות.

הוא מעיד על קיומם של רחפים תוקפניים עמוקים בתת־ההכרה של הדורש עצמו. התביעה להוציא־להורג פושעים משמשת עילה לפרוק מיטען של אלימות כמוסה, שאינה נופלת מזו של הרוצח, שאותו מבקש האיש להרוג. הרוצח פורק את אלימותו במעשה אנטי־חברתי. שוחר עונש־המוות מבקש להשיג זאת „בשם החברה". הוא מעין פושע הפוך.

יש אנשים הדורשים עונש־מוות כל שני וחמישי, ודיוקנם הפסיכולוגי גלוי לעין. כמו זה של עורך ידיעות אחרונות, הרצל רוזנבלום, שליבו מתחמם בחשבו על עץ־תלייה מלבלב. אך יש אנשים מן היישוב, הנראים כהתגלמות ההומאניזם והליברליזם, אנשים מאוזנים בכל ימות השנה, אשר לפתע פורץ מהם פרץ כזה, המגלה רבדים עמוקים וכמוסים.

למשל: אמנון רובינשטיין, שתבע פעם עונש־מוות ל־

ח"כ אמנון לין: מי מוכן לתלות?

„מחבלים". או אמנון גולדנברג, שתבע עונש־מוות לסוטי־מין. או שבח וייס, שתבע עונש־מוות נגד פושעים אלה או אחרים:

ואם הומאניסטים מדוסלמים כאלה נדבקים בהיסטריה — מה נלין על אמנון לין?

■ ■ ■

עתה למיקרה הנורא של רצח דני כץ.

ברגע שאני כותב דברים אלה, איני יודע מי ביצע את הפשע. אני יכול להשתמש רק בהגיון.

ההגיון אומר שזהו כמעט לבטח מעשה של סוטה־מין.

עד שנתפס האשם. אי־אפשר לקבוע זאת בוודאות של 100%. תמיד יכול להיות חריג בכיוון זה או אחר. אך הייתי אומר שיש כאן סבירות של 90% שאכן זהו פשע מיני.

סטייה מינית אינה קשורה בלאום, בדת, בגזע או בעדה. בכל ציבור יש אחוז מסוים, שווה פחות או יותר, של פושעי־מין פוטנציאליים. משום כך ניתן להניח כי הרכב ציבור פושעי־המין בישראל מקביל להרכב האוכלוסיה הכללית במדינה.

אם כן, יש סבירות של כ־85% שהפושע הוא יהודי, ושל 15% שהפושע הוא ערבי. ההיסטריה האנטי־ערבית שפשטה במדינה בעיקבות הרצח, ושלובתה על־ידי קציני־משטרה מסויימים כדי להסיט את זעם ההמון ממחדלי המישטרה עצמה, אין לה יסוד הגיוני. היא מזכירה את שיטות המישטרה ברוסיה הצארית.

למרבה הצער, גם היסטריה לאומנית כזו אינה בלתי־רגילה. כאשר מתרחש פשע מחריד בארץ כלשהי, נוטים האזרחים הנסערים להטיל את האשם קודם כל על „הזר", על בני מיעוט לאומי או דתי כלשהו. זה היה אחד ממקורותיה של עלילת־הדם הנוראה, שקיפחה את חייהם של יהודים כה רבים. זה היה גם מקור העלילה שהצוענים חוטפים ילדים. קשה לארם להשלים עם העובדה שפושע־המין הוא איש כמוהו, בן השכן.

ניאו־נאצים מסוגו של רפאל איתן יכולים להמציא עלילות כאלה במזיד, למען המטרה המקודשת. סתם בני־אדם נתפסים לעלילות כאלה מתוך מניעים אטאוויסטיים. שאינם מודעים להם.

בך או בך, ההיסטריה האנטי־ערבית, הסיפורים על „מחבלים", ופתם זעם על פישעי־מין מפחידים מהווים קרקע־צמיחה נוח לעציר־תלייה.

אילן גדל בשכונת דניה.

■ ■ ■

אין לא יודה בכך שהוא תומך בעונש־מוות מפני שזוהי הדרך היחידה שבה הוא יכול להרוג ולרצוח — בעקיפין — בדרך שתהיה מקובלת על החברה (מחוץ לשדה־הקרב, כמובן). איש לא יודה גם בכך שהוא פועל מתוך תשוקה פרימיטיבית לנקמה, או שהדבר עוזר לו להתגבר על היצרים האנטי־סוציאליים הרוחשים בתת־ההכרה שלו עצמו.

הנימוק מתיימר לרוב להיות הגיוני: שזוהי הדרך היחידה להרתיע רוצחים כאלה.

כפי שאמר אמנון לין: „אם עונש־המוות ימנע רק מיקרה אחד של רצח ילד..."

דיברי־הבל גמורים.

פושע־המין, המבצע מעשים ברבאריים המקוממים את כולנו עד למעמקי הלב, הוא אדם חולה. אילו היה להגיון שליטה כלשהי עליו, לא היה כלל מבצע את פשעיו.

גבר האונס ילד או אשה, תוך התעללות סאדיסטית או תוך ביצוע רצח, חי בגיהינום פרטי משלו. כל חייו הוא רדוף על־ידי תשוקותיו האפלות, שאין להן מוצא לגיטימי. הוא חולה בנפשו.

מה הטעם בהריגת איש כזה? זה לא ירתיע אותו, כי הוא מעבר לכל הרתעה. ואם המטרה היא למנוע ממנו לחזור על מעשיו המחרידים, די בכליאתו או באישפיזו במוסד מתאים.

אנחנו מאשפזים בני־אדם הנושאים מחלה קטלנית ומדבקת. איננו הורגים אותם. אנחנו כולאים נהגים קטלניים, המסכנים בקלות־דעת חיי ילדים בכביש, ושמיספרם גדול לאין שיעור יותר מאשר מיספר סוטי־מין.

מניין היחס השונה לסוטה־מין דווקא?

האם אנחנו רוצים לרדפו עד מוות, מפני שהעז לקרוא דרור לתשוקות המכרסמות גם בתת־ההכרה שלנו, כפי שטוענים כמה פסיכולוגים? האם השינאה והפחד שהוא מעורר בנו הם, בעצם, שינאה ופחד מעצמנו? האם היינו רוצים בעצם להעניש את עצמנו בעונש הנורא שאנחנו רוצים להטיל עליו?

נפש אדם מי יידע?

■ ■ ■

כל אלה הן השערות פסיכולוגיות, ויכול אדם לקבלן או לדחותן.

אך חייב אדם להכיר בסטאטיסטיקה.

בארצות־הברית הונהג עונש־המוות מחדש בכמה מדינות, אך נשאר פסול במדינות אחרות. מבחינה סוציולוגית, אין הבדל בין שני סוגי המדינות. זוהי אותה החברה האמריקאית, בעלת אותן הבעיות.

הסטאטיסטיקה, מוביחה שמיספר הפשעים, ופישעי־המין בכללם, אינו נוסל במדינות שבהן קיים עונש־המוות, לעומת המדינות המסתפקות בעונש מירבי של מאסר־עולם. אם יש מגמה, היא הפוכה.

אם בכלל יכול עונש־המוות להשפיע על פושע מסוג זה, ההשפעה תהיה הפוכה. בהתפכחו משיכרון תאוותיו, אחרי שביצע את זממו בקורבנו, עלול פושע כזה לחשוש מפני האפשרות שהקורבן החי יכול להובילו אל הכיסא החשמלי. זה עלול להיות נימוק נוסף לרצח הקורבן.

דבר אחד ודאי, ומוכח על־ידי כל מהלך ההיסטוריה האנושית: עונש־מוות אינו מועיל במאומה.

■ ■ ■

כל זה הגיוני. אך יש נימוק שהוא מעבר להגיון.

באיזו מדינה אנחנו רוצים?

העובדה שאין בישראל עונש־מוות הוא אחד מסימני ייחודה. זהו רגל זהב, המתנופף מעל כל מעשינו, הטובים והרעים.

היום שבו בוטל עונש־המוות כמעט לגמרי, בהצבעה מצפונית ובאווירה של התרוממות־רוח, היה יום־חג לישראל.

בכל תקופת קיומה של המדינה, הוצא להורג באקט של המדינה רק אדם אחד ויחידי: אדולף אייכמן. גם זוהי עובדה, המעוררת כבוד למדינה בכל אתר ואתר.

האם נוציא להורג בתאי־גאזים, כנהוג בכמה ממדינות ארצות־הברית? או בתלייה, כפי שנתלו עולי־הגרדום של המחתרת העברית?

האם נגריל את תפקיד התליין בין אמנון לין ושבח וייס, בין אמנון גולדנברג ואמנון רובינשטיין?

הנשק הסודי של מתנגדי שרון:

„אריק הרג את בגין!"

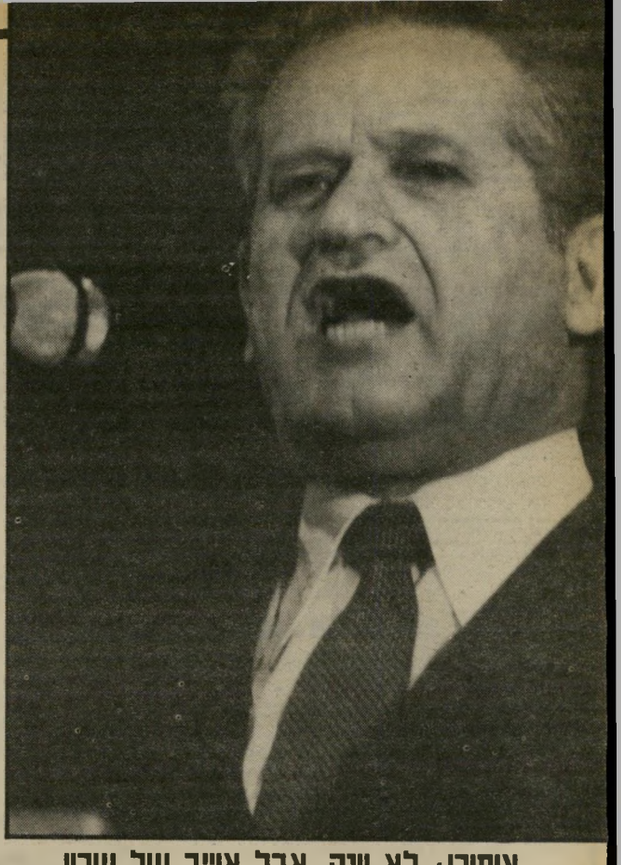

ציפורי: לא יונה, אבל אוייב של שרון

עסקני חרות התייחסו לשר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, עוד לפני שנה כאילו היה מצורע פוליטי. ציפורי הוא אומנם איש־אצ"ל ותיק, זמר נהדר של שירי־מחתרת, ואף תומך נלהב בהתנחלויות בגדה וברצועה, אבל הוא בכל זאת נתפס כ„מתון".

לעוויינות כלפי ציפורי היו שתי סיבות חשובות: איבתו האישית לשר־הביטחון דאז, אריאל שרון, ו„ההלשנה" שלו על יצחק שמיר, שהביאה למימצאים חמורים מאוד, מבחינה מוסרית, נגד שר־החוץ, שבחר להתעלם לחלוטין מהמידע המוקדם שסיפק לו ציפורי על זוועות צברה ושאתילא.

שינאתו של ציפורי לשרון לוותה בהתנגדות גלוייה של השר הזוטר־יחסית למהלכים הרפתקניים רבים של שרון לאורך כל תקופת מילחמת־הלבנון. לציפורי יצא שם של „יונה", ורי היה בכך כדי לפסול אותו בעיני רוב חברי מרכז תנועת־החרות.

עיתונאים, שסיקרו את ישיבות המרכז, נהגו לספר על מבט־האיבה שהופנו כלפי ציפורי, ואף על קריאות־גנאי בנוסח „מערכניק" ו„סוכן (עזר) וייצמן".

באווירה כזאת עוד העז ציפורי להעיד נגד שמיר בוועדת־כהן, והכל סברו שהאיש פשוט גמור.

איש לא חלם, שבסוף 1983 יהיה ציפורי חבר בכיר ובעל־השפעה לא־מבוטלת בממשלת יצחק שמיר, ואף מועמד להחליף את יורם ארידור בתפקידו כיו"ר מזכירות תנועת־החרות.

הרוח הרעה

לשלב הסבר פשוט. אין לדבר על שינוי יוני כלשהו בהשקפות הרווחות בתנועה, מה גם שתדמית היונה, שיצאה לנץ קיצוני כמו ציפורי, היא ממש מגוחכת.

לעומת זאת נהנה ציפורי, באורח ישיר, מגל השינאה החדש, הכללי כמעט, כלפי אריאל שרון.

מקורביו של מנחם בגין, בני מישפחתו, ואף רבים מאנשי־שמיר, מאשימים אותו בגלוי ב„אסון" שפקד את מנהיג־חרות וראש־הממשלה־לשעבר.

רוח רעה זאת, כלפי שרון, חדרה גם לעסקנים מהדרג השני והשלישי, ומנהיגי הליברלים הוכיחו — למי שהיה זקוק להוכחה כלשהי — את עליבותם מבחינה פוליטית ואנושית. מודעי, פת וכל השאר סירבו אף להוציא הודעת גינוי נגד האיש, שהישווה את מנהיגם המת למשתף־פעולה עם הנאצים.

ח"כ אריאל ויינשטיין אמר להעולם הזה: ששתיקה זאת ביטאה בוז להשמצות נגד ארליך, אך גירסה זאת איננה משכנעת במיוחד. ארליך פשוט כבר אינו יכול לעזור לליברלים, כביכול, בקריירה שלהם, ואילו שרון עודנו חי. זהו כל ההסבר, היתר — תירוצים.

אבל פחדנותם של הליברלים אינה

שרון ואשתו בכינוס וחיקי אצ"ל: נטע זר בתנועת החרות

בגין לכל עדת־החנפנים של שרון, שהיתה אז ענקית. בגין היה בנסיגה אישית, פוליטית ובריאותית, ולא יכול היה להתגונן מול ה„מצביא" שרון, שהלך אז מחיל אל חיל.

אין לתמוה, לכן, שפרשת צברה ושאתילא, הכישלונות במילחמה, אי־השגת היעדים, הגילויים על תרגילי הולכת־השולל של שרון, קורבנות החינם של ההרפתקה — כל את עצמו בתהום. הוא, וכל חבריו הקרובים, מאמינים בכל ליבם שכל זאת עלתה לו בעטיו של שרון.

לעג בפומבי

שקיפים אובייקטיביים עשויים לטעון שבגין עצמו איננו חף־מפשע. המילחמה נגד אש"ף נועדה

סנסיונרים הצופה על דיר־יאסין.

המדינאי הקשיש, שחי כל ימיו בצילם של זאב ז'בוטינסקי ודויד בן־גוריון, ושאף לסיים את הקאריירה הציבורית שלו כשהוא בפיסגה, מצא לא הבין.

בגין, שהעריץ את אנשי „צבא־ישראל", קנה את הסיפורים. שרון ואנשיו קיבלו אישור לכל הרפתקה ולכל חריגה. הם לא הסתפקו בהישגם ונהגו לספר על „חידלון־האישים" של

המשך בעמוד 12

מעמדו של השר מרדכי ציפורי בחרות, שהתערער מפני שנחשד ומשום־מה

כיונה, התחזק לפתע — כי ההתנגדות לשרון מקיפה את כל הדרגים הגבוהים

ציפורי היה בודד. מנחם בגין נהג בו, מאז ומתמיד, בזילזול בוטה, אבל הניח לו להתגרות בשרון. אחרי הכל, בקבינט החובבים של בגין היה ציפורי המומחה היחידי לנושאי־ביטחון, מחוץ לשרון עצמו.

בגין, שכבר התחיל לקלוט ששר־הביטחון שלו הוא „שקרן חולני", היה זקוק למה שהרופאים קוראים „ריעה נוספת". בלית ברירה הוא השתמש בציפורי, שחרף הפשטנות שלו הוא מומחה בעל שיעור־קומה לענייני ביטחון.

ציפורי ידע להוציא את שרון הרתחן והבלתי־סובלני מכליו. מומחים, שנכחו בישיבות ממשלת בגין, סיפרו להעולם הזה שאריאל שרון היה ממש משתולל לשמע הערות־הביקורת של ציפורי. שרון ראג, כמובן, להוציא את דיבתו של ציפורי, ואנשיו דאגו ליצור לשר־התיקשורת תדמית של „תבוסתן", הפועל בשירות המערך.

המאיישים את מרכז־התנועה. שרון עדיין פופולרי בסניפים, אבל גם לשם מחלחלת, לאט־לאט, הבשורה מקריית בן־גוריון בירושלים ומצודת־זאב (ז'בוטינסקי) בתל־אביב:

שרון אשם! הוא „הרג" את בגין, סובב אותו בכחש, ביזה אותו בכל מקום, לעג לו בסומבי על פיסגת־הבוסתן, מוטט אותו. שרון אינו אלא מפא"יניק לשעבר, נטע זר, שבא לתנועה מבחוץ, שהעז לצעוק על בגין בישיבות־הממשלה, לספר לעיתונאים שמנהיג־חרות, משולל העבר הביטחוני, איננו מבין דבר בנושאי־ביטחון.

הוא ואנשיו, אלי לנדאו ואורי דן, „סיכנו" את ה„פולני", שנראה בעיניהם כהתגלמות היהודי הגלותי חסר־השורשים, הביאו לו מפות צבאיות מסובכות, מעוטרות בחיצים ציבעוניים, ו„דיווחו" לו במינוח צבאי, שאותו אלה החליאו את בגין, מילאו אותו בריגשות נוחם, אשמה, אפילו שינאה עצמית.

בגין נתן לשר־הביטחון שלו רישיון להשתולל, הפקיד בידו את מכונת־המילחמה האדירה, את תקציב־הביטחון העצום. הוא קיווה לענבים ויעש ביאושים. ראש־הממשלה לשעבר רצה ניצחון קל ומזהיר, מילחמה דה־לוקס כמעט חסרת קורבנות, שתסתיים בהסכם שלום פומבי. טיקסי ומפואר, ואולי אף פרס־נובל נוסף. שרון הבטיח לו את כל אלה, ויותר.

תחת זאת זכה בגין במיל־חמה מיותרת, כושלת מבחינה צבאית, נעדרת הישגים מדיניים ואלפי פצועים, חרפת־עולם בי־מחנות־הפליטים, שהורידה את בגין מהאולימפוס של קמפ־דייוויד וההחזירה אותו לדירת־

בגין נתן לשר־הביטחון שלו רישיון להשתולל, הפקיד בידו את מכונת־המילחמה האדירה, את תקציב־הביטחון העצום. הוא קיווה לענבים ויעש ביאושים. ראש־הממשלה לשעבר רצה ניצחון קל ומזהיר, מילחמה דה־לוקס כמעט חסרת קורבנות, שתסתיים בהסכם שלום פומבי, טיקסי ומפואר, ואולי אף פרס־נובל נוסף. שרון הבטיח לו את כל אלה, ויותר.

תחת זאת זכה בגין במיל־חמה מיותרת, כושלת מבחינה צבאית, נעדרת הישגים מדיני־ים, מאות הרוגים ואלפי פצועים, חרפת־עולם בי־מחנות־הפליטים, שהורידה את בגין מהאולימפוס של קמפ־דייוויד וההחזירה אותו לדירת־

להבטיח יעד בגינסטי מובהק, את כינונה של ארץ־ישראל השלמה והכחדת הפלסטינים כשותף כפוי למשא־ומתן. בגין הוא אחד מיוזמיה המובהקים של הפלישה, והגן עליה במיטב כושרו הרטורי.

זה נכון, כמובן, אבל מדובר במה שאחד־העם כינה בשם „אמת ארכי־אולוגית", העובדות עצמן. אין להן חשיבות מכרעת. „האמת ההיסטורית", כלומר העובדות בתוספת המיתוסים, היא ששרון אשם בכל, ושמנחם בגין נפל קורבן לתעלוליו של איש לא־ישר ולא־אמין.

כל צמרת חרות מאמינה בכך, או מעוניינת, מסיבות פוליטיות, להפיץ גירסה זאת לכל דורש.

שרון מנסה, אומנם, להחזיר מילחמה שערה, אבל מצבו אינו קל. פצצת הסיירחון שלו נגד שימחה ארליך המנוח העלתה חרס.

קמה, אמנם, סערה בכוס־מים, מוכיחה ששרון הצליח. שרי־חרות והח"כים הבולטים שלהם סירבו לתמוך בשר־בלי־תיק. איש לא הצטרף לתביעותיו לוועדת־חקירה בעניין התערבות השגריר סמואל לואיס בנושאים ישראליים פנימיים. ציפורי אף לעג לו בגלוי ודיבר על הצורך לחקור את מעשיו של שרון עצמו בעת הפריצה לבירות.

לשונאיו של שרון היתה עדנה, והקואליציה נגדו בצמרת חרות היא רבת־עוצמה.

החשש העיקרי של מתנגדיו הרבים הוא, כפני הסופוליריות הרבה של שרון בסניפים. לכך נועד הנשק הסודי, שבשבועות הבאים ישמעו עליו יותר ויותר: תפקידו של שרון בהתמוטטותו של בגין.

חיים ברעם ■

(המשך מעמוד 10)

מדיניות

שירותי הקונסול

ביצד לפעול נגד שר־ההגנה בעזרת ראש־העיריה

הידיעה בדבר מאמץ ישראלי ממוסד ומאורגן לפגוע בשר־הביטחון האמריקאי קספר ויינברגר ולהביא

ראש־עיר קוץ'
התרגום הוא שיגרה

לפיטוריו או לפרישתו (העולם הזה 14.12.83) זכתה השבוע באישור רישמי, ממקורות רבים.

ניו־יורק טיימס יצא בכותרת ראשית, שדנה בהדלפת חומר נגד ויינברגר לראש עיריית ניו־יורק, היהודי אד קוץ'. זה יצא בהתקפה רבתי על ויינברגר, כשהוא מסתמך על מידע, שנמסר לו על־ידי הקונסול הכללי של ישראל בניו־יורק, נפתלי לביא.

הקונסול לא הכחיש את עובדת העברת המידע. הוא רק טען שהמדובר בשירות שיגרתי של תרגומים, שהקונסוליה ביצעה עבור אחד מיועציו של ראש־העיריה.

העיתונאים האמריקאים התייחסו לגירסה זאת בליגלוג גלוי. בכל מינהל תקין מועבר חומר לעיתונאי של פוליטיקאי בכיר וקוץ' הוא בהחלט כזה. העובדה שקוץ' עשה שימוש בחומר, מוכיחה רק שישראל ניסתה בדרך זאת לפגוע בוויינברגר, הנחשב, כנראה, בעיני הממשלה, כידיד הערבים.

מנגנון

חיעוב המזכירים

אנטיפאתיה העוברת בירושה

אריה נאור, מזכיר־הממשלה לשעבר, שהורחק מכל עמדת השפעה ואשר תמך, בבחירות הפנימיות, ברוזיר לוי, איננו מסתייג מהשלישייה המובילה של היום, שמיר־ארנס־כהן־אורגד, כפי שאפשר היה לצפות.

הסיבה: נאור רואה בהם מחסום נגד שרון, שהוא בעיניו איש שאפתן וחסר־מעצורים. "סכנה לדמוקרטיה ב־מדינה".

האנטיפאתיה לשרון עוברת, כנר־אה, בירושה עם התפקיד. גם יורשו של נאור, מזכיר־הממשלה הנוכחי דן מרידור, מתעב את שרון ורואה בו את האשם העיקרי למצבו הנפשי של מנחם בגין (ראה אריק הרג את בגין, עמוד 12).

זה גם מסביר מדוע נמנע מרידור מלהשתתף במסע־ההשמצות נגד דויד לוי. הוא רוצה למנוע ברית בין לוי, העלול לחוש את כל האופציות נסגרות בפניו, ובין שרון.

סקופ

מי הוא הפרופסור יעקב שסקין, שנקרא במפתיע לטפל במנחם בגין ערב מעברו?

הרופא שטיפל בבגין — מומחה עולמי לצרעת

כאשר פורסם כי הפרופסור יעקב שסקין הוזעק בשבוע שעבר לטפל במנחם בגין, ראש־הממשלה לשעבר, ערב יציאתו מדירת־השרד, לא אמר השם דבר לרוב הציבור. אך הוא הקפיץ כמה אנשים — ובעיקר הקשורים לעולם הרפואה.

שסקין, שהוגדר כמומחה ל"מחלות־עור טרופיות", הפך בארץ שם נרדף למחלה מסויימת מאוד: הצרעת. במשך שנים רבות היה הרופא הראשי של בית־החולים על־שם הנסן בירוש־לים.

המחלה, הנקראת בשפה המיק־צועית "מחלת־הנסן", ידועה יותר ברחוב בשם צרעת.

הפרופסור שסקין סירב למסור מה טיב המחלה שממנה סבל מנחם בגין, ושאותה ריפא — כפי שנאמר — תוך שלושה ימים. גם מקורביו של מנחם בגין מילאו פיהם מים עכשיו, במשך שלושה חודשים ויותר, ביחס למצבו האמיתי של ראש־הממשלה לשעבר. ובאין עובדות מרוייקות וברורות, ובאשר כל מה שקשור בראש־הממשלה לשעבר מלווה במיסתורין ובהודעות סותרות וכוזבות, התפתחה מערכת־שמועות עניפה המלווה בדימיון עשיר ופרוע.

כך היה גם הפעם. אנשים בעולם הרפואה נרהמו כשהוזמן פרופסור שסקין, פנסיונר, לטפל במנחם בגין. מדוע דווקא הוא? ממילא צץ שם המחלה שהוא המומחה לה בה"א הידיעה: הצרעת.

המחלה, שאינה שונה בעצם ממחלות רבות אחרות, אינה ידועה כמעט לציבור הרחב, ובדרך־כלל מתלוות לשמה אגדות מיסתוריות וסטיגמה חמורה.

את חיידק־הצרעת הגדיר הרופא הנורבגי גרהארד הנריק ארמואר הנסן בשנת 1868, והמחלה נקראת עד היום על שמו. המחלה שכיחה בעיקר בארצות המיזרח הרחוק ובארצות טרופיות. ההידבקות במחלה נעשית דרך מגע־עור שנמשך שנים, או דרך הפרשות של האף.

זמן הדגירה של המחלה נע בין שישה חודשים לעשרות שנים.

הסימפטומים הראשונים הם חיצוניים, על גבי העור, בעיקר עור הפנים ועור הגפיים. נראים אז על פני העור סימנים בהירים של חוסר פיגמנטים, או כהים (בעיקר אדומים) של עודף פיגמנטים. הכתמים הם בגדלים שונים, ונראים כאילו מרוחים על העור, ללא גבולות ברורים. יש נשירת שערות־הגוף, אך לא שערות הקרקפת והפנים.

בשלב מאוחר יותר משפיעה המחלה על מערכת־העצבים של הגוף, וכך, בשלב מתקדם יותר של המחלה, ובסוג החמור שלה, גורם הדבר להרדמות איברים כמו הגפיים והאף. במצב כזה יכולה פגיעה פיסית באיברים אלה לגרום לנשירתם.

תיאור כזה של חולים, שאיברים מסויימים שלהם נשרו, זכור בוודאי לרבים מן הספר הפרפר.

בשלב מאוחר יותר מתפתחת אצל החולה הרגשת חרדה, ותחושה של אסון מתקרב. הדבר גורם לריכאון חמור.

יש שלושה סוגי צרעת, המוכרים בעולם.

● **סוג אחד** הגורם לבהרות לבנות בכל הגוף. בשלב מאוחר יותר היא גורמת לקילוף כל הגוף. זוהי הצרעת המוכרת מן התנ"ך. היא פחות שכיחה מן האחרות, ואינה פוגעת בבריאותו הכללית של החולה.

במשך השנים, עם התפתחות הרפואה מחד, ועם הופעתן של מחלות ממאירות ומפחידות אחרות מאידך, הלכה הצרעת ונעלמה, לפחות בעולם המערבי. בארצות אפריקה ומיזרח אסיה יש עדיין כפרים מיוחדים לחולי־צרעת, שבהם נמצאים החולים בבידוד מוחלט, וכף־רגלו של אדם

בית־החולים לחולי־צרעת על־שם הנסן בירושלים
כתמים על הפנים, פגיעה במערכת־העצבים, חרדה, דיכאון

● **הסוג השני** מוכר כ"צרעת אנסתטית". זוהי הצרעת הפוגעת במערכת־העצבים, שבעיקבותיה אובדת התחושה בידיים וברגליים.

● **הסוג השלישי** גורם להתנפחויות של עור רפוי, המאבד את ציבעו. זהו הסוג השכיח והדוחה ביותר.

"וינגע את המלך..."

אי־בחון המחלה קשה ביותר, ובספרות המיקצועית מומלץ לבדוק אפשרות של צרעת בכל מיקרה של מחלת־עור בלתי־מזוהה, אם יש בה מעורבות של הפרעה בעצבים.

בימי־קדם, כאשר התגלתה הצרעת לראשונה, היא נחשבה כמחלה מסוכנת ביותר. החולים הוכרחו לצאת אל מחוץ לחברה, לכפרים מיוחדים. רשויות העיר היו מספקות להם את המזון. הם היו מניחים אותו במשך היום על גיבעה חשופה, שנבחרה במיוחד לצורך זה, ובלילה היו המצורעים באים לקחת את האוכל שלהם.

במקומות שבהם היו מצורעים מעטים, הם היו מסתובבים ביערות ובמקומות שוממים, עטופים בסדינים, כך שראו רק את עיניהם. ביד היו מחזיקים פעמון מיוחד, כך שיכלו להתריע על בואם. הם היו ניזונים בעיקר משורשים ומתותי־יער, ולעיתים ממתנות של אנשים טובים.

השיטה היחידה לטיפול במחלה בימי־קדם היתה ההפרדה המוחלטת של החולה מן הסביבה הבריאה.

בריא אינה דורכת שם.

בארץ יש כיום כ־300 מטופלים. החולים במחלה. חלקם מאושפזים בבית־החולים על־שם הנסן בירושלים, וחלקם בא רק כדי לקבל טיפול, בעוד שהם ממשיכים לנהל אורח־חיים נורמלי.

הפחד והסטיגמה המתלווים למ־חלת־הצרעת מונעים את חשיפתם של החולים. גם אנשי־מיקצוע, המטפלים בחולי־הצרעת, סירבו השבוע להתייחס למחלה בכל צורה שהיא.

בתקופות קדומות נחשבה המחלה כמסוכנת ביותר. דיווחים על־כך מופיעים עוד בתנ"ך. בספר ויקרא, פרק י"ג, ניתן תיאור פלסטי ומפורט של הסימפטומים השונים, בצורת כתמים על העור, וניתנת הדרכה לכהן הגדול כיצד לבדוק אם החולה אכן חולה בצרעת. שם כתוב כי יש לבודד את החולה מן החברה, להכריז עליו כעל טמא, לחטא או לשרוף כל בגד שהיה עליו ואת מקום מגוריו, ולהרחיקו מן המחנה לצמיתות. זו היתה הדרך היחידה למנוע מגיפה.

המצורע המפורסם בתנ"ך הוא עזריה מלך יהודה. וגם הוא הורחק מן המחנה לצמיתות (וינגע את המלך, ויהי מצורע עד יום מותו, וישב בבית החופשית.")

גם כיום ידוע מעט מאוד על המחלה, בעיקר בקרב הציבור הרחב, אך הרפואה התפתחה והפחד מפני הצרעת קטן בהרבה. במיוחד לאור העובדה שהמאה ה־20 הביאה עימה מחלות ממאירות וחמורות הרבה יותר מן הצרעת. די להזכיר את מחלת הסרטן על סוגיה השונים, או את מחלת האיידס.

הטיפול בצרעת נעשה בעזרת סוגים שונים של תכשירי סולפה (סוג של אנטיביוטיקה). יש תרופות שונות של שחפת, היכולות להועיל לחולי צרעת. לפעמים משתמשים בתכשיר סטרואידים מקומי — תרופה שניתנה בשעתו לבגין בגלל סיבה אחרת — בעיות בלב. בשנים האחרונות משתמשים בתלדומיד, שיטה שהיא המצאה ישראלית מלפני כמה שנים. בעיקבות המצאה זו זכה פרופסור שסקין לפני 15 שנים בפרס בינלאומי.

חוב שלא נפרע

ילו היה מנחם בגין ראש־ממשלה רגיל, שהתפטר ופרש, היה זכאי בוודאי לשמור על הפרטיות שלו הרחק מעיני הציבור, מבלי שאיש יתערב במצבו הבריאותי.

אילו היו מנחם בגין או מקורביו מספקים לציבור, בעת היותו ראש־ממשלה, הודעות נכונות על מצב בריאותו, בוודאי לא היה נוצר גל שמועות בלתי־פוסק.

אך מנחם בגין פרש מראשות־הממשלה ללא הסבר. חודשים רבים לפני שפרש, עוד בזמן קבלת ההח־לטות על מילחמת־הלבנון, היה ברור לציבור שבחר בו, כי ראש־הממשלה אינו בריא. למרות זאת לא טרח איש למסור מה בדיוק מצבו של ראש־הממשלה, ואם הוא מסוגל לעמוד בהח־לטה כל־כך רבת־משמעות כמו הפלישה ללבנון, מילחמה שתבעה קורבנות רבים ושטרם נגמרה.

במצב כזה אך טיבעי הוא שהציבור ירגיש שמנחם בגין חייב לו חוב שלא נפרע, ויתבע לדעת את מצבו האמיתי של ראש־הממשלה לשעבר.

השופט בנימין כהן, בראיון אחרי פרישתו:

„נהניתי מהעבודה שלי שיגעון!"

השופט כהן ואשתו תמר
„היא אישיות בפני עצמה"

דוא כבר נכווה כמה פעמים מידי העיתונות. לכן ביקש השופט בנימין כהן, נשיא בית־המישפט המחוזי, שפרש לגימלאות, לקרוא את הכתבה לפני פירסומה. „אבל רק כדי לעבור על הציטוטים מרברי," מיהר להסביר, „כל מה שתכתבי עלי או מה שאחרים אומרים עלי, בזה לא אגע."

במשך 35 שנה היה אחד השופטים הבולטים בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב. שנינותו ורוחו הסוערת גרמו לו, לא אחת, תקלות עם העיתונות ואולי גם עם אנשים במנגנון. אבל רוב עורכי־הדין היו מעריציו הגדולים. „אני

„המחבלים נראים בהרבה מיקרים כמו הקיבוצניקים שלנו. הם שומרים על כבוד עצמי. הם לוחמי חרות!"

חסיד שוטה של בנימין כהן," אמר לי אחר מהם.

כאשר עמד לפרוש לגימלאות, ביקשתי לראיין אותו אך הוא סרב. „על דברים מעניינים אני לא יכול לדבר איתך, ועל דברים בלתי־מעניינים אינני רוצה לדבר," אמר אז. בכל זאת לא הרפיתי. אינני מכירה שופטים רבים היכולים להתבטא בצורה מדוייקת ומבריקה כמוהו. צורת המחשבה שלו צעירה ורעננה והוא מעולם לא אמר דברים בנאליים.

העקשנות השתלמה במיקרה זה. אחרי חמישה חודשים מאז שפרש, נכנע השופט והסכים ל„תראיין. כבר ברגע הראשון של הראיון ניכר בו כי בית־המישפט חסר לו. הוא ישב נינוח בדירתו שליד נהר הירקון, קירות החדר מלאים ספרים ותמונות, ואשתו תמר, שאותה הציג כאישיות בפני עצמה, נמצאת תמיד בקירבת מקום. ההדר ששרה עליו תמיד על כס־המישפט עדיין אפף אותו, אבל בהילה מתרחקת. „הכל נראה לי כבר כל־כך רחוק, האם יש עוד בכלל עניין בראיון איתי?" שאל השופט.

מעני הלשון החריפים שלו היו לעיתים ציניים, לעיתים מבדחים ולעיתים אפילו פוגעים, אך מעט מאוד אנשים כעסו אליו. אפילו נאשמים, שנידונו על ידו לשנות מאסר ארוכות, לא שמרו לו טינה. הוא מסביר את סודו: „נאשם רוצה למצוא בשופט שלו אהבה. כשאני נותן אפילו עונש כבד, אבל מתוך אהבה, הוא איננו כועס עלי. במהלך המישפט, אחרי שבוע שבועיים, אני כבר מכיר אתו. אני יודע מי זו אשתו בקהל, למרות שלא הציג לי אותה, אני רואה את הילדה שלו ואני מגלה אם הוא חוצפן או מיסכן."

באולם של השופט כהן רק לעיתים רחוקות מאוד היו התפרצויות של נאשמים. באופן כללי אין הוא זוכר שבעבר התפרע מישהו באולם. „היום האלימות במדינה גוברת והולכת. גם האלימות הגסה וגם האלימות המילולית. פעם עבריינים פליליים ידעו מי הם, ומי השופט. הם ידעו שתפקיד השופט לשפוט. בעבר היחס לשופט היה אחר. היום אין יותר כללי משחק, הנאשמים מושכים את השופט לזירה.

שנאתי נאשם אחד

„צל שופט, אישיותו היא החשובה ביותר." לדברי השופט כהן יש אנשים שאין להם מזג שיפוטי, ומוטב שלא יעסקו בשפיטה. „היו גם לי רגעים שלא הייתי במיטבי, זה קורה, ואז אולי אמרתי משהו שפגע בחוש הצדק של הנאשמים, ואז מרגישים מייד גל של שינאה עולה כלפיך." הוא מספר על מיקרה שקרה, כאשר עובד בשירות בתי־הסוהר פנה אליו לפני שנים ושאל אותו אם יוכל לדבר עם שופט מסויים בלישכתו. בנימין כהן שאל אותו מדוע הוא רוצה לשוחח עם שופט זה, והוא אמר כי יש לו חשש שעומדים להתנכל לו והוא רוצה להזהיר אותו. „שאלתי אותו: רוצים להתנכל לו בגלל העונשים הכבדים שהוא מטיל?' והוא ענה לי: ‚לא, בגלל העונשים החמורים, אלא בגלל היחס שלו לנאשמים.'

„אני לא שנאתי את הנאשמים שלי," הוא מספר, „להיפך. אני יכול לומר שאפילו אהבתי אותם והם נהגו בי בכבוד. אני זוכר שבשנות ה־50, היתה אופנה של כנופיות ופורצים יוצאי פולניה. הופיעו בפני שניים, ובכתב־האישום היו שלושה. שאלתי אותם: „היכן השלישי?" והם אמרו לי כי שבר את הרגל, והתנצלו. אמרתי להם: ‚לכו מייד והביאו אותו!' והם מיהרו להביאו. כאשר דנתי אותם למאסר בלי שהיה שוטר באולם, אמרתי להם לדרדת למישרד כדי ללכת למאסר, והם אמרו: ‚כן, אדוני השופט,' והלכו בשקט למאסר."

הוא ראה במו עיניו מאות אנשים שהעיתונות תיארה אותם כמיפלצות אדם. רוצחים, אנסים וסוטים. „אני זוכר משגגמר המישפט, והוא כבר יצא מהאולם, קם הסניגור שלו, עורך־הדין יעקב הגלר, וביקש משהו, ואני אמרתי לו: „אתה יודע, אני יושב כבר כל־כך הרבה שנים על כס־המישפט ואף פעם לא שנאתי נאשם, את האיש הזה אני שונא!" הגלר אמר לי שזו אמירה חמורה מאוד, ואני שאלתי אם הוא רוצה שארשום זאת בפרוטוקול, וכך עשיתי. הוא עירער והשופט חיים כהן בבית־ המישפט העליון העיר לי שאסור לשנוא נאשמים, והוריד לו משהו מהעונש."

הזכרתי לו כי הוא ישב בראש ההרכב שנתן בשעתו את העונש החמור ביותר במישפט הישראלי, 30 שנות מיקרה של אדם שהוכה באמוק. הוא רצח קרוב מישפחה שלו ואחר־כך רץ והרג עוד שניים. הוא תואר בעיתונות כמין מיפלצת מזילה ריר, שיש לה עיניים בוערות. אבל כאשר ראיתי אותו הוא היה כזה מיסכן, ומבוהל.

„היה גם מיקרה של בחור שלא הירשו לו להיכנס לדיסקוטק בנתניה. הוא רצה להתנקם. שם רימון על פתח האיוורור של המקום. נהרגו כמה אנשים והמלון שמעל הדיסקוטק נשרף כמעט כולו. ואני רואה אותו מעל כס־המישפט והוא סתם אדם, שבכלל לא ידע מה יגרום. לא נתנו לו להיכנס.

„לא שנאתי את הנאשמים. להיפך, בדרך כלל אני יכול להגיד שאפילו אהבתי אותם! והם נהגו בי בכבוד!"

והוא חשב שעליו להתנקם. מן הצד הסובייקטיבי, והוא איננו היחידי הקובע, זה בכלל לא אותו אדם נורא שתואר בעיתונות."

הוא נזכר בקוריוז ממישפט מע"צ. „הפרשה הזו היא עד היום תעלומה בעיני," הוא מציין. אותה פרשה מוזרה של חבורת צעירים משכונת־התיקווה שהואשמו בעבירות שונות ומשונות, בעיקר הצתות של מיבנים לשם מחאה. „ראיתי יום אחד את אחד הנאשמים יושב באולם שלי כשראשו טמון בין ידיו ולחיו נפוחה מאוד. שאלתי אותו: ‚מה קרה לך?' והוא סיפר לי שהוא סובל מכאב־שיניים. את יודעת איך זה בבית־המעצר, רופא־השיניים צריך לבוא רק בעוד יומיים, ולכן לא היה מי שיטפל בו. המיסכן השלים עם זה, אבל מייד הוריתי לשוטרים שיקחו אותו לקופת־חולים. הם שמחו מאוד לעזור, ואמרו שאתן להם צו ואז יקחו אותו מייד לרופא. נתתי צו, עקרו לו את השן והוא חזר אחר־כך לאולם."

„האם מעולם לא שנאת נאשם?" שאלתי, „כן," אמר. „אני זוכר מיקרה אחד, ואני יכול לספר עליו כי זה נמצא בפסק־דין. זה היה מיקרה של איש שחזר מגרמניה, שם רימה המון אנשים וגנב להם המון כסף. איש נאלח כזה.

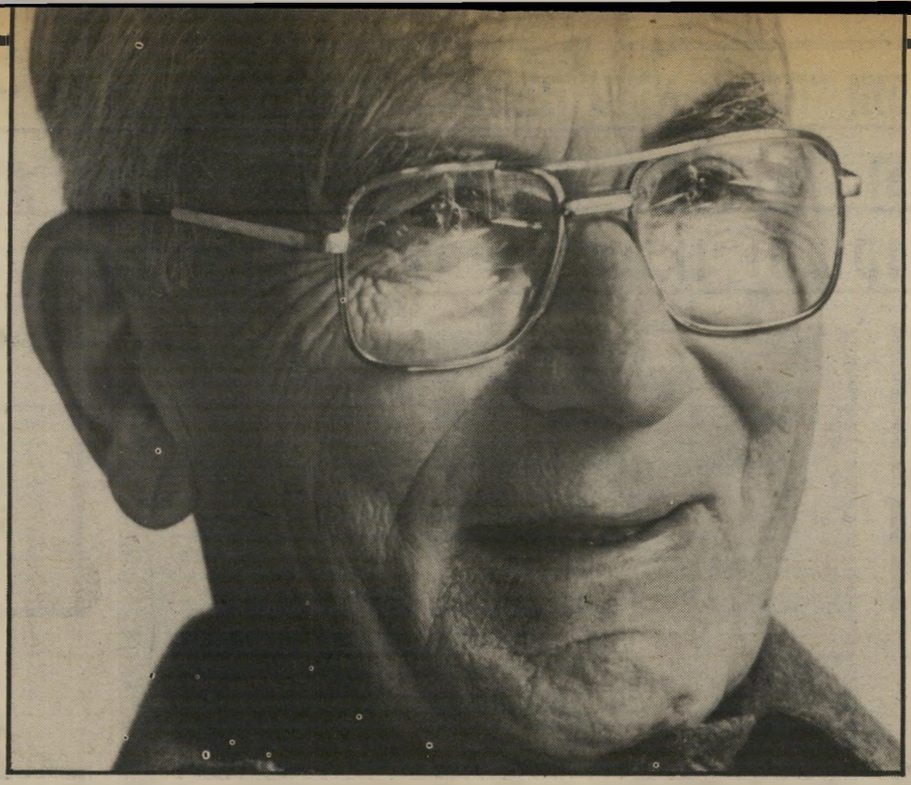

אין טעם בעונש־מוות. באנגליה הוציאו גנבים להורג בכיכר העיר, ובאותו הזמן היו הכייסים מרוקנים את כיסיהם של המסתכלים בתלייה!

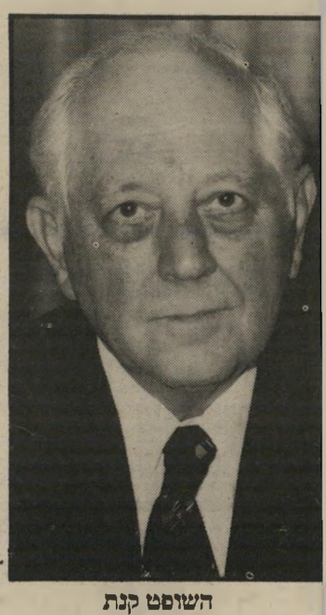

השופט קנת
.שפיטה בהקפאה עמוקה..."

מאסר לשלמה לב־עמי, האנס המנומס. „בשבילי אונס איננו בעיקרו אקט מיני, כי אם אקט של תוקפנות. כאשר גזרנו 30 שנה, ידענו שכמוהו כמאסר־עולם. חשבנו אז שאם ישוחרר לפני כן, הרי יהיה זה רק כתוצאה של חנינה, שלא תינתן, אלא אם טיפול פסיכולוגי יביא במשך הזמן שינוי מספיק ביצר התוקפנות שלו. בית־המישפט העליון הפחית את העונש ל־18 שנה בהנמקה כי היצר המיני פוחת אצל הגבר בסביבות גיל ה־50. אנחנו חשבנו על יצר התוקפנות שבאונס, ובית־המישפט העליון חשב על יצר־המין שבאונס."

רעתו על מחבלים מקורית ומר־הימה. „מה שמפחיד במחבלים היושבים בבתי־הסוהר זה שהם נראים בהרבה מיקרים כמו הקיבוצניקים שלנו. הם שומרים על כבוד עצמי וסדר." יש לו דעה נחרצת גם על עונש־המוות למחבלים. „מחבלים הם לוחמי־חירות, למחבלים מוטיבציה לאומית כבדה. אלה דברי הבל שהם מבצעים פיגועים בשביל כסף. הרי מאז 1967 הרגנו בהם כמו זבובים, האם לא באו אחרים במקומם? עונש־מוות לא ירתיע אותם. כולאים אותם כדי שלא יהיו בשטח.ולא יוכלו להזיק, אבל אלה הטוענים שצריך להוציא אותם להורג, כדי שלא יוכלו להחזירם בחילופי שבויים, מקוממים אותי. הרי זה מזמין התנהגות מקבילה כלפינו!"

סובלנות ושלוות־נפש

ש לשופט דעה פסימית על מוסד הענישה. „עברייני רכוש יכו־לים, אולי, לעשות את החשבון אם כדאי להם ללכת לפרוץ. אולי ייתפסו וילכו לכלא. אבל, למשל, בעל רוצח מתוך קינאה לאשתו, הוא בוודאי איננו עושה חשבון. אנגליה, בשעתה, היתה מוציאה להורג אנשים שגנבו סכום העולה על מיספר שילינגים. נהוג היה להוציאם להורג בכיכר־העיר, כדי שאחרים יראו וייראו. אבל תוך כדי ההוצאה להורג, יש מספרים, שהיו עוברים כייסים בקהל הצופים ומכייסים. אז איזו הרתעה יש בעונש־מוות?"

על עונש־מוות לסוטים רוצחי־ילדים עוד לא גיבש את דעתו סופית. הסוטים נתונים לרחפים חזקים. הוא אומר שאולי עונש־מוות שלא יהיה עונש־חובה, אלא לפי שיקול דעת השופטים, אבל לא לפי הרצון של הציבור ברחוב, אפשרי.

כאשר אני שואלת אותו מהו כישורו העיקרי של השופט, הוא אומר: „סובלנות." כמובן לא היא לבדה. וכרוגמה לבעל סובלנות מובהקת, הוא מביא את השופט מכס קנת. קנת היה נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב לפני השופט כהן, ופרש לגימלאות. „הוא היה אומן טבעי של ניהול המישפט. אצלו מישפט היה כמו ניתוח מודרני בהרדמה בהקפאה עמוקה. הנאשם המשתולל ביותר, שהיה נכנס לאולם של קנת, היה מקבל הלם קור של סמכות. אנשים מעריצים את זה. בעבר הרחוק, כאשר ניסיתי להתמנות כשופט, אמרתי שאני מבטיח להיות שופט כמו קנת, אך כמובן, הבטחות לחוד ומעשים לחוד."

בהזדמנות זו הוא מזכיר לטובה גם את השופטת חנה אבנור, שבאה במקומו כנשיאת בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. הוא אומר: „היא אדם מאוזן. היא שלווה גם בחיים האישיים שלה. היא לא מהמקילות, אבל היא אשה נחמדה."

שאלתי אם כל השופטים נתנו בסובלנות ובשלוות־נפש, והוא ענה כי בכל מיקצוע יש פיזור סטאטיסטי, וגם בין השופטים.

מיבחן מכאיב

ש אלתי על הוועדה למינוי שופטים. „אני חושב שהמיבחן של שופט צריך להיות שיכירו אותו חברי הוועדה באופן אינטימי ככל מיני מצבים לפני המינוי. זה מיבחן הלקמוס שלו. אם איש מחברי הוועדה איננו מכיר אותו, הרי כבר בגלל זה איננו צריך לבוא בחשבון אפילו יהיה הגאון המישפטי הכי גדול. צריך שיכירו אותו מהרגע שהוא עורך־דין. שידעו איך הוא במשא־ומתן, כיצד הוא מתנהג בבית־המישפט ועם חברים."

הוא מספר כי במינויים לבית־המישפט העליון הדבר אומנם מתבצע. בדרך־כלל מכירים חמישה או ששה מחברי הוועדה היטב ובאופן אישי את המועמד. זהו המיבחן, ואין בעצם אחר. „לעומת זאת, במינויים לבתי־המישפט המחוזיים ובתי־מישפט השלום, יש הרבה מועמדים שחברי הוועדה אינם מכירים אותם. אז הם מקימים ועדות מישנה שמראיינות את המועמדים. אבל זו בוודאי לא הכרות מספקת. אני חושב שנשיא בית־המישפט־המחוזי צריך להיות חבר בוועדת המינויים, מפני שהוא נמצא בשטח. היום לא זו בלבד שנשיא בית־המישפט המחוזי איננו חבר בוועדת המינויים, אלא שההתייעצות איתו, אם כי אי־אפשר לומר שאיננה קיימת, היא בדרך־כלל חטופה מאוד, ולפעמים הוא נשאל ברגע האחרון ממש, ולא נשאר לו זמן להתייעץ עם חבריו השופטים."

למרות הביקורת על שיטת מינויי השופטים בארץ, הוא מציין כי עקרונית היא השיטה הטובה ביותר בעיניו. היא טובה מבחירה על־ידי העם במישרין, כמו בכמה מדינות בארצות־הברית. שם קורה שהמועמדים מפרסמים את עצמם לפעמים בעיתונים ועל גבי קופסאות גפרורים. שיטתנו עדיפה גם על וועדה המורכבת משופטים בלבד, שאז זה יוצר כת של שופטים. „אפשר לריב על הרכב הוועדה שלנו, שיהיו יותר שופטים או פחות שר או חבר־כנסת, אבל השיטה טובה. אין פגם אפילו בעניין הכסאות הנשמרים לזרמים ומיפלגות שונות. בדרך הטבע נוצרות בוועדה קואליציות וצריך שיהיה ייצוג לכל הרעות. השקפת־העולם של השופט משפיעה בעיקר ברדרגות הגבוהות, וצריך לשמור על איזון. כל זמן שוועדת המינויים שומרת על רמה, זה בסדר." הוא מסכם ואומר כי רמת השופטים הנבחרים תלויה, כמובן, ברמת־הוועדה, וזו מושפעת מהרמה הכללית במדינה.

כאן העזתי ושאלתי את השאלה שהטרידה אותי זמן רב. האם העובדה שהוא ישב כשופט מחוזי במשך 33 שנים, ולא מונה לבית־המישפט העליון, גרמה לו תיסכול או כאב. השופט משתתק לרגע וחושב. ניכר כי הוא רוצה לענות על שאלה זו במלוא הכנות ולא לסטות כמלוא הנימה מהאמת. אולם הוא חושש מאוד שמא דבריו ישמעו מתקתקים או רגשניים מאוד, והוא מנסח בקפידה כל מילה: „קודם כל אני צריך לומר שנהניתי מהעבודה שלי כל רגע שיגעון! אהבתי את העבודה שלי ובסתר ליבי חשבתי על עצמי שאני שופט טוב מאוד. אבל הייתי ער למיקרהו של שופט אחד, שכולם היו שמחים לולא היה שופט, וגם הוא החשיב את עצמו כשופט טוב מאוד. לא אסתיר כי ביני לביני אי־המינוי לבית־המישפט העליון גרם לי שאפקפק בדעתי שלי על עצמי. הקושי הוא שגושא המינוי לבית־המישפט העליון שימש אצלי הדרך היחידה לבחון אם לא רק בעיני עצמי אני שופט טוב. מכאן לפעמים תקופות של פיקפוק וכאב."

נשיא בית־המישפט העליון לשעבר, השופט יואל זוסמן ז"ל, נחשב חבר ותיק של השופט כהן. כאשר התמנה זוסמן נשיא בית־המישפט העליון והיתה לו השפעה רבה על המינויים, מיהרו אנשים לרמוז לשופט כהן, כי עכשיו מסתמא ימונה לבית־המישפט העליון. „זה חלק מהמבוכה," הוא מספר, „כאשר מתקרבת תקופת מינויים, אז חצי השוטים בעיר באים ושואלים: ‚נו? כבר דיברו איתך?' הספקות שפקדו אותי לגבי הערכתי את עצמי כשופט, תמו, כאשר מוניתי לנשיא בית־המישפט המחוזי."

שופט זוסמן
.חשבו שהוא ימנה אותי לעליון..."

מי שראה את השופט כהן על כס־המישפט, לא יכול היה לחשוד כי לשופט התקיף והגא היו אי־פעם ספקות בעצמו. בבית־המישפט הוא תמיד היה מלך. **אילנה אלון** ■

השופט כהן עם הנשיאה אבינור (באמצע: התובעת סנינה דבורין)
.אשה שלווה ומאוזנת!"

סא"ל (מיל') חיים בקר, סמח"ט "החטיבה שלא גוייסה" ומפקד הגדוד שכבש את צור וצידון, שאיבד את עינו בלבנון, מספר על התלבטויותיו כלוחם בשטח בנוי, ועל פרשת אריאל שרון והשקר על חטיבתו

ראיינה שרית ישי

„אם שרון שיקר במצח־נחושה במיקרה כמו שלנו, מה קורה בעניינים יותר סודיים?"

„זה יכול היה להיגמר ב־40 קילומטר ובחוצאה רעה — או ב־20 קילומטר ובתנאים מצויינים"

„חבל שהלכה לי העין. זה לא אומר שאני צריך להכניס את הצבא לארגזי פלאנל"

„העובדה שאתה נלחם בנשים ובילדים מעמידה לך את האקט הנקרא מילחמה מול הפרצוף"

„כשאתה רואה ילד פיצוע לנגד עיניך נעלם מימד האוייב, ואז אתה מתמודד עם בעייה ללא סיוע נפשי"

„חייל רגיל יכול תמיד לטעון: ,נתנו לי פקודה!' מפקד נותן פקודות, וזו תחושה קשה מאוד"

„אין גאווה במילחמה!"

„איפה חיים?" שאל שר־הביטחון משה ארנס, כשביקר פצועים בבית־החולים „רמב"ם" בחיפה, מייד אחרי שנכנס לתפקידו.

הוא התכוון לחיים בקר – סא"ל במילואים, סמח"ט החטיבה שלא גוייסה, מג"ד היחידה שכבשה את צור וצידון, בעל צל"ש ממילחמת ששת־הימים ואחד מגיבורי הצנחנים. חיים בקר נפצע בחודש אוגוסט, כאשר חוליית חיילים פלסטינים הפעילה נגד ג'יפ הסיור שבו נסע מיטען צד. היתה זו פציעתו הרביעית והוא איבד את כושר הראייה באחת מעיניו. במשך חודש וחצי שכב בבית־החולים והוא עדיין עובר סידרת בדיקות בתיקווה שלא יהיה צורך להוציא את העין ושהפגיעה לא תשפיע על עינו הבריאה.

חיים בקר, בן 39, יליד ברית־המועצות שבא לישראל בגיל שנתיים, גדל והתחנך בתל־מונד, ברמת־גן ובקיבוץ משאבי־שדה. את שירותו הצבאי עשה ביחידת צנחנים מובחרת, שממנה צמחו רפאל איתן, הרמטכ"ל הנוכחי משה לוי, האלוף (מיל') דני מט ואחרים.

כשהשתחרר היה ממקימי קבוצת „מגור", בשלב מאוחר יותר הצטרף ל„כנף" ואחר־כך ל„ארקיע", שם היה מנהל מחלקת כוח־אדם. רק לאחרונה סיים את עבודתו ב„ארקיע" והוא שוקל כעת אפשרות של מינוי כמנכ"ל מיל"ת (מועדון ישראלי לתרבות) והצעות אחרות.

חיים בקר, נשוי ואב לשניים, הוא איש צבא מובהק, אם כי את קידומו הצבאי עשה במיסגרת שירות המילואים שלו. שועל קרבות ותיק שאפשר להסכים או לא להסכים לדיעותיו, אך דבר אחד ברור – הוא חייל בכל רמ"ח אבריו ורואה את העולם, את מה שמוסרי או לא מוסרי, צודק או לא צודק – דרך מישקפיים צבאיים. כך, למשל, זועזע מהעובדה שהוא נלחם בנשים ובילדים, אך יחד עם זאת היה ברור לו כי מוטב לפגוע בהם, מאשר שאיש מחייליו יפגע.

הספקות שהוא מעלה נגד המילחמה בלבנון אינם במישור המוסרי כי אם במישור האסטרטגי. השאלה, לדעתו, היא אם היה כדאי ונחוץ לכבוש את ביירות. שאלת המוסר בכיבוש לבנון אינה משחקת תפקיד בשיקוליו.

חיים בקר הוא סמח"ט החטיבה שלא גוייסה. הוא מלא טענות כרימון נגד האיש שהעלה את הפרשה, שר־הביטחון לשעבר

אריאל שרון. דבריו של בקר מבטאים את דעתם של רבים ממפקדי צה"ל. משבר אי־אמון חריף ביותר בין שר־הביטחון ובין החיילים עולה וצץ מדבריו של בקר. המעדיף בפה מלא את שר־הביטחון הנוכחי ועדיין נושא בתוכו את השקר של אריאל שרון.

בקר הוא מסרב ראיונות מקצועי. נסיונותיהם של עיתונאים לראיין אותו עלו עד כה בתוהו. גם אחרי שקיבל צל"ש סירב להצטרף לחינגת הראיונות. "תפסת אותי ביום טוב," הוא אומר לי ולא מאמין לעצמו, כשהוא מסכים להיפגש. הוא מזהיר אותי מראש כי דיעותיו לא ישרתו את האינטרסים שלי כעיתונאית הרוצה לחשוף דיעות מסוג אחר.

אנחנו מחליטים לעשות ניסיון ותוך כדי דבריו ברור לי שהסיפור, אם כי אינו בגדר סנסציה הוא בהחלט סיפור של מפקד חשוב במילחמת לבנון, שכבש את צור וצידון, שנמנה עם שורותיה של אותה חטיבה מפורסמת שאריאל שרון טען שלא גוייסה. קשה לי להסכים איתו כשהוא מגדיר את הלחימה שלו כציונות בהגשמה. קשה לי שלא לתהות כיצד ההיבט המוסרי אינו משחק כמעט תפקיד בשיקוליו. קשה לי להאמין כשהוא אומר לי שהוא מקווה לשוב ולהילחם, ועוד יותר קשה להאמין כשהוא אומר שאובדן עין הוא בבחינת פציעה קלה.

■ ■ ■

● מתי גוייסת למילואים במילחמת לבנון?

למעשה גוייסתי כדי להשתתף במהלך הפתיחה של המילחמה. נכנסנו ללבנון כיחידה לוחמת עוד במהלכי הפתיחה של המילחמה, כמעט במקביל ליחידות הסדירות.

● מה היו המשימות שהוטלו על היחידה שלך?

תיכננו לנו שני אקטים. התפקיד הראשון היה לכבוש את צור ולטהרה, כשהפעולה בצור היתה קלה מאוד מול הציפיות, כי המחבלים נשברו שם מהר ולמעשה הפעולה בוצעה עם אפס נפגעים וצמידות לתוכנית.

● מה היה תפקידך בכיבוש צור?

"הספקות בנוגע למילחמה החלו לקנן עוד לפני שהיא פרצה. אחרי הכל, זו לא היתה מילחמת יום־כיפור"

הייתי מג"ד היחידה. זוהי יחידה של צנחנים מתנדבים והמיוחד שבה הוא שגם אנשי המילואים כולם מתנדבים. ולא כופים על איש לשרת ביחידה.

● אתם משרתים ביחד הרבה שנים?

לא ממש. רוב החיילים הם צעירים בני 30, בעוד שרוב הקצונה הבכירה הולכת יחד כבר 18 שנה, משנת 1965.

● חוץ מהעובדה שכולם צנחנים מתנדבים מה עוד מיוחד ביחידה הזו?

המוטיבציה של האנשים להשתייך אליה, שמאפשרת למערכת הפיקוד להתעסק רק באקט של ביצוע המשימות, ואין לה בעיות שעם ישראל נתקל בהם יום יום.

● האם בעיקבות מילחמת לבנון לא נוצרו בעיות עם המוטיבציה של היחידה?

כל מי שלא רוצה להיות חייל ביחידה הזו יכול לקום וללכת. זה עדיין לא אומר שאין ביקורת קשה על עצם המילחמה.

● איזו ביקורת?

ישנה ביקורת על היעדים שנקבעו. כמו, למשל, אם היה צריך להגיע עד קווקז או להעצר באוולי.

● האם רוב חיילי היחידה מתנגדים עקרונית למילחמה?

בהחלט לא. ברגע שנקבעו יעדים היה ברור שצריך לבצע אותם. הבעיה היתה עם תוצאות הלוואי. בצידון, למשל, הבעיה שבמילחמה הזו היו מעורבים נשים וילדים וכל מה שמשתמע מזה.

בעבר בבשת אזור מאוכלס בנשים וילדים?

לא, אף פעם לא.

מה זה עשה לך הפעם?

קודם כל זה מעמיד לך את האקט הנקרא מילחמה, מול הפרצוף. אתה מסתכל במראה על עצמך. נכון שלראות בטלוויזיה ילד נפצע זה קשה, אבל כשאתה רואה את זה פנים מול פנים, אתה עומד חשוף וזו הרגשה קשה מאוד. כי באותו רגע מימד האוייב נעלם ואז זו התמודדות של מפקד עם עצמו בלי סיוע נפשי. אתה צריך לתת פקודות, אתה צריך לקבוע מטרות, וזה כפל כפליים קשה. כי חייל רגיל יכול תמיד לטעון כלפי עצמו וכלפי אחרים — אמרו לי מה לעשות, ביצעתי פקודות. מפקד אומר מה לעשות ונותן פקודות וזו הרגשה קשה מאוד.

● באשר חיילים שלך נפלו היתה לך תחושה שאתה אחראי לכך?

ברגע שאתה מפקד על יחידה כזו לוחמת, אתה לוקח לידיך כל אחד מהחיילים וברגע שאתה שולח אותם לקרב, האחריות היא כולה שלך. של מי האחריות, של אלוהים?

● איך מתמודדים עם אחריות נוראית שכזו?

לא מתמודדים. לא מכיר איש שמצליח להתמודד. כולם יודעים שבמילחמה יש מוות או פציעה. מפקד לא צריך להתמודד עם הבעיה הזו. אני מאמין שמפקד צריך לדעת מה הוא עושה ולהאמין שמה שהוא עושה מוצדק. אני רואה בלחימה אקט של ציונות, אני לא מאמין שמלאכי השרת נטורי־קרתא ישמרו עלינו ולא מאמין שמתנחלי אלון־מורה ישמרו עלינו, כמו שאני לא מאמין שאנשי "יש גבול" יפתרו את הבעיה, אז יש מילחמה, צריך להילחם ולהתפלל לכמה שפחות נפגעים.

● מתי החלו הספקות לגבי המילחמה לקנן בכם?

לפחות אצל חלקנו החלו הספקות לקנן עוד לפני המילחמה. אחרי הכל, זו לא היתה מילחמת־יום־הכיפורים. כשאני יושב על תצ"א של עיר כמו צידון, ואני מתכנן את כיבוש העיר, ורואה בתים של 15־20 קומות, ועושה את האנליזה של מה שיש בפנים, נשים וילדים. את מתארת לעצמך מה עובר לי בראש?

■ ■ ■

● בצידון הופעל לראשונה אקט של לוחמה פסיכולוגית. מה דעתך על כך?

כלוחם זה היה אחד הרגעים היותר מדהימים של המילחמה. התייעצנו ביניינו והגענו למסקנה שלמחבלים אין ברירה, אלא להיות מתאבדים. החלטנו לנסות לפרק לחץ בתוך העיר. מתוך ציפייה שאזרחים ולוחמים גם יחד יצאו מהבתים. אני מכיר את זה שאנשים נשברים. ברגע שהראשון נשבר, זה גורף אחריו את היתר.

"נכון שהשיחה עם רפול היתה על כאב־הבטן של כולנו. הרי לא היינו עדר אידיוטים, שראה את בניני ביירות כחולות סיני"

● זה קרה גם אצלנו שאחד נשבר ואחרים נשברו אחריו?

לא זוכר שזה קרה אצלנו. אני מכיר את זה מתוך ראייה של הצד השני. בשלב מסויים הפעלנו על העיר כולה מערכת אגרסיבית של אש, כדי ליצור הלם רציני. זו היתה תופת־בית־קברות ממש. ואז, בבת־אחת הפסקנו את האש.

בקר עם בתו ענת ובנו ארז
"אתה לא יכול גם ללחום וגם לחשוב שזה לא יפה!"

אפשר היה לחתוך את השקט שנוצר בסכין, אפשר היה לשמוע שעון שמתקתק. דממה נפלה על העיר. ואז השגנו רמקולים ואחד החיילים, שדיבר ערבית, קרא להם לצאת. זה לא נשא פירות. הייתי בלחץ. רציתי לפתוח את העיר, כי כל צה"ל עמד מאחורי. התחלתי לחשוש שטעיתי, ואז פתאום התחיל טיפטוף של אנשים. בתחילה כמה זקנים. אחר־כך נשים עם ילדים ולאט לאט אוקיינוס של אנשים. התחלנו לכוון את האנשים לכיוון הים. אלפי אנשים הציפו את הרחובות. ואז ידעתי שהצלחתי. מכיוון שמהבתים יצאו גם מחבלים בבגדים מנומרים, שהסתתרו מאחרי עגלות תינוקות.

● מה עבר עליך כאדם וכחייל שמעולם לא נלחם קודם באוכלוסיה אזרחית, כאשר ראית את נחילי האזרחים זורמים מהבתים לכיוון הים?

לבטים לא מתחדשים כל שעתיים. אין מצב כזה ואסור שיקרה מצב כזה. בכל שלבי הלחימה התחבטתי עם מה שיקרה, אבל זה לא אומר שזה ליווה אותי בכל שניה.

● כשאתה מפגין יעדים אינך רואה את מי אתה הורג, אבל כאשר ילדים עם אמהות וזקנים הולכים מולך, ואתה רואה מי בעצם האוייב שלך, אינך חש אי־נוחות?

זו בהחלט הרגשה קשה מאוד. במיוחד כאשר אתה אומר לעצמך — אשר יגורתי בא לי, כי חזית את זה מראש. אבל כשאתה רואה שביחד עם האם והתינוק והזקן יש גם עשרה מחבלים, אז כלוחם אתה שמח, כי אתה יודע שחסכת חיי לוחמים שלך. זו הרגשה באמת קשה, כי ביחד עם הרחמים על האזרח, יש גם שימחה על השגת הניצחון.

בכלל, אל תשחקי לי פה את יפת־הנפש. יש לי גם מה להגיד על יפי־הנפש. בתום המילחמה התקבלה תלונה מרופא שווייצי בצידון, שכאילו נהגנו באכזריות. אז רק כדי לסבר את האוזן, אותו יפה־נפש, אותו דוקטור, הסתיר בבית־החולים שלו עשרות מחבלים בביגדי רופאים ואחיות, שלא הצליחו להסתיר את הבגדר המנומר שמתחת לבגדים הלבנים.

כשמדברים על אמת, אז האמת היא יחסית, היא לא מוחלטת. אותו רופא התלונן על מעשי אכזריות באוכלוסיה. אז אם התגאיתי במשהו, ובעצם אסור להגיד להתגאות כי אין גאווה במילחמה, אז זה היה בסטנדרט המוסרי של

"נפגשנו עם רפול, והוא שאל אותנו באורח ידידותי מה יהיה אם נצטרך ללכת על ביירות. אמרנו לו שנלך"

החיילים. ואני לא מדבר על צה"ל כולו, אני מדבר על היחידה שלי. היה ברור לנו שחלק מהאוכלוסיה לא יושב בבית־הכנסת ומתפלל, ואנחנו לא עשינו שום מהלכים של נקמה, אפילו לא אחד!

איש לא אמר או־קיי, זו ההזדמנות לפיתרון

בקר (מימין) בפעולת־צנחנים
"התפללתי שהמילחמה לא תקרה. חזיתי את תוצאותיה מראש!"

חיים בקר בסג"מ
"אריק השתמש בנו!"

(המשך מעמוד 17)

הסופי של הלוחמים הפלסטינים בצידון. אפשר היה לחסל בקלות את כולם, אבל איש לא העלה בדעתו אפשרות כזו.

יותר מזה, בגמר הכיבוש הרג מחבל שניים מחייליי. בדרך־כלל בלילה היינו די ליברלים ונתנו לנשים וילדים להסתלק מהחוף. והודענו להם שלמחרת בבוקר הם צריכים לחזור. 24 שעות אחרי גמר הלחימה בא מחבל והרג שניים מחייליי. זה מדליק אצלך ברגע הראשון את רגש

„לא מלאכי־השרת של נטורי־קרתא או מחנאי אלון־מורה ישמרו עלינו, ולא אנשי ,יש גבול' יפתרו את הבעיה"

הזעם. אפשר לעשות באותו רגע מעשים לא שקולים. למחרת בבוקר, עם אור ראשון, החלו חילופי־אש ורדפנו אחר המחבל. לאן הובילו העיקבות שלו? למקומם של צדיקי עולם, לבית־החולים של אותו רופא שווייצי, שהיה מיועד רק למחבלים. אזרחים לא הורשו להיכנס לתוכו. אז כשמדברים על מוסר, צריך שהוא יהיה דו־סיטרי.

● וכשמדברים על פגיעה בנשים וילדים?

זו תוצאה של המילחמה. אבל זו בהחלט לא מטרה, וזה ההבדל בין להניח פצצה באוטובוס...

● ומה ההבדל בין זה לבין להרוג ילדה בשכם?

● ידעתם שהולכים על ביירות?

נכנסנו להליך של תיכנון. למרות שהחיילים שוחררו ואנחנו היינו בבית,המשכנו לשאת בעול ולמעשה נקבע שרק יחידה אחת תשתתף בכניסה לביירות — אנחנו.

● אם כך, כיצד טען אריאל שרון שסירבתם להתגייס?

זו בדיוק השאלה. תוך כדי תהליך ההכנה נפגשנו עם רפול והיתה בינינו שיחה ידידותית של „מה נשמע ומה חדש" ואז הוא שאל: „מה יהיה אם תצטרכו להיכנס לביירות." אמרנו: „ניכנס." והוא שאל: „ומה יגידו החיילים?" אמרנו: „הם לא יהיו שמחים מזה, אבל יעשו את זה." ובכלל, אין פה עניין של שימחה או עצב. לרגע לא עמדה בעיניו ולא בעינינו השאלה אם יש פה בעיה של חיילים שיסרבו ללכת על ביירות.

● השיחה נגמרה בכך שהוא שאל באורח ידידותי: מה יגידו החיילים על כיבוש ביירות?

כן, זו בערך היתה השיחה. התוצאה היתה שמכל מיני שיקולים פרטיים, שאני לא רוצה לפרט כרגע, הוחלט להגדיל את הכוחות שיכנסו לביירות ואז התגלתה להפתעתנו הפרשה שאנחנו בכלל לא מגוייסים, ואומרים עלינו „חטיבה שלא רוצה להתגייס."

● ומה היתה התגובה שלכם?

הלם אדיר: היינו היחידה הראשונה שגוייסה לצורך כיבוש ביירות. השיחה עם רפול היתה באמת ידידותית. הוא התקבל במחיאות־כפיים. הוא הרי בסך־הכל גדל מתוך היחידה. הרבה מהוותיקים מכירים אותו. נכון, השיחה היתה על כאב־הבטן של כולנו. הרי לא היינו ערב של אידיוטים שראה את בניניי ביירות כאילו היו חולות סיני. היינו ממש בהלם.

● מדוע לדעתך סיפר אריאל שרון את סיפור החטיבה שלא גוייסה?

● ואז נוצר משבר אי־אמון בין החיילים הלוחמים ובין שר־הביטחון?

כן. למרות שאנחנו לא פוגשים אותו יום יום בעבודה.

● ומה היתה התחושה, כשהוא פוטר בעיקבות ועדת החקירה?

באופן אישי חשתי מידה רבה של הקלה.

● שר־הביטחון החדש, משה ארנס, בא לבקר אותך בבית־החולים מייד כשנכנס לתפקידו. הכרתם קודם?

לא היינו יחד בפלמ"ח. אני מניח שהוא שמע עלי מהמערכת, בא לבקר ושוחחנו.

● הוא מוצא חן בעיניך?

דבר אחד בטוח — לא אני ממנה ולא אני מפטר שרי־ביטחון. אני יכול להשפיע רק דרך המוח האלקטורלי הפעוט שלי. בתחום הסטנדרט של ההתנהגות החברתית והצד החזותי, משה ארנס הוא עולם אחר לגמרי.

■ ■ ■

● לפני כמה חודשים נפצעת ואיבדת את עינך. כיצד נפצעת?

בשירות המילואים האחרון שלי בלבנון, ב־23 באוגוסט, יצאתי לפעילות שיגרתית נגד מחבלים בשטח. הייתי בג'יפ עם עוד שלושה איש, ואז הם הפעילו עלינו מיטען צד.

● אתה נוהג לצאת לסיורים בשטח ביחד עם החיילים?

הסיסמה של הצנחנים איננה זו של הגנרל את שרון, היו שמועות כאילו זימן את מפקדי החטיבה לפגישה?

היה שלב שהוא ביקש לקרוא לנו, המפקדים, ולהבהיר את המיקרה. זה היה אחרי שהרמטכ"ל הכחיש בטלוויזיה את הסיפור. שמחנו מאוד. אבל עמוק בתוכי ידעתי, שבין הדברים של האיש ובין הביצוע יש מרחק רב. ועובדה. מאז הספקתי לאבד עין, אבל הוא עדיין לא פגש אותי.

● אתה עדיין רוצה להיפגש עם אריאל שרון?

לא, בדיעבד אני שמח שלא נפגשנו, כי אני יודע שפגישה כזו היתה מסתיימת באקורדים לא נעימים.

● ובאמת, אף אחד ביחידה לא התנגד לכיבוש ביירות?

היה מיגוון דיעות. אבל לא היה מושג של התנגדות. היו חלק שאמרו שחבל להקריב אפילו חייל אחד על כיבוש ביירות.

● ומה אתה אמרת?

מעדיף שלא להביע את דעתי. אני רק יכול להגיד לך שלמרות התהלבטויות הקשות, לא היה מצב שאמרתי לעצמי — אני את הפקודה הזו לא אבצע. אני, באופן אישי, לא הייתי זורק גט בשיטת אלי גבע.

● גם אילו האמנת בכנות שכיבוש ביירות הוא שגיאה סאטאלית?

אני לא שם את כיבוש ביירות בכפיפה אחת עם הגדרות המילחמה. אם מדברים על של"ג, אפשר היה לעצור את הכוחות בנקודה אחרת.

בקר מתדרך את חייליו

„בעיני רוחי מעולם לא ראיתי איך כיבוש ביירות ישמור על הגליל!"

בקר מקבל צל"ש מדדו

„כולם יודעים שבמילחמה יש מוות ופציעה. מפקד לא צריך להתמודד עם זה!"

בעיני לירות באזרח זה מעשה פלילי, לא אקט מילחמתי. זה סיפור התרגולת והביצה. אף אחד לא יודע איפה זה התחיל ואיפה זה נגמר.

● זה התחיל עם כיבוש השטחים במילחמת ששת־הימים.

אני מאור שמח שתקופת מתושלח עברה. אחרת היית מסתכלת על זה בפרספקטיבה הזו. מה שאת אומרת זו קריאת תגר על מימד החיים והמוות. איפה היתה בעצם ההתחלה? האם התיישבות עם ישראל בארץ כנען וסילוק העמלקים היתה ההתחלה? הרי אפשר ללכת עוד ועוד אחורה.

● אין לך ספק כי הדברים היו צריכים להעשות כפי שנעשו?

אני חושב שלחימה ויפי־נפש לא הולכים ביחד. אבל גם להיות יפה־נפש וגם לצפות שמישהו יעשה את העבודה בשבילך, זה פטנט שאני לא מכיר. שרית ישי שוכחת שהיא יושבת על כיסא והכיסא עומד על ריצפה והריצפה מונחת על אדמה שהיא שלה.

■ ■ ■

● היית סמח"ט החטיבה שלא גוייסה. מהי האמת מאחרי הסיפור הזה?

זמן קצר אחרי גמר הקרבות השתחררה היחידה, כשסגל הפיקוד ממשיך להיות בתמונה. הוא עשה את זה כתוצאה משיקולים פוליטיים מובהקים. הוא רצה להגיד — הנה יפי־הנפש מנגחים את הגאונים בהחלטות אסטרטגיות. הוא רצה להגיד — תראו למה הגענו כתוצאה מהפימפום של אמצעי־התיקשורת, שאפילו יחידה כזו מובחרת לא מוכנה להתגייס.

אני בעסק הזה, ומרגיש דבר שאני לא חושב שאף פעם יעבור לי.

אריק טען שאף אחד לא מרגיש באמת מה קורה ביחידות, שעיתונאים יושבים בבית סוקולוב ובבתי־קפה וכותבים דברים שהם לא מבינים בהם. הוא טען שהוא מכיר לפרטי פרטים את רגשות החיילים. אם אמנם כך, ואם אמנם כדבריו, היתה התמוטטות ביחידה כל־כך מובחרת. איפה הוא היה? איך זה שהוא לא נכא לפגוש את היחידה הזו שנהרסה עד כדי כך שלא רצתה להתגייס? ואם לא את כל היחידה, אז לפחות את המפקדים.

צריך אומץ ציבורי ממדרגה ראשונה, כדי לעמוד עם השקר שלך מול עיניים מאשימות. לכן הוא לא נא. הרבה יותר קל לעמוד מאחרי השקר שלך דרך העיתון. זה קל יותר מאשר פנים אל פנים עם החיילים, לכן הוא לא נא! ובכלל, אם כך הערך את המצב. איך זה הוא מטיל על יחידה כזו את אחד התפקידים הקשים ביותר במילחמה — את כיבוש ביירות?

● גם אחרי המילחמה לא פגשתם ואולי היתה זו תוצאה אחרת למילחמה, בוודאי במיספר הנפגעים.

● בדיעבד, האם לדעתך צריך היה לכבוש את ביירות?

בעיני רוחי מעולם לא ראיתי איך כיבוש ביירות ישמור על הגליל. אפשר היה להעצר בנקודה אחרת.

● בקילומטר ה־40?

אין בצבא מושג של קילומטר. בצבא יש מושג של קרקע. עוצרים איפה שיותר נוח ואיפה שיש סיכוי לפחות נפגעים. זה יכול להיגמר ב־40 קילומטר ובתוצאה רעה, וזה יכול להיגמר ב־20 קילומטר ובתנאים מצויינים. הוויכוח על הנקודה נחלק. יש בינינו שחושבים שצריך היה להעצר בזהרני, יש כאלה שחושבים שנהר הסנין מדרום לצידון הספיק, ויש הטוענים כי האוולי מצפון לצידון היה די והותר.

„היינו היחידה הראשונה שגוייסה לצורך כיבוש ביירות, ואריק אמר שסידבנו להתגייס"

● האם הסיפור של החטיבה שלא גוייסה גרם לדמוריליזציה אצלכם?

המושג דמוריליזציה לא תפס אצלנו. לא פגע במוטיבציה של אהבת מולדת וכושר לחימה. אבל עמד מולנו סימן־שאלה אדיר, איפה באמת עוברת האמת. אם הוא משקר במצח נחושה במיקרה כמו שלנו, מה קורה בנושאים יותר סודיים ויותר כואבים.

המקסיקאי שצועק — קדימה! אצלנו, כמו שאת בוודאי יודעת, אומרים — אחרי! היינו בקטע של נסיעה עם החיילים, ואז בגלל שג'יפ הוא רכב קל לפגיעה הם הפעילו את מיטען הצד. זה קרה מצפון־מיזרח לבקעה. ארבעתנו נפצענו במה שנקרא בז'ארגון הצבאי — אורח קל.

● לאבד עין זה נקרא להיפצע קל?

לאבד עין או להיפגע בגפיים זה קל.

● זו פציעתך הראשונה?

לא, הרביעית. נפצעתי קשה מאוד בששת־הימים בכיבוש הרמה, נפצעתי ביום־הכיפורים, נפצעתי במהלך אימונים ונפצעתי עכשיו. אני מוכרח להגיד, וזה חשוב שתכתבי, שלרגע אחד, למרות חילוקי־הדיעות בעניין המילחמה, לא הרגשתי טינה או שחבל שעשיתי דברים והלכה לי העין. להיפך, אני מאמין בציונות ורואה במה שקרה לי הגשמת הציונות. אני קצין קרבי ונמצא בקו האש הראשון ואני יודע מה הסיכון וראיתי את זה בעיניים פקוחות. זה עניין של הסתברות — אם לא נפצעת בפעם הראשונה בטוח שתפצע בשנייה או בשלישית.

● לפי חוק ההסתברות אתה רואה בעיניים פקוחות גם את העובדה שאם לא נהרגת בפעם הראשונה, אז תיהרג בשניה או בשלישית?

כן. חייל קרבי צריך להביא את זה בחשבון. חבל שהלכה לי העין, חבל גם כשהולכת ציפורן, אבל זה לא אומר שאני חושב שצריך להכניס כעת את הצבא לארגזי פלאנל ולהניח אותו בריזנגוף, כי כאן יותר בטוח. לוחם מגן על פיסת קרקע הנקראת מולדת וזה הסיכון שהוא לוקח על עצמו והסיכון הוא לא בערבון־מוגבל. הרי המרחק בין רסיס בעין ורסיס במוח הוא מילימטר, שלא לדבר על המרחק בין רסיס בעמוד־השידרה שפעם חטפתי, ובין רסיס בעורק הראשי. במילחמה זה הכל עניין של מזל.

תפסתי אירופה

סיגריות אירופה דלות ניקוטין בעישון.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

סע כי... סע כי... זו

סוזוקי

אוטומטית + מזגן מקורי

חדש מבית מכשירי תנועה

תל-אביב- דרך פתח-תקוה 74, טל' 03-336115

חיפה- דרך העצמאות 104, טל' 04-524475

אנשים

מדוע עשה דובר־העבודה יחסי־ציבור לאיש הליכוד ואיזו בעיה יש עתה לעו"ד חיים בסוק

■ במליאת הכנסת לא הצליחה הקואליציה לגייס רוב להצעה להטיל מס־הכנסה על הכנסות גבוהות. אך כאשר ביקש **מאיר כהן־אבידוב**, יושב־ראש הישיבה, להעניק את רשות־הדיבורים למציעים — לא נכחו מצד האופוזיציה ח"כים **נאווה ארד**, **חיים רמון** ו**יעקב צור**. הם היו באותה השעה בכינוס המנהיגות הצעירה של ישראלים ויהודים אמריקאים שהתקיים בסדום, בחסות המגבית היהודית המאוחדת. לצידם נכחו חבריהם לסיעה **עדי אמוראי** ו**מיכה חריש**. את הליכוד ייצג באותו הכינוס ח"כ **מיכאל קליינר**. כאשר שמע בחדשות שלקוא־ליציה לא היה רוב, קרא קליינר: „איך זה שאני מקוזז נגד חמישה ולקואליציה אין רוב?"

■ קליינר היה יושב־ראש באחת הישיבות שהתקיימו בסדום. הוא קרא לבימה נציגה אמריקאית ושיבח אותה על עבודתה היעילה. „למרות שהיא בת המין החלש". דבריו התקבלו בתרעומת בין האמריקאים. אחד הנוכחים שלח פתק לח"כ וביקש ממנו לחזור בו מהשימוש במונח המין־החלש, שאינו מקובל בארצות־הברית.

■ דובר מועצת פועלי תל־אביב **צבי** („צביקה") **אידלמן**, שהוא גם דוברו של ח"כ העבודה **דב בן־מאיר**, מצא עצמו בשבוע שעבר עושה יחסי־ציבור לליכוד. אידלמן נכח ביום־עיון של פעילי ההסתדרות, כדי להעביר אחר־כך לעיתונאים את דיברי הפתיחה שנשא בכינוס בן־מאיר. אחרי דיברי הח"כ קם ונשא נאום ארוך ומשעמם שר־האוצר **יגאל כהן־אורגד**. להפתעת הכל, קם דווקא **דניאל נחמני**, נציג הליכוד בוועד הפועל ואיש המיפלגה הליברלית, ותקף את השר. הוא טען שמדיניות כהן־אורגד תביא לירידה בהיקף שלא היה כדוג־מתו בעבר. „ולא יהיו לך אפילו יהודים ליישב את אריאל," אמר נחמני, כשהוא רומז למקום שבו בונה השר את ביתו החדש. אידלמן החליט להפיץ באמצעי־התיקשורת את דיברי נחמני. הם שוררו ברדיו ואחר־כך במהדורת החדשות בטלוויזיה, ועוררו הד גדול. למחרת זומן נחמני לתוכ־נית הטלוויזיה ערב חדש, כדי להסביר את מדיניות סיעת הלי־כוד בהסתדרות כלפי שר־האוצר.

■ נאום אופוזיציוני תקיף של **מאיר וילנר**, מנהיג רק"ח, שוסע במליאת הכנסת על־ידי ח"כי העבודה **רענן נעים** ו**אריק נחמקין**, שהגנו משום מה על מדיניות הליכוד. וילנר הוזעק לעזרתו את חברם לסיעה **אברהם בין־עוז**, שתקף במאמר כדבר את הממשלה. נחמקין הנרגז לא ויתר, ואמר שכין־עוז לא התכוון ברצינות למה שכתב.

■ עורך־הדין הדתי **חיים בסוק** — שהופיע בכותרת לילה והגן על החלטת שר־התחבורה **חיים קורפו** להפסיק את התחבורה הציבורית בשבת בצפון־הארץ — חש באחרונה בקשיים תיקשורתיים. שכנו לבניין של מס' 7 ברשימת המפ־ר"ל לכנסת, שהתגורר קומה מתחתיו, היה הכתב המוניציפלי של הארץ, **אילן שחורי**. כך יכול היה בסוק, תוך ירידה במדרגות, להעביר את הסקופים שלו לעיתון. עתה החליף שחורי דירה, ובסוק נותר ללא צינור אינפורמציה צמוד ויעיל. אם לא די לו בצרה זו, נחתה עליו צרה נוספת: מאז שנלקחו ממנו התואר סגן ראש עיריית תל־אביב והמשכורת המתלווה לתואר, עלולים לקחת ממנו את המכונית הצמודה שהסיעה אותו, את אשתו **נחמדה** ואת בני־משפחתו לכל קצות־הארץ.

דורותי מיצ'ם אשתו של שחקן הקולנוע רוברט מיצ'ם מתאפרת (למעלה). כאשר הבחינה שמצלמים אותה, עיוותה את פניה והוציאה לשון לעבר המצלמה. דורותי ובעלה (מימין) היו אורחיו של אייבי נתן, שערך מסיבה קטנת־משתתפים לכוכבי הסרט השגריר ולאורחים ישראלים ספורים. יצחק („איציק") קול, מנכ"ל חברת ג'ג, מפיקת הסרט, שהיה אף הוא בין המוזמנים, התנדב להגיש חטיפי־גלידה. במקום נכח יושב־ראש מיפלגת־העבודה, שימעון פרס.

מי יתן עירוי־דם ליורם רונן, מה דרש המרצה הבכיר מצלם־העיתונות ומדוע לא מקבלת זלמן־שושי לקוחות ערביים

■ ח"כ העבודה **רפי פוויר־סה** נפגש לשיחה עם ראש עיריית טולוז, אשר ביקש לדעת את מי מייצג הניבחר המוני־ציפלי מישראל. סוויסה, שהוא גם ראש מועצת מזכרת־בתיה בת 4000 התושבים, סיפר לו ש־כאשר הוא עורך סיור ל־אורחי־העיירה, הוא פולש לר־חובות ומשם מגיע לתל־אביב — כדי שלא יראו עד כמה קטנה מזכרת־בתיה. „בפריפריה שלי יש 700 אלף איש." סיכם סוויסה בגאווה.

■ בשלל־רב של מחמאות זכה עיתונאי ידיעות אחרונות **מרדכי** („מוטי") **גילת**, מפי המנחה **יעקב** („יענקל'ה") **אגמון**, שהזמין אותו להתראיין בתוכנית בירה ומצב־רוח בבית־לסין. אגמון הזכיר את חקירותיו של גילת בבית־היולדות בכפר־סבא, בבית־הלוחם בחיפה ובעיריית רחו־בות. „בכל מישפטי־הדיבה שמגישים נגדו יוצא גילת זכאי, ומוכיח שכל מה שהוא כתב הוא אמת," אמר אגמון. „עכשיו יש שיטה חדשה לטפל בו. במקום להגיש תביעת דיבה נגדו — מתעלמים ממנו. לא מגיבים."

■ גילת נשאל ־רות על־ידי אגמון בעניין סידרת כתבותיו על מפקד מ שטרת מחוז תל־אביב **אברהם תור־גמן** שהופיעה לפני חודש בצדרין. אחת הנוכחות באולם, שביקשה את רשות־הדיבור, אמרה כי ידוע לה שעוד אנשים שעבדו על העניין, נפגשו עם ניצב תורגמן ושכנעו להפסיק. „האם אתה נפגשת עם תורגמן לפני פירסום הכתבות?" שאלה. גילת גילה שהוא אכן נפגש עם מפקד המחו ! לפני הפירסום לשיחה שלא לציטוט.

■ אחרי גילת עלתה לבימה הקוקסינל המפורסם **זלמן** („שו־שי") **וינדר**. שושי התייחסה לראיון עם עיתונאי ידיעות אחרונות ודיברה טובות על מפקד המחוז הנוכחי. „קודמיו של תורגמן עצרו אותי יום־יום. עכשיו לא עוצרים," אמרה. בהמשך דבריה קבעה שושי, שתורגמן צריך להיות המפכ"ל הבא של מישטרת־ישראל. אגמון לא התאפק ושאל את שושי: „עם היד על הלב — האם התבקשת על־ידי קצינים בכירים במישטרה לשבח את תורגמן?" ענתה שושי: „אני ביוזמתי פניתי למישטרה וסיפרתי שאופיע בערב־ראיונות וביקשתי קצינים של המישטרה שיבואו לערב שלי." ואכן, באולם נכח סגן־ניצב **יצחק טליי**, מהיחידה המרכ־זית. שבא עם אשתו וישב בשורה הראשונה. כשגילת ירד מהבימה וראה אותו, הוא אמר לו: „אני מבין שאתה כאן במיקרה!" טליו הנבוך ענה: „לא, באתי על־פי בקשת שושי."

■ הקוקסינל המפורסמת סיפרה על שיטות עבודתה. „לחלל בלי חצוצרה זה כמו לנצוץ בלי שיניים," סיפרה שושי, כשתיארה את לקוחותיה השונים ואת שיטות־עבודתה. „אני מקבלת את הקליינטים שלי באגזוז. אבל היום אני לא מקבלת ערבים, כי אני פוחדת שהם ישימו לי פצצה באגזוז." שושי סיפרה שלפעמים הלקו־חות מגלים שהיא גבר. „או אני מציעה להם שאני אדפוק אותם באגזוז שלהם."

■ ח"כ מפ"ם **יאיר צבן**, טוען, שמאז כניסתו לתפקיד של שר־האוצר החדש מדברים יותר ויותר על הטלת אגרות על הציבור, ונמנעים משימוש במילה מיסוי. אך לא זה החידוש היחידי שהוא מצא. „בעבר היתה ארץ־ישראל ידועה כארץ עם אגריקולטורה (חקלאות) מפו־תחת, ועכשיו היא הופכת לארץ עם אגרהקולטורה הכי־מפותחת."

■ **אהרון סאפר**, חבר הוו־עד המנהל של רשות־השידור, התרעם בישיבת הוועד על שבטלוויזיה שודרו דיברי אמו של אחד השבויים, שסיפרה כי בעיקבות תנאי השבי של בנה היא שינתה את דעתה על אש"ף. „אשה אומללה אינה חייבת לדבר רק חוכמות." פתח עורך־הדין התל־אביבי את דבריו. התערב מנכ"ל הרשות, **יוסף** („טומי") **לפיד**: „גם גברים לא־אומללים לא חייבים לדבר רק חוכמות." פאפר כהרגלו, לא נשאר חייב. „נכון, מר לפיד, וזה חל גם עליך!" התלהבה חברת הוועד **אהובה מרוז**: „פאפר, שתי נקודות!"

■ פרשת נסיון הדחתו של **יורם רונן** מתפקידי ככתב המדיני של הטלוויזיה, בגלל הופעתו החיצונית, התעוררה שוב בישיבת־הוועד **טוביה סער**, מנכ"ל הטלוויזיה, הסביר שעניינו של רונן הוא מאבק בין שתי קבוצות עובדים, ושריבין של רונן „עוד ישתו לו את הדם." מיהר פאפר להגיב: „אל תדאג טוביה, אל תדאג — אנחנו ניתן לו עירוי־דם!"

■ צופי שעה טובה ששור־רה השבוע לא ידעו מי זכה בשני הציורים שצייר במהירות הבזק הצייר **מוריס בין**. מסתבר שהוא לקח אותם עימו. כץ מוכר את ציוריו באמצעות סוכן. מחיר ציור שלו הוא 200 דולר, והוא מרוויח רק עשר דולר על כל ציור.

■ מאזיני תוכנית־הרדיו יש עניין שמעו את **גבי גזית** משוחח עם ח"כ הליברלים **בני שליטא**, על דרישתו שחקירת המישטרה בעניין השוחד המיני שהוא קיבל, כביכול, תושלם סוף־סוף ותוכה חפותו. השניים נמנעו מלהזכיר את שם הצעירה שבה מדובר. אחרי סיום התוכנית טילפנה הצעירה, ששמה כבר פורסם בעבר, והודתה לגזית על שנמנע מלהזכיר את שמה ומנע ממנה עוגמת־נפש נוספת.

■ חברי סניף תנועת־החרות בירושלים, ממתנגדי יושב־ראש הסניף **יהושע מצא**, התכנסו לפגישה חשובה במלון ירושלמי, שמנהלו נמנה עם קבוצתם. ליד המיקרופון עמד עורך־הדין **ראובן** („רובי") **ריבלין**.

של הכנסת התרעם ח"כ מפ"ם **אימרי רון**, בן קיבוץ מישמר־העמק, שמישרד־החינוך מתכוון לקצץ בסמינרים הקיבוציים ולא מקצץ במערכת החינוך הדתי. התערב יושב־ראש הוועדה **שלמה לורינץ**, ח"כ אגודת

משה ששון שגריר ישראל במצרים (מימין) בוחר מדליון עתיק מזהב כמתנה לבתו, ששון צולם ואישתו ורצה להתאים את המדליון לשרשרת שהיתה בידיו. באותו שבוע סבב ששון ברחובות קאהיר סבלו עמיתיו, נציגי שגרירות מצריים בתל־אביב, מהטרדות ופגיעות בכלי־רכבם, דבר שנשמר בסוד.

ובעודו מדבר נגעצו עיני הקהל באולם הקטן דווקא בריצפת האולם. שם נע באיטיות חרק מרהה־רגליים בלתי־מזוהה, שעו־רר בהלה גדולה. למקום הוזעק עובד־המלון, שהוציא את המפריע מהאולם בעזרת יעה ומטאטא. העיר אחד הנוכחים לריבלין: „הידיים הארוכות של מצא הגיעו עד לפה."

■ **מיכל רפאלי**, מזכירת סיעת ר"צ בכנסת, שוחחה עם ח"כ חרות **רוני מילוא** על הסכום שחייב כל אזרח ישראלי לאמריקאים. מילוא אמר לה שהחוב הלאומי לנפש הוא 2500 דולר. אמרה לו רפאלי: „קח ממני את כל הסכום כבר עכשיו — ובתנאי שתעזבו אותנו לשלום." מילוא כל־כך התלהב מהסיפור, עד שחזר עליו בישיבה של סיעת הליכוד. שדנה בנוש־אים כלכליים.

■ בישיבת ועדת־הכספים ישראל, שקרא לעברו: „אתה צודק! אני לא אתן שיימלו את הקיבוצים. ואני בטוח שבפעם הבאה כשירצו להפלות את הא־גודה, אתה תעזור לנו במאבק!"

■ מה עשו לך, יא דן? כיתת תלמידים נלהבת, שגילתה את **פנינה רוזנבלום** במיזנון בית־המישפט, הקיפה אותה כדבורים. התלמידים עמדו בתור ודרשו בתוקף את חתימת־יד של הדוגמנית, שבית־המישפט איפשר לה להמשיך ולדגמן עבור חברת תנור־חימום, המת־חרה בחברה שאיתה עבדה בעבר. בשולחן סמוך ישב באותה שעה הסופר **דן בן־אמוץ**, שיצא מאולם־הדיונים בהפסקה במיש־פט שהוגש נגדו באשמת מעשה מגונה בקטינה. למרות שצבע את שיער ראשו בחום, לא העיפו בו התלמידים ולוא מבט אחד.

■ בן־אמוץ, ששב באחרונה מארצות־הברית, מספר כי מה שהרשים אותו במיוחד מעבר לים הוא ארוחות־הבוקר העשי־רות, המוגשות תמורת 99 סנט בלבד — זולות כמעט פי־ארבעה מארוחה דומה בארץ.

■ צלם העיתונות לא האמין למישמע אוזניו. הוא סיים לצלם את הד"ר **יאיר עברון** מהחוג ללימודים אסטרטגיים באוניבר־סיטת תל־אביב בביתו שבירו־שלים, ואז אמר לו המרצה: „קח אותי לאוניברסיטה." הצלם הת־נצל: „אין לי רכב משלי. אני נוסע במונית." עברון כעס, הס־כיר לצלם שעליו להגיע מביתו לאוניברסיטה, ואשתו כבר עזבה את הבית ולא תוכל לתת לו טרמפ. הדו־שיח עלה לפסים גבוהים, ובסופו של דבר נאלץ הצלם להוציא מכיסו את פינקס־הצ'קים שלו ולרשום שיק על סך 500 שקל אותם הוא נתן למרצה כדמי־נסיעה.

■ האם הוא ייסע לבקרו? **ריצ'רד ארנס**, אחיו של שר־הביטחון הישראלי, **משה** („מישה") **ארנס**, פרופסור אף הוא, לקה בהתקף־לב ואושפז. השניים כידוע מרוחקים זה מזה בדיעותיהם, ולכן נראה שהיש־ראלי לא יבקר את אחיו החולה בארצות־הברית.

■ אחרי שנה של היעדרות מהבימה שבה השחקנית **חגית בן־עמי** לתיאטרון. היא משתת־פת עתה בחזרות להצגת המ־שיח. שתועלה בקרוב בתיאטרון חיפה, ומחליפה מפעם לפעם את **דליה שימקו** במהומה רבה על לא מאומה. כאשר שימקו צריכה לשחק בנפש יהודי. לחגית, שהיא אם לבת — נעמה בת החודשיים וחצי — אירעה תקלה קטנה כשהופיעה לראשונה במחזהו של **ויליאם שקספיר**. היא היתה אמורה להופיע בנשף מסכות. את החזרות היא לא עשתה על הבימה וללא תילבושות, ולכן כשהגיע תורה להופיע היא לא יכלה לאתר את בן־זוגה המ־חופש, **גורי סגל**. רק אחרי דקות ארוכות של חיפושים היא מצאה אותו. חגית היא בתו של מבקר התיאטרון המנוח של מעריב, נחמן בן־עמי.

ליבי דיקן זמרת הרוק, השומרת חלק ממיצוות הדת היהודית, מעשה את פניה בקרם (מימין) לפני סימלה המיסחרי משום שהוא מזכיר לה את הזמרת היהודיה־אמריקאית, בט מידלר, גיבורת הסרט „רוז".

אנשים

■ **תחיה דנון**, המופיעה בהמשיח, אמורה להיות על הבימה מכוערת במיוחד. רופאי השיניים החיפאי ד"ר **אריה שמפנייר**, מומחה לשיקום־פה, התגייס לעזרתה והכין לה מערכת שיניים תותבות, בעלת שתי שיניים קידמיות בולטות ומפחידות. דנון לא העלתה על דעתה עד כמה שינו השיניים התותבות את הופעתה. היא למדה זאת כאשר יצאה מהתיאטרון בהופעתה המפחידה, ועיני עוברים ושבים ננעצו בה בתדהמה.

■ חברי צוות יתוש בראש, התוכנית הסאטירית של גלי צה"ל, שהופיעו לפני חיילים במלון בדרום־הארץ, נאלצו להמתין שעה ארוכה לטיסה לתל־אביב, משום שהטיסה הצבאית התאחרה. אחד המשתתפים, **יאיר** ("יוד פולני") **גרבוז**, פרש לפינה והחזיק בידו את הצהרון מעריב. אחרי זמן מה הוא פנה לחבריו ואמר: "בעמוד ראשון יש 9321 מילים. מישהו רוצה לברוק אם טעיתי?"

■ במלאות 70 שנה לתנועת השומר הצעיר, הכין על המשמר מוסף מיוחד. בפתיחתו סיפרו אישים שונים, בוגרי התנועה, על יחסם להשומר הצעיר. ח"כ המערך **אמנון לין**, שהספיק כבר להיות בליכוד, אמר: "בהרבה מאוד נושאים אינני מוצא הבדלים בין השקפתי כיום ודיעותיה של מפ"ם. גם אם יש הבדלים, יש הרבה שטחים שבהם אנו מבינים זה את זה." יושב־ראש מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים, **אפרים רוזנר**, אמר: "מה נתן לי השומר הצעיר? את טעם החיים ומשמעותם. המדריך השומרי, ולא דמות אב או דמות רב, הוא שמפריע את מנוחת שנתי בלילה (עד היום הזה), בכל מיקרה שהאינטרס האישי שלי זוכה אצלי להעדפה על פני העניין הכללי."

פסוקי השבוע

● **הרב הראשי האשכנזי לשעבר, שלמה גורן**, על טיסות מעל הר־הבית: "כשהייתי בצבא הייתי מקפיד בטיסות מיבצעיות לעשות סיבובים סביב הר־הבית, כדי להימנע מלהיכנס לאוויר שמעליו."

● **ח"כ העבודה מרדכי ("מוטה") גור**: "בפית־רונות פרגמטיים אני קרוב יותר לאריק נחמקין, ואילו בשיחות על השקפת העולם הבסיסית אני קרוב יותר ליוסי שריד."

● **הרמטכ"ל (מיל') רפאל ("רפול") איתן**: "האינטרס של מדינת ישראל הוא לדעתי שהמחבלים לא יתפנו מטריפולי. אנו מעוניינים שהם ייעלמו, והם ייעלמו בקצב מהיר יותר דווקא אם ישארו בטריפולי."

● **הנ"ל**: "הייתי שולח את אודי אדיב יחד עם ה־4500."

● **הרב מנחם הכהן**: "יותר משנתקיימה בהם, באברכים, בירכת־אברהם, נתקיימה בהם בירכת־ישמעאל: והוא יהיה פרא־אדם, ידו בכל ויד כל בו."

● **המשורר יב"י**: "ארץ שהופכת בוניה הקשישים לתשושים — קלון לשליטיה."

● **הנ"ל**: "מחד גיסא ומאידך גיסא, ממשלות ישראל גיס וגיסא, שניהם מכייסים ומגייסים ערכים."

"שמן" הלא הוא זאב הלפרין, בעל חברת "אירגונית" להפקת אירועים, מתחבק עם הזמרת זמירה (.זמי") אדם, שפתחה לאחרונה את הפאב "זמי שרה" בתל־אביב. שמן (ששמו מבוטא כמו שמן־זית) שהוא ידידה של זמי, הוא הכוכב הראשי של ערבי השירה בציבור שנערכים במרבית ימי־השבוע במקומות שונים בתל־אביב. הוא לא מוותר על שום ערב שירה בעברית.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

הופעת ריקוד בבית־הסוהר

המצור על דיר־אל־קמר נפרץ — לא השבוע, אלא לפני 150 שנים ★

היריבות בת מאות בשנים בין משפחות ג'ונבלאט, ג'מ'יל, פראנג'יה ושמעון

★ הרי־השוף, ביירות, דאמור — כל אלה היו שדות־קרב עוד במאה שעברה

אריק לא קרא זאת

ג'זין כיום
המנצחים שחטו את המנוצחים

החודש עומד לראות אור תרגום עברי מלא של הספר זיכרונות לבנון 1839־1847 מאת המדינאי הרוסי קונסטאנטין מ' באזילי (בהוצאת יד יצחק בן־צבי ובתרגומו של ארי לבנר).

הספר חושף את שורשי מילחמת־האחאמולות הלבנונית, המתנהלת זה קרוב למאתיים שנה — מילחמה סגיבוריה באים מאותם בתי־האב, צוצריים, דרוזיים ומוסלמיים, בעלי אותם השמות, כמו כיום. גם אזורי־התרחשות זהים, וכן גם שפיכות־דמים.

סיפור מילחמת־החאמולות הלבנונית נפתח במאה ה־18, בראשית ימי תפוררותה של האימפריה העות'מאנית, כאשר בהרי־הדרוזים ובהרי־הלבנון התבסס מעמדה של שושלת בית שיהאב, שגברה על שאר המישפחות הפיאודליות.

נסיך־הלבנון לבית שיהאב עבר מהדת הדרוזית לנצרות. הוא הביא לירידת כוחם של שאר הנסיכים הדרוזיים, מעשה שהביא להתגברות המתיחות בין הדרוזים ובין שכניהם הנוצרים־מארונים. במחצית הראשונה של המאה שעברה, ניסו המארונים לרכוש לעצמם את השילטון בהר־הלבנון בתמיכת הצרפתים. לעומתם, ניסו הדרוזים להשיב לעצמם את העמדה הכבירה, בתמיכת הבריטים.

מחלוקת זו הביאה לשפיכות־דמים, ששיאיה היו בשנים 1840 ו־1860.

במקביל נערך מאבק על הנהגת העדה הדרוזית, בין שתי המישפחות הדרוזיות העיקריות — מישפחות ג'ונבלאט • ומישפחת האמיר ארסלאן.

העדה היריבה העיקרית, העדה המארונית, היא כת נוצרית, בעלת

• *קיימת גירסה האומרת ששם מישפחת ג'ונבלאט הוא המשך שמו של סנבלאט החורני, אחד מאויבי נחמיה, שעה שחידש את חומת ירושלים. סנבלאט פעל ביחד עם גשם העמוני.*

במאה שעברה התחולל ב־1860, בטבח הגדול של הנוצרים בהרי השוף.

אחד משיאי מילחמת־האזרחים העכשווית בלבנון התחולל עם נטישת הרי־השוף על־ידי צה"ל. יחידותיו של

הג'ונבלאטים: האב והבן על כרזה בחצביא
מילחמה בין הגמלים

בניו של השייח' נעמן ג'ונבלאט ואחיו לחמו גם במתחריהם בקרב הערה הדרוזית, אנשי האמיר ארסלאן. אחיו הצעיר של נעמן, השייח' סעיד ג'ונבלאט, המשיך במאבק להשבת מעמד בני חמולת ג'ונבלאט בהר־הלבנון.

ב־1844 היה השייח' סעיד ג'ונבלאט בשיאו של העימות עם המארונים. על עימות זה כותב באזילי בסיפרו: „פעולות איבה התחילו על נהר דאמור, בדרך המלך מביירות לצידון.

„היתה שם מריבה רגילה בין גמלים דרוזיים ומארונים.

„להד היריות התקוממו כל מחוזות הדרום. הפעם היו הנוצרים מוכנים לצאת להתקפה. תושבי ג'זין — מחוז עשיר וציורי, שכולו מיושב מארונים — פרצו למחוז השוף השכן, שרפו כפרים רבים, היכו את הדרוזים ופיזרום, וכבר קרבו לארמון מוח'תארה• במקום שהתגורר השייח' סעיד ג'ונבלאט, שנואי־נפשם.

„במתן, מחוז הגבול שבין הדרוזים למארונים, קמו הנוצרים בהמוניהם על הדרוזים השוכנים בקירבם, שרפו, שדדו ורצחו בלי רחמים. בו ביום אפפו את כל מחוזות דרום הלבנון כל זוועותיה של מילחמת־אחים איומה ונוראה. בכל כפר נילחמו נוצרים בדרוזים, והמנצחים שרפו את בתי המנוצחים...

„... ניצחון הנוצרים לא ארך אלא שבוע ימים בערך. בכל המתן, בג'זין ובחצי כפרי מחוז שוף לא נותר אפילו דרוזי אחד; קצתם נפלו וקצתם נמלטו למחוזות סמוכים; רכושם היה לשלל ובתיהם נשרפו. אבל אחר־כך גברה ידם של הדרוזים. בבוא תורם, התחילו הם להרוג בנוצרים, לשדוד ולשרוף, ובמהלך שבועיים של הילולת דמים לא נשאר אפילו בית אחד על תילו בשבעים ישובים ציוריים, פורחים ועשירים בלבנון..."

בתום מילחמת־העולם השניה, פרש כמאל ג'ונבלאט והקים את מיפלגתו „המיפלגה הסוציאליסטית המתקדמת" (אל־חיזב אל־אשתראכי אל־תקדמי), מנהיג הדרוזים, ואליד ג'ונבאלט, יצאו למיתקפה שנועדה לטהר את הרי־השוף מהמובלעות המארוניות שבתוכו.

● ג'ונבלאט: נער־שעשועים יוצא להנהיג שבט

מילחמת חמולת הג'ונבלאטים החלה לפני יותר מ־150 שנה. אז ניצבה עדיין בראש הנהגת הדרוזים מישפחת שיהאב. השייח' בשיר ג'ונבלאט גיבש אז סביבו את הגלעין הקשה והלוחם של העדה הדרוזית, שהתמקד ביריבותו בראש מישפחת שיהאב, דרוזי שעבר לדת הנוצרית, ושנשא בתואר „נסיך הלבנון".

המנהיג הבא לבית ג'ונבלאט היה שייח' צעיר בשם נעמן, ששאף להשיב בתוקף פירמאן •• את נחלת אבותיו, שהוחרמה אחרי רצח אביו, השייח' בשיר ג'ונבלאט.

•• *צו הסולטאן התורכי.*

„כסילים מסתערים קדימה..."

לפני כמה ימים אמר יו"ר ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת, אליהו בן־אלישר, שמילחמת־האזרחים בלבנון פרצה בגלל „אש"ף והסורים". קשה להעלות על הדעת דיברי־הבל וגילוי בורות חמורים מאלה.

למרבה הצער, הבורות בענייני הלבנון אינה נחלתו של איש אחד. זוהי תופעה כללית בצמרת הישראלית, הן בצד הליכוד והן בצד המערך.

יתכן שפלישת ישראל ללבנון היתה נמנעת, וש־560 צעירים ישראליים לא היו נהרגים שם, אילו קראו מנחם בגין, יצחק שמיר, אריאל שרון ורפאל איתן את הספר העומד להופיע החודש, ושתוכנו מתומצת בעמודים אלה. אך מאחר שאישים אלה אינם קוראים ספרים, ולא כל שכן ספרים על המרחב, הקדמת הופעתו לא היתה מועילה.

לקוראים הישראלים, העוקבים אחרי המתרחש בלבנון, תהיה הרגשה מוזרה למיקרא הדברים. לא זה בלבד שגיבורי הספר נושאים את השמות המוכרים של היום, ושהמקומות המתוארים בו עומדים כיום במרכז ההתרחשויות (למשל: המצור על דיר־אל־קמר) אלא שהסיפור כולו נראה כהעתק מן הדברים שהתרחשו בשנים האחרונות. ליתר דיוק: ההתרחשויות האחרונות, ובכללן הפלישה הישראלית, נראות כמהדורה נוספת של אותו המחזה הטראגי עצמו.

הסיכום יכול היה להיות כפיתגם האנגלי: „כסילים מסתערים קדימה במקום שבו המלאכים חוששים לדרוך."

(•)באותו ארמון מיקם באחרונה וליד ג'ונבלאט את מיפקדתו בשוף.

שבט הג'מייל: אמין, בשיר ופייר עם נשותיהם
תרועות להיטלר באולימפיאדה

פייר ג'מייל - פייר לבנטיני

באולימפיאדת 1936 בברלין, כאשר הרב־ספורטאי הכושי ג'סי אוואנס הנחית על מיגרש־האתלטיקה מכה ניצחת על „גזע האדונים" ומייצגו בבימת־הכבוד, אדולף היטלר, נכח גם נציג לבנוני כחוש וגרמי.

קפטן נבחרת־הכדורגל של לבנון, שהשתתפה במישחקים האולימפיים, היה הרוקח המארוני הצעיר פייר אל־ג'מייל. ביחד עם אלפי הצופים הגרמנים, הוא הריע ממושכות לפירר הגרמני.

במהלך האולימפיאדה גילה פייר אל־ג'מייל את הנאציזם הגרמני. כשהוא נלהב ונרגש שאל את עצמו „מדוע יש באירופה מה שאין בארצנו — נוער פאטריוטי מאורגן וממושמע, המקדיש עצמו ליעדים לאומיים? שם למדתי להעריץ את גרמניה," כך סיפר מאוחר יותר בראיון לעיתונות.

ג'מייל הצעיר שב ללבנון, וכבר באותה שנה, התחיל להעתיק לנוף הלבנוני את שראו עיניו בגרמניה הנאצית. הוא רצה להיות פירר לבנטיני. הוא הפיץ בנובמבר 1936 בכל רחבי לבנון כרוזים שקראו לנוער הנוצרי־מארוני להצטרף לאירגון החדש שאותו ייסד, „אל־כתאב אל לובנאניה". ממאפייני אירגון זה היו ההצדעה במועל־יד ומרים נוסח אירופה הפאשיסטית. השם תורגם בידי השילטונות הצרפתיים בלבנון כ־„פלאנגות", בדומה לאירגונו הפאשיס־טי של פראנקו בספרד.

החולצות החומות של חברי ה„פלאנגות" ושאר הגינונים הנאציים־פאשיסטיים הכניסו את מישפחת אל־ג'מייל, בן המעמד הבינוני, למירוץ מילחמת האזמולות הלבנונית.

המארונים האינטלקטואלים, שתש־תית חינוכם היתה בצרפת, עיקמו את אפם למראה הפלאנגות של פייר אל־ג'מייל, והעריפו את ביסוס הקשר שלהם עם מישפחת שמעון, המכובדת יותר.

עד למילחמת־האזרחים של 1958,

** לוואנט – במקור האיטלקי: „ארץ הזריחה", כינוי למיזרח הים־התיכון כולו, מנקודת המבט של דרום־אירופה. עם השנים הצטמצם המונח לסוריה ולבנון בלבד.*

היוו הפלאנגות של ג'מייל קבוצה שולית, למרות שמנהיגם בחש בתככי הפוליטיקה הלבנונית על חמולותיה, כמנהיג של קבוצה פוליטית המונית. אחרי מילחמת־העולם השניה, זנח ג'מייל את הסמלים הנאציים של הפלאנגות. הוא עשה מאמץ עצום לשיחרור תנועתו מהדימוי הפאשיסטי שלה, והמיר את שם תנועתו ל„המיפלגה הסוציאל־דמוקראטית של לבנון". אחרי מילחמת 1958, כתוצאה מהצלחת בחישתו בצלחת־הדמים של הפוליטיקה הלבנונית ועזרת ישראל, הוכפל ושולש מיספר חברי הפלאנגות, ובשנים האחרונות הגיע מיספרם לדבריהם, לכדי יותר מ־80 אלף לוחמים. ועדת־כהן קבעה, לעומת זאת, מגמתו העיקרית היתה להביא לטבח הפלסטינים, במתכונת של „פיתרון סופי" לעם זה. זה החל בטבח בתל־אל־זעתר ונמשך בסירה בלתי־חדלה של מעשה־טבח, שהנודע בהם היה במח־נות־הפליטים צברה ושאתילא.

עם פרוץ מילחמת־האזרחים כרת ג'מייל ברית עם ריימונד אדה, כמיל שמעון וסוליימאן פרנג'יה, את הברית שבשיא הגיוס לא היו לפלאנגות אלא 5000 לוחמים, נוסף על אנשי ההגנה המקומית.

פייר ג'מייל נחשב כאחד ממחוללי מילחמת־האזרחים הנוכחית בלבנון. הזאת חיסל בהדרגה, בסידרת רציחות פוליטיות, שמאחוריהן עמד בנו בשיר, מיפלגה שדגלה ברי־פורמות סוצי־אליות מרחיקות־לכת בלבנון, ושטענה לאופי לבנוני על־ערתי. כאות מופת לכוונותיו חילק כמאל ג'ונבלאט מקרקעותיו בין איכרי השוף. במהלך שנות ה־50 היה כמאל ג'ונבלאט מנושאי הדגל הפרו־נאצרי בלבנון.

כמאל ג'ונבלאט מילא תפקיד מרכזי בפוליטיקה הלבנונית, מאז ראשית שנות ה־50, וחלקו היה רב במילחמת־האזרחים של 1958. בראי־שית שנות ה־70 הוליך כמאל ג'ונבלאט את לבנון להעמקת הקרע בין השמאל, שהוא היה מנהיגו, ובין ההנהגה המארונית הימנית, בראשה עמד פייר ג'מייל (ראה: „פירר לבנ־טיני").

בשנת 1977 נרצח כמאל ג'ונבלאט על־ידי רוצחים־שכירים שנשלחו מסוריה, כעונש על ניסיונו לשמור על מדיניות עצמאית בעימות הסורי־לבנוני.

את מקומו של כמאל ג'ונבלאט ירש בנו וליד, נער־שעשועים מקריח, המעדיף מיקטורן עור ומיכנסי ג'ינס על הלבוש הדרוזי המסורתי. וליד סתר שנים רבות את התיקוות שתלה בו אביו, שביקש לחנכו לסגפנות. מספרים שהאב כינה לא פעם את וליד בכינוי ג'חש (שמשמעותו חמור).

בצוואת האב הוא מסר לווליד את כל הרכוש המישפחתי, את הקרקעות במוח'תארה, בניינים בביירות ומיפעל לייצור מלט בסיבלין — אך בתנאי שאם יחפוץ למכש את הרכוש, חלקו או כולו, יועברו הכספים לידי אוצר־המדינה.

מאז שנטל וליד ג'ונבלאט לידיו את הנהגת הדרוזים ומיפלגתם, ניסו פעמיים להתנקש בחייו. בפעם הרא־שונה לפני כשלוש שנים, ובפעם השניה בנובמבר 1982, כאשר מכוניתו פוצצה והוא ניצל בנס.

אלא שווליד, נער־השעשועים של העולם הלבנוני, הפתיע את כולם בשנים האחרונות. הוא נטל על עצמו את משימת איחוד כל גורמי השמאל הלבנוני, ועלה בידו מה שלא עלה בידי אביו: לאחד 18 פלגים שמאליים, בחסותם של הסורים, רוצחי אביו.

וליד נוטר איבה אישית עמוקה לאמין ג'מייל, שהוא מייחס לו את אחד מניסיונות ההתנקשות בחייו.

מאז ירש מאביו את ראשות המיפלגה ב־1977 פנה לחיזוק המיליציה הצבאית שלה. את פרי עמלו ניתן היה לראות בחודשים האחרונים, בניצחונות שהביאה לו מיליציה זו בקרבות השוף. אלה ביססו את מעמדו כמנהיג הבילעדי של העדה הדרוזית, וכממשיך לושלשת ארוכה של מנהי־גים מקרב בני חמולת ג'ונבלאט.

● ג'מייל, שמעון ושות': בחי־אב בשקיעה

הניסיון שנערך בז'נבה להפגיש את נציגי כל הפלגים המתמודדים במילחמת־האזרחים הלבנונית היה כסרט תיעודי לתולדות מילחמת־החמולות הלבנונית. במיפגש נכחו בני דור ההמשך של מישפחות ג'ונבלאט, ג'מייל, שיהאב, שמעון, פראנג'יה וכראמה, וכמה מבי הדור הקודם של מישפחות אלה.

רובם ייצגו בתי־אב נוצריים המצויים בתהליך של שקיעה, בצל עליית מישפחת ג'מייל.

הבולט בבני מישפחת שיהאב מאז מילחמת־העולם השניה היה הגנרל פואד שיהאב, צאצא לאמיר השיהאבי, הדרוזי שעבר לדת הנוצרית, ושגרם בכך לחלק ממילחמות־הלבנון במאה הקודמת.

פואד שיהאב הגיע בתקופת המנדט הצרפתי בלבנון לדרגת סגן־אלוף. ב־1946, עם סילוק המנדט הצרפתי, מונה כמפקד הצבא הלבנוני. כרמטכ"ל שמר שיהאב על מרחק, במחלוקות הכיתתיות של לבנון. משום כך נבחר, אחרי מילחמת־האזרחים של 1958, למישרת הנשיא, במקומו של כמיל שמעון.

בחירתו של שיהאב היוותה ניסיון לפשרה ולפיוס לאומי בלבנון. אך רוב נציגי החמולות האחרות טענו ששיהאב הפך בימי נשיאותו את לבנון לדיקטאטורה ביורוקראטית, בעזרת השרות החשאי שטיפח. גם אחרי פרישתו מהנשיאות ב־1964, שלט שיהאב מאחרי הקלעים, ועד עצם היום הזה מצויים ה„שיהאביסטים" בגרעין הקשה של השילטון בלבנון. מרביתם קצינים בוגרי הצבא.

כמיל שמעון הוא נציג אחד מבתי־האב המארוניים הוותיקים ובעלי הרכוש והעוצמה. הוא שיתף פעולה עם כמאל ג'ונבלאט הדרוזי כדי להדיח את הנשיא בישארה אל־חורי. אז נבחר כמיל שמעון עצמו כנשיא לבנון.

אולם ב־1958, היה זה שותפו לשעבר, כמאל ג'ונבלאט, שפעל להדחתו של שמעון.

התככים המורכבים האלה הביאו למילחמת־אזרחים, שבמהלכה הזעיק

האמיר ארסלאן
להרוג, לשרוף ולשדוד

(המשך מעמוד 25)

...ון את חיל־הנחיתה האמריקאי
...לתו. אך בסופו של דבר נאלץ
...נע, ולמסור את כס־הנשיאות
...ד שיהאב.

...שנים הבאות היה שמעון מנודה
...יטיקה הלבנונית, ורק אחרי
...ומת ששת־הימים התחיל לשוב.
...גה, לעמדות־הכוח שלו.

...קראת מחצית שנות ה־70 ייסר בנו
...במיל, דני שמעון, את „מיליצית
...יים" שלו, והיה אחד משושביני
...פייסות בין מישפחות שמעון
...יל. דני שמעון פעל בהרמוניה עם
...ד הפלאנגות, בשיר ג'מייל, עד
...ע שבו החליט בשיר שהגיעה
...ו להשתלט על כל המחנה הנוצרי.
...יולי 1980 תקפו אנשיו של בשיר
...יל את איזור החוף בספרא, לא
...ק מביתו של דני שמעון.
...אנגיסטים פרצו אל בריכת־
...ייה, שבה השתעשעו ראשי
...רים", וירו בשוחים במימיה. דני
...עון הבין את הרמז והתפטר מייד
...יקוד על „הנמרים".

...אז גלה דני שמעון בין פאריס
...נדון, כאשר לנגד עיניו שני נדרים
...ר: לא לשוב עוד אל הפוליטיקה
...לשבת לעולם עם „הרוצח הנאצי
...ר ג'מייל", נדר שבטל עם הירצחו
...בשיר. אחרי טבח בריכת־השחייה
...לכו 500 גוויות של „הנמרים"
...נות ביירות.

...ית־אב נוסף בשקיעה הוא בית
...פחת פראנג'יה, בראשו ניצב זה
...ת דור סולימן פראנג'יה.

...פראנג'יה נכנס לפוליטיקה הלב־
...ת בשנות ה־60, אחרי פרישת אחיו
...וליטיקה. ב־1970 נבחר כנשיא
...ון. בתקופת נשיאותו ייצג את
...נטרסים של בית־האב המארוני
...שמרכזו בוז'רתה שבצפון־לבנון.
...חידתו של פראנג'יה לנשיאות
...ה פועל־יוצא של „ברית משולשת",
...ה נטלו חלק כמיל שמעון, פייר
...יל, רימון ארה והאגף השמאלי,

כראש־ממשלה אצל הנשיא שמעון, נתגלע קרע בינו ובין הנשיא, כאשר שאף כראמה ליצור הבנה בין לבנון למחנה הנאצרי. כראמה שימש עוד פעמים מיספר כראש־ממשלה, תחת הנשיאים הנוצריים אחרי שימעון.

● מילחמת אחים ראשונה

כל זה אינו חדש. בסיפרו של קונסטאנטין באזילי זיכרונות מלבנון מצויים כמה פרקים, שנדמה כאילו נכתבו בשמונה השנים האחרונות של מילחמת־האזרחים בלבנון. פרקי־דם, שהתרחשו בשנות ה־40 למאה שעברה.

ראשית העימות המוויין התחוללה בין בשיר שיהאב לנעמן ג'ונבלאט. בשורשיו לא היה מאבק בין עדות, אלא מאבק בין המישפחות על השליטה הכלכלית של מישפחת פראנג'יה באיזור זע'רתא. על 6 החמולות נאמר שהן גם סוחרות בחשיש.

בין החמולות בולטת גם מישפחת אדה, שהבולט בה היה אמיל אדה, ששימש כנשיא לבנון בשנות השלושים והארבעים, כמייצג איזור מולדתו ג'בייל.

בשנים האחרונות, בלטו בפו־ליטיקה הלבנונית, שני בניו של אמיל אדה, ריימונד ופייר. פייר העריך, בשנים האחרונות, להמיר את תפקידו, כשר־האוצר בכמה ממשלות לבנון, בניהול עסקי הבנק המישפחתי. ריימונד אדה נודע באופוזיציה שלו לנשיא שיהאב, ובייחוד לתפקיד שמילא שירות־הביטחון והצבא בתקופת נשיאותו בהרס הדימוקראטיה הלבנונית.

ב־1968, ביחד עם כמיל שמעון ופייר ג'מייל, הוא שיתף פעולה, ביצירת סדר חדש בלבנון. שיתוף־פעולה זה נישחק בשל מאבקו עם ג'מייל, ב־1970, על כס־הנשיאות. מאבק זה הוביל את ריימונד אדה בהדרגה ליצירת חזית עם ההנהגה המוסלמית המסורתית בלבנון, ובייחוד עם ראשיר כראמה, וכן עם כמאל ג'ונבלאט הדרוזי.

אדה נמנה על מייצגי הקו המארוני הפשרני, ששלל את זכות־הקיום של הפאלנגות של ג'מייל.

בין המישפחות המוסלמיות־סוניות של לבנון, בית־האב הבולט הוא מישפחת כראמה, שנציגה, ראשיר כראמה, משמש כיום כמנהיג של טריפולי ומילא תפקיד חשוב במציאת דרך לחילוץ יאסר ערפאת מעיר זו.

בני מישפחת כראמה החזיקו במשך דורות בתואר המופתי של טריפולי. גם אביו של ראשיד, עבד־אל־חמיד כראמה, שימש כמופתי בעיר זו.

ראשיד כראמה נבחר, לאחר מות אביו ב־1951, לפרלמנט הלבנוני, ועד מהרה הפך לנציגם של המוסלמים הסוניים. בשנת 1955, בשמשו בלבנון ואוצרותיה.

ב־1838, חילק שליט מצריים, מוחמד עלי, 15 אלף רובים לאנשיו של „אמיר הלבנון", שיהאב. במאי 1840, תקפו לוחמים מארוניים בתי־דואר בחוף הלבנוני, וניהלו קרב בקארא־נטינה של ביירות. תוך כמה שבועות, גייסו המארונים צבא של יותר מ־30 אלף לוחמים. מרידה זו דוכאה עד מהרה בידי חייליו של השליט המצרי. לקראת סוף 1840 נערכה בלונדון ועידה על ענייני לבנון. במהלך הוועידה החליטו רוסיה, אוסטריה, אנגליה ופרוסיה, בשיתוף עם השולטאן התורכי, לסלק את שליט מצריים, מוחמד עלי, בכוח־הזרוע.

כתוצאה מ„אמנת לונדון" ליבו האנגלים את הקרב על לבנון וסייעו לחזרת הצבא התורכי ללבנון. פעולה זו הביאה להתחזקותם של הדרוזים, בעלי־בריתם של האנגלים, שהביאה עד מהרה להתלקחות מחודשת ולעימות בינם למארונים, בעלי־הברית של צרפת.

מספר על כך באזילי:

„בינתיים חזרו להרים, בזה אחר זה, השייח'ים הדרוזיים שנעו ונדו עד לאותו זמן בגולה, או שנאלצו לשרת תחת דיגלו של איבראהים (בנו של מוחמד עלי המצרי).

„האחים ג'ונבלאט, בניו של השייח' בשיר המפורסם, הצטיידו בפירמאן מטעם השולטאן, להחזיר להם את נחלות אבותיהם ואת איזורי שילטונם, שהחרים האמיר לאחר שנהרג אביהם. האחים ארסלאן, שנמלטו אחרי הריגת אמם; האחים נכאד ועאמד — כל המגלמים ברמותם את מסורתו הפיאודלית של הלבנון, נפגעי רדיפותיו האכזריות והחמדניות של האמיר בשיר (שיהאב), בכל מיני זמנים ב־50 שנות שילטונו, נפגעי מגמתו המתמדת להשפיל את אצולת הלבנון — כל אלה חזרו עתה, ושאפו להחזיר לעצמם את זכויותיהם ואת נחלותיהם על פי הירושה..."

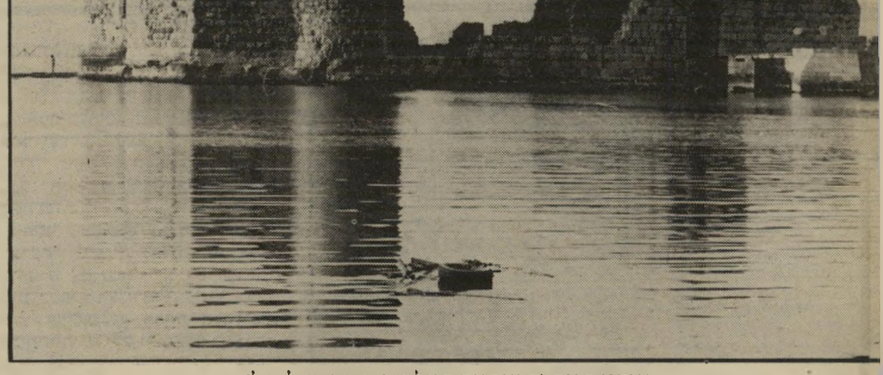

ציידן כיים (המיבצר הצלבני בכניסה לנמל)
„בשעה שהמארונים מנצחים אין גבול להתנשאותם..."

תוך שנה אחרי פלישת הצבא התורכי והאנגלי הפכו החיילים האנגליים שנואים על תושבי לבנון. זה מזכיר את השלכת האורז הציבעוני והסוכריות על חיילי צה"ל עם פלישתם ללבנון, והשינאה לצה"ל כיום. במהלך שנה זו המשיכו והבשילו תוכניות הדרוזים, שאגרו כלי נשק, עד להתפוצצות הגדולה.

● טבח בריך־אל־קמר

על התפוצצותה של חבית חומר־הנפץ בלבנון מספר הרוסי בהמשך סיפרו.

ההתפוצצות החלה בעיירה ריר־אל־קמר, שהיתה השבוע בחדשות. על ההתפרצות שהתרחשה לפני יותר מ־140 שנה מספר באזילי:

„באוגוסט אירעה בקירבת ריר־אל־קמר התנגשות בין שני תושבים, דרוזי ומארוני, בגלל חוגלה שצדו בגנו של מישהו אחר. במקום נישארו יותר מ־60 הרוגים ופצועים משני הצדדים. השילטונות העלימו עין מכל זה, ובכל רגע ציפו הכל להתפוצצות כללית..."

במצב מתוח זה החליט אמיר־הלבנון המארוני לצאת לזירת העימות, כדי לגבות מיסים: „בשעה שהגיע לריר־אל־קמר, כבר התכוננו הדרוזים להדריחו, בהשראתם ובהשפעתם של האחים אבו־נכאד, שהיו מושלי־המחוז 30 שנה קודם לכן. התושבים התכנסו בעיר חמושים, והסתתרו בבתי אחיהם־לדת. כשהיה הכל מוכן, פרצה בכיכר העיר קטטה בין מארוני לבין דרוזי אחר. זה נהיה האות. הדרוזים הסתערו על הנוצרים, להרוג, לבזוז ולשרוף את בתיהם. הקשר למרוד הקיף את כל מחוזות הדרום; שם לא קיבלו התושבים הנוצרים את מרות השייח'ים. בו ביום החלו פרעות בנוצרים בכל מקום. רצחו, הציתו אש, שדדו והקפידו לפרוק אותם מנשקם...

„למשמע הדבר הזה נזדעזעו המארונים במחוזות הצפון. 5000 אנשי־חיל ירדו משם לשפלת ביירות. אבל תחת שיחושו לעזרת האמיר, הנצור בארמונו בדיר־אל־קמר, נלחם שם מילחמה נואשת, העדיפו לתקוף את העיר שועפת, המישבת דרוזים ופראבוסלבים (אנשי הכנסיה הרוסית). מראשית המילחמה נדברו הפרא־בוסלבים שלא להשתתף בה באיזו צורה שהיא. בהתלהבותם הקנאית נשבעו המארונים לבזוז את היכל־הקדושה בשועפת, מקום קדוש לכל הלבנון, ולא רק לנוצרים, אלא גם לדרוזים. אומרים, שבשעה שהמארונים מנצחים אין גבול להתנשאותם על שאר שבטי הנוצרים; ואילו בזמן שהם במצוקה הם קוראים להם אחים...

„... שישה שבועות נעשה מילחמת־האחים בכל רחבי המחוזות הדרומיים בלבנון. כאן עלה בידי השייח'ים להכניע את הנוצרים ולפרוק את נישקם. בתוך כך התפרעה יחידה מארונית גדולה בקירבת שועפת ולא העזה להיכנס למעברי ההרים ולבוא לעזרת אחיהם לדת..." זה דומה למה שאירע לפני ארבעה חודשים, כאשר הפלאנגות נמנעו מכניסה להרי־השוף, כדי להציל את אחיהם הנצורים בדיר־אל־קמר.

את סופו של פרק זה על מילחמת־האחים והחמולות הלבנונית, מסיים באזילי בתיאור: „וממש בשעה שנמלט אמיר־לבנון מדיר־אל־קמר בבושת־פנים לביירות, היכו 700 איש — דרוזים ויוונים משועפת — את החיל המארוני של 5000 איש בשפלת ביירות... לולא הגן באותו הזמן האמיר חנג'ר חרפוש על מעברי זחלה, היו הדרוזים הופכים את כל הלבנון לתל־חורבות..."

קרבות אלה, לפני יותר מ־140 שנה, היוו את הפתיח למילחמת החמולות הלבנונית, כאשר שמות־המישפחה ג'ונבלאט, שיהאב, שמעון, פראנג'יה, כראמה ואחרים חוזרים ועולים בה.

● המעצמה המערבית

„מילחמת־הלבנון", שאותה יזמה ישראל באמתלה של „השמדת" אש"ף, תוך ברית־שטנים עם הפלאנגות של מישפחת ג'מייל, סיבכה את ישראל במלכודת, שבה נפלו בעבר מעצמות גדולות ועצומות ממנה.

בסיפרו מספר קונסטאנטין באזילי על מעורבות המעצמות במילחמות־החמולות של לבנון במאה שעברה. הוא מתאר את המעורבות של מעצמות המאה שעברה — פרוסיה, אוסטריה, רוסיה ואנגליה — שסייעו לחמולות הדרוזיות במאבקן נגד המארונים, בעוד שצרפת תמכה במישפחת שיהאב ושאר המישפחות המארוניות.

אילו היו יוזמי מילחמת־הלבנון — ראש־הממשלה לשעבר מנחם בגין, שר־הביטחון אריאל שרון והרמטכ"ל רפאל איתן — מודעים למידע המקיף על מילחמות־לבנון המצוי בסיפרו של באזילי, יתכן והיו נמנעים מהכנסת ידה מרוחת־הדבש של ישראל לתוך קן הצרעות של מילחמת־החמולות. אך יתכן שיחד עם התואר המטעה, שבו מכונה ישראל באחרונה בעולם — „המעצמה הרביעית" — בא גם התיאבון האימפריאליסטי, המאפיין כל מעצמה, לנגוס פרוסות מארצות אכולות מריבה ומילחמה.

הפרק האחרון של מעורבות ישראל במילחמת־החמולות בלבנון, נכון לעכ־שיו, הוא העברת התמיכה של ישראל מהפאלנגות ליחידותיו הדרוזיות של וליד ג'ונבלאט, בעיקר במעשה הנסיגה מהרי־השוף, שהעניק לג'ונבלאט מיק־דמה אסטרטגית, שאותה ניצל עד תום.

השאלה הנשאלת כיום, אחרי שינוי המדיניות בלבנון, בהשראת שר־הביטחון משה ארנס, היא אם הנסיגה ההדרגתית של צה"ל מהלבנון היא סוף המעורבות הישראלית במילחמת־החמולות. או רק סופו של פרק אחד, שבעיקבותיו יבואו עוד פרקים של מעורבות, בוואריאציות אלה או אחרות, כמינהג האימפריות. פעם עם מישפחת ג'מייל, פעם עם מישפחת שמעון, שיהאב, פעם עם מישפחות שמעון, שיהאב, אדה ועוד שושלות בתוך ביצת־הדמים הלבנונית.

דן עומר

כמל הפלאנגות בבניין של מיפקדה מקומית
טבח בבריכת־שחייה

BROADWAY 80

זכתה במדליית זהב ב-Monde Selection '83

בבדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל,
זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1983 על איכותה המעולה.

מתאים לה.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18. ת.ד. 2272
טל. 79011-4-5-6 רש' מס' 481/75 עסק
שמירה על בריאותך ורכושך

רדיו אוניון מחסל
מכירת חיסול התקליטים
במחיר ללא תקדים
תוצרת הארץ ותוצרת חוץ רק **600 ש'**
רדיו אוניון, דיזנגוף 116, תל-אביב

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

ביום השנה לפטירתה של
טרזה אנגלוביץ'
הננו מזמינים את הציבור לאזכרה
וכדי להזדהות עם מאבק המישפחה
נגד הוצאת המנוחה מקברה
נגד חילול כבוד האדם
וכדי למנוע חרפה מישראל,
בבית הקברות גורדון החדש בראשון-לציון,
ביום ה', ה-22 בדצמבר 83', בשעה 15.30.

הבת עדינה הרפז-אנגלוביץ'
והמישפחה

תן טרמפ לחייל

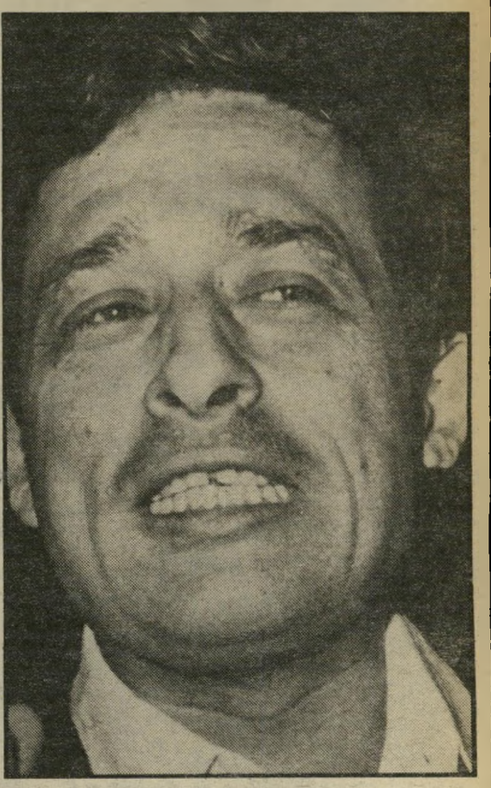

דן מרגלית:

„בעיתון אני שופך את כל מר ליבי!"

כבר עברו שבועיים מאז שודרה בטלוויזיה התוכנית „מיפגשים" שעסקה בנצרת־עילית ועדיין לא נרגעו הרוחות. היא עוררה אלפי ויכוחים בין אנשים, התיקשורת התייחסה אליה ועיתון הומור אחד אף כתב שצריך להעמיד את דן מרגלית לדין, על שהראה את הערבים כאנשים אינטליגנטיים ואת היהודים כעדת מטומטמים. שאלתי את דן מה הפצצה הבאה שהוא מכין.

מיפגש בין רופאים על הרפואה השחורה בארץ ועל הרפואה הפרטית והציבורית. חבל שהם שדיברו בתוכנית בהרבה פחות גילוי־לב מאשר הם דיברו לפני ההקלטה עצמה.

● בוא נחזור למיפגש בנצרת־עילית. מה אמרו לך האנשים אחרי השידור?

עשיתי ככל יכולתי לא לקחת צד. אחרי השידור באו אלי אנשים בטענות. חלק אמרו שהייתי לצד הערבים וחלק אמרו שהייתי צריך להיות הרבה יותר מעורב לצד הערבים.

● היו חלקים שהושמטו בעריכה?

מה שהורדנו בעריכה היה קטע ארוך. שבו האנשים דיברו ממש כמו אסטרונאוטים. דברים שגלשו לגמרי וקטעו את רצף הוויכוח. עור קטע שירד בעריכה היה הקטע שבו סיפרתי למשתתפים שהייתי בסימפוזיון שבו השתתפו אליקים העצני הנץ וירמיהו יובל היונה. העצני פנה שם אל יובל ואמר לו: „למה אתם מפגינים בחברון נגד כניסת יהודים לעיר? טוב שיהיו חיים משותפים בין יהודים וערבים. אני מוכן להפגין יחד איתך, כדי שיאפשרו לערבים לגור בנצרת־עילית." הקטע הזה, משום מה, לא הובן על־ידי האנשים ולא זכה להתייחסות כמו שקיוויתי. חבל.

● כאזרח, בוודאי יש לך עמדות ודיעות משלך. הדה ברושם כתבה שהיא מקנאה בך על שאתה מצליח להתאפק. האם באמת צריך להתאפק?

אני נמצא במצב נוח מאוד. בטלוויזיה אני מתאפק בקלות, כי יש לי עיתון שבו אני יכול להביע את דיעותי ולשפוך את מר ליבי.

מירה שחר:

„נוסעת בטרמפים בגלל יצר ההרפתקנות שלי!"

נסענו לבדוק אם הם ממשיכים לנסוע בטרמפים. בדרך ממרכז תל־אביב עד לצומת הרצליה פגשנו טרמפיסטית אחת בודדה. מירה שחר, פלוס שני תיקי צד, רוצה להגיע לקיריית־ים. שאלנו אותה אם כל הפירסומים בדבר האסונות הפוקדים טרמפיסטים לא מפחידים אותה.

לא. חזרתי לפני שלושה שבועות מחו"ל, ועוד לא הספקתי להשתלב באווירה של הפחד.

● קראת בעיתונים כמה אנשים נרצחו בחודש האחרון, כמה מעשי אונס מתבצעים?

אני לא נוסעת עם כל אחד. כשהמכונית עוצרת, אני בודקת טוב טוב את הנהג ואז מחליטה אם לנסוע איתו או לא.

● את חושבת שלאנסים ולרוצחים יש סרצוף מיוחד?

אני סומכת על טביעת־העין שלי.

● אילו היה לך יותר כסף היית מפסיקה לנסוע בטרמפים?

זו בכלל לא שאלה של כסף. לפעמים זה מעצלות להגיע לתחנה המרכזית, לפעמים זה יצר ההרפתקנות שלי. אני אוהבת לפגוש אנשים ואני אוהבת את הסכנות שבחיים.

● ואם משהו יקרה לך, תדעי איך להתגונן?

כבר התגוננתי פעם על חיי, וזה דווקא לא היה בטרמפ. אני סומכת על עצמי.

● גם בחו"ל נסעת בטרמפים?

רק באיטליה. שם האנשים נחמדים כמו בארץ. בארצות אירופה האחרות פשוט לא עוצרים.

אברהם קמחי:

„תאונות המטוסים נגרמות בגלל טעויות אנוש!"

לתאונות־דרכים כבר התרגלנו. מתייחסים אליהן כמעט כמו אל גזירה משמיים. תאונות מטוסים, לעומת זאת, היו עד לזמן האחרון דבר נדיר ביותר. בשנה האחרונה שומעים עליהן יותר, ובכל תאונה כזו מאות הרוגים. שאלתי את קברניט „אל־על" אברהם קמחי, אם זה רק נראה ככה או שבזמן האחרון אכן יש יותר תאונות מטוסים.

כן. יש יותר תאונות בזמן האחרון.

● המטוסים פחות טובים או הטייסים פחות טובים?

רוב התאונות נגרמות בגלל טעות־אנוש. לפעמים טייסים ולפעמים, כמו במיקרה האחרון בספרד, כנראה טעות של אנשי מיגדל הפיקוח.

● מדוע זה קורה יותר בזמן האחרון?

הרבה חברות־תעופה נמצאות בלחצים כלכליים. אם בגלל עליית מחירי הדלק או בגלל התחרות הפרועה בין חברות־התעופה. כתוצאה מזה יש לחץ של החברות על אנשי המיקצוע לצמצם את הדרישות הבטיחותיות, על מנת לתת לחברה קצת יותר רווחים.

● אתה יכול לתת לי דוגמא?

אם פעם הייתי מגיע לנחיתה במקום מסויים עם כמות דלק × במיכלים, היום אני אגיע עם פחות דלק לאותה נחיתה. כמות הדלק שאני סותב ברזרבה מהווה מישקל, ומישקל במטוס מבוזבז דלק. כלומר: אני מצמצם דלק רזרבי, כדי להרוויח דלק שנשרף.

● מה קורה ב„אל־על"?

אל־על דומה מהבחינה הזאת ליתר חברות־התעופה. הלחץ הכלכלי הוא עצום והלחץ על צוותי האויר הוא עצום. מכיוון שהאינטרס שלנו הוא שאל־על תהיה קיימת, אין ספק שנגנסה לעשות עד כמה שאפשר לטובת החברה.

● גם על חשבון הנוסעים?

עריין לא. לאל־על יש רקורד מהטובים בעולם. אני מאחל לעצמי ולכולנו שככה זה יישאר.

סוזי ברק:

„החרדים מותחים את החבל יותר מדי!"

אנחנו עסוקים במצבנו הביטחוני הקשה, במצבנו הכלכלי, בעליית גל הפשיעה, ולא שמים לב איך כל שבוע דוחפים לנו הדתיים גזירה אחרת. אי־בניית בריכה בירושלים, הפסקת תחבורה ציבורית בשבת בנהריה, הזזת נתיבי־האוויר מעל ירושלים. אנחנו והם. כבר התרגלנו לשני מחנות: חילוניים ודתיים. עד שפגשתי את סוזי ברק, אישה דתית שומרת מיצוות, שאמרה לי שמה שמנסים לעשות בנהריה זו חוצפה.

● לא היית רוצה לגור בעיר, שאין בה תחבורה ציבורית בשבת?

כן. הייתי רוצה. אלא שיש דבר אחד שהייתי רוצה בו יותר, וזה לגור בארץ דמוקרטית. שבה הרוב קובע. כל זמן שהחילוניים הם רוב בארץ, יש לנו בעיה. אי־אפשר ואסור להכריח אנשים אחרים לעשות דברים שהם מתנגדים להם.

● הדתיים אומרים שזה מפריע להם לקיים את המיצוות כשיש תחבורה ציבורית בשבת.

קודם כל, תפסיקי להגיד דתיים. צריך להגיד הקבוצה החרדית הפאנאטית. גם אני דתית. נולדתי וגדלתי בשווייץ. שם היתה תחבורה ציבורית בשבת וזה לא הפריע לי לקיים אף מיצווה אחת. מה שקורה כאן, זה שמי שקובע את הדברים הם החרדים שגדלו בגיטאות של מיזרח־אירופה והם רוצים להמשיך לגור בגיטאות.

● מי הוא יהודי בעיניך?

לפי דעתי, יהודי הוא יהודי, אם נולד לאם יהודיה, או גוייר לפי ההלכה. אני נגד רבנים רפורמים.

● ומה דעתך, למשל, על האשה שלא גויירה כהלכה ועכשיו רוצים להוציא את גופתה מהקבר?

זה דבר נורא. האשה מתה, היא לא יכולה להתגונן. המיקרה הזה פוגע בי כיהודיה מאמינה וכבן־אדם. הרבה דברים שנעשים בשם הדת פוגעים בי. כשראיתי איך היכו את טדי קולק, זה הזכיר לי את הנאצים שהרביצו ליהודים. מי שזורק אבנים הוא לא דתי, ומי שמכה אדם בגלל דעותיו, הוא לא בן־אדם. אחרי מאורעות כאלה לא נעים לי להגיד שאני דתית, כי אצלכם החילוניים אין הבחנה. כל הדתיים אותו הדבר. יש הרבה אנשים כמוני, רק אותנו לא שומעים. אנחנו לא זורקים אבנים ולא מתעללים בבני־אדם.

איך ייגמר, לפי דעתך, עניין הכפיה הדתית?

החרדים, לפי דעתי, מותחים את החבל יותר מדי. יום אחד העסק יתפוצץ, ואני לא יודעת אם אצטער.

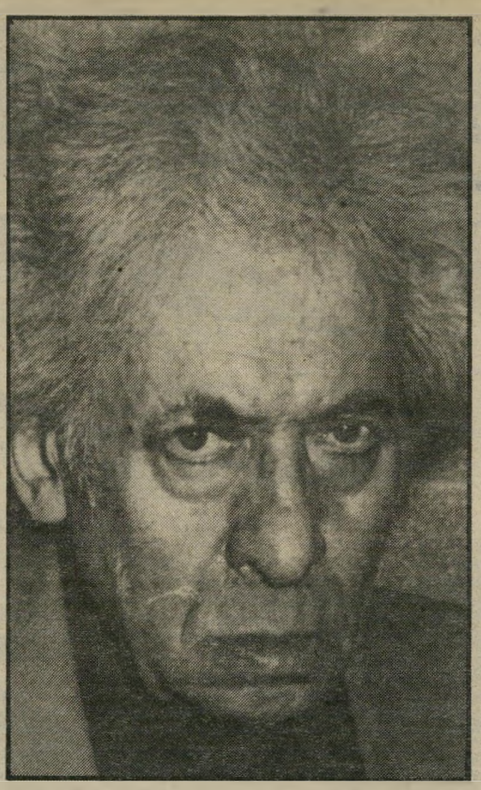

אבות ישורון:

„אי אפשר לפטור דור שלם מידיעת ביאליק!"

110 שנים להולדתו של חיים נחמן ביאליק. מוספי הספרות חוגגים. בתוכנית רדיו על המשורר נשאלו ילדי חטיבת־ביניים מי היה ביאליק. בשל הכבוד שאני רוחשת לכמה ילדים, לא אחזור כאן על התשובות המבזות.

בצוואתו מבקש צ'רצ'יל לא ללמד את כתביו בבתי־ספר. בטענה שהוא לא רוצה להיות שנוא על הנוער כמו שקספיר. האם אומנם נושאים שהם לימודי־חובה הופכים בהכרח לשנואים?

פניתי אל המשורר אבות ישורון ושאלתי אותו אם לפי דעתו יש ללמד את ביאליק, או כל משורר אחר בבתי־הספר או שצריך להשאיר שירה וספרות לשיקול־הדעת של הילדים.

ילד לעולם לא יבקש לקרוא את ביאליק, אם הוא לא יידע שהיה ביאליק. צריך ללמד בבתי־ספר. איך ללמד, זה תלוי במורה עצמו. אם הוא מצליח לעורר עניין ואהבה לנושא, מה טוב. אם לא, חבל. היה פעם בסמינר לווינסקי מורה בשם יחזקאל הן. הוא לימד את איוב. הוא היה מורה דגול. כל התלמידים העריצו את איוב. הכירו בעל־פה כל מילה שהמורה סיפר עליו. הוא עשה את איוב חי וקיים. ככה צריך ללמד ספרות וככה צריך ללמד שירה.

● היום, כנראה אין הרבה מורים כאלה.

אולי זה נכון. אבל אי־אפשר לפטור דור שלם מידיעת ביאליק, כי אין מורה מתאים.

השבוע פגשתי אשה שסיפרה לי כי ישבה עם בנה בן ה־9 וקראה לו את שירו של ביאליק „הכניסיני". הילד הקשיב ולבסוף אמר „איזה שיר נפלא. המורה שלי יודעת רק להוציא את מוסר־ההשכל מהשיר הזה והיא לא יודעת להראות לי את יופיו." חבל שהמורה של הילד הזה לא הראתה את יופיו של השיר. אבל יש ילדים שבלי המורה לא היו יודעים שיש ביאליק ואז הם, אפילו בעצמם, לא היו יכולים למצוא את יופיו.

עמירם רביב:

„לחפש אלטרנטיבות ולא סתם להפחיד!"

הורים רבים בארץ מפוחדים מאוד. חברה סיפרה לי שאינה מניחה לבתה בת ה־15 לזוז מהבית, ואם הבת יוצאת, האם הולכת אחריה כצל. ההורים והילדים חיים בחרדה. שאלתי את ד"ר עמירם ניר, פסיכולוג חינוכי וקליני, מה עושים?

זה מצב קלאסי, שקשה לתת בו עצות כלליות. ככל שהמצב כרוך ביותר אי־וודאות, ההזהרה היא יותר אמורפית, פחות מוגדרת, ומתוך זה מעלה יותר חרדות מדברים שלא אליהם התכוונו. אומנם חרדה מביאה לפעמים גם תועלת, והדוגמה הטובה ביותר היא תוכנית כלבוטק שעסקה בסכנות חישמול. זה גרם לחרדה, אבל באותו זמן הגביר את המודעות לסכנה מסויימת. צריך לזכור שלחרדה יש מחיר משלה וצריך להיות ערים לגודל המחיר לעומת הרווח. כמובן, בסכנת מוות כל מחיר שווה.

● אז מה אתה מציע להורים לעשות כרגע?

לא צריך להפחיד את הילדים על ריק. לא להגיד להם — אסור ללכת בחושך, או אל תדבר אל זרים, אל תחזור לבד הביתה. צריך לתת להם אלטרנטיבות. כמו, אל תחזור לבד הביתה בחושך. תטלפן ונבוא לקחת אותך. או, אל תיקח טרמפים, קח כסף ובמקום הזה והזה יש אוטובוס או מונית כל הלילה. צריך גם לזכור שפחד הוא דבר נורמלי, שצריך להיות מתאים למצבים. חשוב להפעיל את הילד במציאת פתרונות ולאפשר לו לדבר על הפחדים שלו. אם דואגת וחוששת יכולה להועיל לילד במציאת פיתרונות אלטרנטיביים. אם היסטרית (גם אם יש בסיס להיסטריה) לא תועיל.

תיקון העוול לאילי קאופמן

לפני שבועיים ראיינתי במדור זה את ורדה רודה מפירסום אריאלי. שם אמרו לי שורדה היא שהגתה את הרעיון וכתבה את התסריט לסרט הפירסומת אשר זכה בפרס בפסטיבל בינלאומי בניו־יורק. למחרת באה אלי אילי קאופמן, שעבדה גם היא בפירסום אריאלי עד לפני כמה חודשים, ואמרה לי כי נעשה לה עוול במדור שלי. אחרי בירור שני באריאלי, הסתבר שיש משהו בדבריה של אילי קאופמן.

הסבירה אילי: „אני הייתי הוגת רעיון הסרט ואני, ועוד בחור בשם בז, כתבנו את התסריט. נכון שבדרך־כלל עובדים באריאלי בקבוצות. במיקרה הזה עבדתי לבד עם בז. כשהתסריט היה כמעט מוכן ניגשנו למפיק עמוס טל־שיר ולבמאי ינקול גולדווסר וגם הם הוסיפו את תרומתם."

רניאלה שמי

כאשר
ישראכרט
אלא מה.

משהו מוזר קרה בשני תיקים פליליים:

בשניהם קבע היועץ המישפטי ש„אין עניין ציבורי"

במישפט נגד איש ציבור, מבלי לקבוע זאת לגבי

הנאשם השני — שהיה אותו איש בשני המיקרים

האל"מ, סגן היו"ר ואיש-העסקים

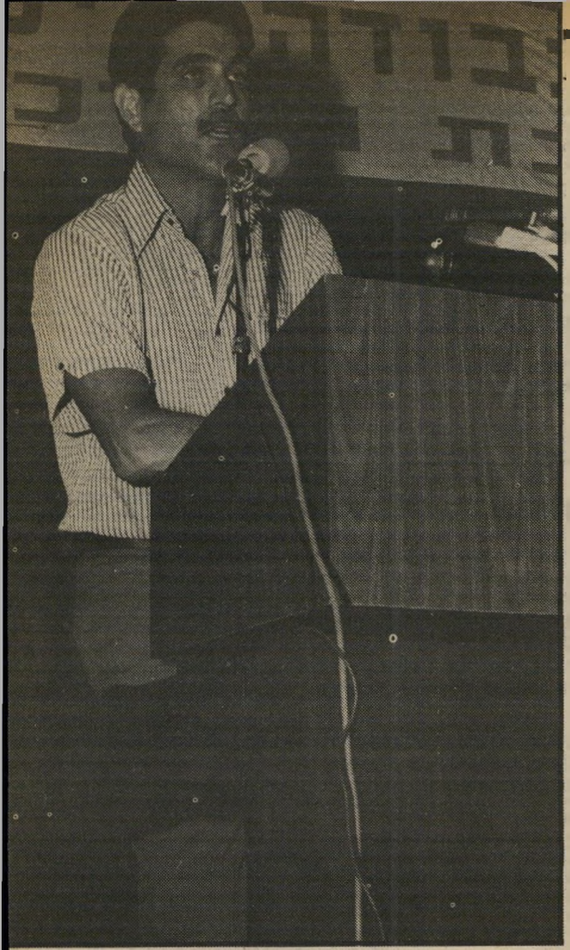

נאשם גרנית
יש או אין?

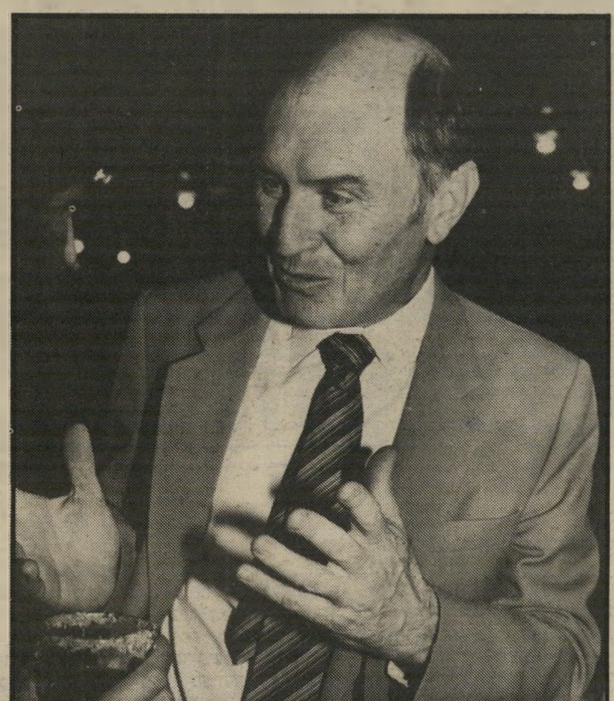

יועץ-מישפטי זמיר
אין עניין?

ב ראשית החודש שעבר הגיע לבית-מישפט השלום בתל-אביב ההודעה הבאה: „הריני להודיע לבית-המישפט הנכבד, כי בתוקף סמכותי, לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי (1982), החלטתי לעכב את המישפטי בתיק פלילי 3576/82 — מדינת ישראל נגד גרנית ישראל — לאחר שהגעתי למסקנה, כי לאור נסיבות המיקרה, נשוא האישום, אין עניין ציבורי בהמשך ההליכים הפלילים."

חתום: יורם בר-סלע, המישנה ליועץ-המישפטי לממשלה.

למחרת ישב השופט עמיקם פיאלקוב וכתב: „לאחר שנמסרה לי החלטת היועץ-המישפטי לממשלה... באשר לשני הנאשמים, הרי מעוכבים בזה ההליכים."

פקידת המחלקה הפלילית של בית-המישפט שמה על התיק את החותמת גמור, ושילשלה אותו לארגז.

התפתחות זאת מעלה שתי שאלות:

מדוע צויין בהוראה של המישנה ליועץ-המישפט בדבר עיכוב ההליכים תיק פלילי 3576/82 — מדינת ישראל נגד גרנית ישראל, כשהאישום בתיק זה הוא נגד שני נאשמים: יצחק רכס, לשעבר מנכ"ל חברת סוכנות-ביטוח, ואלוף-מישנה (מיל') ישראל גרנית, לשעבר בעל חברת יעד ישראל לצעצועים.

כיצד שכחו לציין את שם הנאשם השני, יצחק רכס?

השופט פיאלקוב אכן הבין מתוכן החלטת היועץ-המישפטי, שלא יוכל לנהל את המישפט בתיק זה רק נגד הנאשם השני, יצחק רכס, כשלגבי גרנית ההליכים הוקפאו, וציווה להעניק גם לנאשם השני את עיכוב ההליכים.

השאלה השניה הרבה יותר חמורה ונוגעת להגדרה „אין עניין ציבורי בהמשך ההליכים הפליליים." כיצד מתיישבת הגדרה זו, נוכח כתב-האישום? הנאשם רכס היה בעל 50% ממניות חברת שיף-רכס, סוכנות לביטוח בע"מ, והיה מנכ"ל החברה. את הנאשם גרנית הכיר משרותם הצבאי המשותף.

החל בשנת 1974 הוציאו השניים כסף מחברת שיף-רכס בלא תמורה. בתחילה נתנה שיף-רכס, באמצעות יצחק רכס, הלוואות של עשרות אלפי לירות (דאז), ללא ריבית והצמדה, וללא תאריך פרעון.

ב-1976 שילמה שיף-רכס לגרנית את מחיר מכונית הסאאב 99 שלו, בהציגה זאת כרכישת המכונית, אשר נשארה ברשותו של גרנית. כמה חודשים מאוחר יותר, כאשר בנו של גרנית נהג במכונית, אירעה תאונה, והמכונית נפגעה קשה, ואז היא הוחזרה לרשותה של שיף-רכס. בדרך זו שילמה שיף-רכס את מחיר המכונית לנאשם גרנית, ללא תמורה.

בנוסף לזה, שולמו לגרנית עשרות אלפי לירות בין אוקטובר 1976 ומרס 1977.

מציין כתב-האישום: „הנאשמים קיבלו במירמה כספים מחברת שיף-רכס ונהגו, אגב מילוי תפקידם ב-תאגידים, במירמה ובהפרת-אמונים..."

על כתב-האישום חתום עורך-הדין אמנון רודה, מפרקליטות מחוז תל-אביב. רודה הוא מנהל המחלקה הפלילית-כלכלית של הפרקליטות.

כמו שתי טיפות מים

ר כם נודע בעולם העסקים והבי-טוח כמי שחברתו ביצעה את

איש-ביטוח רכס
יש עניין?

פשיטת-הרגל הגדולה בהיסטוריה של ישראל. רכס היה גם הבעל והמנהל של חברת ישראר-אראס, שהסתבכה, עד שהגיעה לפירוק, בפקודת בית-המישפט. אחרי כמה חודשים של בדיקת המפרקים, הסתכם היקף התביעות בכ-200 מיליון לירות (העולם הזה 27.8.1980).

יצחק רכס היה פעיל ברפ"י, בלע"ם של ייגאל הורוביץ, והיה קשור לאנשי ד"ש. הוא הקים שותפויות עיסקיות עם ישראל גרנית, בעל קשרים במישרד-הביטחון, כקצין בכיר, מנהל בכיר בקונצרן כור וראש סיעת ד"ש בהסתדרות.

כאשר הגיעו שני השותפים לבית-המישפט, מצאה בקשתו של אלוף-מישנה (מיל') ישראל גרנית — הנאשם מס' 2 בתיק של קבלת דבר במירמה, קשירת קשר להונאות, מירמה והפרת-אמונים בתאגיד — אוזן קשבת אצל היועץ המישפטי לממ-שלה. ההליכים נגדו עוכבו.

בזכותו של גרנית נפטר גם רכס מהמשך ההליכים.

כך תמה הפרשה המישפטית בנימוק ש„אין עניין ציבורי" בדיונים הפליליים בבית-המישפט.

כמה חודשים לפני סיום פרשת רכס-גרנית, הגיע לבית-מישפט השלום בתל-אביב מיכתב אחר מלישכת היועץ-המישפטי לממשלה. תוכנו היה דומה, כשתי טיפות מים, להוראה על עיכוב ההליכים המישפטיים נגד גרנית. הפעם, המדובר היה בתיק פלילי 3918/82:

„לאור נסיבות המיקרה, נשוא האישום, אין עניין ציבורי בהמשך ההליכים הפלילים."

הפעם חתמה על ההודעה יהודית קרפ, גם היא מישנה ליועץ-המישפטי לממשלה. והפעם זה היה מדינת ישראל נגד ד"ר חיים זכות.

שוב, לא הוזכרה העובדה כי גם בתיק זה שני נאשמים, ולא רק ד"ר חיים זכות, אשר סניגורו הגיש את הבקשה ליועץ המישפטי, הפרופסור יצחק זמיר, לעיכוב ההליכים המישפטיים. ליתר דיוק: הבקשה הוגשה בפעם השנייה אחרי שבפעם הראשונה נתקבלה תשובה שלילית. רק בפעם השניה, נקבע בלישכת היועץ-המישפטי למשלה, כי „אין עניין ציבורי."

דרך מיקרה לגמרי, גם בתיק זה הנאשם השני, אשר שמו לא הוזכר, הוא יצחק רכס, אותו רכס ששמו לא הופיע בתיק ישראל גרנית.

גם הפעם מדובר בקבלת דבר במירמה, בקשירת קשר להונות ועוד.

ומי הוא ד"ר חיים זכות?

פירט עורך-הדין אורי סניגורו של זכות, וסגן פרקליט תל-אביב לשעבר במיסמך „ע נוספות", שהגיש לבית-המישפט חיים זכות הוא סגן יו"ר ההסר הרפואית, חבר מועצת הם הלאומי, חבר מועצת-המנהלים בנק יהב, חבר הנהלת קרן ההשת לרופאים, חבר בוועד-הפועל המועצה המדעית של ההסר הרפואית, הדואגת לביצוע ההתמחות, חבר בוועדות הבחינו מנהלי-מחלקות ומנהלי בתי-ח במיכרזים של נציבות שרות-המ ונוסף לכל, ד"ר זכות בן ה-47 ר יושב-ראש הוועד הארצי של המדינה.

האם אפשר להגדיר את הה המישפטיים נגד אישיות צי כזאת כדבר שאין בו עניין ציבו

למי סיכו יותר טוב

ג ם בתיק זה הגיש את האישום סגן פרקליט המחוז, רודה (מהמחלקה הפלילית-הכלל „הנאשמים הכירו אחד השני אישי," נאמר בכתב-האישום, „ר שניהם קשרו קשר להונות את הו שבניהול הנאשם רכס, על-ידי ר פוליסות ביטוח בלי תשלום פ ועל-ידי אישור תביעות שלא מכוסות כלל על-ידי הב המעשים המיוחסים לד"ר התרחשו בין השנים 1976 ו-1981

ד"ר זכות היה במשך שנים מנהל-מחלקה בבית-חולים, והכי רכס דרך אשתו רחל, שהיתה מ בבית-החולים שבו עבד. רכס באחת הפגישות עם ד"ר זכות אישי ומחירים מוזלים, אם לחברת הביטוח שיף-רכס א ביטוחיו. הרופא הסכים. התביעה כי זכות כמעט שלא שילם הפרמיות, (העולם הזה 2.2.83). א החל מגיש תביעות על נזקים, חמצים וגניבות. כמעט כל ה שהגיש הרופא לחברת רכס ש אם היתה מכוסה בפוליסה, ואם אישום נוסף נגד ד"ר זכות ה

(המשך בעמו

מפלגות

א כבור גרול

אבזבתו של האיש החזק של חירות בדרום

במשך שבע שנים ראה אבי יהב דויד לוי נציג של העובדים, של יירות־הפיתוח ושל השכבות נחשלות. היום הוא התפכח. בליבו ספקות כבדים אם אכן סגן ראש־ממשלה מייצג נאמנה את הציבור טהוא רוב מניין מצביעי הליכוד. וחמשת הממים של זאב ז'בוטינסקי — מזון, מעון, מלבוש, מורה ומרפא — שהיוו את עיקרי מישנתו הסוציו־לכלית, נשאר לדעת יהב רק „נוון" וחד גדול — נכשל.

זה היה טיבעי. יהב, איש תנועת החרות, המוכר כאיש החזק של מחנה דויד לוי בדרום, הוא בן 37, מתגורר באר־שבע מאז 1954.

יהב למד מישפטים בירושלים, עבד כפרקליטות מחוז הדרום, אחר־כך פתח משרד עורך־דין מצליח, נשא את מרים, מורה יוצאת ליטא שהיתה לאם שלושת ילדיהם.

כשפרש משירות־המדינה, הצטרף לחרות. בעיניו זה היה טיבעי. זמן קצר אחר־כך נבחר כיושב־ראש מטה־הבחירות של הליכוד בדרום לפני הבחירות לכנסת התשיעית, בחירות המהפך. אך איש מראשי התנועה לא טרח להודות לו על עבודתו בדרום. אחר־כך הבין שכך הם נוהגים תמיד.

ב־1978 הציעו לו לרוץ, מטעם הליכוד, לראשות עיריית באר־שבע. הוא ויתר על הרעיון, וב־1980 פרש מפעילות פוליטית. הוא החליט להתמקד בעסקיו הפרטיים.

כעבור שנה פנו אליו מיכאל דקל, איתן ליבני ומיכה רייסר. הם ביקשו שיקבל על עצמו את ניהול המערכות בדרום בבחירות לכנסת העשירית ולהסתדרות. חיזוריהם נשאו פרי.

אחרי הבחירות הוצע ליהב לכהן כמנכ"ל פרוייקט שיקום־השכונות הארצי. כאשר התברר לו שמייעדים לו תפקיד ללא שיניים, במיוחד בענייני תקציב וכוח־אדם, דחה את ההצעה.

חופשי במיזנון. עוד ב־1977 תמך יהב בדויד לוי, כאשר זה נאבק נגד יורם אריזור בסיעת תכלת לבן. כמובן שהוא תמך בו, הקיץ, בהתמודדות, במרכז, על תפקיד ראש־הממשלה.

כיום הוא מאוכזב: „קיימת בתנועה התפרקות כללית של ערכים. אופורטוניזם ופטרוניזם שולטים בכל. סגן ראש־הממשלה אינו משיב למיכתבים שיהב שלח לו. הוא אפילו לא אישר שקיבל אותם.

במילחמת לבנון נהרג יושב־ראש הסניף של חירות בדימונה, צ'רלי אזולאי. אף שר לא בא להלוויה או לשיבעה. לוי בא ליום השלושים, אחרי לחצים שהפעיל עליו גבי ללוש, מנכ"ל חברת־השיכון אפרידר.

„לא אתייצב". יהב כבר רואה בבאר־שבע מישפחות שהגיעו לסף חרפת־רעב: שכירים, שמעט חסכונר תיהם הושקעו במניות בנקאיות, ושאכלו אותה בעיקבות הסדרי המניות עם הבנקים, ואשר ציפו שדויד לוי „יגונן ויסוכך עליהם".

יהב, חסיד ארץ־ישראל השלמה, איננו מתאפק וקובע: „כאשר הממשלה מצהירה השכם־ויערב שהדגל החברתי הוא ערובה לחוסנה של המדינה, לא יתכן שעיירות־הפיתוח וישראל השנייה יופלו לרעה לעומת כל מיגזר אחר, לרבות המתנחלים."

הוא איננו חושש מהרעש שיעוררו דבריו בתנועה: „בקונינגטורה הקיי־מת זה לא כבוד גדול להיות חבר־כנסת, וזה עוד פחות כבוד להימנות עם השורה השנייה של הפעילים, ואם דויד לוי, שבו האמנתי, יקרא לי לדגל, אני מסופק אם אתייצב שוב."

סעיל יהב (מעונב) ולוי
מזון, מעון, מלבוש, מורה, מרפא

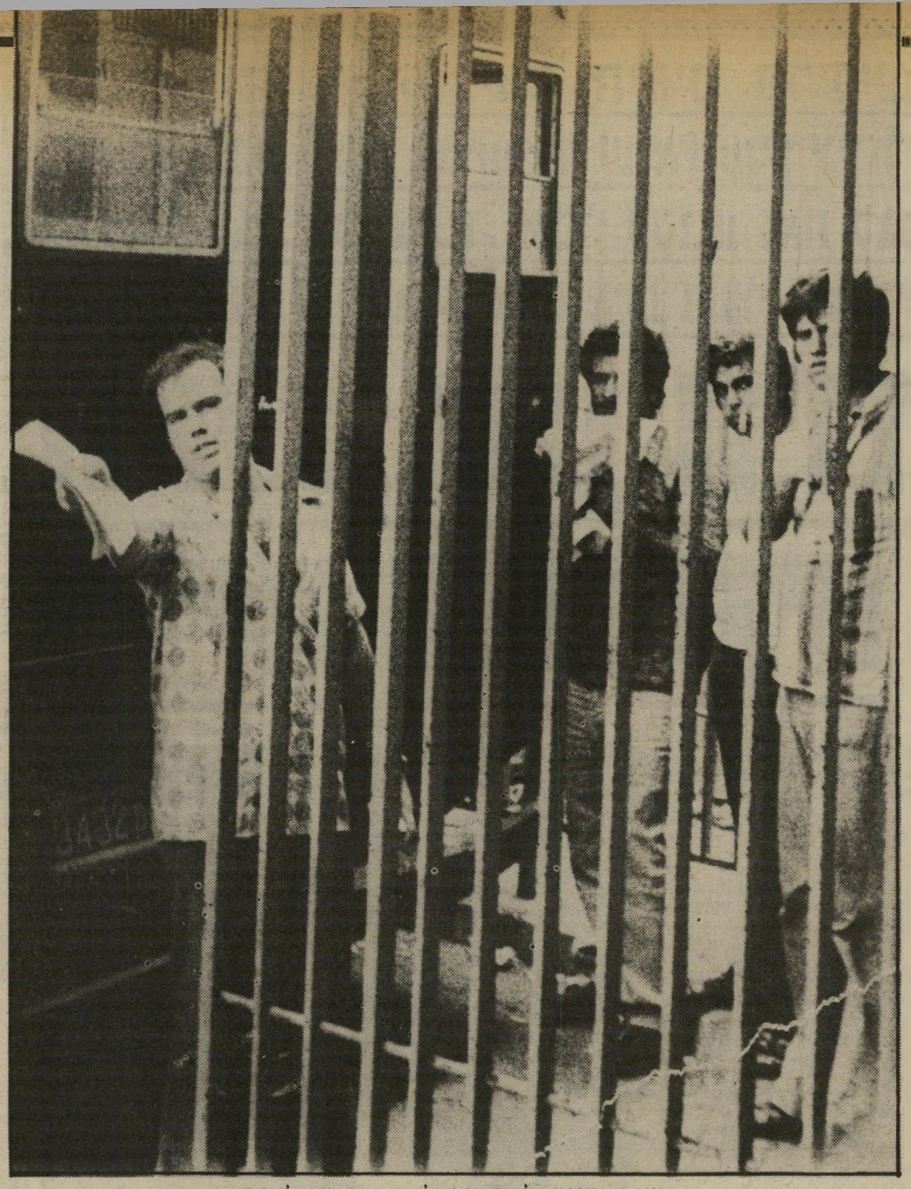

האנס־המנומס לב־עמי (שלישי מימין) ובלשים
„לסרס!"

„א שבים תמורת מאסר" גזר השופט ויקטור פייל ממדינת דרום־קרוליינה לפני שבוע. הוא הטיל עונש של 30 שנות מאסר על שלושה אנסים, שהורשעו באונס קבוצתי אכזרי. העונש החמור לא היה מעורר תשומת־לב בינלאומית לולא נוספה אליו פיסקה קטנה: „אם יסכימו הנאשמים מרצונם החפשי לסרוס, יומר עונשם, אחרי הסרוס, לעונש של מאסר על תנאי."

בלוב, בסודאן, בערב־הסעודית ובעוד כמה ארצות שבהן נהוג עדיין חוק השריעה האיסלמי, נהוג לכרות את ידיהם של גנבים בכיכר־השוק. נהוג שם גם לסקול בפומבי נשים נואפות.

בישראל נשמעה השבוע, בעיקבות הרצח האכזרי של הילד רני כץ, קריאתם של חברי־הכנסת אמנון לין, משה שחל, יהודה פרח ואליעזר אבטבי — להחזיר את עונש־המוות לחוקי המדינה. דרישה דומה נשמעה על־ידי קרובי קורבנות פיגועים חבלניים אחרי שיחרורם של מחבלים בעיסקת חילופי השבויים.

„עין תחת עין" הוא עיקרון תנ"כי ידוע, אולם במשך השנים התערן והומר בפיצוי כספי או בעונש אחר. אולם הדרישות הפרימיטיביות לנקם, מתעוררות בכל תוקף בעת פגיעה מזעזעת במיוחד. גם ראש לישכת עורכי־הדין לשעבר, עורך־הדין אמנון גולדנברג, דיבר בזכות עונש־המוות לרוצחי ילדים. הדבר היה אחרי רצח הילד אורון ירדן. ברצח הורשע צבי גור ונידון למאסר־עולם.

השחתת גוף לשמה

א נשים בעלי רגשי נקם חזקים דרשו גם בישראל את הענשתם של אנסים בסרוס. הדבר היה בעת מישפטו השני של סמיר עוואד, לפני שלוש שנים. עוואד הורשע בשנת 1970 באונס אכזרי של חיילת חיב"ה במיגרש־התעבורה הישנים בתל־אביב. הוא נענש ב־12 שנות מאסר. כאשר שוחרר מבית־הכלא, אחרי הורדת שליש ממאסרו, נעצר מייד באשמת אונס נוסף. אז היו קריאות בציבור להעניש בסרוס, כדי למנוע אפשרות חזרה על העבירה. אולם עוואד יצא זכאי במישפטו והעניין נשכח.

גם שלמה לב־עמי, האנס המנומס, אשר השליט טרור על תל־אביב במשך שנתיים, שילהב את יצרי הנקם של הציבור, והיו שדרשו עבורו עונש של סרוס. הלחץ הציבורי גרם לכך שהוא נידון ל־30 שנות מאסר בפועל, על־ידי בית־המשפט המחוזי. בדיוק כמו העונש שגזר השופט פייל השבוע בדרום־קרוליינה. אולם אחרי שנרגעו הרוחות, הפחית בית־המשפט העליון את עונשו ל־18 שנה.

שלושת הגברים הכושים, רוסקו ג'יימס בראון (27), מרק ווהן (21) ומיכאל ברקסטון (19), קיוו לעונש קל. מפני שעבירת האינוס היתה עבירתם הרא־שונה. סניגורי־הם ייעצו להם להודות באשמה ולסמוך על רחמי בית־המשפט. או־לם השופט, ש־

השופט פייל (למעלה) ועבריינים־מין ברקסטון, ווהן ובראון
אונס קבוצתי

מוות, סירוס וקיצוץ ידיים

קרא את פרטי האונס המזעזע, שביצעו השלושה באשה צעירה וצנומה, שנזקקה לחמישה ימי אישפוז וכמות גדולה של עירוי־דם אחרי האונס, לא מצא בליבו רחמים. עוד השלושה נדהמים מנטל 30 שנות המאסר שירד על ראשם, הוסיף השופט את הפיסקה המזורה.

ברגע הראשון לא הבינו הנאשמים ההלומים את פשר הניתוח שהציע להם השופט. הם חשבו כי הוא מדבר על עיקורם. אולם סניגורם הסביר להם כי השופט. אולם הדבר לא בוצע, מפני שבכל מדינת קליפורניה לא נמצא רופא שהיה מוכן לבצע את הניתוח. הרופאים טענו כי השחתת גוף לשמה אינה מותרת להם על פי כללי האתיקה הרפואית. יתכן גם כי חששו מפני תביעת נזיקין מצד אחד המנותחים עונשים לעבריינים שיעברו את הניתוח. עשרות אחדות של עבריינים קשוחים, שהיו שפוטים למאסרים ארוכים מאוד, ניאותו לעבור את הניתוח וזכו בחופש.

מחקר־מעקב בן 10 שנים הוכיח כי כריתת האונה אומנם צימצמה במוח היא האחראית לאלימות ולתוקפנות פלילית בארם. מומחים המליצו על כריתת האונה הזו כדי להרגיע את העבריינים האלימים.

ועדות מיוחדות המליצו על הפחתת

ריצ'ארד צבי גור
"להוציא להורג!"

אין זו הפעם הראשונה שעונש כזה נדון ברצינות בארצות־הברית. בשנת 1975, הציע שופט בקליפורניה עונש דומה לשני עבריינים־מין שנהגו לפגוע בילדים. השניים קיבלו את המלצת האמריקנית יצרה תגובה ציבורית הדורשת עונשים חמורים יותר. עונשי המאסר באמריקה הוחמרו מאוד באחרונה, ויצרו בעיות קשות בבתי־הסוהר המלאים עד אפס מקום. עונש־המוות שהוחזר לשימוש על־ידי בית־המישפט העליון בשנת 1976 הופעל עד היום תשע פעמים. ההוצאה־להורג האחרונה בוצעה גם היא בשבוע שעבר.

מדינת ישראל התגאתה, מאז הקמתה, בהיותה מדינה נאורה, המטילה על עבריניה עונשים אנושיים. בשנת 1954 בוטל בישראל עונש־המוות על רצח. העונש המכסימלי הזה קיים עדיין בישראל, רק על עבירות של רצח לפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם. עונש נוסף שהיה קיים עוד מתקופת המנדאט, עונש המלקות, בוטל עוד קודם. בשנת 1950 בוטל עונש זה, שהיה נתעב במיוחד במדינה, מכיוון שהבריטים נהגו להשתמש בו כדי להשפיל לוחמי מחתרת יהודים.

מלבד הסיבות ההומניטאריות הקיימות נגד עונש הסרוס, קיימת גם דעת קרימינולוגים, האומרת כי עונש זה אינו יעיל. רופאים טוענים כי כיום אפשר להחזיר את כוח־הגברא ואת החשק המיני לסריסים, בעזרת ההורמון הגברי טסטוסטרון, הנלקח בצורת גלולה. ויש הטוענים כי החזרת אנסים שסורסו לרחובות היא סכנה לציבור. אנשים אלה, בעלי היצרים האפלים, עלולים להתנקם בחברה שהשחיתה את גופם, בדרכים שאינן מיניות. "יש לזכור," אומר מנהל תוכנית שיקום עבריינים בכלא קונטיקט, "כי אונס היא הבעה סכסואלית של אלימות ולא התבטאות אלימה של סכסואליות."

בבתי־הכלא בארצות־הברית פותחה שיטה חליפית לסרוס. זוהי שיטה המכונה "סרוס כימי". המטופלים מקבלים תרופה בשם רפו־פרוברה, המפחיתה באופן דראסטי את יצירת ההורמון הגברי ואת החשק והכושר המיני. אנשים המטופלים בתרופה עוברים גם טיפולים פסיכולוגיים ארוכים. כדי לשקמם ולהחזירם לחברה. הסטאטיסטיקה בארצות־הברית מוכיחה כי רק 15 אחוז מן האסירים שעברו טיפול כזה, חוזרים לסורם ומבצעים עבירות מיניות נוספות, בעוד שבין העבריינים שלא טופלו כך, חוזרים 85 אחוז לסורם.

קצת מפחיד לצפות בתגובה המתגברת של אלימות החברה נגד עבריניה, העוברת באחרונה כחוט השני החל בישראל דרך ארצות־הברית הנאורה, סודאן, ערב־הסעודית וכלה באיראן.

אילנה אלון ■

ביטוי מיני של אלימות

ם רים אינני השחתת הגוף הראשונה שבה השתמשו בארצות־הברית כדי להחזיר עבריינים למוטב. בשנות החמישים המוקדמות נולדה תיאוריה רפואית, כי האונה הקידמית שיתחרט על הסרוס.

השופט דיבר על כריתת אשכים. בחוקה האמריקנית אין, כמובן, עונש של סרוס, ולכן לא יכול שופט להטיל עונש כזה. אפילו עונש־המוות הוקפא בארצות־הברית במשך שנים אחדות. מאחר שנטען כי הוא נוגד את החוקה. לכן מה שעשה השופט פייל היה, למעשה, מתן תמריץ לנאשמים לבצע את הסרוס, כדי שלא ישבו בכלא את רוב שנותיהם היפות.

האל"ם וסגן־היו"ר

(המשך מעמוד 31)

לכך שביולי 1978 ייסד עם רכ
סוכנות־ביטוח בשם לרופא סוכנו
ביטוח בע"מ. זכות התחיל לשמש
מנהל בסוכנות־ביטוח זאת, העוסקו
בעיסקי ביטוח והנושאת רווחים. לכ
הואשם ד"ר זכות בעיסוק אחר, שהוא
אסור לפי פקודת הרופאים.

עורך־הדין וגמן הצליח במשימת
להציל את הכבוד והקאריירה של ד"ר
חיים זכות. ההליכים נגדו בתיק זו
הופסקו. לא כן לגבי הנאשם יצחק
רכס. מישפטו לא הסתיים. ממש כפ
שזה קרה לו בתיק שבו נאשם יחד ע
גרנית. וכבר נקבע תאריך חדש לדיון
14.2.84. האם ינהל השופט יורם גל
מישפט זה רק עם נאשם אחד, כשלגב
הנאשם השני הוחלט לסיים א
ההליכים נגדו?

שאלה נוספת: מדוע לא הגי
עורך־הדין מרדכי שורר, מישפט
מנוסה ותקיף, בקשה לעיכוב ההליכי
ליועץ המישפטי עבור הלקוח של
יצחק רכס, כשהיה יכול להסתמך ע

בשעתו קבע היועץ המישפטי יצחק זמיר, שאין מעכב הליכים בפלילים בל שתהיה הצדקה מיוחדת

מצבו הבריאותי הקשה, אחרי ניתו
שבוצע במוחו? האם סמך פרקליטו ש
רכס על כך שלשני הנאשמים האחרי
בשני תיקים אלה, אלוף־מישנה ישרא
גרנית וד"ר חיים זכות, היו סיכויי
טובים יותר לזכות בעיכוב ההליכי
ובכך להציל גם את רכס?

רכס די זקוק להצלה. קובע סעי
415 לחוק העונשין: "המקבל דב
במירמה, דינו מאסר שלוש שנים, וא
נעברה העבירה בנסיבות מחמירות
דינו מאסר חמש שנים."

מקרים חריגים וטעמים מיוחדים

ד מיקרים שבהם מחליט היוע
המישפטי לעכב הליכים, דהיי
לסגור תיקים פליליים, מעוררים א
השאלה: באלו נסיבות הוא מחלי
להקפיא את ההליכים? בשעתו כת
כתב יצחק זמיר, בתשובה לבקש
שהוגשה לו, בתיק 614/80/7
"היועץ המישפטי לממשלה אינו נו
לעכב הליכים פליליים (ו.א. תיק
פליליים), אלא במיקרים חריגים ו
יסוד טעמים מיוחדים. צר לי להודי
כי לא שוכנעתי שיש הצדקה במיקו
זה לחרוג מן הכלל ולעכב א
ההליכים."

לשאלת העולם הזה, כיצד קו
ששמו של הנאשם יצחק רכס נע
בשני התיקים מהודעות עיכ
ההליכים של היועץ המישפטי, כאי
לא היה קיים כלל, ומה גרם להחלט
לעכב את ההליכים נגד ד"ר חיים זכו
וישראל גרנית, השיב דובר מישר
המישפטים, יצחק פיינברג: "ליוע
המישפטי יש סמכויות לפי החוק לעכ
הליכים, והגורם לזה הוא שיקול־הד
שלו. אין אנו מוסרים תגובה לתיק
ספציפים, אך אחפש את שני התיק
לראות איך זה ששמו של יצחק רכ
נעלם, ואגיב."

בינתיים מאחרת התגובה לבוא,
הדובר פיינברג נסע לחו"ל.

מרסל זוהר

אנשים בעולם

ברגמן חזר הביתה ★ אוליבייה החלים מניתוח ★ ספונר הניע את גלגלי הדפוס בחווה שלו

● לפני שמונה שנים אסרה המישטרה את הבימאי **אינגמר ברגמן**, באשמת התחמקות מתשלום מס־הכנסה. באקט דראמתי, כשהבימאי עבר על בימת התיאטרון המלכותי בסטוקהולם. עתה חזר ברגמן בן ה־65 לאותה בימה עצמה, והוא מביים עליה את המלך ליר מאת שקספיר. „אם להיות כן" הצהיר ברגמן, „זה לא ייאמן, כמו חלום, נפלא לחזור לשפתי שלי, להיות בין חברי, בתוך שלי, בתיאטרון שבו גדלתי". מאז נעצר, יצא ברגמן לגלות מרצון, בתום חודשיים של התריינות עם שלטונות המס, שהכניסו אותו לבית־חולים עם התמוטטות עצבים, לפני שניצח במאבקו המישפטי.

● סיר **לורנס אוליביה** מחלים מניתוח־כליות ארוך, שעבר בבית־חולים בלונדון.

● **קולין ספונר**, מו"ל בריטי צנוע, המנהל את הוצאת־הספרים שלו מחוותו שליד דורטצ'סטר, מנסה להוציא לאור מחדש ספר, שבשעתו לא התייחסו אליו די. שם הספר היום שאחרי חצות שעליו התבסס סרט־הטלוויזיה האמריקאי, היום שאחרי, שגרר תגובות כה נרעשות שנושאו, העולם אחרי מילחמה אטומית. קולין ספונר מיהר להניע את גלגלי הדפוס, כדי להספיק להדפיס מספיק עותקים שיימכרו בתום הקרנת הסרט בטלוויזיה הבריטית. בינתיים מתכוננים להציג את הסרט בהקרנה בבתי־קולנוע בגרמניה, וייתכן שייעשו כך גם בישראל.

המלכה אליזבת השנייה: הרגליים שנשאו את המלכה באפיריון

ההודים רצו לקבל את מלכת אנגליה כמו שצריך, והכינו אפיריון שהוא תעתיק מדוייק של האפיריונים המלכותיים שנשאו שליטים במאה ה־13. הכל היה יפה וטוב פרט לדבר אחד. שכחו שבמקור העתיק לא היה כיסא ואף לא כורסה. כך צערה לה **אליזבת השניה**, נכדתה של **ויקטוריה** שהיתה קיסרית הודו, ושמרה על חיוך.

האלמנה בטחנת־הקמח: מעדנים בוויסקי

אלכסנדר קאלדר, הסקוטי שהכניס את המובילים לאמנות, מת לפני שבע שנים והשאיר לאשתו, **לואיזה**, את טחנת־הקמח שרכש בדרום צרפת ושם היא זייה ומתמחה בתבשילים מתובלים בוויסקי.

לורה הולידיי — אהבתו השלישית של ג'והני

שתיים מאהבותיו הגדולות ביותר של **ג'והני הולידיי** מונצחות בתמונה זו — **נאטלי באי**, האם המאושרת וכוכבת־הקולנוע, והתינוקת המשותפת הטרייה — **לורה**. אהבתו השלישית היא המוסיקה.

אלטון ג'ון: אם אין חסינות יש שיכנוע ידידותי

אחרי שסיים כמה קניות קטנות בניו־בונד סטריט בלונדון, אחד הרחובות היקרים בעולם לביגוד, גילה מר **אלטון ג'ון**, שאומנם הוא לבוש היטב, אך מכוניתו הצנועה רולס־רויס בצבע שחור, לא הותנתה כראוי. ליתר דיוק, היא עמדה במקום חנייה אסור. טרם יבש הדיו של שתי שוטרות־תנועה על הדוח שחילקו לו, יצא הזמר בחיוך, לשכנע את השוטרות שחתימת ידו על נייר שווה יותר. וכך יצאו כולם מרוצים, כולל הצלם שהנציח את הסולחה.

אבל, לטובת הקוראים העלולים לבקר בהזדמנות הקרובה בבירה הבריטית, עצה פשוטה במקרה שהם שוכרים רכב ורוצים להחנות אותו בניובונד סטריט — כמובן, במקום בו החנייה מותרת:

צריכים להצטייד במטבעות (בבוקר, אצל הקופאי במלון). כי שם, עדיין עובדים המדחנים על מטבעות.

שון קונרי: נערותיו הפרטיות של דסם

הצגת הפתיחה האירופית לסירטו האחרון של ג'יימס בונד המקורי — הלוא הוא **שון קונרי** — לעולם אל תאמר לא נערכה ברוב פאר והדר במרכז הקונגרסים של מונטה־קארלו. לפרימיירה ערך קונרי כניסה מלכותית, כשעל זרועותיו תלויות בנות זוגו האחרונות, **בארברה קארדה** וקים **באסינג'ר**. באירוע נכחו גם יפהפיות קודמות של בונד. כמו אורסולה אנדרס וקלודין אוז'ה. אך שלוש הכלות האמיתיות של השימחה היו בנות לווייתו מאחרי הקלעים — אשתו **מישלין** („היא שכנעה אותי לחזור לתפקיד") ושתי בנותיהם, **אווה־אן** ו**סטפאני**. שעימן חי קונרי יפה מאר בווילה שלהם בספרד.

הנסיכה קארולין: האחרון עד להודעה חדשה

שוב שולח ארמון מונאקו שורה של סימני־שאלה ובשורות חגיגיות המוטלות בספק: **לקארולין** בן־זוג חדש, צעיר, יפה ובעל ייחוס. **סטפאנו קאסיראגי**. סטפאנו הוא בנו של **ג'יאן קארלו קאסיראגי**, איש־עסקים עתיר נכסים מסביבת מילאנו ובעליהם של בתי־זיקוק לנפט. אחד בפרו והאחר ליד מילאנו.

סטפאנו הצעיר מועסק על־ידי אביו כמנהל אחד מענפי המיסחר של האימפריה הקאסיראגית — יצוא של ביגוד לארצות־הברית. מאז נפגשו קארולין וסטפאנו הם טסים יחד בטיסות ביניבשתיות, מופיעים באירועים פומביים בצוותא ועושים הכל כמצופה מחתן וכלה מלכותיים לעתיד. אבל. לא להיחפז. בינתיים עוד חזון למועד.

ג'ואנה פאקולה: הגאווה הפולנית

אחרי וודקה פולנית **ולך ואלנסה**, זו גאוות היצוא הפולני לעולם החופשי: **ג'ואנה פאקולה**, תגליתו האחרונה של הבימאי **רומאן פולאנסקי**, שהמליץ עליה לסרט האמריקאי גורקי פארק. אשר למעלותיה של התגלית — התמונה מספרת והסרט יספר זאת שוב.

אנדי ויליאמס: ההרכב המלא של הפיזמון המישפחתי

הפעם הוא לא היה על הבימה, כי אם בקהל, ונראה כי הרגיש טוב בהחלט. **אנדי ויליאמס**, הזמר האמריקאי המפורסם, בא לכבד בנוכחותו את הצגת־הבכורה של כלוב העליזים על בימת ברודווי. הוא הביא איתו את שני ילדיו היפים, **כריסטיאן** בן ה־18 ו**נואל** בת ה־20.

אך אין צורך לדאוג להוצאות על כרטיסים שהי לוויליאמס באותו ערב. יש להניח שקיבל כרטיסי כבוו ואם לא. יש לו, בהחלט. ממה לשלם.

פרנסואה טריפו ונתן אכסלרוד על מסך אחד

בתל־אביב ★ מסיבת יום־הולדת בין פרדסי ראשון־לציון

כסף לקולנוע

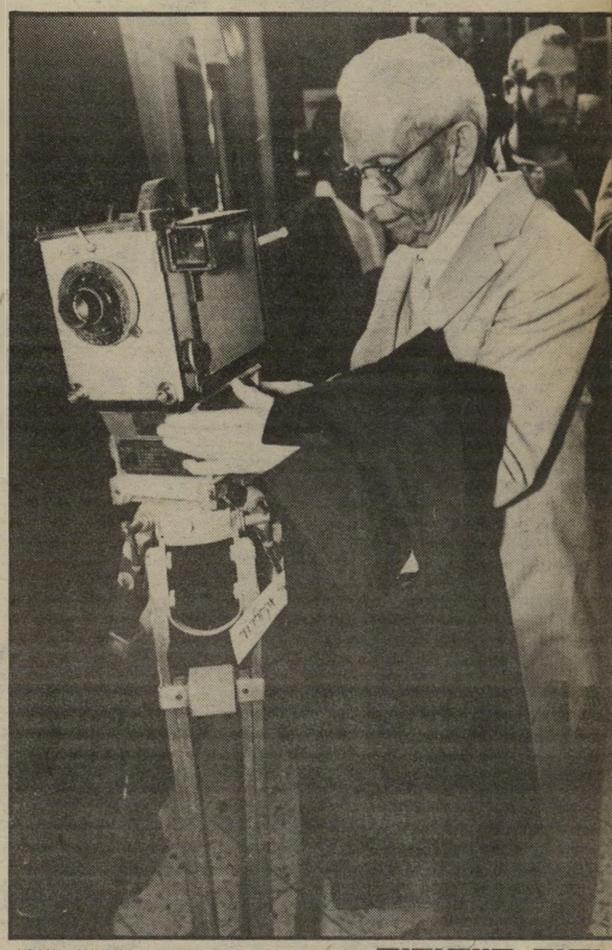

וחיק הוותיקים הבימאי ועושה הסרטים הראשון בארץ, נתן אכסלרוד, מלטף את מצלמתו הראשונה. זאת היתה מצלמת הקולנוע היחידה בארץ, והיחידי שידע לתפעל אותה ויצר ממנה סרטים היה אכסלרוד. הוא הוכתר גם בתואר עמית כבוד, על־ידי בית־הספר לאמנות הקולנוע בית־צבי, ברמת־גן.

בארץ. הוא עשה את סירטו הראשון ב־1926, הוא הפיק את יומני הקולנוע הידועים בשם כרמל והקים את מעבדות־הקולנוע הראשונות בארץ.

יד ימינו של אכסלרוד היתה אשתו **לאה**, אשר ערכה את הסרטים למענו. אכסלרוד קיבל בערב הגאלה המיוחד הזה את תואר „עמית הכבוד" של בית־הספר לקולנוע בית־צבי.

מפאריס נשלח טלקס מאת הבימאי פרנסואה טריפו, שבו בירך את עמיתו למיקצוע על קבלת התואר. זה מה שניקרא אחווה מיקצועית.

את התואר העניק מנחה־הערב, **עזריה רספורט**, שהוא סגנו של ראש עיריית רמת־גן החדש. המנחה דאג, כמובן, לציין שראש העירייה והסגל החדש של עיריית רמת־גן נמצאים באולם.

הבימאי הראשון של המדינה התרגש, וההפתעה הגדולה ביותר עבורו היתה הטלגרמה שקיבל מהבימאי הצרפתי. „כנראה שאני באמת שווה משהו," אמר אכסלרוד. „לפני שבוע אמרו לי שאני צריך לקבל איזו תעודה, חשבתי שאקבל תעודת בוגר־התיכון. היום בבוקר התקשרו להזכיר לי שאני צריך להיות כאן. עד קבלת המיברק, לא ידעתי שהפכתי למישהו בארץ הזאת. איפה אני יכול לראות את הטריפו הזה, אתה יכול לסדר לי איתו פגישה?"

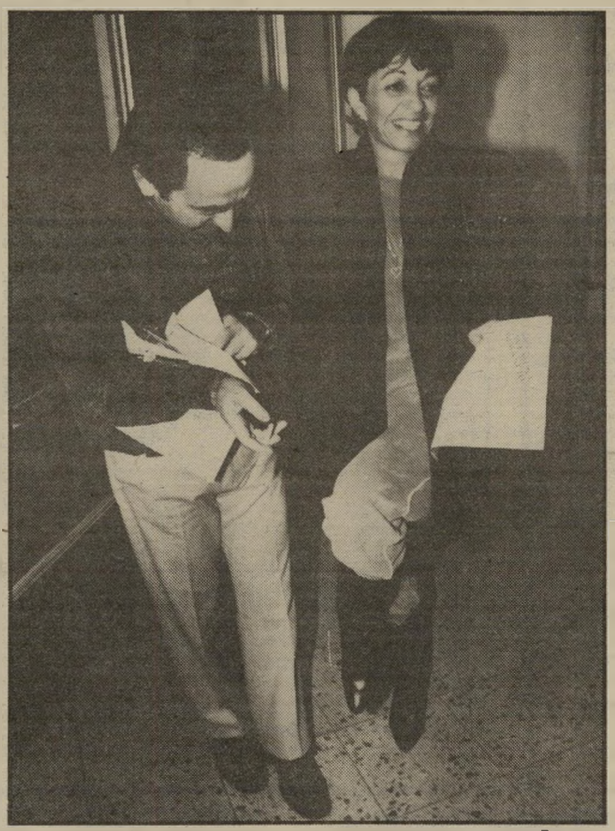

רגל באוויר השחקנית־קריינית רבקה מיכאלי, מציגה את הרגל. מציץ לפוזה המשונה הזאת עמית שבא איתה לערב הגאלה.

שלוש מצלמות־קולנוע הסתו־בבו בשטח. את המקום האירו פנסים ענקים, ובכל פעם שעצרה מכונית וממנה יצאו הנוסעים, עטו עליהם הבחורים שנשאו את המצלמות על הכתפיים.

היה נדמה שצריך להגיע ראש־הממשלה, או שאנחנו חוזים בערב גאלה באמריקה. אבל ראש־הממשלה לא היה שם, ושום דמות מהחלל החיצון לא באה לאיזורנו — זה היה ערב שנערך בבית־הספר הרמת־גני ל־קולנוע ולדראמה בית צבי.

הזירה המוארת היתה בתל־אביב. המקום — קולנוע צפון. הסרט שהוקרן — לפתע ביום ראשון, של הבימאי הצרפתי **פרנסואה טריפו**. ההכנסות מהכרטיסים שנרכשו באותו הערב הוקדשו לקרן־מילגות ולקניית ציוד קולנוע לתלמידי בית צבי.

הפנסים והמצלמות שנישאו על־ידי התלמידים הרשימו פחות מהמצלמה העתיקה שהוצבה באולם־הכניסה. היא שימשה את הבימאי הראשון בארץ, **נתן אכסלרוד**.

אכסלרוד היה חלוץ הקולנוע

אלוף ובנקאי בין המוזמנים לערב הגאלה היה אביגדור (יאנוש) בן־גל. הוא ניסה להסתתר מהמצלמות ללא הצלחה. משמאל: הבנקאי ליאון רקנטי שהתלווה לאשתו הבימאית.

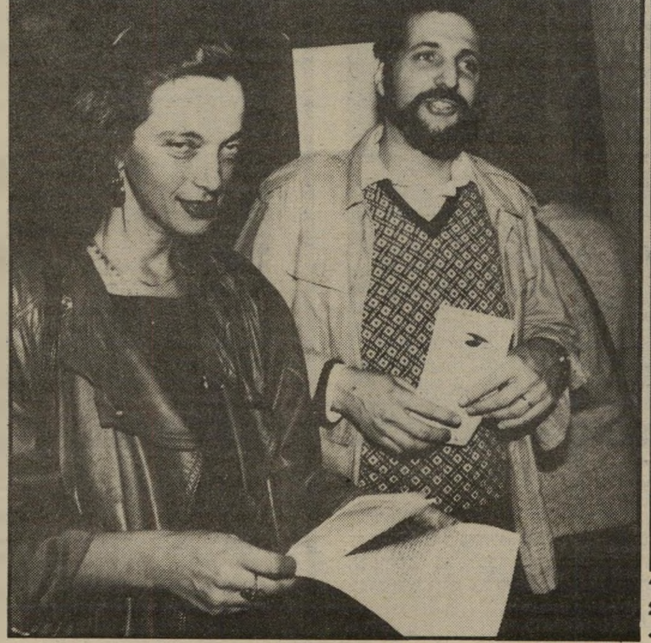

ריקוד יומולדת דני דגן, החמישי

עדיין היה לו כח לרקוד רוק עם

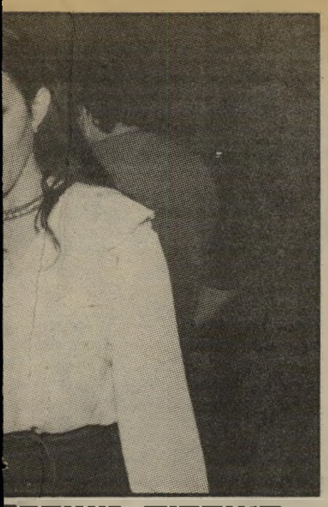

השדרית משדרה

בחדשות האחרונות היה אפשר לש

להיות

שירית המכוניות המסודרת שמ־פעמיה לכיון הדרום. לא אל הדרו־הרחוק, אלא דרומית לראשון־לציון בי־עיינות ליבנה, שם שוכן כפר קטן, הנקר־כפר הנגיד. השלט הקטן כאילו מרמז ע־גודלו של הכפר, הטובל בפרדסים ובמרחב שרות.

באחד מבתי הכפר מתגורר **מוטקו** ואצלו התכנסה ביום שישי כל הצמרת הצבאית. היו שם ראש אמ"ן, **אהרו**

מסביב לתנור שרים בצוותא שירי־מולדת ויושבים ליד תנור־חימום, מימין לשמאל: ראש אמ"ן אהוד ("ברוג") ברק; דאוד, בעל־הבית היפהפה במוצא, שהבטיח פתיחה עם רישיון של עיריית ירושלים עוד שלושה שבועות; ג'יבלי הקטן; ועם המיקרופון דיגלי, לשעבר בעל הדקליה בימית. החבורה חיממה את הלב ביין, חמין, וסלטים. את בקבוקי השמפניה שפכו אחד על השני.

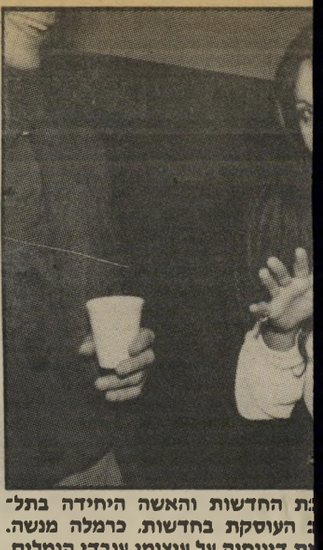

...ת החדשות והאשה היחידה בתל־...ב העוסקת בחדשות, כרמלה מנשה. ...ת דיווחיה על עיצומי עובדי הנמלים.

...בן 50

...ברוג") **ברק**; ראש ועדת־החקירה של ...סון־צור השני, האלוף **אמנון רשף**; מי ...שהיה איש שרותי־הביטחון, **מרדכי ...חמים**, שזהותו נחשפה אחרי שירה ...תוקף מטוס אל על בצריך, ואחר־כך ...שומר־ראש של **גולדה מאיר**. היום הוא ...מנהל מישרד־חקירות פרטי יחד עם **מאיר ...פלבסקי**. גם פלבסקי, שהיה בין מקימי ...וג אורים תומכי **יצחק רבין**, בא לכפר ...נגיד.

עוד היו שם: **מיבה שגריר**, בעל חברת הסרטים קסטל; המפיק **דן בירן**, שהיה האקורדיוניסט של הערב ואשתו, קריינית־הטלוויזיה **שרי רז**; **יצחק ג'יבלי** (ג'יבלי הקטן) חבר יחידת 101, שנפל בשבי באחת הפעולות המיבצעיות בגבול הירדני בשנות ה־50 והיום הוא שומר מועדון בתל־ אביב. בין האורחים היו גם נבחרי הלוחמים, ואנשי שירות־ הביטחון.

כל אלה תגגו את יום הולדתו של **חברם, דני רגן**, לשעבר אמרגן והיום קצין באחד היחידות המובחרות של צה"ל.

החבורה ישבה מסביב לתנור, שרה שירי־מולדת וחיממה את הלב ביין, בחמין, ובסלטים.

כנהוג אצל חבורה כזאת, הם לא שותים את כל תוכנו של הבקבוק, אלא מתיזים חלק ממנו על האורחים. השמפניה נשפכה כמים, אל תוך הקיבה ועל האורחים.

„להיות בן 50, זה אומר שעשית הרבה, הרבה מאחוריך וחבל שאני לא בן 30," הכריז חתן השימחה, דני רגן.

ב־3 לפנות בוקר עדיין זרמו האורחים, שהתקשו למצוא את דרכם בין פרדסי ראשון, לבית הגדול בכפר הנגיד. בסיר החמין עוד היה די כדי להשביע את המאחרים והיין חימם את העצמות.

הגשם באיזור פסק וכך גם השירים, וכולם הלכו לישון.

...יחידה מובחרת, חגג את יומולדתו ...אחרי שהתפזרו רוב האורחים ...ו, אירנה. משמאל: ג'יבלי הקטן.

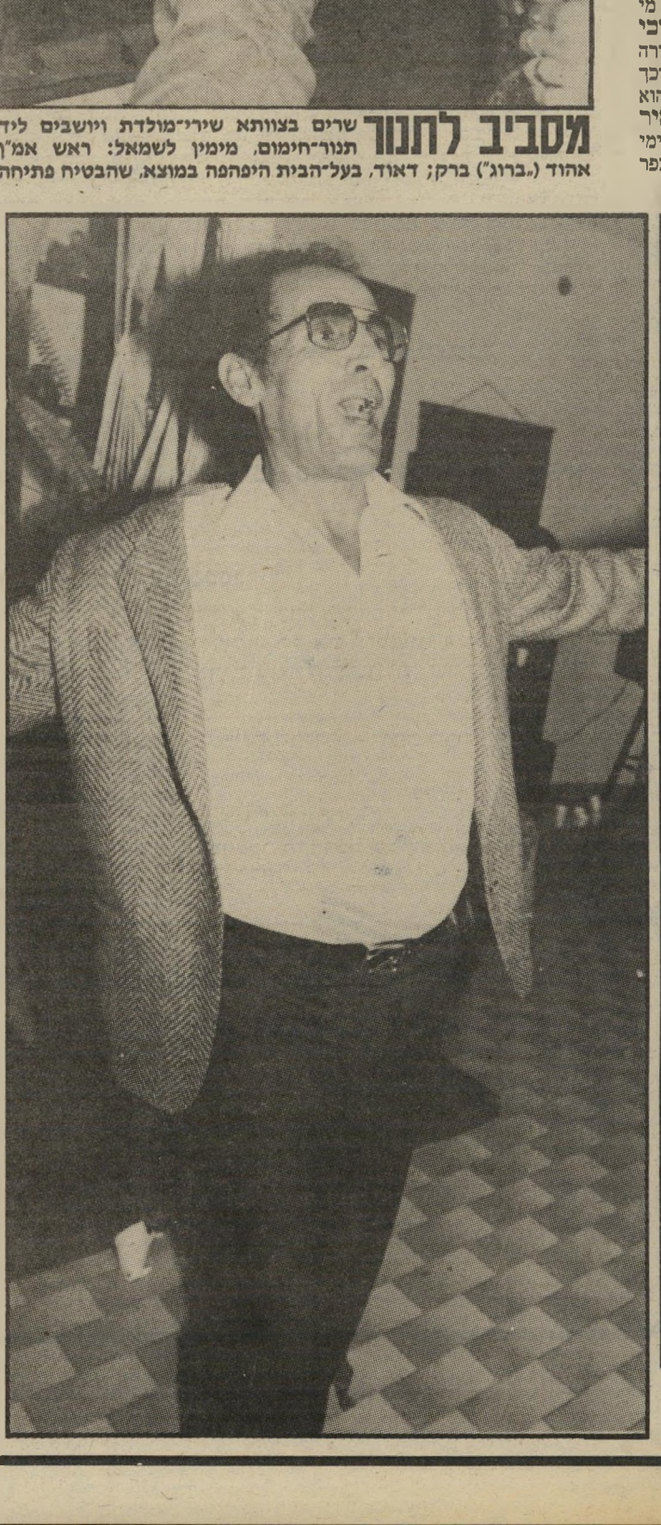

יש רחמים מרדכי רחמים יושב בצד עם אשתו ציפי. הוא צפה באל־על ושומר ראשה של גולדה מאיר, הוא בעל מישרד חקירות פרטית. לשעבר איש־ביטחון

ציפי מנשה

ז'קלין וענונו תטוס ל-LAS VEGAS

כן! הגב' ז'קלין וענונו בעלת סלון "ז'קלין" בנוה אביבים, ת"א השתתפה במבצע טריו 5 — קולסטון 2000 של "וילה" ובהגרלה השניה שהתקיימה ביום 24 בנובמבר 1983, זכתה בפרס הראשון — כרטיס טיסה לאליפות העולמית ה־20 לתסרוקות ולתערוכה המקצועית הבינלאומית בלאס־וגאס (ארה"ב) שתתקיים בחודש ספטמבר 1984.

שמות הזוכים בחבילות שי — מבצע טריו 5:

אבוקסיס דור, נהריה; ביטון קלודין, אשדוד; בלוק פנינה, גבעת חיים; בן נון עליזה, אשדוד; בן־שלוש חפצי, כפר סבא; ברגיל ויולה, חולון; גולדמן איטה, גבעתיים; גונן אסתר, אזור; גרנות שושנה, ר"ג; דדו שושנה, עפולה; דינס פני, נאות מרדכי; זריהן מימי, חצור הגלילית; טובול יפעת, באר־שבע; טליאס מלכה, רחובות; ישראלי חנה, מעלות; לוי חנה, קיבוץ הגושרים; מונטלון לוטי, ירושלים; מוריה שלומית, קיבוץ שפיים; מספרת מירנה, אילת; מספרת נאוה, אבן יהודה; מרקוביץ שרה, משמר השרון; סיטון יעקב, ירושלים; סלון אביבה, גבעתיים; סלון אורי, הרצליה; סלון אידה, רמאללה; סלון אליזה, ירושלים; סלון ביוטי, ירושלים; סלון דוד, רחובות; סלון המלאכים, ירושלים; סלון המרכז ירושלים; סלון הנרי, ירושלים; סלון ודורומי, ת"א; סלון טרזה, ירושלים; סלון יהורית, ערד; סלון מלי, ר"ג; סלון נינט, ת"א; סלון נעמי, ירושלים; סלון עדינה, כרכור; סלון עזרא, ירושלים; סלון פני, באר־שבע; סלון רותי, ראשל"צ; סלון קליאופטרה, באר־שבע; עבדה יעקב, נס ציונה; פריסלי שושנה, חיפה; ציגלאוב אברהם, בת־ים; צרפתי שמחה, קיבוץ שדות־ים; קמיר יאיר פתח־תקוה; רגב מרים, קיבוץ שמיר; שרבל רשיד, חיפה; שדו שולה, עפולה עילית.

הזכיות יחולקו לזוכים באמצעות הסוכנים.

ספרי ישראל!

מועד ההגרלה הבאה של מבצע טריו 5: ה־8 בינואר 1984

פרס ראשון: טיסה ללאס וגאס. פרסים נוספים: 50 קטלוגים של אפנת שיער מלונדון, בשווי 3000 שקל.

תנאי ההשתתפות במבצע "טריו 5 — קולסטון 2000"

א. מלא את כל הפרטים בתלוש ההשתתפות. ב. צרף 5 אריזות ריקות של "טריו־קולסטון 2000" (לנוחיותכם — אין צורך לשלוח את כל הקופסה. אפשר לשלוח רק את ה"לשון" העליונה של הקופסה שעליה מודפס המספר של הצבע) ג. שלח את האריזות (או ה"לשונות" של הקופסאות) יחד עם התלוש, לת.ד. 1365 ירושלים, מיקוד 91013.

ההשתתפות אינה מוגבלת, כל אחד יכול להשתתף פעמים רבות — וכל המרבה מגדיל את סכוייו.

תלושי השתתפות נוספים ניתן לקבל אצל כל הסוכנים והסיטונאים

פרטים לגבי הטיסה ללאס וגאס עם קבוצת "וולה", ניתן לקבל במחלקת ההדרכה של "וולה" ת.ד. 1365, ירושלים, מיקוד 91013, או בטלפון: 02–852131 (לבקש מחלקת ההדרכה)

תלוש השתתפות במבצע "טריו 5 — קולסטון 2000"

WELLA
יד-ביד
עם סַפְּרֵי ישראל

לכב' חברת "אינטרקוסמא־וולה" בע"מ
ת.ד. 1365 ירושלים, מיקוד 91013

רצ"ב 5 אריזות טריו להבטחת השתתפותי בהגרלה.

שם הסוכן: _____

שם הסלון: _____ טלפונים: _____

שמי: _____

כתובתי: _____ מיקוד: _____

חג־לי

אני לא יודעת מה אתם חושבים על מסיבות־החנוכה של הילדים הקטנים שלנו, בגנים ובכיתות הנמוכות. בשבילי זה עינוי סיני עתיק.

את הכישרונות של הילד שלי בשירה, בריקוד ובעשיית עוויות אני רואה בכל יום במשך 10 שעות רצופות. ובכישורים של חבריו בני ה־5 אני לא כל־כך מעוניינת, אם תסלחו לי על הביטוי. אבל מה לעשות? יש מסיבה וצריך ללכת, וכל האמהות תהיינה שם, או דווקא האמא של הילד שלי לא תבוא? אי־אפשר.

בהזמנה היה כתוב שההורים מתבקשים לבוא ב־10.30. באתי, כרגיל, חמש דקות לפני הזמן. המסיבה התחילה ב־11.15. שאלתי למה, ואמרו לי שהיה כתוב בעשר וחצי, מפני שהגננת יודעת שכל ההורים מאחרים בחצי שעה. בפתח המסיבה התיישבה המגננת וניגנה את נר לי דקיק בלווי אקורדים מאוד חזקים, כדי להעיר את הילדים ואת ההורים, שכבר כמעט נרדמו שם. אחרי שירה בציבור של חמישה שירי־חנוכה ב־48 קולות לא מתאימים, התחיל מופע הסולו של הגננת, שאמרה בקול רך ותרבותי: שלום לאורחים היקרים שלנו, ושלום לכם ילדים חמודים. נכון שכל ההורים רוצים לדעת איזה חג היום?

מקהלת ההורים: (בקול אלט) נכון!

גננת: אז בואו נגיד לאורחים היקרים שלנו, איזה חג היום.

הילדים: (בקול סופרן דקיק) חג־החנוכה.

גננת: נכון מאוד. ומה קרה בחג־החנוכה?

ילדים: הרעים רצו לשבור את בית־המיקדש!

גננת: נכון. ומי היו הרעים?

ילדים: האנטיוכוסים!

גננת: לא אנטיוכוסים. אלה היו היוונים. ובואו נגיד לאורחים היקרים שלנו מי ניצח את היוונים?

הילדים: המַכַּבים הגיבורים.

תמה המסכת. עכשיו התחיל הקטע של המחול האירובי להורים. כל הורה קיבל נר דולק וכולנו ביחד עשינו מעגל גדול של הורים. לקול נגינת באנו חושך לגרש, רקענו בריצפה במגפי־עור אופנת 84 ומחאנו כפיים. פעם שמאלה ופעם ימינה. „כל אחד הוא אור קטן" היה סימן להתכופף ו„כולנו אור איתן" היה סימן להתרומם גבוה־גבוה ולמתוח את הידיים מעל הכתפיים.

הילדים לא העריכו את החלק הזה במיוחד, וכבר נשמעו קולות „מתי אוכלים את הסופגניה?" אבל כדי להוציא להם את הנשמה ממש קודם, היה צריך לשיר את שיר־הילדים הידוע לעת אכין מטבח. מצר המנבח, שבסופו שאל בני אם זה שיר ביוונית. לזכר היוונים.

אחר כך הלכנו מהר הביתה, כי ב־4 היתה לי עוד מסיבה לילד השני.

חג שמח!

פיתרון לבעייה לאומית

אני בטוחה שגם לכם זה קורה. גם אתם הייתם כמה פעמים בחו"ל, וגם אתם פגשתם שם אנשים מקומיים נחמדים, שלפעמים אפילו הזמינו אתכם לבית שלהם, לקפה או לארוחת־ערב, ודיברתם משאירים להם, כמובן, את הכתובת שלנו בארץ, וברוחב־לב נדיר מזמינים אותם לראות את ארצנו הקטנטונת, כדי לראות את נפלאותיה.

הסיכויים שהגויים האלה יזדמנו אי־פעם על הארץ, סיפרתם סיפורים ושמעתם סיפורים. אחרי שמבלים כמה שעות עם האנשים האלה לישראל, אחרי שבילו את כל החיים שלהם בפירנצה, למשל, הם נדירים. אבל אנחנו הרי כולנו מחונכים היטב, ואנחנו מזמינים.

חוזרים ארצה, מספרים לחברים שלנו על האנשים הנחמדים שפגשנו בחו"ל ושוכחים מהעניין.

ואז, בוקר אחד, מגיע מיברק המודיע לך כי האנשים קיבלו את הזמנתך, והנה הם מגיעים בטיסה 384, למשל. אם במיקרה יש לכם זמן, הם יהיו מאוד שמחים אם תחכו להם.

מקבלים קצת שוק. אחר כך, כמובן, נוסעים לנמל־התעופה כדי לקבל אותם. אני, עם הזיכרון שלי, תמיד מקווה שהם יזהו אותי, והם דווקא עושים את זה. מתנשקים קצת, אומרים „איזה יופי", והם אומרים: „הנה, הבטחנו וקיימנו."

נוסעים העירה. לפעמים יש להם מלון מוזמן, ולפעמים אתה לוקח אותם, בערב הראשון לפחות, לבית שלך כדי להראות להם איך הנייטיבס חיים. הם נותנים את המתנות שהביאו, אתם אומרים „ממש לא הייתם צריכים." אחר־כך הם הולכים לישון ואתה נשאר עם הצרות.

אני נמצאת בקשר מתמיד עם אגד, וכבר יודעת בדיוק מאיפה יוצא האוטובוס למצדה ובאיזה שפה ידבר המדריך. מסדרים להם טיול לירושלים, טיול לנצרת, לפעמים הם אפילו מוכנים לקחת איזה שלושה־ארבעה ימים באילת (עבודת שיכבוע קטנה שמשתלמת). אבל בסוף הם כולם חוזרים לתל־אביב, ומצפים ממך שתראה להם את נפלאותיה. מישהו שלא גר בתל־אביב לא יכול להבין מה זה המצוקה הזאת.

טוב, כל הסיפור הזה בא לספר לכם איך הסתבכתי בשבוע שעבר ואיך יצאתי מזה, ואולי גם אתם תלמדו משהו: או לא להזמין תיירים, או, לחילופין, לאן לקחת אותם.

תיירים, כידוע, קמים מאוחר. קובעים איתם פגישה ב־9.30 ונוסעים לראות את בית התפוצות. אני לא יודעת מה מראים שם השבוע, כי חיכיתי להם בחוץ עד שהם גמרו את הסיבוב של ההתפעלות. כמה פעמים בשנה אני יכולה לראות את בית התפוצות? הם נהנו מאוד. שאלו אותי קצת שאלות, ועניתי להם מה שאני יודעת. העניין הוא שהשעה היתה רק 12, והעיניים שלהם שאלו „לאן עכשיו". אמרתי „ריזנגוף". תפשנו בית־קפה, הזמנו 1 קפה ושתי גלידות, וכולנו הסתכלנו על החתיכות. אחר־כך הם החליטו שצריך ללכת לאיזה חנות, כדי לקנות מתנות לקרובים ולידידים. בגלל מצבם הכספי האיתן, לקחתי אותם למשכית, שאחד הפלוסים שלה הוא שהיא פתוחה בצהריים. אני לא אהיה האדם שימליץ לישראלים לקנות במשכית, אבל הפ היתה שם תערוכת־תכשיטים מהממת ביופיה, תכשיטאית ישראלית בשם בתיה וונג. תכשי שהם. למעשה, פיסול בזהב, וגם אצל אדם א לתכשיטים כמוני היתה להם ערנה. א שהראיתי לאורחים שלי שהנה, גם באמנות אנ על המפה, אפשר היה להמשיך בסיור.

לאן? ליפו כמובן! קצת סיפורי היסטוריה משובשים (בגלל האנגלית שלי ושלהם), קצת ישיבה בשמש יס־תיכונית. השוואת מחירי המגפיים בחנויות יפו לעומת חנויות רומא (לטובתנו!), שתיית קפה קר על מידפסת מול המיגדלור, קצת התנצלויות על השרות בארץ, סיור ארוך בולל כמה קניות מצחיקות בשוק הפישפשים — ונהיה חושך. עוד סיור ליל רומאנטי בסימטאות. גלריות עם ציור ישראלי מודרני, ועל בטן מקרקרת צריך להחליט איפה אוכלים ארוחת־ערב.

הלכנו לחמאם. אמרו לי שאפשר לאכול שם המקום תמיד מוציא קריאות־התפעלות מפיהם של תיירים, וכבר זה משהו. כשאתה אומר להם שממש כאן, בסביבה, ירד יונה הנביא לספינו שטבעה, וכאן בלע אותו הלוויתן — הם מאושרים מאוד.

הזמנו אוכל, כלי הרבה תיקווה. וכשאתה לא מקווה, אתה תמיד מופתע. האוכל שמגישים בחמאם הוא אוכל ערבי — כלומר, דרגה אחת יותר מאוכל מיזרחי. התיירים שלי התנפלו על הקובה, שהיה ממולא בצנובר ובפיטריות. ליקקו את האצבעות מהסלטים החריפים. אחרי הסלטים עם הפיתות כבר אף אחד לא רעב, אבל נשאר קצת יין בבקבוק, ונשארה אש באח. אז הזמנו עוד אוכל: עוף ממולא ורג בטחינה ושישליקים.

כשיצאנו מהחמאם, כבר היה ממש מאוחר, עושים איתם שוב סיבוב ביפו, מקשיבים למוסיקה שיוצאת מכל מיני מקומות, מחליטים לא להיכנס והולכים הביתה לישון. הנה עבר עוד יום שעזר למישרד־התיירות.

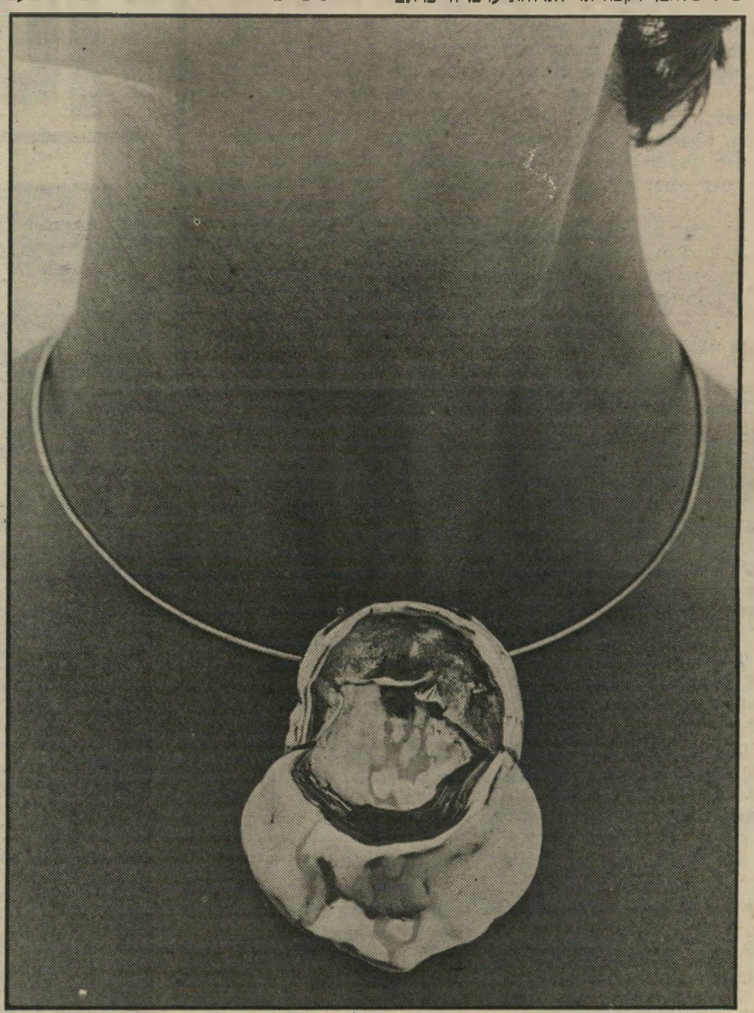

תכשיט לצוואר

רניאלה שמי

ריקה זראי

„אני אשה של שני גברים!"

עם יוחנן בעלה הראשון, ילד הפלא המוזיקלי. היא נסעה אחריו לפאריס והוא עזב אותה למען אשה אחרת.

לשם פירסומת ריקה זראי, לבושה במדים של צה"ל, מצולמת בחברת חיילות ישראליות נוספות, לצורך צילומי פירסומת.

נמאס לי! נמאס לי שלא יודעים מה אני עושה בארץ. אני זקוקה ליחסי־ציבור. נמאס לי ששואלים אותי מדוע עזבתי את הארץ ולא יודעים שאני, יותר מכל האמנים הישראליים, עוזרת הכי הרבה לארץ. לא יודעים פה מה אני עושה למען ארץ־ישראל. יש כאלה ששואלים אותי — איזו זכות יש לך לדבר על הארץ, הרי עזבת אותה.

יש לי זכות! אני מרגישה שהארץ זה הבית, זו המולדת שלי. כל החיים שלי אני שרה בעברית, אפילו כשאני מופיעה לפני 30 אלף איש בפאריס, כמו בקיץ שעבר.

כשרואים את ריקה זראי חמש דקות בטלוויזיה הצרפתית, היא מדברת על הארץ! אני לא יודעת למה לא יודעים את זה פה. אולי מפני שאין לי כישרון ליחסי־ציבור ואני לא מצליחה להעביר את המסר.

הפעם החלטתי שדי! לקחתי לי אשת יחסי־ציבור, את מירי בן־יוסף ואני רוצה שאנשים פה ידעו מה אני עושה. הפעם אני עושה משהו פוליטי! צריך להאמין לזה. האמת היא שהשינאה תמיד תצוץ.

באים אלי בטענות שעזבתי. למה לא באים בטענות לשגריר שחי כל חייו מחוץ־לארץ? הרי גם אני עושה עבודה של שגריר. הוא אומנם מקבל משכורת ואומרים לו תודה, והוא בן־אדם מכובד שעובר בשביל המדינה. אז אותי לא מינו, בסדר, אני לא רוצה מדליות. רק רוצה קצת הבנה או תודה, שום דבר אחר לא.

לא אשקר, הקאריירה שלי חשובה לי מאוד. זה לא רק העובדה שאני שגרירה של ישראל בצרפת. בכל זאת, 30 אלף צופים זה לא צחוק. כאמנית אני מאושרת מאוד, אבל זו לא הסיבה שתשכיח מליבי את המולדת, את הבית ואת השפה. נטלתי משימה על עצמי — ישראל היא מעל לכל. זה הרגע הקריטי. צריך לעשות משהו דראסטי. אני מבינה בפסיכולוגיה של אנשים. האנטישמיות בצרפת גואה, צריך לעצור אותה!

אני לא אוהבת שאומרים לי הוצאתי תקליט של שירים עבריים בצרפת והוא נקרא: ריקה זראי התיקווה. כשראיינו אותי לטלוויזיה על התקליט, אמרתי שאני מרגישה שאני מעניקה לקהל שלי מתנה, כי השירה הישראלית היא לדעתי היפה בעולם.

בעצם עשיית התקליט הזה, בעצם הפוסטרים הענקים שלי שמקשטים כעת את כל רחובות פאריס, שבהם כתוב: „ריקה זראי שרה על ישראל ותורמת את הכסף לקרן־אור," אני מוחה בכל תוקף על ההשתוללות האנטישמית העיוורת, שהפכה, ביחוד בצרפת, לשיטה באמצעי התיקשורת.

אני, באופן אישי, לא מרגישה את האנטישמיות. להיפך, לקהל שלי יש הרבה אהדה אלי ואני אומרת בכל הזדמנות שאני ישראלית ויהודייה. אבל היחס לישראל — זה לא יאומן! אנחנו לא יודעים פה באיזו מידה ולאיזה עומק מגיעה השיטנה. בכיכול הם נגד ישראל, אך האמת העמוקה היא שזוהי אנטישמיות מחופשת. כי הרי אחרי היטלר, אי־אפשר להגיד שאתה ממש אנטי יהודי. לא נוח להודות בזה, אז מצאו דרך לגיטימית להיות אנטישמי וזה להיות אנטי־ישראלי. יש כאלה שחושבים שאילו היינו יותר נחמדים, או היו אוהבים אותנו יותר. לא שעזבתי את הארץ. נסעתי לחו"ל בגלל שבעלי־לשעבר, יוחנן זראי, קנה כרטיס לפאריס ואמר שמי שאוהב אותו יבוא אחריו. אז טוב, גם אני נסעתי, יחד עם בתנו התינוקת יעל. חשבתי שתיש שם שלושה חודשים ונחזור הביתה. היה לי טיפה כסף וכרטיס־טיסה חזרה. חשבתי שאראה קצת אזנאבור, ברסאנס, גרקו ומונטאן ואולי אלמד מהם משהו, ואחזור הביתה.

שמעתי את כולם, ואז אמרתי — למה שלא אופיע קצת בפאריס. בארץ כבר הייתי כוכבת, אחרי גן השיקמים, קול אורלוגין וחמש חמש. אבל זה לא הלך. חרה לי, מכרתי את הכרטיס ואמרתי — אני אוציא לפחות תקליט אחד, להוכיח לחבר'ה שריקה זראי היתה בפאריס ואפילו הוציאה תקליט.

הוצאתי תקליט, וגם זה הוא לא הלך. בינתיים יוחנן זראי עזב אותי, כי הכיר אשה בשם יעל גלבוע, ואני נשארתי לבד עם התינוקת ובלי כסף. הוא מרצה לפסיכולוגיה באוניברסיטה של היידלברג בגרמניה. הבת שלנו, יעל, היא בת 22 היום, והוא בקשר איתה פעם בשנה מקסימום.

יעל יודעת לכתוב עברית ומדברת כמו עולה חדשה. היא לומדת ראיית־חשבון בפאריס.

לפני עשר שנים יוחנן נזכר שיש לו

„אל תקראו לי יורדת!"

דן שוהה כעת בארץ לצורך צילומי סרט של רשת טלוויזיה צרפתית. זה לא ייאמן, אבל היא שיכנעה את הטלוויזיה הצרפתית לצלם את צה"ל באור חיובי. היא גוררת את הצוות ממחנה צבאי אחד למישנהו. נושא הסרט הוא תפקידו החינוכי של צבא־ההגנה־לישראל.

היא הוציאה תקליט בשם התיקווה ובו שירי מולדת ישראליים. בפאריס תלויות שלושים כרזות ענק המכריזות: ריקה זראי שרה על ישראל ותורמת את הכסף לקרן־אור. הצרפתים אולי לא יודעים מה זה קרן־אור, אבל אנחנו יודעים שקרן־אור תורמת לצה"ל.

לדור שלא ידע את ריקה זראי היא מהווה הפתעה. סקר קטן שערכתי בין חברי גילה לי שכל מה שהם יודעים עליה, הוא שהיא שרה את גן השיקמים ומתגוררת בצרפת.

היא נראית צעירה בשנים רבות מגילה. יש לה עור פנים חלק וזוהר. יש הרואים בה מוזרות ביחוד כאשר היא מרצה על מרקחות הצמחים שהיא רוקחת וכשהיא מדברת על יחסו של האדם אל הטבע ואל האלוהות. היא מודעת לכך ומבקשת לא ללעוג לה. היא רוצה עולם נקי יותר, מסודר יותר וטוב יותר.

כשהיא מדברת, יושב לידה מעריץ, ז'אן פייר מאנייה, חברה לחיים מזה 15 שנים. הוא מפטפט פה ושם בעברית. ריקה זראי הצליחה להדביק גם אותו באהבת הציונות שלה. במשך שנים, כך היא מספרת, היא עוסקת בפעילות ציונית. היא החליטה לצאת למיתקפה בעיתונות וברדיו.

היא עזבה את הארץ בגלל אהבתה, כשהלכה אחרי בעלה הראשון יוחנן זראי לפריס. בשנות ה־50 הם היו ילדי הפלא של עולם המוזיקה הישראלי. הוא כתב והלחין והיא שרה וכיכבה. מאז היא עשתה קאריירה מצליחה בצרפת, והוא מרצה לפסיכולוגיה בגרמניה המערבית.

ריקה זראי באה לישראל לשבוע וחוזרת לצרפת. בתה מדברת עברית בקושי. 20 מתוך 22 שנותיה היא חיה בפאריס. גם בעברית המצויינת השגורה בפי הזמרת, נשמע שמץ מיבטא צרפתי, אך מתחננת: „אל תיקראו לי יורדת! פה זה הבית שלי, פה זה המולדת, אבל מה לעשות, בפאריס אני עושה יותר כסף!"

שרית ישי ■

ילדה, וניהל מישפט נגדי. הוא ניסה לקחת ממני את הילדה. זה היה בתקופה שהוא חי שלוש שנים בארץ. פניתי לעורך־דין מאור חשוב בצרפת. והוא אמר לי — אין לו סיכוי. הוא מעולם לא שילם דמי־מזונות, מעולם לא התעניין בילדה, אל תתרגשי.

לא התרגשתי והפסדתי במישפט.

הגשתי עירעור ובגלל העירעור לא הייתי בארץ כמעט שנתיים, כי הוא יכול היה לדרוש את הילדה. בעירעור זכיתי, אבל אלו היו שלוש שנים של מישפטים. הילדה לא היתה מעורבת במה שקרה. לא סיפרתי לה אף פעם, רק אמרתי לה שאבא ואמא מתקוטטים, ושאותה אוהבים למרות הכל.

אני יודעת שיוחנן אוהב אותה בדרכו שלו, רק שהוא כזה לא מראה אהבה. הקשר שלו אליה לא מתבטא בכתיבת מיכתבים או בקשר רצוף. הוא לא שומר על קשר ופיתאום מצלצל והיא מתפלאה. היא אמרה לי פעם שהוא כמו דוד רחוק.

אחרי שיוחנן עזב אותי בפארים, נשארתי לבד עם תינוקת בת שנה. לא היה לנו מה לאכול, ממש רעבנו ללחם.

יום אחד התחלתי לעבוד באולימפיה. בתחילה בראשית התוכנית, אחר־כך באמצע, ולבסוף ככוכבת. הילדה היתה כל הזמן איתי. זה היה קשה, עד שמצאתי אומנת נהדרת, שהיתה כמו סבתא לילדה. מלאת טוב־לב ואהבה. מאותו רגע ידעתי שאני יכולה לצאת בשקט לעבודה. אבל כלל ברזל אחד היה לי כל חיי: לא חשוב היכן אני נמצאת בעולם — יפאן, טאהיטי, אמריקה ולא חשובה השעה, בשבע בערב צלצלתי הביתה לדבר אל יעל. לפעמים הייתי נשארת ערה עד ארבע בבוקר, כדי להתאים את הזמן לשבע בערב בפארים.

בשנות ה־50 של שירים כמו גן השיקמים וקול אורלוגין. היא כיכבה במחזמר חמש חמש ונסעה אחרי בעלה־לשעבר לפאריס. ריקה זראי כפי שנראתה כאשר היתה כוכבת

כיום נראית נפלא וללא קמטים. הפכה חסידת הטבעונות והריפו בצמחים וטוענת כי היא נראית טוב בזכות מיצי הגזר והפירות שהיא שותה ואבקת חימר ירוק, שהיא שותה עם מים בלילה לפני השינ

הוא לא מבריא, אבל הוא עוזר לגוף לתפקד נכון. שמים בלילה חצי כפית מהחימר הירוק בתוך כוס מים קרים. מערבבים ושותים על קיבה ריקה. זה נפלא. זה נותן הרגשה של מרץ מחודש. שואלים אותי מאיפה העור שלי, אז זה קצת מאבא וקצת מאמא, אבל בעיקר מהרבה מיצי ירקות וגזר.

לא ניסיתי להתאבד כמו שסיפר אבל הייתי בדיכאון. חשבתי של אשיר עוד לעולם. הייתי בכזה דיכא שאיבדתי כל טעם לחיים, וככל שנת לי יותר סמים ויותר כדורים במיסגר

(המשך בעמוד 65

יעל בארץ ריקה מחזיקה בזרועותיה את בתה יעל, כשעדין גרו בארץ. היא נשארה בפאריס עם הילדה ורעבה ללחם.

יעל בפארים יעל זראי מורמת על־ידי אמה וחברה לחיים זאן פייר מאנייה בפאריס. יעל לומדת ראיית־חשבון.

לעזור לחיקוה ריקה זראי ליד אחת הכרזות הענקי התלויות בפאריס ומכריזות על התקל הישראלי שלה. „ריקה שרה את ישראל ותורמת לקרן־אור.“ כתוב בכר

אם שקלתי בתקופה הקשה את האפשרות לחזור לארץ? האמת היא ששנאתי את המחשבה לחזור כמו כלב עם הזנב בין הרגליים.

אנחנו האמנים, או שמצליחים ויש לנו מנוע בבטן, או שעוזבים כשקשה. אני יותר מדי גאוותנית, וכל הזמן אמרתי לעצמי — אף אחד לא הכריח אותי לנסוע, אז אם יש לי בעיות אני צריכה לפתור אותן. נכון, אני אחזור לירושלים, ואבא ואמא יטפלו בילדה, אבל הכישלון יישאר בליבי לנצח.

החלטתי לבלוע ולהתאפק, וטוב עשיתי. לפי דעתי, כל אדם בעולם חייב ללכת עד הסוף, עד המקסימום של מה שהוא יכול לעשות, אם לא — יישאר לו תמיד טעם רע בפה. לדעתי, צריך לתרגם למציאות את כל מה שבאמת רוצים בראש.

והצלחתי, מאוד הצלחתי. אני מפרנסת היום 21 איש. זה לא בית־חרושת גדול, אבל זה בהחלט מיפעל קטן. זה מזכיר לי את הסיפור על החמור והערבי. ערבי בא אל הקאדי ואומר לו — היה לי חמור נפלא, לימדתי אותו לא לאכול והוא לא אכל. הוא כל־כך התרגל לא לאכול עד שמת.

כך גם אני, כשאתרגל לא לישון אהיה מושלמת.

אני זקוקה לעוד 24 שעות ביממה. אין לי זמן לישון ואפשר ליפול במצב כזה, ואני נפלתי. המיקצוע שלי הוא מין מיקצוע כזה שטורף בני־אדם. צריך לדעת את הגבול. נכון, לא צריך שהגבול יהיה קרוב מדי, אבל צריך תמיד לראות אותו. הייתי מאוד חולה, אבל בסיכומו של דבר, אני לא מצטערת שהלכתי רחוק.

עברתי 20 שעות מתוך 24. זו היתה הצגה מושלמת, תיזמורת גדולה, חזרנו וחזרנו עד שהמוח שלי לא עבד יותר, ואמר — סטופ, די! לא יכולתי להמשיך, הרגשתי כמו מכונית שאין לה בנזין.

שמונה חודשים לא תיפקדתי. אושפזתי בבית־חולים ועברתי טיפולים. לא יכולתי לשיר, לא יכולתי לקום מהמיטה. אז התחלתי להתעניין ברפואה טיבעונית, ובעזרת צמחים התאוששתי. מאז אני לא רואה בכלל רופאים. אני רוקחת בעצמי את המרקחות. יש לי עשבים וצמחים. למדתי וקראתי הרבה ספרים, עשיתי נסיונות ואני יודעת איך לרקוח תרופות. אני גם מאמינה בצימחונות, אבל במיקצוע שלי עם הנסיעות ובתי־המלון והמיסעדות זה די קשה. יחד עם זה אני נמנעת מאכילת בשר, בוודאי שלא נקניקים.

כדי להיות צימחוני צריך חיים מסודרים בבית, לצאת מעט מאוד, לא חיים לא מסודרים כמו שלי. אני מקפידה על אכילת דגנים, משתמשת במלח וקמח מלאים ובשמן שלוחצים אותו בלחיצה קרה. משתמשת בחימר ירוק שהוא קטליזטור לבריאות הגוף.

נמר של שיר

השקיעה של דויד שחר ★ גזענות בחסות זבולון המר ★ אדם לכל הפרסים והכיבודים ★ תנ"ך המשוררים ★ התג האדום של האומץ ★ עפולה כמעצמה גרעינית ★

מקור

שקיעה

החודש ראה־אור סיפרו החדש של מחבר הפולקלור הירושלמי **דויד שחר**, תחת הכותרת נינגל (*) וניפץ אחת ולתמיד את אגדת כתיבתו של שחר.

שחר, חתן פרס מדיסיס הצרפתי לשנת 1981, מי שטרח שנים רבות ליצור שיכפול־לבנטיני לנוסח הכתיבה של **מרסל פרוסט** הצרפתי, המיר את עוגת־המאדלן של פרוסט בעוגת סומסום ימתיכונית דביקה של מילים, הרחוקה מלהיות ספרות ראוייה לשמה.

רומן זה של דויד שחר, למרות יומרתו להיות רומן־מפתח, הוא תערובת של רומן רכילותי גרוע, עם תמונות פולקלור שרופות, המתיימרות להציג את ירושלים.

למשל, לאורך נינגל עוסק שחר, באיכות תיאור רעועה למדי, בדמות של המשורר **ברל רבן**, ששם העט שלו הוא אשבעל עשתורת — הלא הוא **יונתן רטוש**. ואם קורא כלשהו לא קלט ואת מייד, הרי ששמות ילדי המשורר נינגל (אהובתו של אל־הירח השומרי־אכדי), תמוז ואלול יעידו על כך.

כתיבתו של שחר בנינגל היא מסע מילולי כושל בעיקבות הסופר הצרפתי מרסל פרוסט. שחר, הלכוד בקיסמי ירושלים והמשולל יכולת תיאורית של ממש לתאר אותם, פורש בנינגל תערובת של **ש"י עגנון** לעניים ופרוסט לבורים, המאוחים בסידרה בלתי־חרלה של בנלזימים ספרותיים, הרחוקים מלהוסיף כבוד כלשהו לספרות הישראלית.

גלרייה של דמויות ירושלמיות משנות הארבעים, שאותה מתאר המחבר, אינה אמינה. האמינות היחידה המרפרפת מעמוד לעמוד בספר זה היא צערו של המחבר על שהוא שייך לספרות העברית ולא לספרות הצרפתית.

כל גלריית הדמויות שאותה חותר שחר לפרוש בסיפרו היא בעלת מאפיינים אכסצנטריים, מתוארים באופן בלתי־משכנע — החל **בנינגל**, הספרנית־הצעירה בספריית בני־ברית, מבקרת־האמנות **לאה הימלוך**, וכלה במחזאי המתוסכל **אהרון דן**, שכולם חברו כדי להלאות את הקורא, בהגיגי שיברי השקפות־העולם, ששחר אימץ מכל הרוחות.

פגישתו של המספר בפאריס עם **אריך ויסוצקי**: „**באריך קראו לי אריה או אריק, אבל השם היה אריך...**" ומבול הזיכרונות הלא־משכנעים השופעים במוחו של המספר אחרי פגישה זו מעמידים את הרומן בסימן שקיעתו של שחר.

ההפניות הבלתי־חדלות כמעט של שחר לספריו האחרים, בהקשר לסיטואציות או גיבורים מסויימים, הופכים לתשדירי־שירות־עצמיים.

לאורך 217 עמודי נינגל עשוי הקורא לקבל טראומה מטכניקת הכתיבה של שחר: הוא אוסף סיפורים חסרי כל קשר מבני־אדם שונים, כדבורה האוספת צוף, ומנסה להופכם לדבש דבורים. אלא שהתוצאה של גיבוב הסיפורים השחרי רחוקה מלהיות דבש.

הסיכה האחת והיחידה שעל הביקורת הישראלית לעסוק ברומן זה היא ההתרפסות המתמדת של נוסח הכתיבה השחרי ותיאוריו, לרגלי הספרות הצרפתית והנוסח הפרוסטי שלה.

נינגל הוא ספר של קלישאות ספרותיות, הכתוב בידי מחבר שמרן — שמרן בסיגנונו, שמרן בצורת הכתיבה ובראיית־העולם, שמרן משעמם ולא ניאו־קלסיציסט. אין ספק ששוחרי הספרות הישראלית, שהתרשמו לפני שנתיים

מחברי־פולקלור שחר
מיץ־פטל דביק

מזכייתו של שחר בפרס מדיסיס הצרפתי, המוענק לספרים מתורגמים, ציפו למצוא בנינגל יצירת ספרות של סופר מכובד. אך בעלי תיקווה אלה מצאו בנינגל אנתולוגיה משעממת וחסרת חוט־שדרה ספרותי, של אפיזודות ספרותיות, שדויד שחר לא השכיל לגבשן ליצירת־ספרות ראוייה לשמה.

שירה

אמא רוסיה

פעם, כאשר היינו ילדים, היתה ברירה שסיפרה: „**אבא סטאלין, אמא רוסיה — ואנחנו רוצים להיות יתומים!**" ברירה זו, עלתה בי כאשר הגיע לידי קובץ השירה שירת רוסיה, בהוצאת יד שלונסקי והמלבה"ד **אריה אהרוני** (*).

מהדורה פכסמילית זו של הספר, שהשפיע יותר מכל על דורות של משוררים צעירים בארץ, בשנות הארבעים והחמישים, שב ומזכיר, ש„אמא רוסיה" היתה גם האמא של השירה הישראלית החדשה.

קובץ תרגומים זה, שנדפס לראשונה בארץ־ישראל בשנת 1942 ו„**סודר על־ידי מחוסרי־העבודה של אגודת פועלי הדסום תל־אביב, בסיוע קרן חוסר־עבודה...**" נערך בידי המשוררים **לאה גולדברג ואברהם שלונסקי**, תוך שהוא פורש עולם שירי מאלף ומרתק.

שירת רוסיה מביא את הצופן לשירה הישראלית החדשה, החל **בולאדימיר סולוביוב** („**מפאתי מזרח אז יעל / אומה סלונית ונוברייה...**"), דרך ק"מ **פופנוב** („**חפשו נא דרך חדשה: / היקום הוא צר ובנחושתיים / הוא אבזרי ויעום אפיים...**"), אל ד"ס **מרז'קובסקי** („**נורא הבלם של החיים, / ולא מכאוב, ולא מילחמה, / הם רק מעצבה שוממת / וסחר חרישי מלאים...**") וק"ד **בלמונט** („**לא באתי לעולם אלא לראות סני־שמש / ותבלת שפריריים...**").

שירת רוסיה היא אנתולוגיה של כל שהשפיע על השירה הישראלית, בשלב של דור אחרון לשיעבוד וראשון לגאולה. פואמה כשנים עשר **לאלכסנדר בלוק** (תריסר בעברית של היום), המשווה את מנהיגי המהפכה־הרוסית לשליחיו של **ישוע** הנוצרי („**חבר, רובה אחוז! אל חוס! / כדור המוות ניר ברוס! / בממורבלת. / בממובללת. / ברחבת־האחוריים. / אח, אח, ללא צלב!...**") ובפואמה סקיתים („**אתם — מיליונים. אנו — תהום, ותהום, ותהום...**") היא

משוררת אחמטובה
מת המלך אפור־המבט

אחת הפואמות שיצרו את הקוד לשירה־מהפכנית, בנוסח שקודם לא היה קיים. והלאה, לשיריו של **אנדריי ביילי**, הכותב: „**בבי, בת־סופות לי, סטיביה, / בזלעפות לה גועש! / רוסיה, רוסיה, רוסיה, — / שבעיני, שרפיני באש!...**"

אין ספק ששיריה של **אנה אחמטובה**, מנפילות השירה הרוסית, מי שהפכה אחת מנושאות הרגל של נרדפי השירה בימי **יוסף סטאלין**, מפענחת נפש רגישה, המפעילה מיתרי רגש עולמיים: „**שבח לך, ראבן איך מפלטנו! / מה הוא המלך אפור המבט...**" או: „**הגורל רימני.**

(*) *דויד שחר – נינגל; סיפריה לעם; הוצאת עם עובד; 217 עמודים (כריכה רכה).*

(*) *שירת רוסיה – עורכים: לאה גולדברג ואברהם שלונסקי; מלבה"ד אריה אהרוני; מהדורה פכסמילית; הוצאת יד שלונסקי; 27 עמודים (כריכה רכה).*

החוויה הישראלית

אטימות־מוח חינוכית

אמרכלי תוכניות־הלימוד של שר־החינוך־והתרבות, **זבולון המר**, תורמים את תרומתם הצנועה בהפיכת חניכי מערכת החינוך לתוצרים מובהקים של ספק־השקפת העולם, שאותה מייצגים הכיפות־הסרוגות של גוש־אמונים.

בתוכניות־הלימוד של אמרכלי החינוך ההמרי כוסס מאגר מדהים של שינאת־ערבים, שבכל מרינה אחרת, בעולם־המערבי, היו מחבריו נכלאים בבתי־כלא. ואם תיאורים כאלה היו מובאים על יהודים, היה הדבר גודם להתעוררות עולמית של אירגונים יהודיים. שהיו צועקים גוואלד.

כתבת הארץ לענייני חינוך, **נילי מנדלר**, מיינה ברשימה (13 בנובמבר) כמה רוגמות לאותה הסתה, המעידה על אטימות־המוח החינוכית שבה לקה מישרדו של המר.

מתוך רשימתה של מנדלר, עולה ומצטיירת דמות הערבי בתוכנית־הלימודים הישראלית, כרמות שבה נתמזגו רשע, גנבה וברברנות.

מנדלר הגיעה לרשימתה בזכות מחקר מעמיק, שאותו ערך באחרונה ד"ר **דניאל ברטל**, מרצה בכיר לפסיכולוגיה, שמיין את ספרי־הלימוד, המחנכים את ילדי־ישראל להיות דור־ההמשך של גוש־אמונים ודומיו.

אחת ממסקנותיו של ד"ר ברטל היא, שתלמידי מערכת־הלימוד ההמרית הם חסרי כל מידע אמיתי בדבר הסיכסוך היהודי־הערבי והעובדות ההיסטוריות הכרוכות בו. בספרי־הלימוד המאושרים אין זכר לערביי הארץ, מינהגיהם התרבותיים וייחודם. אלה נמחקו, כפי שמוחקים את עם הארץ.

אין זה סוד, שמערכת־החינוך ההמרית דאגה, בשבע שנות שילטונו של השר המפד"לי־לאומני, לערוך טיפול קוסמטי בספרי־הלימוד, טיפול שבמהלכו הולבשו הדמויות הנשיות בציורים שבספרי־הלימוד בשביסים, והזכרים זכו בכיסויי־ראש, שרוולי הנשים הוארכו, ובציורים בהם נראה זכר אוחז בידה של נקבה, הוחלף הציור „מחשש נידה".

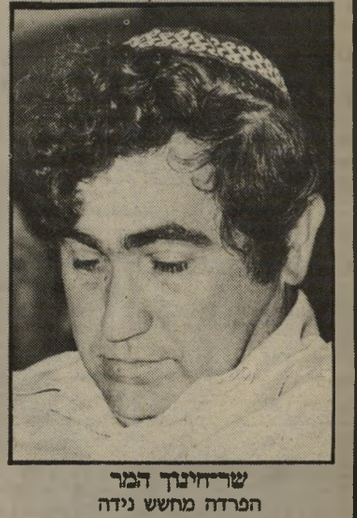

שר־החינוך המר
הפרדה מחשש נידה

הפרישה המאסיבית של כוחות־מיקצועיים ממערכת החינוך ההמרית, ותפיסת מקומותיהם בידי אנשי־שלומו סרוגי־הכיפות, יצרה מצב המביא לטיפוחו, לחינוכו ולגידולו של דור, שכל קשר בינו ובין ערכי הציונות־ההומנית הוא מיקרי בהחלט.

אם לצרף למרכיבים אלה של מערכת־החינוך ההמרית את ההתעלמות השיטתית בתוכניות־הלימודים של בתי־הספר התיכוניים מדמויות וסופרים חילוניים, הופכת מערכת־החינוך הישראלית לאחות שוות־זכויות למערכות־חינוך במדינות הטוטאליטריות.

שומעת את? / הגורל הרע, הפכפך...״ והלאה. שורותיו של **ולימיר חלבניקוב**, המשורר על: .אשר בי הטווס. היפהפה הבחול, שומט לארץ את זנבי. / הדומה לסיביריה...״

שירת רוסיה הוא סיפור רציחתה של שירה ענקית ומפוארת, שירה של משוררי ענק, שפרחו במקביל למהפכתה ונרמסו מתחת לרגליה — בעיקר משוררי פטרוגראד (לנינגראד). כאן ניתן למצוא את לנין נואם **לבורים פסטרנק**, שיר־הלל, פתיחת תת־הכרתי לפולחן האישיות

משורר מאיאקובסקי
דרך טונדרות פרצנו

(.הוא על דוכן גדל בידרגע, / גדל בטרם ייכנס...״) ואת גדול נרדפיו של סטאלין **אוסיפ מאנדלשטאם**, שניסח אותה תקופה בחריזה: .תקופה קישחת ונבערת / טלפי הסוס משננים...״, או .רוסיה מבכה את בניה״, כחריזת המשוררת **מרינה צבטייבה** (.ימינה ושמאלה, / לועות האדימו, / ולוע כל סצע: — אמא...״)

וכאן מגיעה פצצת גדול משוררי המהפיכה הרוסית, שקיפד את נפשו, **ולאדימיר מאיי־קובסקי**, השר שיר הלל למהפכה (.לך, / המושרכת, / המולעגת בבליקלע, / לך, / המדוקרת בלעז ביתון, / אשא בתרועה, / מעל גדף וקלל, / מילת־הקריאה של האודה: / הז...״) או קטע מתוך הפואמה המהפכנית 150.000.000 (.דרך בירות, / דרך טונדרות סרצנו, / אל ביצות מפסנו הספענו. / אנו באנו מילידנים, / עמלים למילידנים, / מילידני עובדים הנה באנו...״) ואל קורבן נוסף של המהפכה, **סרגיי יסנין**, הכותב במתוך וידויו של חוליגאן (.רוסיה שלי! את — רוסיה של עין! / כרזוך וסויטנך — אני הוא! / יגן סרא שירי, יגן אין־קץ... רק אני עם־הארץ, רוצח, / וגם גונב־סוסים הוא דמי...״) ועד לשירו רוס סובייטית, שעליה הוא משורר: .אבוי, ארצי! אני כליבך מזוהי! / יבושת־אדם אל משקעי־לחיי יורדת. / לי שפת אחי היתה בשפת עם זר, / כלועזי נהייתי במולדת...״

שירת רוסיה, בהפסקה החדשה, מהווה את אחד המפתחות החשובים ביותר להבנתה של השירה הישראלית ושורשיה השיריים לטוב או לרע — למשל, בלשון השלונסקאית, לשון שספק אם היא עומדת במיבחן תולדות השירה הישראלית. הקובץ שירה רוסיה מומלץ בשל כך, וגם בשל חלק משיריו, שהם הקלסיקה של השירה הרוסית.

תרגום

פחד ודם

לפני שנים רבות קראתי לראשונה באנגלית את התג האדום של האומץ מאת **סטיבן קריין**(*), שראה־אור באחרונה בתרגום לעברית. ספר ייחודי זה, הנחשב לאבי סיפור־המילחמה האמריקאי, נכתב בידי סטיבן קריין בהיותו בן 22, שלא חווה את חווית־המילחמה. התג האדום של האומץ פורש את הנואלות וחוסר־הטעם של המילחמה.

התג האדום של האומץ מביא את סיפורו של **הנרי פלמינג**, צעיר כפרי, החולם על קרבות־תהילה נוסח שירת **הומרוס**, ויוצא למילחמת־האזרחים האמריקאית: .ודאי שחלם על קרבות כל ימי חייו, על התנגשויות מעורסלות ועקובות מדם, שהרטיטו אותו בתנועתן, בלהט שלהן. בהזיותיו ראה את עצמו בקרבות רבים. בדמיונו ראה אנשים חזקים בצל גבורתו, הבלייבולה. אבל בהקיץ ראה כתמי־ארגמן על דפי העבר...״

הסיפור נפתח ביחידת חיילים בעורף, הממתינה לכניסתה לשדה־הקרב, תוך פרישת החרגוניות של החיים הצבאיים, שלא השתנו מימילחמת־האזרחים ועד לימילחמת־הלבנון, על שיחות־הבטלה החייליות. מאוחר יותר, בדרך לשדה־הקרב, עוברים הלוחמים דרך ארוכה, עד שהם מגיעים לשדה המערכה: .הצעיר שכח על תוכניתו היפה ליהרג...״

וכאשר הקרב הופך למנוסה: .בתוהר־בוהו זה פקדה מחשבה אחת את הצעיר. המיפלצת רבת־הפנים, שאילצה את החיילים האחרים לברוח, עדיין לא הופיעה...״ והלאה, מצטרף הגיבור לאקסטזת הקרב: .טבול בעשן רובים רבים כיוון את זעמו לאו דווקא נגד האנשים הרצים לקראתו, אלא נגד מיפלצות־הקרב המרחפות וחונקות אותו, תוחבות את

סופר קריין
בחינת החיים והמוות

גלימות־העשן שלהן אל גרונו היבש...״ וכאשר האויב הדרומי נבלם: .לידו היו מוטלות כמה דמויות מבעיתות, ללא תנועה. מעוותות היו בצורות דמיוניות. זרועות קיפלו וראשים הוטו בצורות מוזרות. דומה היה, כי המתים נפלו מגובה רב אם אלה תנוחותיהם...״

ואז מגיעה התקפת הנגד: .החטיבה ממהרת מאוד כדי להיבלע בפיות־השאול של אלוהי המילחמה...״ הצעיר נמלט משדה־המערכה מבלי שחבריו יחושו בדבר, ושב מאוחר יותר, תוך שהוא מתקנא בחבריו הפצועים, שפצעיהם הם בבחינת .תג אדום של אומץ לב...״

התג האדום של האומץ הוא סיפורם של לבטים, של בחינת המוות במילחמה, של אחוות הלוחמים ושל כל שאר הדברים המסמלים את ההתמודדות בין החיים והמוות.

בקרב הבא הופך הצעיר לגיבור: .הצעיר רץ במטורף, כדי להגיע לחורש לפני שיגלה אותו כדור. ריץ בהרכנת ראש, בשחקן כדורגל. בחפזתו כמעט עצם עיניו, הבל נראה לו מזדעזע. קצף התבעבע בחוויות פיו. כשהריץ עצמו קדימה נולדה בו חיבה נואשת, אהבה להגל הממוך אליו. הדגל היה יציר יופי שאינו פגיע... תוך כדי הריצה הבבדה ראה שהדגלן התנדנד פתאום, כאילו הוכה על ראשו באלה. האיש היפם, עמד ללא תנועה ורק ברכיו רעדו. .הצעיר זינק ותפס במוט־הדגל. בו ברגע תפס בו חברו מהצד האחר...״

בין „נובל" ל„גונקור"

מי מריבה

המחבר־עיתונאי **אלי ויזל** מעורר בי צמרמורת בכל פעם שאני נתקל בשמו.

ויזל, מי שהפך את סיפורות־השואה ומחבריה לזרם השואני, הנוטף ריר של מאזוכיזם מחריד. הוא בעל־תאווה חולנית לכבוד ולפרסים. למיקרא ידיעות בעיתונות נדמה שהוא שכר לרשותו מישרד ליחסי־ציבור, כדי לקדם את סיכוייו בזכייה בפרסים.

לפני כמה חודשים הוצפו מערכות העיתונים בידיעות ממקור בלתי־מזוהה, בדבר מועמדותו של ויזל לקבל את פרס נובל לשלום.

שרון ויזל
ומה עם אל־אנצארז?

אחרי שויזל לא קיבל את פרס נובל לשלום, באה הידיעה בעיתונות (ידיעות אחרונות, 21 בנובמבר) שציינה: **.והסופר היהודי אלי ויזל הוא בין המועמדים הראשיים לקבלת פרס גונקור...״**

אלא שויזל לא קיבל גם את פרס גונקור.

באותה ידיעה, שהתפרסמה תחת הכותרת **.הזכות המוסרית להתנקם בשומר ממחנה־הריכוז״**, מתואר סיפרו האחרון של ויזל כ**.מתאר יסורי־מצפון של ניצול־שואה, על זכותו המוסרית להתנקם במי שהיה שומרו במחנה־ריכוז...״**

ויזל, שבדומה לשאר השואנים מתייסר ביסורי המצפון־היהודי הכרוב מזה שנות־דור, תוך שהוא מתעלם מתהליך השתתפה המוסרית של מדינת־היהודים, נמנה עם אותם הממסדים את יסורי־מצפון האלה.

אלי ויזל היה עשוי להיות בעיניי מועמד לפרס נובל לשלום, או לפרס גונקור, אילו היה מתייחס בכתיבתו העיתונאית למחדלי־המוסר של מדינת ישראל, ובוחן, לשם שינוי, את **.הזכות המוסרית להתנקם בשומר** במי שהיה שומרו במחנה־ריכוז...״

אלא שויזל הוא תופעה חולפת ביסודי המצפון־היהודי, העשויים לשוב לאיתנם אחרי שוויזל ושאר זמרי מקהלת השואנים שלו תיעלם מעל הבימה.

הפרס היחיד שלו ראוי אלי ויזל הוא פרס לצביעות מוסרית.

ושוב אחרי נסיגה, שב הצעיר לשדה־הקרב ובמאמץ גופני כביר, מסתער לעבר דגל האויב.

התג האדום של האומץ הוא ספר מילחמה אדיר. פשוט בלשונו, קצר ותמציתי, הפורש את פחדי הקרב והמילחמה באותה סימפוניה של פחד ודם, המפעילה את המילחמות מאז שחר האנושות ועד לימינו. התג האדום של האומץ, המלווה גם בתמונות ובציורים, הוא אחד מספרי המילחמה המעולים. זה אינו ספר פאציפיסטי, גם לא מיליטריסטי. ספר מומלץ בארץ החיה על חבבה, ארץ שספרותה טרם למדה להתמודד עם נושא המילחמה, כפי שעושה סטיבן קריין בהתג האדום של האומץ.

עיון

נשק גרעיני

מוזר ביותר לגלות שבימים אלה, כשאירופה כולה שטופה בגלי התנגדות חריפים לנשק הגרעיני, קיים בישראל מי שמטיף להבאתו של נשק־גרעיני למרחב.

סיפרו של **שי פלדמן** הרתעה גרעינית לישראל(*), הוא סיפור הזיותיו של ד"ר **סטריינג'לאב** מהדורה הישראלית שלו. שי פלדמן, איש המכון למחקרים אסטרטגיים, קובע כבר בפתיח לסיפרו תיזה מטורפת ובלתי משכנעת, הקובעת:

- **היערבות גרעינית של ישראל חייבת להיות גלויה ומפורשת, כדי שתעניק ביטחון ושלום.**
- **תפיסת המחיר הכרוך בתגמול גרעיני תרתיע את הערבים מלתקוף את ישראל במימדים שיסכנו את קיומה.**

• *שי פלדמן – הרתעה גרעינית לישראל; סידרת קו אדום, הוצאת הקיבוץ המאוחד; עורך: גיורא רוזן; 307 עמודים (כריכה רכה ורדיואקטיבית).*

התזיה של פלדמן היא, שאם ישראל תצטייד בנשק־גרעיני ותיסוג לגבולות הקרובים לגבולות 67, **.ירתיע הדבר את מדינות ערב מליזום אלימות ברמות הנמוכות נגד ישראל...״**

סיפרו־מחקרו של פלדמן הוא המחשבה לתתל"ג אקדמי עם בבל"ת מציאותי. יחסו של פלדמן לעניין הגירעון של המרחב הוא אקדמי, ומתעלם מהגורמים האנושיים הפועלים באיזור. כבר בפרקים הראשונים, אחרי שהוכיח לעצמו את הצורך בגירעון ישראל, הוא מתפרש למערכת המרכיבים השונים של גירעון זה, ומוליך לפירקון תחת הכותרת „התסריט הגרוע ביותר", שבו הוא כותב את חלום־הבלהות שלו:

.אם ישראל תותקף ב־600 מצצות גרעיניות בנות כ־40 קילוטון, כל שטח המדינה יכבל עוצמת נפץ כזאת. יתר על־כן, כדי להשיג עוצמת נפץ כזאת, סביר שהערבים יפוצצו את ראשי־החץ הגרעיניים באוויר...״ ובצניעות אקדמית, הוא מוסיף ומעיר: **... יהיה צורך לבצע את הפיצוצים הגרעיניים בפיזור מרשלם ובאופן סימולטני. אחרת תוכל ישראל לשגר חלק מנשקה הגרעיני למשימות תגמול בטרם יושמדו. אם חלק ממאגר הנשק הגרעיני שברשותה יוצב בכוננות של .שיגור תחת תקיפה, דהיינו, שיגור אוטומאטי של כל אמצעי השיגור ברגע שחלקם מותקפים. התוקפים לא יימלטו מתגמול גרעיני, גם אם ישמידו את מרכזי הפיקוד והבקרה של ישראל...״**

תיסמונת שימשון הגיבור, בגירסה הגרעינית של תמות־נפשי־עם־טילים־גרעיניים עוברת כחוט השני בסיפרו של פלדמן. המחבר האיסטרטג, מתעלם לאורך כל סיפרו מהתליכים ההיסטוריים העוברים על המרחב כמאה השנים האחרונות, תהליכים שלא תרמו ולוא פיסה אחת של תשתית להסדר סביל בין ישראל ושכנותיה, וכי גירעון המרחב עשוי להשמיט סופית את הקרקע מתחת לשלום עתידי כלשהו בין ישראל לעולם הסובב אותה.

אילו הספר הרתעה גרעינית לישראל לא היה עוסק בחייהם ובמותם של מיליונים רבים, קטעים רבים בספר היו ניקראים כפארודיה לא מוצלחת על הסרט דוקטור סטריינג'לאב. דוגמה לבדיחה גרעינית של שי פלדמן מצויה באפילוג שלו, שם הוא כותב בין השאר: **.ראשית, על ישראל להימנע מלפתח דוקטרינה וכושר הרתעה גרעיני המבוזן נגד ברית־המועצות...״** האם שי פלדמן לא שמע במכון למחקרים אסטרטגיים על אישים כמו **אריאל שרון** ואחרים, שהאמביציות הרוסיות קטנות לאגו שלהם?

איזה ספר טראגי, מסוכן ומטורף!

סטיריקון

הסדר לפירוק־לאומי

זה כמה שבועות שיש לי חלום־בלהות ישראלי חרש: הסדר לפירוק לאומי בישראל.

אני קורא לחלום הזה „חלום ההסדר."

החלום החל כאשר הקימו את ישיבות ההסדר. הוא נמשך כאשר התמוטטה המערכת הבנקאית שהביאה לקביעת מניות ההסדר.

בשלבים הבאים בחלום אני רואה את צבא ההסדר, המוליך לממשלת ההסדר שתביא את כולנו לסידרון הסופי.

מאת דן טומר

ZIVA TELEM זיוה חלם

wishes to invite you to the מזמינה אתכם

SALE

למכירה מיוחדת של כל
בגדי העור הנפלאים
של חורף 1984

הנחות משמעותיות בין 30% ל־50%

קולקציה ענקית לנשים ולגברים
סוודרים תוצרת־חוץ 30% הנחה על המחיר לצרכן
למכירת בגדי חורף 83'—84'

יבוא: אופנת ג'אק ואר
גי פולופ – קולקציה חדשה לחורף 84'
M/N שיכמיות, מכנסיים, חצאיות בכל הגדלים
כמו כן ניתן להזמין הזמנות מיוחדות. מבחר מרהיב של חגורות
איטלקיות, סוודרים יבוא, וייצור ישראלי משולב בעור.
אורנה מרבק – בגדי אופנה מקוריים,
מבוצעים גם לפי הזמנה מיוחדת.
חדש – רפי יעקובסון, אופנה מקורית בבד ובעור.
סוודרים יבוא ● תכשיטי זהב מקוריים

המכירה תתקיים ביום

שישי 23.12.83	שבת 24.12.83
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–19.00	16.00–19.00

בבית זיוה תלם – רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח
At the residence of ZIVA TELEM, 10 David Hamelech St.
Herzlia-Pituah, Tel. 052-72976

אולפן לאה פלטשר

מורה מוסמכת ללמד במקצועות הבאים:

● **עידון נשי**
מתאים לכל בת ואשה השואפת לשפר חיצוניותה, גינוני החברה שלה ולקבל בטחון עצמי.

● **דוגמנות מקצוע**
מקצוע מעניין ויפה. מתאים לך אם יש הנתונים הבאים: תמירה, נאה מאד ומשכילה.

● **תרבות הגוף:**
התעמלות לשיפור הגוף – בליווי מוסיקלי תהיי גמישה, תחזקי שריריך ויציבתך תשתפר. הרזיה מובטחת.

המקומות מוגבלים, הרשמי מיד. הקורסים מתחילים בינואר 1984.
טלפני לקביעת ראיון בלתי מחייב: 03־267682.
אולפני **לאה פלטשר** — רח' אבן גבירול 50, תל־אביב.

הופיע

מחירון דירות

כל מחירי הדירות המוצעות
למכירה בארץ – בחוברת אחת

להשיג בדוכני העתונים.

הפצה לדוכנים: גד הפצה – 03־337056
מנוי שנתי: סער פרסומאים – 03־229353

זקוק דחוף למודעה?

מודעפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

מזל טוב — נולד לכם בן

מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר

בבית הרופא
עם הגן היפה

תל־אביב, רחוב הפטמן 1
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

תן טרמפ לחייל

מתפשטים על הבימה. מספרים בדיחות מיניות על הבימה. עכשיו יש על הבימה מופע של חינוך מיני

שאלו את זיוית!

מין כובש את חיי־הלילה של תל־אביב. אחרי הופעות ההתפשטות ההמונית בקולנוע תל־אביב (העולם הזה 9 בנובמבר) מגיע תורו של תיאטרון החמאם. שם מכינים הפקה חדשה: ערב המיועד לצעירים ולצעירות. באמצעות סרט קצר וסצינות מבויימות על הבימה מעלים מיבחנים פסיכולוגיים וימסרו אותו למטפל־יחיד לתקופה ממושכת, יצליחו לטפל רק באחוז קטן של האוכלוסיה, ובעיקר בבני מישפחות בעלות־אמצעים.

משום־כך מצאה זיוית את מקומה בבתי־הספר להורים במכון אדלר. שם מועסקים כמה עשרות עובדים, וכולם פועלים בשיטה הנקראת „שיטת אדלר". עובדי המכון מאמינים שיש להם בשורה חברתית לציבור כולו. לרוב הם עובדים עם קהילה, באמצעים חינוכיים ולא טיפוליים. זיוית מנהלת את בתי־הספר להורים של המכון, שבהם מלמדים הורים איך לגדל את ילדיהם.

● אהבה במקום מילחמה

ב וישא המין הוא אחד הנושאים ש־התמחתה בהם. לא יותר ממחצית האנושות נהנית מיחסי־מין, והיום ברור שהמון סבל וחוסר־הנאה קשורים בבורות ובאמונות טפלות.

אדם הסובל מבעיות־מין זקוק לטיפול, אך טיפול בבעיות־מין הוא נושא יקר, ויש מעט מומחים לכך. אפשר לעזור לא מעט על־ידי הרצאות והפצת חינוך מיני.

בעבודות הסיום הוכיחה זיוית שאפשר לשפר את חיי המין על־ידי קורס בקבוצה. לא פלא שזיוית, הנוטה בהשקפותיה הפוליטיות לשמאל, מטיפה לאהבה. „עשו אהבה, לא מילחמה!"

החידוש הוא בהפיכת החינוך המיני להצגה. הערב נועד להאיר פינות השרויות באפלה בחיי־המין, לצעירים שאינם מודעים לאספקטים השונים המלווים את האקט הפשוט עצמו. אמנם, הבורות אינה נחלתם של הצעירים בלבד, ויתכן שטוב יעשו אם יציעו את הערב גם לקשישים.

במיסגרת הערב מוצג סרט שיובא מארצות־הברית, אך צולם בשווידיה. נושא הסרט — המישגל. בצילומים ברורים וחדים נראה, בין השאר, אבר הדגדגן, וזיוית מסבירה את חשיבותו, הן להעמקת עוצמת ההתרגשות המינית של האשה בעת מישחקי ואם לבן, מוכרת כבר לרבים מהצעירים מכתיבתה והרצאותיה על נושא זה.

זיוית אברמסון למדה פסיכולוגיה קלינית של הילד באוניברסיטת תל־אביב. אך בעוד שמרבית הפסיכולוגים מעוניינים ברברים חורגים, במופרעות ובמחלות, נטתה זיוית דווקא לבריא, לנורמאלי — לשימחה שורה של נושאים, הקשורים בחינוך מיני.

מנחה את הערב משה טימור, איש קול־ישראל. אך עיקר העומס מוטל על כתפיה של הפסיכולוגית זיוית אברמסון, ממכון אדלר בתל־אביב. זיוית, אשתו של הפסל מתניה אברמסון ולאהבה.

כשלמדה, התברר לה שהכיוון הקליני בטיפול בילדים הוא עניין כמעט חסר־סיכוי מבחינה סטאטיסטית. אם יטפלו בכל ילד המרגיז את הוריו, על שאינו מכין שיעורים, למשל, ויעבירו אותו סידרה שלמה של האהבה הקודמים למישגל, הן באפשרות השטוחה להגיע על־ידי גירויו לאורגזמה או שורה של אורגזמות, על־ידי השותף למישחקי האהבה, או על־ידי אוננות של האשה עצמה.

באמצעות הכרת האפשרות והסברת הדרך לנשים, סבורה זיוית, ניתנת בידן האפשרות להשתחרר ממתחים מיניים ומסחיטה מינית, והיכולת לעמוד ברשות עצמן, מבחינה מינית, ללא כל תלות בגורם חיצוני.

● האוננות הטובה

ב סצינה מבויימת הבאה מסביר חייל לחברו, שאוננותו מסוכנת ועלולה להזיק לו. בשורה של אזהרות, הלקוחות מסיפורי־סבתות מרורות קדומים, הוא מתאר את הנזק הצפוי למאונן, החל בצמיחת שיער על ידיו, דרך התנפחות בלוטות בתוך גופו, וכלה בניצול כל מאגרי הזרע האצורים בו, עד כדי עקרות.

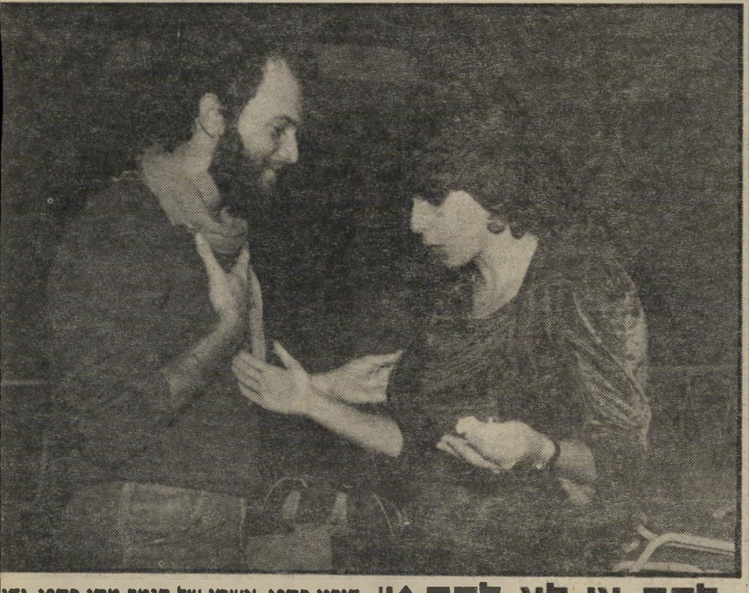

„יש רק שעה!" אבי קושניר (עם עידית רופין) משחק את החייל שקיבל רק שעה אחת של חופש מהבסיס בו הוא משרת במילואים וכל מה שהוא רוצה זה לקיים מגע מיני עם אשה ולחזור לבסיס שבו הוא משרת.

„לחת או לא לחת?" דורין כספי, אשתו של הזמר מתי כספי, ודנ שגב, משחקים .לחת או לא לחת? ומתלבטים אם לקיים מגע. כמה זמן צריך לחזר? האם מקיימים מגע רק מתוך אהבה

לשחרר את האשה מן התלות בגבר, כ היא יכולה לשחרר גם את הגבר. אד שהתאלמן, או החי בגפו, יכול לשחר את מתחיו המיניים ללא עזרת זולת. שוב אין הגבר יכול לבוא בתביעו לבת זוגתו לקיים מישגל מפ ש„הביצים כואבות". אם אין ברצונ להיענות, ואין היא מוכנה ליחסים, הי תזמין אותו בפשטות לאונן ולהשתחר מהכאבים המאיימים.

כל האמונות הטפלות הקשורו באוננות מופרכות. תסביר זיוי לשומעיה. אין באוננות כדי להפחי את התאווה המינית או להחלישו אנשים יכולים לאונן ארבע־חמ פעמים ביום, ועדיין לקיים יחסי־מ מלאים וקבועים. יותר מזה, כ שהאדם מאונן יותר, כן גובר יצ המיני. הוא מסוגל לקיים יחסי־מ רבים ותכופים יותר. ידוע כי שכמחצית אוכלוסיית הגברים והנש מאוננים. מי שאינם מאוננים גם אין

(המשך בעמוד 7

מלך מארוקו הזמין אותה לרקוד לפניו, היא רקדה במצריים והעדיפה ללמד בישראל

כיתה לריקודי בטן

מורה בשיעור ויולט ביטון, ילידת מארוקו שהתחנכה בפאריס, למדה את אמנות ריקודי־המיזרח בניו־יורק, רקדה לפני מלך מארוקו. על אף הכבוד שנפל בחלקה, החליטה שהיא מעדיפה ללמד דווקא את בנות ישראל את התורה.

כיתה בפעולה „תלמידותי," אומרת ויולט, „הן מכל ה־שכבות, מכל הגילים ומכל הצבעים. מלאות וגם רזות. יש קורסים למתחילים ויש למתקדמים. רוקדות אצלי אפילו כמה בחורות בלונדיות העובדות בשגרי־רויות זרות.' המשותף לכולן: אהבתן לקצב המיזרחי.

כשרואים אותה רוכבת על אופניה ברחובות תל־אביב, היא נראית כגימנזיסטית בעלת שיער שחור ומתבדר ברוח. לא חושבים, מזהים או משייכים אותה לרקדנית־הבטן המופיעה השנה בארועים הכי לוהטים בעיר, במסיבותיהם של שגרי־רים, בחגיגות של עשירים ובדיסקו־טקים של בתי־מלון מכובדים.

זוהי ויולט ביטון הצרפתיה, שמוצאה מקזבלנקה שבמארוקו. ויולט באה לישראל לפני כמעט שנתיים לביקור קצר: „באתי לבקר את אמי המתגוררת בהרצליה, ראיתי כי טוב ונשארתי," היא אומרת באנגלית רהוטה בעלת מיבטא צרפתי.

ויולט האקווטית, בעלת עיני השקד השחורות והגדולות, סיימה את בית־הספר העממי במארוקו, משם עברה עם הוריה לפאריס, שבה סיימה את לימודי־התיכון. אהבתה לילדים רחפה אותה ללמוד פסיכולוגיה של ילדים קשי־חינוך.

כשהייתי בת 22, נסעתי לארצות־הברית לניו־יורק, ושימשתי כמורה פרטית לילדים בעייתיים של מישפחות אמידות וידועות," היא מספרת. „באותה התקופה למדתי לנגן על סיטאר, מוסיקה קלאסית הודית, ועשיתי תרגילי יוגה.

„באחד הימים באה אלי חברה והראתה לי כתבה בעיתון על אשה צעירה הרוקדת ריקודי־בטן וגם מלמדת בסטודיו. אותה חברה אמרה לי: ‚את מרוקאית, בטח תאהבי את המוסיקה המיזרחית הערבית הזאת.'

„הלכתי לראות במה דברים אמורים. זה היה ב־1971. פגשתי בחורה אמריקאית ממוצא הונגרי בשם סרינה. למדתי אצלה שיבעה חודשים והעניין מצא חן בעיניי.

„מדי פעם היה מופיע אצל סרינה מורה פרסי ידוע לריקודי־בטן, בקיר נמזי. הוא שם עלי עין ואמר לי: ‚רואים לפי התנועות שלך שאת ממוצא מיזרחי. דעי לך שאת מבזבזת את זמנך כאן, בואי אליי לקחת שיעורים פרטיים אינטנסיבים בריקוד.'

„עניתי לו שאני לא חושבת להיות רקדנית־בטן מיקצועית. אני רוקדת בשביל הכף, וחוץ מזה אין לי כסף. הוא אמר לי: ‚אל תדאגי, תשלמי לי כשיהיה לך.'

„נשארתי ללמוד בסטודיו של סרינה ולמדתי גם אצלו כמה חודשים בשיעורים פרטיים. המורה הזה היה רגול והוא עשה אותי מה שאני היום."

בחופשות הקיץ של אותה שנה, כלומר לפני 12 שנה, נסעה ויולט מניו־יורק לאחותה בניו־הייבן, במדינת קונטיקט. ביום־הולדתה, שחל כמה ימים אחרי בואה, הוזמנה לארוחת־ערב במועדון יוקרתי. „אחותי וחברי, שידעו שאני יודעת ריקודי־בטן, דחפו אותי לרקוד, ולבסוף הסכמתי. נתתי ממש הופעה חיה.

„הבוס, בעל המועדון, שהיה פלסטיני, כמעט התעלף מהנאה, ומייד אחרי תום הריקוד בא אליי והציע לי לחתום איתו חוזה. אמרתי לו שאני לא רקדנית ואין לי אפילו בגד מתאים, אך הוא עמד בתוקף על דבריו ואמר: ‚את מתחילה בשבוע הבא.'

חייבת הצעניות

„התחלתי לרקוד פעם בשבוע, אחר־כך פעמיים בשבוע, אחר־כך בסופי שבוע ואחר כך משך כל השבוע." הצלחתה האירה לה פנים, והפלסטיני שילם לה הרבה כסף. היא חסכה את מירב כספה, „ואחרי שישה חודשים אמרתי לו גוד־בי וחזרתי להורי ומישפחתי בפאריס, שאליהם התגעגעתי מאוד."

בפאריס היו ריקודי־הבטן מאוד באופנה, והיא עבדה בחתונות, במסיבות ובטיקסי בר־מיצווה של יהודים.

„במלחמת יום־הכיפורים רקדתי בהתנדבות עבור תוכנית שכל הכנסותיה נתרמו לישראל." היא נזכרת בגאווה.

„התחילו להכיר אותי בפאריס, והזמנתי להשתתף בכמה תוכניות־טלוויזיה. מאז ומתמיד הייתי סקרנית לבקר במצרים. וללמוד עוד ועוד על ריקוד־הבטן המצריים. ב־1975 נסעתי לקאהיר, להתאמן בריקוד בתיאטרון הערבי הפולקלורי על שם אום־כולתום, וללמוד אצל המורה הערבי המפורסם סמי יונס וגברת מוחמד אולט בשיעורים פרטיים.

„בקאהיר לא עבדתי, רק למדתי והתאמנתי בריקוד. פגשתי אנשים מעניינים ונהניתי מהחיים ומהמנ־טליות המצרית.

„אחרי החופשה הקצרה, בת שלושת החודשים, חזרתי לפאריס ואז התעורר בי מחדש חיידק הצוענויות שבי ונס־עתי לאגאדיר שבמארוקו.

„התאהבתי במקום, הרגשתי בו כמו בבית. השפה המארוקאית ומזג־האוויר החם והנעים. תיכף ומייד הוחתמתי על חוזה־הופעות.

„נשארתי במארוקו שלוש שנים, עד 1980. בשנים האלה רקדתי במקומות הכי־יפים והכי־מכובדים.

„גיסו של מלך מארוקו הזמין אותי לרקוד במסיבת יום־ההולדת של המלך, חסן השני. המלך ופמלייתו ידעו שאני יהודיה, אך זה לא הפריע להם.

בפאריס היא מלמדת ריקודי־בטן בשני סטודיוים, ומופיעה בכמה מועדונים. „אני מרוצה מהחיים שלי, אבל אני מרגישה שאני יכולה לעשות יותר. אני רוצה ללמד ריקודי־בטן בישראל. אני רוצה לעזור לנשים לגלות את הגוף שלהן, את הנשיות שלהן, את הקסם שלהן. אני רוצה שהן ירגישו יפות, שיאהבו את עצמן, שיתחילו לרקוד ולהנות מהחיים. אני רוצה שהן יגלו את הכוח הפנימי שלהן, את הביטחון העצמי שלהן

מבט מצועף של עיניה השחורות, הגדולות והיוקדות של ויולט. „כשרקדתי במארוקו," סיפרה, „התפרי סמו תמונותי בכל העיתונים, ופוסטרים שלי היו תלויים בכל מקום. נהג פרטי במכונית קאדילק נוצצת היה מסיע אותי להופעותיי. היום, בארץ, אני מופיעה באירועים פרטיים כמו מסיבות, חתונות וטיקסי בר־מיצווה." למעלה, משמאל: ויולט בדירתה השכורה הנמצאת בצפון תל־אביב.

„באתי לישראל לפני שנתיים," מספרת ויולט, „לא הכרתי נפש חיה. לא ידעתי אם אשאר או לא ומה אעשה.

„אחד מידידיי הראשונים היה איש השגרירות המצרית שהזמין אותי להופיע כרקדנית־בטן במסיבת יום־הולדתו. האורחים, שרובם היו ערבים מהשגרירות ומוזמנים אחרים, מאוד נהנו מההופעה ושאלו אותי מדוע שלא אפתח סטודיו לריקודים מזרחיים ואתן שיעורים.

„הרעיון מצא חן בעיניי והתחלתי לתת שיעורים פרטיים בסלון דירתי.

„אני מאוד אוהבת לרקוד וגם ללמד. אני נהנית מהמוסיקה ומוצאת שהריקוד משחרר ובריא, לפחות כמו התעמלות. בשבילי לרקוד זאת לא עבודה, זה כף.

„מאז שבאתי לארץ, נרגע אצלי חיידק השוטטות. אמי היתה קוראת לי קיסינג'ר. אומנם, שמת אחיי ואחיותיי מפוזרים בעולם, בווינה, בטהיטי, בפאריס ובקנדה, אבל הסתבר לי שאני מאוד קשורה לישראל."

כששואלים את ויולט מה מיקצועה, היא משיבה: „אני רקדנית מיזרחית, הרוקדת בסטייל מצרי. אני שונאת את המלה ריקודי־בטן או רקדנית־בטן, כי לתשומת־ליבם של כל האנשים — בריקודים מהסוג הזה לא עובדים רק בעזרת הבטן. כל שרירי הגוף עובדים: הראש, הצוואר, הכתפיים, הבטן, קצות האצבעות, הרגליים, הגב, הידיים, כל חלקי הגוף.

„האמריקאים בשנות השלושים לא ידעו איך לקרוא לריקוד הזה, והם היו אלה שהמציאו לו את השם ריקודי־בטן."

כסף בחזייה

ריקודי־הבטן במקורם התחילו כחיקוי להליכת־החיות, כמו התפתלות הנחש, הליכת הגמל, הצב, התמנון, הסוס והברווז. ידועים שני מקורות של ריקודי־בטן: תורכיים ומצרים. במצריים היו אלה ריקודי־פרעונים, שבהם התנועות העיקריות היו בידיים ובראש, ואחר־כך התפתח הריקוד למה שהוא היום.

ואיך מגיבים גברים כשרואים צעירה יפה ואקזוטית ושומעים על מיקצועה? „זה תלוי בגבר. בדרך־כלל התגובה הראשונית היא פקיחת עיניים הרמת גבה והמלה ‚הוי' שיוצאת מפיהם. רק אחר־כך הם מתחילים להתעניין איפה אני רוקדת ואיפה אפשר לראות אותי.

„כשאני מופיעה לפני קהל, נניח במסיבה, הנשים מקבלות אותי בדרך־כלל בסבר פנים חמוץ, חמור וקר. הן בורקות אותי מלמעלה למטה וחוזר חלילה. בסוף ההופעה הן ניגשות אליי, מברכות, אולי לפעמים אפילו מנשקות אותי ומבקשות את מיספר־הטלפון שלי, כדי להזמין אותי להופעה."

„הגברים, לעומתן, מתלהבים תיכף ומייד.

„אני שונאת טיפים ובקשיש," מצהירה ויולט. „אני חושבת שזה זול. הגברים נותנים טיפ, בדרך־כלל, כדי לגעת בך, הם תוקעים את הכסף בחזיה או בחגורה. זה חוסר־כבוד, לדעתי. לי די במחיאות־הכפיים. הרי משלמים לי עבור ההופעה. אני לא זקוקה לטיפ.

חשוב לי שהאנשים ייהנו מההופעה שלי ושיכבדו אותי בגלל הריקוד, ולא משום סיבה אחרת.

„אני מאוד בקורתית בקשר לבחירת מקומות־ההופעה שלי. אני לא רוקדת במקומות זולים, תמורת שום סכום שבעולם."

האם ריקוד־בטן הוא ריקוד ארוטי? „תלוי איך מסתכלים על זה. זה יכול להיות ארוטי, קלאסי, וגם וולגארי."

מסתבר, שריקודי־הבטן הם היום באופנה. פעם היה ריקוד ג'אז, אחר־כך מחול אירובי, והיום ריקודי־בטן. „יש לי תלמידות מכל שכבות האוכלוסיה, מכל הגילים. שמנות ורזות, סטודנטיות, עקרות־בית, נשים עובדות, עובדות שגרירות, נשים עשירות, ילדות בנות 16.

כמה שעורים צריך לקבל כדי לרקוד טוב? „תלוי באשה," משיבה ויולט. „אם היא מתאמנת כל יום בבית, לפחות שעה, אחרי עשרה שיעורים היא לומדת את הבסיס ויכולה לרקוד לא רע. זה כמו כל דבר בחיים, ככל שמתאמנים, התוצאות טובות יותר."

אירנה גלזן ■

מנוחת הבטן גם זה צריך. מסתבר, שאחרי שעה של ריקוד, הגוף כבר מותש. „בריקודים מיזרחיים, הנקראים משום־מה ריקודי־בטן, עובדים כל חלקי הגוף, הצוואר, הכתפיים, הזרועות, אצבעות כפות־הרגליים והרגליים. אהבתי הגדולה ביותר היא הריקוד!"

שאולי את זיווית!

(המשך מעמוד 45)

מקיימים יחסי־מין, בהרבה מאוד מקרים.

וכך, על־ידי סצינות המועלות על־ידי צוות שחקנים, ביניהם דורין כספי, אשתו של הזמר — מועלית בעייה אחת אחרי השניה, נדונה לאחר מכן בהרחבה על־ידי זיווית.

לגבי אמצעי־המניעה, היא טוענת, שוררת כימעט בורות מוחלטת. אדם יכול להיות נאור ותרבותי, ובור גמור בענייני מניעה. רבים סומכים על המזל בשטח זה. לרבים מהצעירים יש תחושה של „אין דבר, אם משהו יקרה ידאגו ההורים. אני יכול לעשות מה שאני רוצה." זוהי צורה של פינוק וחוסר־בגרות.

● איזה אמצעי מניעה?

לדעתה, הקנדון הוא אמצעי המניעה הטוב והבטוח ביותר. גלולות מותר לקחת רק על פי המלצת הרופא. כי יש מצבים גופניים שבהם אסור בתכלית האיסור לקחת גלולות. אף אחת אינה יכולה להבחין בכל בעצמה. יש גם סוגים שונים, ואפשרות התאמה של סוגי גלולות שונים. לקנדון יש שתי מעלות, ושום נזק אינו עלול להיגרם מהשימוש בו. המעלה הראשונה היא בתחום המניעה של העברת מחלות־מין. השניה: זהו אמצעי־מניעה מעולה.

הקנדון עוזר במניעת העברתן של מחלות הזיבה, העגבת וההרפס. חסרונו הוא מועט. יש הטוענים שהוא מפחית מהנאתם מקיום יחסים. אך מהי הפחתה קלה זו בהנאה אצל חלק מהאנשים מול התועלת העצומה שהקנדון מביא במניעת מחלה, הפלה, או הבאת ילד לא רצוי לעולם?

● זהירות: הרפס

מחלת ההרפס הולכת ומתפשטת, ועד כה לא נמצא לה תרופה למחלה שני זנים. הזן השני הוא זה שתוקף את אברי־המין, בדרך־כלל. יש כיום כ־20 מיליון חולי הרפס בארצות־הברית, אחרי שנתיים־שלוש של התפשטותה המהירה. בארצות־הברית היא גורמת להיסטריה. הדרך היחידה להתגונן מפניה היא הקנדון. ההדבקה נפוצה בעיקר כשבני־הזוג מכירים זה את זה במסיבה או במיפגש ארעי, ויש סכנה שלא יזהירו זה את זה על קיום המחלה. התיסמונת של ההרפס: פצעים באברי־המין או שלפוחיות קטנות, שהעור מסביבן מארים.

הפה־מהרפס מוצדק. אין איש רוצה לחלות במחלה שתלווה אותו כל חייו, כשהמחלה תוקפת, היא גורמת לצריבה ולגירוי בלתי־פוסקים. אך הנחמה היא שאפשר לחיות עם המחלה, והתדירות של הופעתה אינה קבועה. היא יכולה לחלוף למשך חודשים או שנים, עד שתשוב ותתקוף.

על החשיבות שבקשר בין בני־הזוג היא גם עימדת במיקרה של ההתלבטות בשאלה עם מי ומתי לאבד את הבתולין. לדעתה, אסור שהמין יהיה לשם מין. הפחד של הבחורה בעיקר בפעם הראשונה, מביא ליובש באבר־המין. לכן היא מדגישה באוזני הצעירים את חשיבות ההתעלסות שלפני האקט, ואת החשיבות של הנישארות ביחד עם תום המישגל, אחרת מתעוררת ההרגשה של ניצול, אותה חייבים למנוע.

האנואיזם במין הוא רב־חשיבות. אי־אפשר לעשות מין טוב תוך דאגה לזולת. ככל שאתה נהנה יותר, אתה מגרה ומהנה יותר את שותפך. במין היא ממליצה להשתמש ולהיעזר בקרמים הדרושים, לנשים כדי להגביר את הלחות, הפוחתת עם הפסקת הווסת.

הסכסולוגיה היא מדע צעיר. הספר החשוב הראשון שלו יצא לאור ב־1965 והשני בשנות ה־70. הידע הוא חדש. איש אינו צריך להתבייש בכך שאין לו ידע.

עובדה: מאות תלמידות עושות מדי שנה הפלה בארץ, ובצבא נערכות מדי שנה 900 עד 1100 הפלות.

קלושמרל
ליד אילת

זה לא סתם. טכס מרשים כל־כך אין רואים צלנו כל שבוע, ואצלם, ברוכסות של טאבה חוף ים־סוף, מושבם של נלסון ופאפו, זה שנות ה־2000.

השר יגיע בטיסה לאילת, מכונית ייצוג א"א סיע אותו, כשאופנועים עם סירנות מפלסים את דרך בתוך ההמון הרב. בכניסה לרוכסות, ליד מחסום הראשון, ימתינו רוכבי־גמלים שיצטרפו ־הרה קלה לשיירה.

בפתח הכפר שלו ימתין הוד־רוממותו, **נלסון**, ראשון, כשפת־לחם ומלח בידו. הוא יברך את שר במילים חמות, יוצאות מהלב. נערה יפהפיה, שופת־חזה, תתלה עטרת־פרחים על צווארו, תצמיד נשיקה לוהטת על פיו, וכל הקהל הגדול העצום יצטרף במחיאות־כפיים ויללות־שימחה. נלסון יוביל את השר ואת כל הכבודה בשביל חוצה את הטריטוריה ממערב למיזרח, כשכל נוכחים מודגנים אחריהם, תיזמורת־מאריאצ'י תן את הקצב — בום טראללה בום טראלך.

מיבנה חדש ימתין להם, ולעברו יוליך רפי את שר. הנערה תגיש לשר את המספריים, וזה יגזור כל מיצהלות הנוכחים את הסרט בפתח המיבנה. שר יפתח את הדלת וינעל אותה מיד אחריו. ... ש.... ש.... שקט, לא להפריע! תשתקו שם צד!

אחר דקות ספורות השר ייצא, והחגיגה תחיל. העניין עובר. עובדה, כולם שמעו איך ידו המים.

כך ייחנך בסוף השבוע בית־השימוש החדש כפר של נלסון.

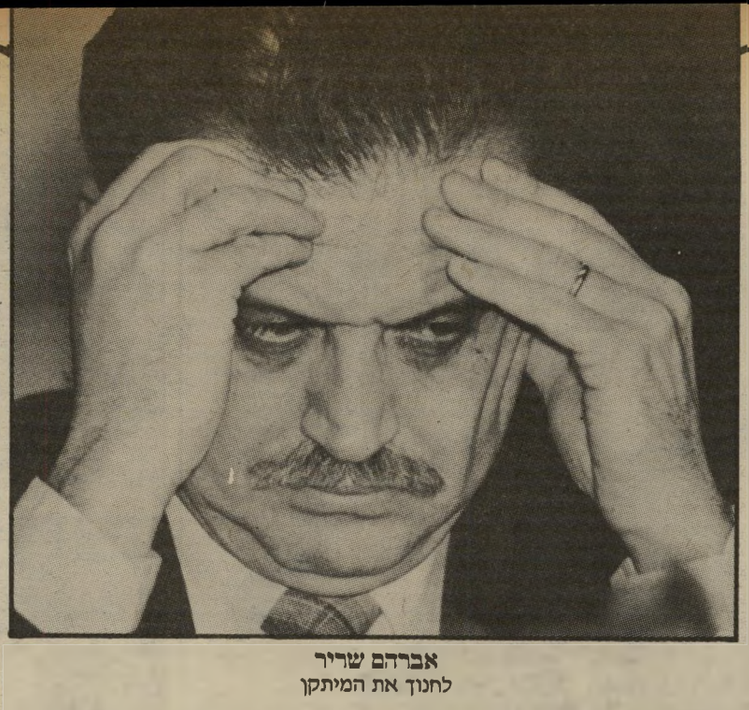

אברהם שריר
לחנוך את המיתקן

עד כה עשו את הצרכים או בבור פשוט ופרימיטיבי או במעמקי הים. רפי היה מזהיר את הנזקקים להתרחק מהחוף שלו לחופי מצריים הסמוכים, או לחופו של **פאפו**.

לפני זמן מה הגיע לאילת **עמום בנין**, בעלה של **ציפי** היפה, לשטוף קצת את העיניים ולרחוץ את המוח. שבוע התהפך מהגב לבטן ולהפך, עד שהתנדב לבנות בכפר בית־שמוש חדש ומודרני. רפי נלחם כמו אריה על זכותם של האורחים להפריש פרש בחיק הטבע, אך למישמע התמיכה הפופולרית, בתוכניתו של עמוס — הרים ידים ונכנע.

כל היתר שייך להיסטוריה. וכשהכל עמד על מקומו, וכל אביזר היה במצב טיפ־טופ, התקיימה ישיבה חשובה, וכל אזרחי הכפר החליטו פה אחד לרחוץ את הפתיחה ליום בואו של שר־התיירות **אברהם שריר**, לאילת, ולפתוח בחסותו את המוסד.

עוד
אחות לצרה

ביום שני השבוע נוספה אחות־לצרה. בבית־הדין הרבני בלונדון התקיים טקס הגיור של **דנה שאולי**, בתם של **מנדי ריים־דייוויים־שאולי**, ו**רפי שאולי**. מדוע בלונדון ומדוע גיור?

מנדי מעולם לא התגיירה. ארבע שנים למדה והכינה את עצמה לקראת הגיור, אך בכל פעם נדחה הטקס, עד שיום אחד פשוט קמה והודיעה לרבנים שהיא יודעת יותר מהם על יהדות. כל השנים הללו רואה מנדי את עצמה כיהודיה לכל דבר, ומזדהה עם ישראל בלב שלם. אינני יודעת אם בקרב קוראות המדור הזה יש רבות הבקיאות ברזי הדת היהודית כמוה. בשיחות שקיימתי איתה מדי פעם נדהמתי בכל פעם מחדש נוכח הידע והאהבה שלה לדת, לתרבות ולעם השוכן כאן.

את דנה רשמה מנדי ללימודים בקולג'

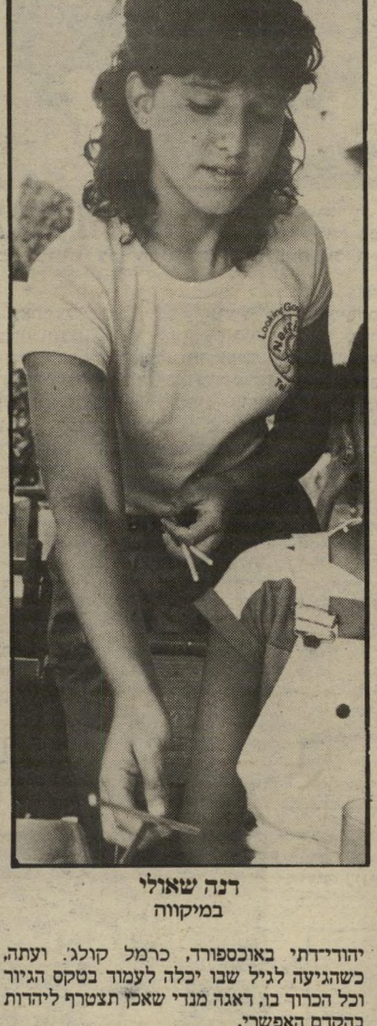

דנה שאולי
במיקווה

יהודי־דתי באוכספורד, כרמל קולג'. ועתה, כשהגיעה לגיל שבו יכלה לעמוד בטקס הגיור וכל הכרוך בו, דאגה מנדי שאכן תצטרף ליהדות בהקדם האפשרי.

קלמנטינות
או אשכוליות —
לשנות ה־80

תאמינו או לא, זה קרה: דנמרק עומדת להחזיר את שגרירה הביתה, היחסים על סף הניתוק, צרות מכל הצדדים. ואל מי באים בטענות? אלי דוקא.

מה הם רוצים ממני? השד יודע: בחיים שלי עוד לא אמרתי מילה רעה, ועל דנמרק אני מתה מאז ומתמיד.

מי סיבך אותי בצרות? שאלו את **שרונה מארש**. בסך הכל כתבתי קצת מרשמיה על תחרות חיית־השעשועים של העולם. שנערכה על־ידי **בוב גוצ'ונה** והירחון פנטהאוז. אז מה נרעש?

אני, למשל, מאמינה לשרונה, כשהיא אומרת שלבוב גוצ'ונה ארבע שערות על עורפו. באים אדנים, ושולחים תמונה שלו עם חיית־השעשועים הדנית, ורואים קצת יותר מארבע שערות, נגיד 2000 או 3000. אז למי להאמין, לשרונה או לתמונה? שלא יכעסו עליי — אני מאמינה לשרונה!

על מה שהדנים חושבים יש להם, בכל זאת, בלות. ואותן הם פירסמו בשבועון הטלוויזיה שלהם ובדילאד בלאד שלהם, דווקא שני שבועונים נחמדים. אבל בדנית.

או עניין הפרס הראשון. שרונה טוענת שאין מיליון דולר, שנתנו למלכה 200 אלף דולר (גם זה לא, לדבריה, שכן לדעתה היה הסכם חשאי שתקבל פחות), באים הדנים וטוענים שהיא קיבלה 200 אלף דולר מייד, ואת היתר בחמישה תשלומים שווים. אתם הייתם מאמינים לדנים, אני מאמינה לשרונה. אני חושבת שאת הפרס שלימו לה בדנמרק מאירגון־הכנסיות או אירגון מהות עובדות שלהם.

מה עוד? הדנים טוענים שנערתם שזכתה פרס, נבחרה בדנמרק בבחירות חוקיות, מתוך תר מ־20 מועמדות סופיות, והם שואלים תמהים „בזיאה תחרות זכתה שארונה מארש ייצג את ישראל?" לכי ועני להם שאצלנו אין כוח ואין צורך בתחרות. שיש קונסנזוס לאומי שרונה היא האחת והיחידה הראויה להתחרות ל התואר, כפי שנאמר: כוחו של העם בליכודו! ועוד תמיהה קלה העלו הדנים. הם אינם אמינים ששרונה לא סיפרה לי שהוצאה מן תחרות מיד, כבר בשלב הראשון, ואז עוד נותרו 1 מבין 22 מתמודדות.

ושוב הם תמהים על הטענה, שהעליתי בשמה של שרונה, שמפיקים ואנשי־הוליווד לא נכחו בחירה, וכי רק אנשי־מאפייה מקומיים אורחי־המלון נכחו בטקס. בולשיט! הם אומרים.

ז'נט דירקויאר
יש לה

איזו מאפייה! עובדה שמיד בתום ההופעה הוצעו לחתיכה שלהם חמישה חוזים שונים להופעה בסרטים הוליוודיים.

מה הם רוצים מחיי? אני בטוחה שהיו שם רק אנשי־מאפייה, וכבר שמעתי על סרטים שהמאפייה הפיקה, אז מה הם משוויצים?

הם טוענים, למשל, שאילו נבחרה שרונה, היתה **ז'נט דירקויאר** מגלה רוח יותר ספורטיבית, ויוצאת עם חיוך יפה על השפתיים, ולא מנסה להטיל רפש על כולם. בספורט אני חלשה, אולי הם צודקים.

ומה פיתאום מסריחה הבינלאומית שלהם? איפה לקחה שרונה את הסיפור? זה מקומם את כולם: זה סתם נסיון־הכפשה, הם דוחים אותו בשאט־נפש. ואגב, מה שם המועמדת, שהעלתה טענה כואת נגדה?

והגרוע מכל: עכשיו הם עוברים למכות מעל החגורה. מה היא מכרה לכם בעניין הציצים, כאילו הציצים לא נחשבים יותר בשנות ה־80! אולי אצלכם בישראל הם לא נחשבים, בעולם הגדול הם נחשבים משהו. לדוגמנית רזה כמו מקל בת 16 אפשר לסלוח, אבל חיית־שעשועים בינלאומית ללא ציוד מתאים תעורר גיחוך וחמלה!

אך בעוד שעלי הם כועסים — רצח! — לשרונה הם מוחלים. הם שולחים לה הזמנה להופיע בסרט־פירסום בטלוויזיה. רוצים למכור שם קלמנטינות.

הפסדתי הצגה

בשבוע שחלף ישבתי וכתבתי עד שרעדו לי הידיים, הכל בשבילכם. המטאטא עמד בפינה. הייתי כבר מוכנה לעלות ולהמריא לקולנוע תל־אביב. כדי לראות מה הולך שם מאחורי הקלעים, אך נותן־לחמי היבש והמעופש בחדר־העורך החזיק אותי צמודה לנייר והעיפרון.

אוף, מה שאני הפסדתי!

הפסדתי את **מירי אלוני** סורטת, מכה, ובועטת ב**חנה לסלאו**, והפסדתי את חנה שנרהמה לרגע, והפסדתי את חנה תופסת אומץ ועושה למירי סדר על הראש — היא תמיד חשבה שלמירי יש הרבה יותר מדי שערות, חצי יספיק. כימעט וגמרה את העבודה, כשהצליחו להפריד. אבל זץ אחד או שתיים גם היא הספיקה להחטיף.

למה הבובות של הלליה הוליבוד שרות הללויה? פשוט הולכת שם קצת קינאה וקצת שינאה. יש שם שתי זמרות, **ריקי גל** ומירי אלוני. ומצחיקונת ושחקנית, חנה לסלאו. עיקר העבודה נפלה על כתפי הזמרות דווקא. עד שנכנס לתמונה החבר הצמוד של לסלאו, **אביב גלעדי**.

אביב הוא המפיק־בפועל של המופע, ולכבוד יש רצון־ברזל לעשות מלאסלאו סטאר. כימעט שהצליח, לולא אלוני. בסיטואציה כואת המתח מוזמן מראש. היתה רק שאלה מתי יפרוץ ואיך.

זה התחיל עוד בתקופת החזרות. מירי הביאה כתגבורת את **שמואל אומני**, ללאסלאו דאג גילעדי, ולריקי גל דאג הכלב שליווה אותה כל הזמן.

את התילבושות שהזמינו המפיקים זרקו להיידיס לסל. כל אחת דאגה לתילבושות הולמות בעצמה, שייצאו לצ'ילבות שלה העיניים.

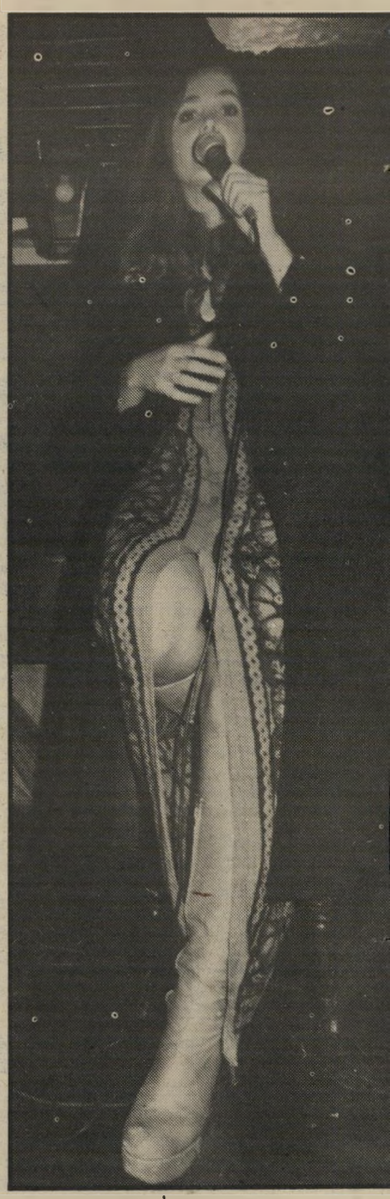

מירי אלוני
„אני אראה לה"

הווטו של מינה

אני במקומה הייתי מנסה לברוק את מצב ההורוסקופ שלה. פשוט לא הולך לה ל**דבורה גנני**. זאת לא השנה שלה.

היא היתה דוברת ותיקה של משרד־הבריאות עוד לפני שהליכוד עלה לשילטון, ועוד לפני ש**אליעזר שוסטק** העלה בדעתו שהוא יהיה שר־הבריאות.

כשוויקטור **שם־טוב** נאלץ לוותר על הכסא, גנני נשארה במקומה ועשתה יחסי־ציבור מצויינים לשוסטק. לפני שנה היא ביקשה לפרוש ולעבור למישרד־התעשיה־והמיסחר, שבראשותו עומד גידעון פת. „נמאס לי לטפל כל הזמן בחולים ובמחלות," היא אמרה. אני לא זוכרת למה זה לא יצא לפועל, אבל הדבורה'לה נשארה עם השר בן ה־72.

פעם, כששאלו אותה איך היא יכולה לשרת את שילטון־הליכוד, כשבמוצאה היא שמוצני־קית, ענתה הדוברת שהיא גם משוררת שהיא צריכה לבחור בין אידיאולוגיה ובין אוכל לילדים. היא מעדיפה לעבוד כדי שתוכל לפרנס את ילדיה.

ולכן היא לא ראתה כל סתירה אידיאולוגית במעבר מהבריאות לאוצר. אתם בוודאי זוכרים את הסיפור, שבמהלך שביתת־הרופאים המפורסמת, בעוד ששר־הבריאות ושר־האוצר ונציגי הרופאים דנים בענייני משכורות ושביתות, הסכימו גנני ו**יורם אריזור** שהיא עוברת אליו.

גנני לא רצתה להיות סתם יועצת־תיקשורת. היא רצתה מקור־עבודה קבוע. לכן מינה אותה אריזור כדוברת־האוצר.

מאז שהיא עברה לצידו של יורם, ראו אותה על המסך יותר מאשר אותו. לאמצעי־התיקשורת היא נהגה לומר שיורם הוא איש חכם והגון ורציני, ובעל מוח מבריק, והציבור פשוט לא יודע כל־כך.

עד שהיא הספיקה לשקם את תדמיתו של השר, שאצלו עבדו שיבעה דוברים לפניה, באה פרשת הדולריזציה וגנני נאלצה לקבל בוס חדש:

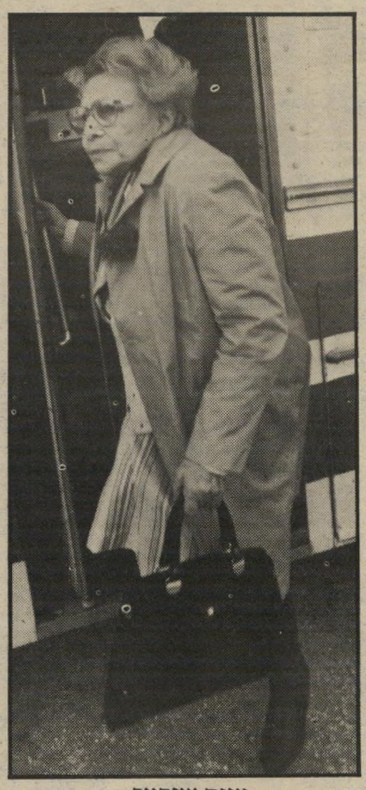

מינה שוסטק
לא רוצה

דבורה גנני
אולי

יגאל כהן־אורגד. הוא לא יכול היה להדיח אותה, אבל ערב אחד היא נכשלה בתפקידה (היא העבירה לעתונות הודעה על העלאת מחירי מיצרכי־היסוד לפני ההודעה הרשמית) והוא ביקש שתלך לטובת **אריאלה רבדל**.

גנני נשארה מחוסרת עבודה רצינית, המתאימה לכישוריה ולכושר־העבודה שלה, ואז היא גיששה במישרד־הבריאות. אליעזר שוסטק, שכעס עליה מאוד, אולי היה מקבל אותה, מה גם שתפקידה לא אוייש רשמית. אך כאן נכונה לה הפתעה: שמעתי ש**מינה שוסטק**, אשת השר, הטילה וטו מוחלט על המינוי.

סיום עצוב

כמו בסיפורים — התכשיטאי **אלי גרא** מת לבד.

תחילה חלה בצהבת, בעת ביקור בהודו, להתרפא ניסה בלונדון, ושם, בבית־חולים בנכר, כשאחיו, שהוזעק מהארץ, ניצב ליד מיטתו, נפטר.

להלווייתו בחולון, ביום השלישי בשבוע שחלף, באו כמניין מלווים, ביניהם **אמנון זיברוני, עופרה והלל נאמן, עופרה אליגון, מוטי בהרב, גדעון פז** ורב רפורמי. **רחל גרא**, הנושאת עד היום את שמו, ואשר מישפט־גירושיה מאלי עורר סנסציה בזמנו, נעדרה מהלווייה. גם במותו נמשך הניכור, ואולי נמהל בשמץ של שינאה.

עד היום מתחרות ביניהן הגלריות שלו ושלה ביפו העתיקה, כדי להנציח כאילו את גוג ומגוג ומילחמותיהם.

בעל בכל לילה

לולא ידע כל העולם ש**שרה ויגאל כהן אורגד** חיים כזוג־יונים, היה מסתתר פה סיפור פיקאנטי.

אבל איזו אכזבה: מי שרוצה משהו פיקאנטי, שילך לשוק בצלאל.

השכנים ברמת־אביב מספרים שכבוד השר מגיע ב־4 לפנות בוקר הביתה. גם כשהוא עובד עד שעה מאוחרת זו, הוא מקפיד לבוא הביתה כמעט בכל לילה.

הוא מגיע, חוטף שינה קצרה, והשכם בבוקר יוצא לעבודה.

אם יכול מישהו לסדר פרוטקציה לבעלי, שיקבל ג'וב כנהג אצל כהן־אורגד, ויבוא לשעתיים־שלוש ביממה, מובטחת לו ממני נשיקה מארץ הנשיקות. סוף־סוף יירד הוא ממני, הנודניק.

חנה לסלאו
מה היא רוצה

מעתה, כדי להפריד בין השתיים, מתלבשת לסלאו במלתחה של הגברים, והיום שמעתי שכמה הצגות נדחו, כי ללאסלאו אבד הקול.

לא סיפרו לי שמירי טיפלה לה גם במיתרי־הקול!

אלי גרא עם ליז טיילור
לבד בניכר

מציאות הכרמל

ג'ינסים במחירים נמוכים בדוכני שוק־הכרמל. **מימין: בעל־הדוכן, ישראל אספיר, ומשמאל: עדי לוויאן. אומנם הפירמות אינן ידועות והתוויות, לרוב, גזורות; אבל האיכות טובה, בד הסטון־ווש משופשף, הגזרות יפות ואופנתיות. הצבעים: כחול בשילוב אדום. את הווסטים והמכנסיים מעטרים ניטים, אבזמים ורוכסנים. מחיר וסט למבוגר: 2,000 שקל, לילדים: 1,550 שקל.**

מעיל־רוח וסקי למזג־אוויר קר וגשום נמכרים בדוכנו של נפתלי משה. **המעילים האופנתיים הם בצבעי אדום, כחול, לבן, צהוב, שחור וחום, עשויים ניילון וממולאים בחומר הנקרא פולימיד. ונמכרים במחיר 2,200 שקל לילד ו־2,500 למבוגר. יש גם מעילים עם שרוולים מתפרקים וגם וסטים ואוברולים לתינוקות.**

ל ש אנשים שלא אוהבים שוקים, ויש אנשים שהם חולי־שוק — אותם, שבכל מקום בעולם, היכן שלא יהיו, יחפשו שוק.

כל שוק הוא חוויה עבורם, שוק־פישפשים, שוק־בגדים, שוק־פרחים, שוק־פירות וירקות — לא חשוב איזה. העיקר שיהיה שוק, עם אווירה וציבעוניות. ככל שהוא הומה וצעקני יותר, ככל שאפשר להתווכח בו על המחירים ולמצוא מציאות — כן ייטב.

אין זאת בושה לקנות בשוק הכרמל. ביחוד עכשיו, כאשר יש צורך לחסוך

שוק הכרמל. מימין: בעל־הדוכן, ישראל אספיר, ומשמאל: עדי לוויאן. אומנם הפירמות אינן ידועות והתוויות, לרוב, גזורות; אבל האיכות טובה,

שוק הכרמל שוכן בין רחוב הרצל לרחוב הכרמל, ומתחיל ברחוב אלנבי. הוא מתחיל בשוק־פרחים, ומסתיים בשוק־פירות וירקות. בין לבין — כל מה שאפשר לחשוב עליו.

מגפיים ונעלי־בית לילדים ולמיים גומי, המתאימים לימות החורף, ולילדים המשחקים בשלוליות ובבוץ, בציבעי כחול וצהוב, במחיר 1,100 שקל. מימין: בעל־החנות משה בר־אילן, המוכר גם נעלי־התעמלות מכל הסוגים, במחירים המתחילים מ־600 שקל. ניתן להשיג גם נעלי־בית עשויים אקרילן, צמר ובד דמוי־כבש.

מכל כל: פירות, ירקות, חמוצים, מתוקים והרבה בגדים. ותתפלאו: הבגדים אופנתיים.

חברותיי הנוב־רי־שיות אמרו לי: „מה את הולכת לשוק, מה פיתאום לקנות בשוק? תשובתי: בואו איתי ואני אראה לכן את השוק.

שיכנעתי והסברתי, שבשביל הילדים יש שם מקור לא־אכזב של בגדים וואת, מכמה סיבות:

● הילדים גדלים בקצב נמרץ. מה שקנית להם השנה, יהיה קטן עליהם בשנה הבאה.

● הילדים הורסים גם את הבגדים, ומה שהיה חדש השנה — ימות בשנה הבאה.

● הבגדים הם לא רק אופנתיים, אלא סופר־אופנתיים. והמחירים הם לא רק סבירים, אלא ממש נמוכים.

ואם מדברים על איכות, אז כמובן יש ויש. גם ברחובות סמוכים יש איכויות שונות. צריך עיניים לראות, ידיים למשש, ושכל כדי להבחין ולהחליט בין טוב וטוב יותר. הסוד הגדול והידוע הוא, שבהרבה חנויות משלמים תמורת שמה של החנות, מיקומה והמוניטין שלה.

בשוק לא עובדים עם פירמות ידועות, וגם התוויות ברובן גזורות. מה רע. בחיקוי של טרנינג אדידס הנקרא אדידוס, ומי אמר שצריך ללבוש פומה במקום פומי?

לא זורקים ירוקים. עד עכשיו התייחסנו לילדים ולתינוקות, אבל גם לנשים יש מיבחר עשיר של בגדים. טרנינגים, אוברולים בסיגנון ג'אינט (ענק) ויוני־סקס מכותנה ופלנל, סוודרים ספורטיביים בהדפסים אופנתיים, פרוות סינטטיות, נעלי־ספורט, גרבי כותנה וצמר, נעלי־בית לכל המישפחה, כובעים וצעיפים.

היום, כשהכל כל־כך יקר והמחירים בשחקים, כדאי לחקות את האמרי־קאים לא רק בשאר־אוף, אלא גם במודעות לחיסכון. אמריקאי לא יקנה בחנות אם יידע שבעוד שבועיים יתקיים בה „סייל", כלומר מכירה — ולאו־דווקא של סוף־עונה. אמריקאי לא יזרוק את ירוקיו, אם המחיר ייראה לו גבוה מדי. הוא ירוץ לאיזור הווילג' או לבית־החרושת וייקנה שם בהנחה. זאת אינה קמצנות, זאת חסכנות.

אורנה גלזר
חנות ראווה

חצי ממחיר החנות. ועכשיו נסקור את אשר ראו עינינו ומישש ידינו.

התחלת הסיור נערכה בתחילת השוק, כלומר מרחוב אלנבי כלפי מטה, דרומה. אי־אפשר לעבור על־פני דוכני הג'ינס לילדים בלי לראות את הווסטים

המשגעים בעלי הרוכסנים והניטים. כשבר הג'ינס הוא משופשף בסיגנון סטון־וש. וצבעיו הם כחול ואדום. ולווסט יש מיכנס־ג'ינס תואם.

התווית על הבגד היא של חברת בלו־סקאי. איזה מין חברה זאת? נשאל בעל־הדוכן ישראל אספיר. „זאת חברה טובה," הוא משיב. „אולי היא לא ידועה בחנויות ברחוב דיזנגוף. אבל מי שקונה את הסחורה הזאת לא יתחרט. הדוגמות הן הכי־חדישות והמחירים נמוכים לפחות בחצי ממחיר־החנות.

למה זה זול? ישראל מתפלא על השאלה. „זול," הוא אומר. „כי אין פה מקום למדור ומתח־הרווחים נמוך." מי שרוצה לקנות, מודד בבית. ואם הוא רוצה, ניתן להחליף. אמהות יודעות. בדרך כלל, מה המידה של הילדים, וזאת לא בעיה. מחיר הווסטים לילדים הוא 1,500 שקל ולמבוגרים 2,000 שקל.

„כל השכבות קונות פה," אומר ישראל, „אין אפליה. כן, אני מרגיש את המיתון, במקום שאשה תקנה שלושה זוגות, היא קונה רק אחד."

גם מזג־האויר היפה השפיע על הקונים לרעה. הם לא ממהרים לקנות סחורה חורפית.

„אני פה עשר שנים, ולא זוכר מצב כזה," אומר אספיר. „אולי נכריז על מכירת סוף־עונה? „אצלנו בלי העונה זה סוף־העונה," ובערב, המחירים לא יורדים? „זה לא עסקניות," הוא אומר. „כאן לא זורקים בערב את השאריות."

בדוכן הסמוך, המתקרא עולם הילד, מצביע בעל־המקום על כך שמאחורי הדוכן יש גם חנות. הדוכן עמוס בטרנינגים לילדים עד גיל 10 אופנתיים וצבעוניים, גם כן ניתן למצוא בשוק־הכרמל. רמי ודנה, חובבי־כובעים, מדגימים קסקט־עור ב־650 שקל וקסקט עשוי בד קורדרוי, טוויד או גברדין ב־250 שקל. „בחנויות המחירים יותר גבוהים, לפחות כפול, אם לא יותר," אומר ברנרד הרשקוביץ, בעל־הדוכן. לילדים ניתן להשיג כובעי צמר אקרילן סרוגים כשלהם צעיפים תואמים.

קסקטים וצעיפים

פרוות סינתטיות

מאקרילן סינתטי לילדות, ובעיקר לנשים, מוצאים בחנותו של אהרון גבריאלי. אלה חיקויים של פרוות שפן ומינק, בציבעי שחור, לבן, אפור וחום, והמחירים מתחילים ב־1,900 שקל ומגיעים עד 3,800 שקל – תלוי בגיזרה ובטיב. אפשר לכבסם במים פושרים או לתיתם לניקוי.

חיקוי ל„אדידס"

„מי אמר שאדידוס כבר לא טוב?" שואל רמי, ומדגים חולצת טרנינג שהשם אדידוס מודפס עליה באותיות קידוש־לבנה. הטיב סביר בהחלט, ומחיר אימונית כזו לילד הוא 800 שקל. על חולצה תשלם 300 שקל, וניתן למוצאן בצבעי אפור־לבן, כחול־לבן, אדום, תכלת, שחור ובורדו. מאחורי הדוכן, המתקרא עולם הילד, נמצאת גם חנות. והמחיר 800 שקל לחליפה, שהיא חיקוי לאדידס, אך מתקראת אדידוס, ואותיות קידוש לבנה מודפסות עליה. הטרנינגים יפים והם בצבעי אפור ולבן, כחול, לבן, אדום, תכלת, שחור ובורדו. ממששים את הטיב. בהחלט סביר. מי שרוצה רק חולצת אדידוס, תשלם עבורה 300 שקל.

אין כסף חופשי. הלאה. מצד שמאל ניצב דוכן עמוס שכפצים ומעילי־רוח עשויים ניילון בצבעים אופנתיים ביותר — בשילובי בורדו־כחול, אדום־צהוב, כחול־שחור — הנרכסים בניטים או ברוכסנים. חומר הניילון ממולא עם פולימיד והו'אקט, שגיזרתו אופנתית ביותר, מגן מפני רוח, גשם וקור.

נפתלי משה, גבר כסוף־שיער, סימפטי וחייכן, אומר: „אני בשוק כבר 35 שנה, ושנה כואת קשה לא היתה. יש מיתון חזק, וזה מתבטא בכך שכל מחיר נראה היום לאנשים יקר."

„תראי," הוא אומר, „שכפץ יפה ואופנתי לילדים עד גיל 10, מחירו 1,200 שקל בלבד, למבוגרים 1,500 שקל. זה הרבה, זה? והיום, השעה 12, ועוד לא עשיתי סיפתח. כולם מתעניינים, אך אף אחד לא קונה. היום אין לאנשים כסף חופשי, זה לא מה שהיה פעם.

„היום כל אחד מחזיק את הכסף חזק, מפחדים מיום המחר." נפתלי שולף מעיל־רוח עם שרוול ארוך לילדים, שרוכסן מעטר אותו לאורכו.

(המשך בעמוד 64)

סרבלים

לנערות ולנשים אפשר למצוא בעיקר בחנויות־השוק. יש מראה, יש חדר־הלבשה קטן והשרות בכלל לא רע. הסרבל שאותו מדגימה עדי עשוי בד סלנל פרחוני בצבע לבן, אפור ושחור, ומחירו 3,500 שקל. יש גם כל מיני אוברולים עשויים כותנה בצבע אחיד.

בנגלה־דש: ועידה שכולה כישלון

סידרת פיגועי ההתאבדות בכווית לא הפתיעה משקיפים, שעקבו בדריכות אחרי וועידת שרי החוץ המוסלמיים, שנסתיימה בשבוע שעבר בבנגלה־דש. הוועידה, שעמדה בסימן החלטת הדיקטטור המקומי, הגנראל חוסין מוחמד ארשאד, להכריז על

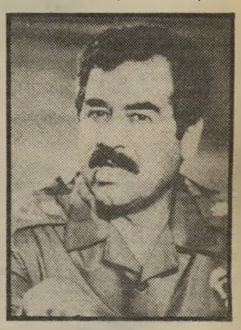

נשיא חוסיין
מלחמה נואלת ונוראה

עצמו כנשיא הרפובליקה, היוותה כישלון חרוץ מאין כמוהו, ולא קידמה במאומה את המטרות העיקריות שהציבה לעצמה.

עיתונאים זרים התייחסו בגיחוך מוחלט לנסיונן של מדינות, הידועות במישטר הפנימי האימתני שלהן, כמו איראן, עיראק, סוריה, ערב־הסעודית, פקיסטאן או בנגלה־דש עצמה, לנסח מיסמך שעסק ב„זכויות האדם תחת האיסלם". המיסמך שוור, כמובן, במליצות רבות על הזכות לחיים, לעבודה וללחם. משקיפים התלוצצו שאין להתפלא על הדגשת ה„זכות לחיים", המוטלת בספק ברוב ארצות האיסלם, שבהן נהוגה ההוצאה להורג כנורמה ממש קבועה במערכת המישפטית.

ההחלטות יתקבלו סופית בפיסגה של מלכים ונשיאים שתערך בעוד חודשים אחדים במארוקו, אבל איש אינו חולם שהן יחייבו מדינה איסלאמית כלשהי.

ניצחון פירוס. הוא האמור, כמובן, גם בחלק הפוליטי־הצהרתי של וועידת שרי־החוץ. למרבה האירוניה עסקו רוב ההכרזות דווקא בנושא הסולידאריות המוסלמית. כל זה, על רקע דיונים רצופי משברים וחסרי־תכלית במילחמת־הדמים האינסופית בין שתי מדינות המשתתפות בוועידה, איראן ועיראק.

הנציגים הנכבדים לא עסקו כמעט בכלל בנסיונות למצוא פיתרון למילחמה הנוראה הזאת, שבה נהרגו עשרות אלפי בני־אדם משני הצדדים. האיראנים, למשל, דרשו דווקא

אנגליה: אל תצחקו מן הזאבים

יתכן שהאנגלים ידועים בחוש־ההומור שלהם, גם כשהוא מכוון נגדם־עצמם. אלא שההומור הזה נעלם, כשהדברים מגיעים לקבוצת הכדורגל החביבה עליהם.

עיר התעשייה וולוורהמפטון, במרכז אנגליה, התגאתה תמיד בקבוצת הכדורגל המקומית שלה. איש באנגליה אינו משתמש בשם הרישמי של הקבוצה, הקרוייה על שם העיר האפורה והמכוערת, אלא בכינוי וולבס, זאבים. הוולבס היו פעם קבוצת פאר אמיתית, אבל כיום הם משתרכים בתחתית טבלת הליגה הראשונה, מקום אחרון, 7 נקודות, ומפלות רצופות בהפרשי שערים גבוהים.

מטבע הדברים, הפכו הזאבים טרף קל לברחנים המקומיים. עד כדי כך שהשבוע התכנסה עיריית וולוורהמפטון, וקיבלה החלטה המגנה את גל הבדיחות

נגד הקבוצה, וקוראת למועדוני־הלילה בעיר לאסור על הברחנים להשמיע אותן.

עיתוני אנגליה מעירים, שאין כל סיכוי שההחלטה כזאת תבוצע. אם אבות העיר רוצים שקבוצתם תנצח, אין להם אלא להזרים את מאות אלפי הלירות שטרלינג הדרושות לשיקום הקבוצה.

כיום וולוורהמפטון איננה מסוגלת למצוא את סכומי העתק האלה, ויש להניח שהתבוסות, וגם הבדיחות, יימשכו.

מחקר היסטורי. הם הציעו למנות ועדה איסלאמית, שתקבע מי היה התוקפן במילחמה. המדינה האשמה תשלם פיצויים לצד המותקף.

מכיוון שכל העולם יודע היטב שנשיא עיראק, סאדם חוסיין, פתח במילחמה, אין בעצם שום סיכוי שעיראק ותומכיה יסכימו למהלך כזה. סוריה ולוב תמכו, כצפוי, באיראנים, וכך הושגה עוד הפגנה אחת של „סולידאריות מוסלמית". לעומת זאת יזמה ערב־הסעודית, בראש קבוצה של שש מדינות פרו־מערביות, הצעת החלטה נגדית, שברכה את עיראק על הסכמתה הנדיבה לציית להחלטת הוועידה מלפני שנה, ולהפסיק את המילחמה.

עולם קטן

איראן, לעומת זאת, גונתה על שהתעלמה לחלוטין מהוועידה, מכיוון שהיא התקיימה בשעה שהם התחילו בהתקפה הנגדית, וכבשו בחזרה את רוב השטחים, אליהם פלשה עיראק בשלבים הראשונים של המילחמה.

ערב הסעודית כמעט הצליחה להעביר את ההחלטה הרצוייה לה, אבל אז עזבו האיראנים ברעש גדול, וירידיה של עיראק תפסו. שזה יהיה ניצחון פירוס. אין כל תועלת בהחלטות כאלה, בלי קונצנזוס בין המדינות המשתתפות. הוחלט, לכן, לא להחליט, ולהעביר את הנושא לוועידת הפיסגה במרוקו.

כמה סטודנטים שניסו להסב את תשומת־לב משתתפי הוועידה, ששליט בנגלה־דש, המארח, מחזיק במעצר אלפי בני־אדם ללא מישפט, הושלכו לכלא, והפגנתם לא זכתה לשום דיווח בעיתונות המקומית. רבים שמו לב לסימליות הרבה בצערם של הסטודנטים. אלא שרוב הנציגים, הרגילים ל„דמוקראטיה" מהסוג הזה, התעלמו והתרכזו בעיקר — ב„סולידאריות". ואומנם, יומיים אחרי ישיבת הסיום החגיגית, הלמו קנאים איסלאמיים במטרות רבות בכווית, והרגימו הלכה למעשה, את הסולידאריות הזאת.

דרום־אפריקה: נאצים בפעולה

הכומר המכובד, שהוא גם המזכיר הכללי של מועצת הכנסיות בדרום־אפריקה, סקר את שומעיו, כשהוא חמור־סבר. הבישוף דסמונד טוטו היה קרוב לדמעות, וכתב הבי־בי־סי, שסקר את האירוע, נשמע גם הוא קודר, קולו חנוק וצרוד מהרגיל. מישמרת המחאה בכפר האפריקאי מוגופה היתה קטנה, משתתפיה נראו מובסים ונמוכי־רוח. מולה התייצבה יחידת התגובה הידועה לשימצה של מישטרת דרום־אפריקה.

אפילו הצבא הגדול של העיתונאים הזרים יכול היה רק לעכב, אבל לא למנוע, את ביצוע גזר־הדין שהוטל על הכפר. שילטונות דרום־אפריקה החליטו להרסו כליל, להגלות את תושביו לאחד מעשרת הבנטוסטאנים, השוכנים על 13 אחוז מארמת המדינה. תושבי מוגופה יאברו את אזרחותם ואת זכויותיהם, תחת בתיהם יקבלו פיסת נייר, המעידה שהם „אזרחים" של מדינת־בובה, מרוששת וחדלת־אונים. הם ישוכנו במחנה פחונים, ללא מים זורמים, בלי מקורות תעסוקה, ובלי מישרדי־רווחה כלשהם. חלקם הגדול נידון למיתת־רעב, או לחיים שאין בהם תיקווה, תוחלת, סיכוי מינימאלי לרכוש השכלה, או מיקצוע. הם פשוט אבודים.

השר „פינוקיו". תושבי מוגופה אינם בודדים בגורל המר הזה. ממשלת האפרטהייד, ידידיו הנאצים של יצחק שמיר, הועידו גורל כזה לעוד שני מיליון שחורים, שכבר בשלב הראשון של האקציות יישלחו לארץ גזירה, ויאבדו את זכותם לעבוד ולגור במולדתם. על זכויות אחרות אין לדבר. כבר עתה הם משוללים זכות בחירה, ולכן החלטות מסוג זה נכפות עליהם בשרירותו של מישטר גזעני ועויין, הדן אותם לגלות בלתי־אפשרית, וזאת אך ורק בגלל צבע עורם.

בראש „מיבצע" הגירושים עומד השר לפיתוח ולשיתוף פעולה, שם אירוני המזכיר במידת־מה את הסיסמה „העבודה משחררת" באושוויץ. כמו נאצים רבים, יש לשר הנכבר גם תואר אקדמי: ד"ר פיט קורנוף — שהעיתון הבריטי ניו־סטייטסמן מספר שמכנים אותו, משום מה, „פינוקיו" — מנצח על הגירושים ביעילות אייכמנית, ונהנה משיתוף פעולה מושלם של הצבא, המישטרה, ואף בתי־המישפט. הכל נעשה באורח חוקי — יש לזכור שמדובר בחוקים בנוסח נירנברג — ותושבי מוגופה כבר הפסידו בעירעור האחרון שהגישו לבית־הדין העליון בבירה פרטוריה.

השבוע נערכו פלוגות־הסער הלבנות כדי לאכוף את צו הפינוי, אך הם נרתעו מנוכחותם של צוותי הטלוויזיה מארצות־הברית ומאירופה. הגירוש יבוצע, ככל הנראה, בסוף שבוע זה.

פיתרון סופי. עשרות מישפחות מתושבי הכפר, שנוסד בשנת 1911, התייאשו מהמאבק הממושך, ולא היו מסוגלים לעמוד בלחצים, בהטרדות המישטרה, בפיטורים ממקומות העבודה, בחיפושים היום־יומיים. רבים מהם פירקו בעצמם את בתיהם, ועברו בשקט לבופוטאטסוואנה.

תושב מוגופה מפרק חלונות ביתו
אם יראבו למוות...

תושב מוגופה יוצא לגלות
...אין צורך בתאי־גאזים

החזית הדמוקראטית המאוחדת, המלכדת 500 אירגוני שחורים, הנהיגה באומץ את המאבק בשילטונות. הם פנו לאירגוני השחורים בארצות־הברית, ואלה כפו על ממשלת רונאלד רגן לקרוא לשגריר דרום־אפריקה בוושינגטון, בראנד פורי, ולהגיש לו מחאה חריפה. ממשלת האפרטהייד הביעה „צער" על התערבות וושינגטון בענייניה הפנימיים.

מקורות בוושינגטון דיווחו להעולם הזה, שהשגריר מפרטוריה ניסה להעזר בחוגים יהודיים פרו־ישראליים, אבל אלה התחמקו, אולי בשל העיתוי הגרוע. מכל מקום, אין ספק שדרום־אפריקה איננה מתכוונת לוותר על תוכניות הגירוש שלה, הגובעות מאידיאולוגיה נוקשה, וגם מאינטרסים כלכליים ופוליטיים מושרשים ונטועים בעצם השיטה המדינית, המדריכה כל פעולה וכל צעד של מדינה זאת.

לא נשאר, אלא לקיים את דברי העיתון הליברלי הדרום אפריקאי, סאנדיי אקספרס. עורכו הלבן והאמיץ כתב השבוע: „הגירוש בכוח של תושבי מוגופה הוא מעשה תועבה. כדאי לזכור לדראון את האנשים האחראים למיבצע הזה, ראש־הממשלה פיטר בוטה, והשר ד"ר קורנוף."

והוסיף על דברים בוטים אלה הבישוף טוטו: „שיטת האפרטהייד כמוה כנאציזם. הגירוש הוא חלק מתוכנית הפיתרון הסופי שנועד לשחורים. אין צורך בתאי־גאזים, אם זורקים בני אדם למקומות, בהם יראבו למוות."

„עצום את העיניים... פתח את הפה!"

חדש!
מקיבוץ מעלה החמישה

פתחו את הפה לכרמית חדש
מצופה בשוקולד-
כרמית בטעם קרמל,
כרמית בטעם נוגת
וכרמית בטעם אגוזים.

בכל טעם מתוק

כרמית

מרכזי שיווק: א. אפרתי ובניו, קרית אריה, פתח תקוה 03-9231775. אלון ושות' בע"מ, ירושלים 02-288447.

בלאופונקט

חיים ארוכים-אפס תקלות.

טלוויזיות צבעוניות 16", 20", 22", 27"-עם או בלי שלט-רחוק.

שני דגמי וידאו VHS- עם שלט-רחוק.
חידוש בלעדי!! הוראות ההפעלה בעברית מוקלטות על קסטה וידאו. חינם.

היבואן הבלעדי: טרקף יבוא בע"מ, רח' בוגרשוב 70, תל-אביב

BLAUPUNKT

דג מסריח ומלקות

אני חייב לחזור לעניין השבויים. אלמלא הופעל טרור ממשלתי מאסיבי על הוריהם של השבויים הנותרים, הם היו מן הסתם זועקים חמס.

הצלב האדום פירסם הודעה רישמית, שבה האשים את ממשלת־ישראל בהונאה ובמעילה באמון. הצלב האדום גם הודיע כי לאור התנהגות זו של ממשלת־ישראל לא יוכל למלא להבא כראוי את תפקידו ביחס לחילופי־שבויים.

ממשלת־ישראל התעלמה במשך שבועיים מפנייה סודית של הצלב האדום, ואחרי שאירגון זה פירסם את הדברים ברבים, באה הודעה רישמית מגומגמת. בהודעה זו, השנייה והמפורטת יותר, טוענת ממשלת־ישראל שגם הצלב האדום וגם קציני־צה"ל טעו, ובגלל טעות זו לא הוחזר האסיר זיאד אבו־עין. אך מאחר שהוחזר במקומו מישהו אחר, שלא הופיע ברשימה, הרי לא תתוקן הטעות. אבו־עין לא יוחזר.

זוהי תקיעת סכין בגב השבויים שנותרו בידי אחמד ג'יבריל. וגם לגבי כל השבויים העלולים ליפול בעתיד בידי אוייב.

איש לא יאמין עוד להתחייבויות של ממשלת־ישראל לגבי שבויים.

מאמצי הצלב האדום בוודאי יוחלשו, אם לא ייפסקו לגמרי. בפעם הבאה יהיה צורך בתהליכים ארוכים ובנוהלים מסובכים, כדי להבטיח לגמרי שממשלת־ישראל לא תרמה.

והרי הכל מטופש עד אין גבול. לא יהיה מנוס מהחזרת אבו־עין, כי אחמד ג'יבריל ידרוש בלי ספק את החזרתו תמורת שני השבויים שבידו, כי בכך ישיג הישג יוקרתי גדול.

בסופו של דבר, גם נאכל את הדג המסריח, גם נספוג את המלקות וגם נגלה מן העיר. גם ניראה בעיני העולם כולו כמדינה המתנהגת ככנופייה, ושדיברתה שווה פחות מדיברתם של אנשי־אש"ף. גם נאריך את סיבלם של שאר שבויינו. ובסופו של דבר גם נחזיר את אבו־עין.

איכשהו, איני יכול להתחמק מן הרושם שעל הפרשה כולה טבוע סיגנונו המיוחד של שמואל תמיר, האיש שעליו הוטל לטפל בהחזרת השבויים.

ממזר לא־קטן

אגב, אל יחשוב מישהו כי מינהג זה של „לרמות את הגויים" הוא חדש בארץ, פרי המצאת הליכוד. לאו דווקא.

בשנות ה־50' הייתי במסיבה של פלמ"חניקים ותיקים. אחד הנוכחים, איש־קיבוץ שהייתי מיודד עימו, בירר אותנו בסיפורים על אנשי האו"ם.

אותו פלמ"חניק, שהיה לקצין בצה"ל, התמנה כקצין־קשר עם האו"ם בגבול הסורי. הוא היה, כפי שאומרים, „ממזר לא־קטן". הוא סיפר לנו בהנאה כיצד „סיבן" את הגויים המטומטמים, בני־הצפון, על כל צער ושעל.

בימים ההם רבו תקריות־הגבול עם הצבא הסורי. כפי שהעיד בינתיים אריאל שרון, שהיה פעיל שם, כל התקריות האלה באו ביוזמה ישראלית, ונועדו לספח לישראל את אדמות־המריבה הערביות ב„השטח המפורז", ששני הצדדים טענו לבעלות עליהן.

צה"ל היה מודיע לאנשי־הקיבוצים מראש שעליהם להיכנס למיקלטים. אחר־כך היה שולח טרקטור משוריין לאדמות־המחלוקת, בידיעה שהסורים יירו בו. כשהסורים פעלו כמצופה, היה צה"ל מנחית עליהם מכת־אש מוכנה־מראש. הסורים היו מגיבים בהפגזה על הקיבוצים (כך נולדה האגדה של „בעיית רמת־הגולן", המשמשת כיום עילה לסיפוחה והעושה רושם כה עז על תיירים תמימים המבקרים שם כיום).

אחרי כל תקרית היו באים אנשי האו"ם צהובי־השיער כדי לקבוע מה אירע ולדווח לניו־יורק. היו אלה קצינים תמימים, אנשי־צבא ישרי־לב, שוודים, נורווגים ודומיהם.

ידידי היה מכין להם מראש את כל ה„הוכחות". כשהיה צורך לגבות עדות מערבי, היה ידידי „מתרגם" להם את הדברים לאנגלית. התרגום היה מדוייק, מלבד פרט קטן: כשהערבי אמר „כן", התרגום אמר „לא", ולהיפך. הגויים המטומטמים היו בטוחים שקצין וג'נטלמן לא „שקר".

שומעי הסיפור התגלגלו מצחוק. אני מודה שאותי זה לא הצחיק. הבנתי לפתע מדוע כמעט כל אנשי־האו"ם האלה חזרו הביתה כאנטי־ישראלים קיצוניים, ולפעמים גם כאנטי־שמים. סיפריהם על חוויותיהם במרחב ממלאים כעת את איצטבות הסיפריות, ועד היום ניתן לפגוש בהם בכינוסים פרו־ערביים.

זה היה לפני 30 שנה, בראשית ימי המדינה. בינתיים עברו שנות־דור. ואנחנו היינו אמורים לאמץ לעצמנו גישה „ממלכתית". אך נראה כי עדיין שולטת בנו מנטליות של כנופיה.

קוראים לו משה

קוראים לו משה (במיבטא מלעיל), והוא חילזון־שדה.

כלומר, אנחנו קוראים לו כך. אמא שלו בוודאי קראה לו בשם אחר.

אחד הילדים הביא אותו לכיתת רחל, אשתי, ומאז עוזר לה משה להנחיל לילדים מחשבה מדעית.

את חג החנוכה עשה משה איתנו. רחל חשבה שזה מגיע לו. עד כה נפגשתי עם חלזונות רק במיסעדות צרפתיות בתוספת חמאה ושום, וחוששני שהמגע היה חד־צדדי. עם משה היה עלי לכונן יחסים מסוג אחר.

איך עושים את זה?

היה נדמה שלא תיתכן שום תיקשורת עם משה. הוא לא שמע, לא הגיב על נוכחותנו, ושום רו־שיח לא נוצר בינינו.

הוא אכל כמויות עצומות (למידותיו) של חסה, וגם נייר־עיתון (בלתי־מודפס, אם אפשר). זהו עיסוקו העיקרי. תוך התבוננות בו נוכחנו לדעת שהוא יצור די מרתק. יש לו עיניים, המורכבות על אנטנות, ושני משושים קצרים, והוא בודק בהם את האוכל לפני שהוא פותח את פיו הקטן והוורוד ונוגס בו.

הוא יכול לאכול בכל תנוחה — בעמידה, בשכיבה, בעמידה על הראש ועוד. כשיש אוכל, שום דבר אינו מפריע לו.

למשה יש גוף שקשה להגדיר את צורתו, מין דבר המורכב על רפסודה חיה, היכולה להידבק לכל מישטח, מאוזן או מאונך, מחוספס או חלק. בעזרת התכווצויות של שרירים והריר שהוא

מפריש, כדי להחליק את דרכו, הוא נע ביעילות די רבה כשביתו על גבו.

אחרי שהתרגל לחיות בצינצנת ולטפס על דפנותיה, בפנים ובחוץ, איבד כל פחד. במשך כל השבוע לא נכנס לקונכייתו. הוא אכל את העלים שהגשנו לו בידינו, אך הוא לא נתן לנו להרגיש שהוא מבחין בקיומנו. בוודאי היינו בעיניו כאלוהים, כוח עליון שתפקידו להגיש כמויות סבירות של חסה. אולי התפלל אלינו. אולי פיתח פולחן מסובך, והוגה בחיים שלאחר־המוות. לנו לא גילה דבר.

בינתיים הוא מוכן שניקח אותו לידינו, והוא רוכב על כף־היד כמו על כל מישטח אחר. הכל על בסיס בלתי־אישי.

אני מנסה עדיין לכונן צורה כלשהי של תיקשורת עימו. אם איננו יכולים לשוחח עם חילזון, איך נשוחח עם יצורים מן החלל החיצון, שיבואו אלינו בעב"מים?

(„האם יש לחילזון כוח?" עורכים ניסוי. מחברים לקונכייתו קופסת־נפרורים ריקה, וכשהוא מושך אותה אחריו, מכניסים לקופסה חרוזים, וגם מדווחים במחברת על הבעייה, על הניסוי ועל המסקנות. והשימחה רבה.)

עץ הרימון ביריחו

בדרך־כלל, כשאתה מאושר, אתה שקוע מדי באושר שלך מכדי לדעת שאתה מאושר.

זה חבל, כי בחייו של איש ואשה מאיתנו אין רגעים רבים של אושר אמיתי.

לא מכבר היו לי כמה רגעים של אושר.

זה היה ביום השישי אחרי־הצהריים, שעה קלה לפני כניסת השבת.

ישבתי בגן של מיסעדה ביריחו. זה היה יום־חורף נעים, לא חם מדי, לא קר מדי. קרני השמש השוקעת האירו את הגבעות החומות המתנשאות בשולי העיר.

בשולחנות הסמוכים ישבנו כמה מבני העיר ובנותיה ושוחחו

משה

בשקט. ילדים בלבוש־שבת שיחקו בין הפרחים, הממלאים הגן. הלחן העדין של שיר־אהבה ערבי מילא את החלל, נ להפריע.

סיימתי ארוחה של קבאב וטחינה, שתיתי קצת ערק, עיי נרגילה (לראשונה אחרי זמן רב). העולם היה יפה.

ברחוב כמעט לא היתה תנועה. גברים לבושים בחלי מהודרות, אחרים לבושים בגלביות נוחות, התהלכו על המידו בצד השני של הרחוב משך את העין פרדס עמוס־פרי. בירית פרדסים ומטעים אחרים במרכז העיר ממש. עצים ופרחים מצ בכל מקום.

היינו — אשתי, חברת־המערכת ואני — הישראלים היח ביריחו. לא היו מתנחלים. לא חששתי שמא בכל רגע ידו אבנים, יירו מתנחלים באוויר ויהרגו ילדה מעופפת, יבוא רב ר ויודיע כי רצח פעוטים הוא מיצווה דאורייתא, כי הקם לד השכם להרגו.

אין כיריחו בכל הארץ. איכשהו היא נשארה מחוץ לסי הגדול שבין שני העמים. קשה להאמין כי במרחק של 90 דקוו תל־אביב הסואנת, ובמרחק של 30 דקות רמאללה הזועמת. ה ביריחו שונה. הוא מזכיר את מצריים יותר מאשר את פלסט זה תלוי, בוודאי, באקלים. בקיץ עולה החום בעשר מעלוח זה של שאר חלקי הארץ. הוא דומה יותר לחום היבש של ק מאשר לרוח הקרירה של יפו. במשך עשרות דורות למדו בני י — עיר שהיתה כבר עתיקה כאשר עסקה בה רחב מוכרת־ה במיקצועה — להתאים את עצמם לאקלים. להתנועע באי רבה יותר, להימנע מהתרגשות מיותרת, לכלכל את מעש בנחת, או להימנע מהם בכלל.

שאבתי עשן קריר ממיקטרת־המים, ולפתע עלה בי ר איזה גן־ערן זה יכול היה להיות, אילו היה קיים שלום בארץ! ו לבוא לירידחו ככובשים, האם לא היה נעים יותר לבוא הנה כתי רצויים?

נזכרתי בשלמה סתר. הוא היה צלם־המערכת שלנו, ליווה כאשר טסתי לקאהיר, למחרת ביקורו של אנוור אל־סא בירושלים. היו אלה ימים מרגשים, ואחרי יום של חו בלתי־פוסקות הייתי נופל למיטה ונרדם. אך סתר נשאר במיס כדי להתווכח עם אנשי־הביטחון המצריים שאיבטחו או לפעמים הלך לישון רק בבוקר.

שלמה לא עסק מעולם בפוליטיקה. הוא היה צלם ומו לעורות. במילואים היה סמל, מפקד־טנק, ובתפקיד זה ו ב־1973 לקילומטר 101.

עשרות השעות שבילה בוויכוח אינטנסיבי, מלב אל לב, אנשי־הביטחון המצריים, פקחו את עיניו. הוא ראה את הע באור חדש.

בוקר אחד, אחרי לילה של ויכוחים, כשנסענו במונית מו מינה האוס לאורך שדרת הפיראמידות, בלב ההמולה של ו ערבית סואנת, אמר פיתאום: „כשהייתי בטנק, תיארתי לע מאות פעמים איך זה יהיה להיכנס לקאהיר, בראש טור של טנ זה היה חלום. עכשיו אני רואה שזה היה חלום רע. הרבה יותר לנסוע בקאהיר כך, כאורח רצוי, כשכולם מריעים לכו ומאירים לך פנים!"

„הם אוהבים אותנו..."

20 שעות אחרי רגעי האושר ביריחו הייתי באריאל. הפג המרחק בין שני המקומות נמדד בעשרות קילומטרים ובמ שנות־אור. עולם אחר. יקום אחר.

לא התרשמתי מצעקות המתנחלים הקנאים. אך התרש מדברי־ההצטדקות של כמה מחבריהם, שביקשו להוכיח „בסדר".

„הערבים בסביבה ממש אוהבים אותנו..."

„הפלאחים בכפרים הסמוכים מרוויחים עכשיו פי עשרה שהרוויחו קודם..."

„לך אל הכפרים ושאל מה הם חושבים עלינו..."

„לא לקחנו אדמה מאף אחד. הערבים לא רצו לגור לגיבעה הזאת קראו גיבעת־המוות..."

„למי זה מפריע שאנחנו פה? נהיה שכנים טובים..."

וכן הלאה. כמו תמיד, התועמלנים הצליחו לשכנע לגמרי עצמם.

ההתנחלות היא חלק מאמץ גדול לשבור את תשתית ה של עם אחר, למנוע מבניו כל סיכוי לחרות לאומית או אי לדחוק אותם גופנית החוצה. אבל לא כל המתנחלים מו להוודות בכך, אף כלפי עצמם. הם זקוקים לאמונה ש„הם או אותנו."

מישפחה שכזאת

כשראיתי את ארבעת בני אולמרט על המירקע בתוכנית טובה, לא יכולתי שלא להיזכר בפסוק „כנגד ארבעה בנים ד תו"ה".

ארבעתם היו שם:

חכם — זה שהיה בעבר איש־הליכוד ופעיל־התחייה. הוא לקח במילחמת־הלבנון ומבקש עתה להציע לעם הפלסטיני נדיבה לפיתרון בעייתו.

רשע — טוב, יודעים מי זה.

תם — האח הטוב. העוסק בחקלאות. הוא סימפאטי, הוא בעבודה יצרנית חיובית והוא גם שכן של אחותי.

זה שאינו יודע לשאול — זה החייל, הממלא רק פק והחוזר על כל הסיסמות הרישמיות.

מישפחה ישראלית ממוצעת.

ידלין חוזר — ופרשת ידלין חוזרת

„בעלי הנשין עלין!"

„אשר יגיע בזמן ארצה, ממש בימים אלה." ענתה טלי ליבני, אשתו של אשר ידלין, לשאלה אם הוא כבר נמצא כאן, ויודע על הפרשה החדשה שעלתה לכותרות ובה מוזכרות אחותו ומאהבתו לשעבר. „אני בכלל לא בסיפור. אני נמצאת בבית עם בתי בת שלושת החודשים. אינני קוראת עיתונים ולא רואה טלוויזיה. יש לי דברים אחרים לעשות. אשר אכן עומד להגיע."

אילו יכול היה אשר ידלין לשנות את עיתוי חזרתו ארצה, היה עושה זאת. שכן הסערה החדשה. שמו אמנם אינו נזכר בהאשמות שעליהן נודע, אך אותן הדמויות ששיחקו תפקיד כה דרמתי במפלתו, שוב מופיעות בכותרות.

שבע שנים חלפו מאז נידון ידלין לבית־המשפט. אחרי שריצה שני שליש מעונשו. כמקובל. התגורר בשנתיים בניו־יורק. שם היתה איתו טלי, שניצבה לצידו, בנאמנות מוחלטת, לאורך כל הדרך הארוכה של המשפט. פסק־הדין וריצוי העונש.

הפרשה החדשה החלה, כשמאהבתו לשעבר, חווה ארליכמן, שהיתה ערת מדינה במשפטו, נעצרה והואשמה בעבירות של מירמה בנסיבות מחמירות, זיוף וגניבת נכסים מתוך עזבונו של בעלה המנוח.

לטענת המישטרה, זייפה חווה, בשנת 1972, הסכם שנחתם כביכול בשנת 1971, ושעל פיו העבירה לשרה הרי, אחותו של אשר ידלין, ארבעה מיגרשים מנכסי עזבונו של בעלה המנוח שהיה קבלן, והוכרו כפושט־רגל. כך הוצאו ארבעת המיגרשים מרשות העיזבון. למחרת העברת המיגרשים, „קנתה" ארליכמן את הזכויות משרה הרי.

שאלה חשובה, שטרם ניתנה לה תשובה חד־משמעית, היא, מי מסר למחלקת הרמאויות של המישטרה, בראשותו של בנימין זיגל, את החומר המפליל שהביא למעצרה של חווה ארליכמן? על פי מה שפורסם עד כה, הועבר המיסמך המרשיע (או המיסמכים המרשיעים) לידי מחלקת הרמאויות על־ידי עורך־הדין מרדכי שורר, ששימש בעבר בשני תפקידים מעניינים: האחד כעורך־הדין של שרה הרי, והשני כמנהל העיזבון של בעלה המנוח של חווה ארליכמן. את המיסמכים הוא קיבל מאריה שרתוק המשמש כעורך־הדין של בצלאל גורלי, בעלה של חווה ארליכמן. מאחר שבימים אלה מתנהל מישפט גירושים סוער בין השניים, הובלעה בידיעה רמיזה גסה, שמקורו של המיסמך המרשיע שהגיע למישטרה — הוא בצלאל גורלי.

היא „הוא רוצה לנקום בי כדי לקחת את הדירה שלי!"

הוא „היא הרסה את ידלין והיא רוצה להרוס גם אותי!"

טענת המישטרה התקבלה

בתלונה שהגיש למישטרה, בתוקף תפקידו כמנהל העיזבון, סתר עורך־הדין שורר תצהיר עליו חתומה חווה ארליכמן. הפרשה המחודשת עוסקת במיגרשים הסמוכים לבית לווינשטיין ברעננה, בגוש 6579.

בשעת מישפטו של אשר ידלין ניתנה מטעם התביעה חסינות לחווה ארליכמן. זהו נוהג קבוע כמעט במיקרים שבהם אחד האנשים המעורבים בעבירה מוכן להעיד נגד שותפיו, וכאשר ללא עדות כזאת, אין התביעה יכולה להשיג הרשעה נגד הנאשמים.

הדיון בבית־מישפט השלום על מעצרה של חווה ארליכמן התנהל במשך יומיים רצופים — בימים חמישי ושישי — והתיש את כל הנוכחים. סניגורה, עורך־הדין אמנון זכרוני, העלה את טענת החסינות. אך המישטרה השיבה בטענה סותרת, שחסינותה של ארליכמן אינה יכולה לעמוד לה עתה, שכן המישטרה לא ידעה אז על עבירת הזיוף הזאת.

עורך־הדין אמנון זכרוני העלה טענה נוספת: עבירות מסוג פשע, תוקפה של ההתיישנות עשר שנים, ואילו בעבירות מסוג עוון ההתיישנות חלה אחרי חמש שנים. לפי כך, בכל מיקרה, חל על ההאשמה שהעלתה המישטרה חוק ההתיישנות, שכן העבירה המיוחסת נעשתה ב־1971.

על כך השיבה המישטרה שהעבירה שבה חשודה חווה ארליכמן היא פשיעה בנסיבות מחמירות, וכי תקופת ההתיישנות נעצרה וחודשה ב־1967, בעת חידוש חקירת ידלין על־ידי המישטרה. ועל פי החוק נעצרת תקופת ההתיישנות, ומניינה מתחיל מחדש. אחרי יומיים של התדיינות רוויית מתח בנושא, קיבל השופט את טענת המישטרה, כי ההתיישנות איננה תופסת במיקרה זה, אך קיבל גם את טענתו של עורך־הדין זכרוני, שהמעצר של חווה אינו מוצדק, והורה לשחרורה בערבות של 500.000 שקל, שתובטח על־ידי ערבות בנקאית או עיקול מקרקעין. כמו כן הורה לה השופט להפקיד את דרכונה במישטרה.

השופט אף הוסיף וציווה על ארליכמן שלא לבוא במגע ישיר או עקיף עם שרה הרי, אחותו של אשר ידלין, שעל פי החשדות הועברו הקרקעות שלא כדין על שמה, ושעשויה לסייע לתביעה במישפט שיוגש ואשר בו עומדת שרה הרי לשמש כעדת־מדינה.

אחרי מנוחת שבת קצרה, שבה חווה ארליכמן והופיעה בבית־המישפט ביום ראשון, לדיון נוסף במישפט גירושיה

ידלין ואשתו אשר ידלין וטלי ליבני נישאו בתקופה שידלין ריצה את עונש המאסר. בימים אלה הם חוזרים מארצות־הברית. טלי הגיעה עם בתם הילה. וידלין יבוא בשבוע הבא.

עדת המדינה חווה ארליכמן היתה עדת־המדינה במישפט. חווה עברה חקירות קשות של זיגל ואנשיו, כשהוכן התיק. בסיפרו טוען ידלין שהיא העידה נגדו אחרי שעזב אותה.

תמרורים

נבחרה ♦ לראשות אגף־הרווחה של עיריית תל־אביב, **שרית גרינ־ברג**, 44, אם לשלושה וחברה הדשה בהנהלת מועצת־העיר (מטעם הליב־רלים). גרינברג, אחותה הצעירה של ח"כ התחייה גאולה כהן, כבר היתה בעבר חברת מועצת־עירייה — באש־דוד. שני הנושאים הראשונים על סדר יומה של גרינברג: הטיפול בקשישים והקמת מעון מוגן לנשים מוכות.

אושפז ♦ בקונטיקאט, ארצות־הברית, כשהוא סובל מהתקפת־לב, **פרופסור** (למישפטים) **ריצ'ארד ארנס**, 64, אחיו הבכור של שר־הביטחון משה ארנס, הידוע בהתנגדותו הפומבית לעמדות הישראליות הרישמיות.

טופל ♦ בהאנובר, גרמניה, **יול ברינר**, 66, שחקן־הקולנוע החולה בסרטן־הריאות, על־ידי רופא גרמני,

משורר ש. שלום
מסתתות ומפילוסופיה

המנסה לרפא סרטן בעזרת תמציות ויטאמינים המופקות מגזר. ברינר, בן לאב מאנצ'ורי ולאם צוענית, שהחל את דרכו כלוליין בקירקס (עיסוק שממנו חדל כאשר מעד ונפל מגובה רב) התפרסם בעיקר בקרחתו, בתפקידו כמלך סיאם (בהמלך ואני) ובנשותיו — שאת הרביעית בהן, קאתי לי, הסינית בת ה־25, נשא רק השנה.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־37 של **יוסי ניצני**, מנכ"ל הבורסה, יליד קיבוץ, שגדל במושבה כינרת. ניצני, הנשוי לפיסיותראפיסטית ואב לשניים, הגיע לבורסה בגיל 29, כסמנכ"ל, אחרי לימודי כלכלה (באוניברסיטת בר־אילן) ופקידות ניירות־ערך (בבנק דיסקונט).

נחוג ♦ יום הולדתו ה־60 של **נימים אלישעייף**, עיתונאי יוצא קווקז (מקווקז לירושלים) שהירבה, לאחרונה, לעורר את תשומת־ליבם של יוצאי ברית־המועצות בארץ בזכות סיפרו הרוסי עונש ללא חטא, שהורפס בהוצאת־יוקרה על־ידי מישרד־החוץ והביא למחברו מענק של 10 אלפים דולר מן הסוכנות היהודית ומחוות־כבוד מצד אריק שרון ונשיא המדינה. אגודת הסופרים הרוסיים בארץ, הסבורה כי אין לאלישעייף לא הלשון הרוסית ולא הכישורים הספרו־תיים לחבר ספר כעונש ללא חטא, הישעתה אותו משורותיה ומנסה לאתר את המחבר האמיתי של הספר.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־65 של **קורט ולדהיים**, מי שהיה במשך עשר שנים מזכ"ל האום וקודם לכן שר־החוץ של אוסטריה. בשנה שעברה נפצע קשה כאשר נדרס על־ידי קרון־חשמלית בווינה, עיר הולדתו. שוהה עתה בפלורידה האמריקאית, שבה הוא כותב את זיכרונותיו.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־70 של **וילי**

---

* *בנו בכורו, אייל, 11, נקרא על שם מקום הולדתו, קיבוץ אייל אשר בשרון.*

בראנדט, מי שהיה עד לפני ע
שנים קאנצלר גרמניה, עשרה ימ
אחר שנישא בשלישית, לברי
זיבאכר, 37, ידידתו הקרובה מזה ארו
שנים. בראנדט, סוציאליסט שנמ
מגרמניה הנאצית לשוודיה בגיל
נשא שם את אשתו הראשו
הנורבגית קארלוטה. גם אשתו השני
רות, שאותה נשא ב־1948, כאשר כ
שב לברלין, ולה נשאר נשוי 31 שנ
היתה נורבגית.

נחוג ♦ בחיפה, יום־הולדתו ה־
של **שלום שסירא**, נשיא אגו
הסופרים, משורר (אור הגנוז, שיר
אחרי חצות). הידוע יותר בש
הספרותי ש. שלום. יליד רוסיה שע
ארצה בגיל 19, עבד כסתת, אך החל
ללמוד פילוסופיה בגרמניה, שא
יצא ושם פירסם את שיריו הראשו
בהצלחה רבה. מאז שובו ארצה ו
למשורר עברי, אשר יצירותיו פורס
ב־13 כרכים, כולל מחזהו דן השו
— האופרה העברית הראשונה.

נפטרה ♦ בגיל 87, **עטרה ב
דב**, הילדה הראשונה שנולדה
מטולה, שנה אחר היווסדה, כאשר ג
הבארון אדמונד דה־רוטשילד (הנד
הידוע) 60 איכרים מזיכרון־יעקב כ
להקים את המושבה בצפון הרחו
בן־דב, בתו של מוכתר מטולה מא
לישאנסקי ואלמנתו של מגן תל־
איש השומר גרשון בן־דב, הי
בשנים האחרונות בתודעת הציב
אחר שהשתתפה בתוכנית קול ישר
המירדף, שעסקה ברדיפה אחר יו
לישאנסקי, בן־דודה, איש מחת
הריגול ניל"י, אשר נתלה על־י
התורכים ברמשק.

נפטר ♦ בגיל 89, **הרב מנ
מנדל כשר**, שבמשך 57 הש
האחרונות פירסם, נוסף לספר
תורניים שונים, גם 31 כרכים
התורה, החל מ„בראשית ברא אלוה
את השמים ואת הארץ" (בראשית, פ
א', פסוק א') ונצרף אליו את
הפירושים שנתפרסמו אי־פעם

מנכ"ל ניצני
מקיבוץ וממושבה

אותו פסוק. כאשר נפטר כשר, ש
סבו של הפרופסור (לפילוסופיה) וא
השמאל אסא כשר, הוא סיים בק
את חצי המלאכה, בהגיעו לפסוק
פרק י"ח של ספר ויקרא („ושמר
את מישמרתי, לבלתי עשות מתוע
התועבה...").

נטבחו ♦ בפקין, בירת סין,
200 אלף כלבים, כחלק מ
השילטונות נגד הכלבים „המזה
בהפרשותיהם את רחובות הבירה".
מן האחד בינואר יוטבע, יחוס
ייתנק או יוכה למוות כל כלב שיי
ברחובות פקין, ובעליו ייקנס עד 00
שקל. יוצאים מן הכלל, שיו
להחזיק את הכלבים אשר ברשות
להבא: בעלי קירקסים, מרע
יחידות־המישטרה ותושבים זרים.

העדה והמוסר

שרה הרי, אחותו של האסיר לשעבר אשר יד־לין, בתמונה עם עורך־הדין מוטי שורר, שהיה עורך־הדין של שרה בזמן מישפט־ידלין ומנהל העיזבון של בעלה של חווה ארליכמן. היה זה הוא שמסר למישטרה את המידע שהביא למעצרה של חווה.

האחות והאשה

שרה הרי, אחותו של ידלין, וטלי ליבני, ליוו את ידלין בכל דיוני בית־המישפט שהתנהלו במשך חודשים, עד להרשעתו של ידלין. היתה זאת שרה שעודדה את טלי להמשיך ברומן ביניהם. טלי ניצבה לצידו בנאמנות מוחלטת לאורך כל הדרך.

עם זונות ונרקומניות

חווה ארליכמן קיבלה את דבר מעצרה בשבוע החולף ואת רחיית בקשתה בעניין הדירה באופן קשה. ביום השישי, כשהובאה ממעצרה לבית־המישפט, לדיון על הארכתו, חשה ברע. בתה החיילת, שישבה לידה וצפתה במישפט, אף פרצה בבכי.

ביקשתי את תגובתו של בצלאל גורלי, בעל סטאר, מיפעל המאווררים הגדול בארץ, לטענה שהמיסמכים שהוגשו למישטרה על־ידי עורך־הדין שורר מקורם אצלו. „אני מוכן להישבע, אפילו על התנ"ך, שלא ידעתי דבר בפרשת המיגרשים, ולא בגללם התחתנתי איתה. אינני יודע מה מקור האשמות הללו, אך מקורם לא אצלי. לא היתה לי שום ידיעה על כך. יתכן שעורך־הדין שלי, אריה שרתוק, חיטט וחיטט ומסר את זה לעורך־דין שורר.

„ביום ראשון ראיתי אותה אחרי שלושה חודשים. זה היה נורא לראות את חווה, היא ממש שבורה, כואב לי הלב על מה שהיא עשתה לעצמה. איך היא הרסה אותי ואת עצמה. כיום אני גר בדירה ריקה, בלי רהיטים, ממש ישן על הריצפה. אין לי כסף אחרי ששילמתי 228 אלף דולר עבור הדירה ברחוב ויצמן לסולל בונה. אין לי כסף לקנות גז, אין לי מיטבח, נגמר הכל. הלב נשבר לי לראות אותה, ואני כל־כך אהבתי אותה. בזמנו הצעתי לה — בואי ונרשום את הדירה חצי חצי, אבל היא התעקשה שהיא רוצה את כל הדירה על שמה. היום היא לא תקבל ממני כלום, אני הרוס לגמרי, היא רוצה להרוס אותי כמו שהרסה את אשר ידלין."

נעמי אדווה העצורה עתה בבית־המעצר באבו־כביר מדווחת: „בכניסה לכלא פגשתי אשה שנראתה לי מוכרת. היא הובאה זה עתה. לשאלתי ענתה לי כי היא מכירה אותי והתארחה במסיבה שנערכה בחיפה לפני מיספר שנים. ביקשתי מהסוהרות לצרף את חווה לחדר, אך הן לא הסכימו בשום אופן. הכניסו אותה לחדר עם שתי זונות ונרקומניות. פגשתיה שוב בארוחת־הערב. היא היתה מתוחה ופרצה בבכי. יש לה בת חיילת בבית, כך סיפרה לי, וכל־כך לא נעים לה שבתה תשמע שהיא עצורה.

„היא סיפרה לי שבצלאל גורלי, בעלה, שאתו היא מסוכסכת מזה תקופה ארוכה, החליט לנקום בה. הוא רוצה לקחת את הדירה שנתן לה בזמנו, בכל דרך ובכל מחיר."

לעומת טענתו של גורלי שנותר ללא דבר אחרי קניית הדירה, נשמעה טענה שונה — כיצד יתכן, איפוא, שאדם נותר ללא כלום, כשמלבד הדירה רכש לאחרונה מכונית ב־מ־וו חדשה תמורת 32 אלף דולר, ערך לבנו חתונה במלון רמדה, שעלתה 50 אלף דולר ואף קנה לבנו וילה. טענה נוספת היא שגם במהלך גירושיו מאשתו הראשונה, ניהל גורלי מילחמה ארוכה וסוערת בת שלוש שנים. הפרשה שהעליתי לפני שלושה חודשים והתנבאתי כי לא תרד מהכותרות, הולכת וסוערת מיום ליום. ההאשמות ההדדיות אינן חדלות מלצוף חדשים לבקרים, והנופך הנוסף, של שירבוב שמו של ידלין, מבטיח שלא תרד מהכותרות.

שולמית יריב ■

קולנוע

סרטים

החגיגה מתקרבת

חובבי הקולנוע האמיתיים יכולים להתכונן לחגיגה אמיתית. סירטו החדש של פרנסואה טריפו לפתע ביום ראשון הוא כל מה שהם יכולים וזכאים לקבל מבימאי מוכשר זה, כל מה שמסמל אותו. קליל, אווירי, משעשע, טיפ־טיפה מותח, זה אולי הסרט המצודד והלבבי ביותר שעשה טריפו מאז הלילה האמריקאי.

לפתע ביום ראשון הוא מחווה רב־צדדית לכל הדברים האהובים על טריפו: לאלפרד היצ'קוק, לקולנוע האמריקאי האפל של שנות ה־40, להאמפרי בוגארט ולורן באקול וגם לקאתרין הפבורן וספנסר טרייסי; לסופרי־המתח האמריקאים האלמונים שלולא חסדיהם האירופיים, היו הולכים לעולמם בעילום־שם אך יותר מכל, זה מחווה לשחקנית פאני ארדן, חברתו של טריפו ואם בנו, הנמנית כיום עם הכוכבות הבולטות ביותר של הקולנוע הצרפתי.

טריפו גילה אותה בסרטת־טלוויזיה מצליחה בשם נשות הפרובינציה (אין זה תרגום מדוייק של שם הסירטה, אבל זה פירושו). הוא הפקיד בידיה את התפקיד הראשי בסירטו הקודם האשה ממול. אחרי שראה אותה עומדת לצידו של ז'ראר דפארדייה, בטקס חלוקת פרסי הסיזר (האוסקר הצרפתי). "הם נראו לי זוג מרתק במיוחד," מספר טריפו. "מצד אחד, הגבר הבלונדי החסון וחסר התסביכים לכאורה, שהוא אכול כולו בעיות נפשיות, מצד שני, האשה כהת השיער והמתוסבכת, במבט ראשון, שהיא למעשה גלויה ונכה מאין כמותה."

המתנה היפה ביותר. האשה ממול הפך את פאני ארדן כוכבת ובו־זמנית, גם בת זוגו הקבועה של הבימאי. כאשר מישהו אמר לטריפו במיקרה, שהיא מזכירה לו גיבורה של סיפורי־מתח אמריקאיים, בהילוכה, בהתנהגותה ובצורת הדיבור שלה, חש טריפו שזה הכיוון לסרט הבא שלו.

הוא חיטט ומצא את מוצאי השבת הארוך של צ'ארלס ויליאמס, אחד מאותם סופרים שהיו על הכוונת של טריפו כבר הרבה זמן. התוצאה של עיבוד הסיפור הזה לסרט לפתע ביום ראשון היא המתנה היפה ביותר שגבר יכול היה להגיש לאשה שהוא אוהב. שכן, בסרט זה נראית פאני ארדן מצודדת, חיננית, נמרצת, חביבה, ועולה אלף מונים על כל הגברים הסובבים אותה (שלא לדבר על נשים אחרות, שהן פשוט מגוחכות לידה).

זהו סרט הנשלט על־ידי דמותה, והיא עומדת במשימה לא רק בכבוד, אלא בטבעיות. טריפו לא טעה בה.

בסרט מגלמת פאני ארדן דמות של מזכירת סוכן נכסי דלא־ניידי, החשוד תחילה במעשה רצח אחד, ואחר־כך בכמה רציחות נוספות. המזכירה, המאוהבת במעסיקה, מתגייסת לעזרתו. כולאת אותו במישרד ויוצאת לפענח את התעלומה במקומו. הוא מתרגז, כועס, מפטר אותה, דבר לא עוזר, ובסופו של דבר, זו היא, כמובן, שפותרת את התעלומה לטובת כל הנוגעים בדבר.

חום אנושי. לא הסיפור הוא עיקר המעשה כאן, אלא הביצוע. למרות כל המתוות לכל הכיוונים, טריפו נשאר טריפו, והכל עובר דרך נקודת־המבט הפרטית שלו, וסופג משהו מן האישיות המיוחדת של הקולנוען אוהב־הבריות, המקרין חום אנושי.

תכונות אלה של טריפו באות לידי ביטוי בכל שלבי העשייה, החל בבחירת הסיפור. צ'ארלס ויליאמס הוא אחד מסופרי המתח האמריקאים שזכו בתהילה רבה בצרפת. כאשר ספריו הוצאו לאור בסידרה מיוחדת. בשל צבע העטיפות ונושאי הסיפורים היא נקראה הסידרה השחורה. ויליאמס וסופרים אחרים מסוגו, כמו ויליאם איריש, דייויד גודיס או ג'ים תומפסון, הפכו מקור־השראה לרבים מיוצרי הגל החדש בצרפת (כך שני סרטים קודמים של טריפו: אל תירו בפסנתרן והכלה לבשה שחורים לפי ויליאם איריש).

"מאחר שהביקורת מתעלמת מהם ונדמה להם שאין קהל יעד מוגדר לספרים שהם כותבים, הם

שארלדנר בסירטו של פרנסואה טריפו "האיש שאהב נשים"
להציץ ברגליים מן המרתף

טריפו מביים את פאני ארדן
שי לאשה האהובה

קונצרט לבימאי

"אני רוצה להרגיש שהסרטים שלי מתכוונים בראש ובראשונה לבדר. כל המרכיבים הפוליטיים, התיעודים או הסוציאליים באים רק לאחר מכן." כך אומר הבימאי פיטר הייאמס, שהרגיש את הצורך להרגיע את הצופים, לפני שילכו לסירטו החדש, מישפט בדלתיים סגורות.

ואכן, נושא הסרט אינו מבטיח דווקא בידור. מדובר באוסף של שופטים עליונים במדינת קליפורניה, שאינם מרוצים מן הפרצות בחוק שעליו הם מופקדים. והם מקימים לעצמם בית־דין של מעלה, ועדה בחוק שעליו הם מופקדים, והם מקימים לעצמם בית־דין של מעלה, ועדה עליונה חשאית, שרגה מחדש בכל מיקרה אשר נראה חשוד בעיני אחד השופטים, ומוציאה פסק־דין חדש, שאינו תלוי עוד בחוקים הכתובים של המדינה, אלא בהיגיון הפרטי של השופטים.

זה מבדר? כך לפחות רוצה להאמין הייאמס.

כמו במוסיקה. הייאמס הוא אחד מן הבימאים החדשים בהוליווד, שאוהבים להדגיש את ההשתלבות שלהם במסורת — לא רק בכך שהוא מתייחס לקולנוע בראש וראשונה כבידור, וזאת הרי התכונה שהחזיקה את הוליווד על הרגליים במשך עשרות שנים. הוא גם מודה בחשיבותו של מפיק היודע "להרביץ על האצבעות ברגע הנכון ולהתריע בפני צעד מוטעה," וסבור שוויתור על מפיק כזה הוא במידה רבה ענין של התאברות.

זאת ועוד: "יש לי רושם שקיימת היום נטיה להבליט בסרטים את זהות הבימאי יתר על המידה. עבודתו של בימאי היא למכור את הסרט שהוא עושה, ולא את עצמו." הוא משווה זאת לחוויה מוסיקלית. "כאשר פראנק סינאטרה גומר לשיר פיזמון בלשהו, התגובה הראשונה היא התפעלות מן השיר, ורק אחר כך מסינאטרה. כך זה צריך להיות גם כאשר רואים סרט טוב."

לגבי הייאמס ההשוואה מוסיקלית מתבקשת מאליה, משום שהוא הגיע לקולנוע מן המוסיקה. נכדו של גדול אמרגני המוסיקה של ארצות־הברית, סול יורוק, הוא למד מוסיקה ואמנויות פלאסטיות, התחיל את דרכו כצייר, ויצירותיו אף הוצגו בין השאר במוסיאון ויטני היוקרתי בניו־יורק. הוא היה מתופף ג'אז שהופיע עם כמה מענקי הג'אז של ארצות־הברית, כמו הפסנתרן ביל אוואנס והחצוצרן מיינארד פרגוסון, ושימש תקופה מסויימת כמנחה ומראיין בטלוויזיה. כל זאת לפני שמלאו לו 30.

גם את התסריט הראשון שכתב מכר לפני גיל 30. ולא עבר זמן רב עד שהופקד בידיו הסרט הראשון לבימוי. סרט עלילתי באורך מלא עבור הטלוויזיה.

מאז הוא עובד בקביעות. כשהוא כותב את רוב התסריטים שהוא מביים. ועובר מסוג אחד של סרטים למישנהו, בלי שום בעיות. סירטי פשע לצד מלודרמות סוחטות־דמעות, וסירטי מדע בדיוני לצד נוסטלגיית נעורים.

הודות לסקרנות הגדולה שלו, הוא נחשב אחד הבימאים המעורים ביותר בענייני הטכניקה של הקולנוע. בסירטו החדש, מישפט בדלתיים סגורות, יש חידושים בתאורה שהביא עימו לארצות־הברית מאנגליה, ושימוש רב במנוף צילום נייד חדש, מנוף לומה. שהוא כיום הצעקה האחרונה בקולנוע, ומאפשר הנעת מצלמה בכל שטח שהוא ובכל תנאים שהם בצורה חלקה ושוטפת.

מה הפלא, שכאשר סטאנלי קובריק סירב ליטול על עצמו את המשך אודיסיאה בחלל, פנתה הוליווד להייאמס והוא זה שמכין בימים אלה את הפרק הבא של 2001, פרק שנכתב גם הוא על־ידי ארתור קלארק, ואשר ישא את השם 2010 – אודיסיאה בחלל.

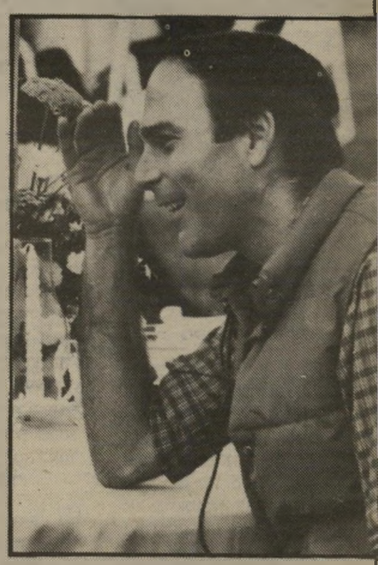

בימאי פיטר הייאמס
העיקר הוא לבדר

חושפים את עצמם בסיפוריהם הרבה יותר מכפי שניתן לחשוד במבט ראשון, או מכפי שהם עצמם חושדים," טוען טריפו. "הם כותבים בחופזה, נתונים תמיד ללחצים כלכליים, ונדמה להם שנוח להסתתר מאחרי עלילות המתח שהם רוקחים. אבל דווקא העובדה שהם יכולים להיעזר בשלד שבנייתו צפויה מראש, מאפשרת להם כנות גדולה יותר, ופתיחות גדולה יותר בסיפוריהם.

"אולם," מוסיף טריפו, "בכל פעם שפגשתי אחד מהם, התרשמתי מן הצניעות, המיקצועיות, אבל גם העצבות העמוקה השורה עליו."

ויליאמס אכן היה קורבן של אותה מועקה שבה הבחין טריפו, והוא התאבר לפני כמה שנים על ספינתו, מבלי שהעיתונות האמריקאית מצאה לנכון להקדיש לו אפילו פיסקה קטנה. אבל בסרט תופס את מקום הקררות חיוך משובב־נפש, פרטי ואישי של טריפו, ומשנה את האווירה.

הרבה גשם. כמיצוות המסורת של הסרט "האפל", רוב העלילה מתרחשת בלילה. הסרט צמוד עד כדי כך למיצווה, שלעיתים הלילה פשוט נכפה על הסיפור, ומה שנראה, בסצינה המתרחשת בתוך בניין כסצינת יום, הופך מייד לסצינת־לילה, כאשר הגיבורים יוצאים לרחוב. ועוד, כדי שלא ישכחו כי הקולנוע הזה הוא קולנוע של קדרות אפלולית, יורד בסרט הזה הרבה מאוד גשם. אך כל זה אינו אלא בריחה פרטית של טריפו, שהעביר את העלילה מארצות־הברית לאותו חלק בצרפת, המפורסם דווקא באור השמש ובמזג־האוויר הקיצי שלו, הלוא הוא חבל פרובאנס.

הסרט מצולם, כמובן, בשחור־לבן, כפי שמתחייב במחווה לסירטי שנות ה־40. הצלם נסטור אלמנדרוס (שצילם רבים מסירטי טריפו, וכן את ימים ברקיע ואת בחירתה של סופי) נזכר בסרט הראשון שעשה עם טריפו, ילד הפרא. שגם הוא היה בשחור־לבן. השיבה לצילום כזה מילאה את אלמנדרוס חדווה. "אין כמעט אפשרות לעשות קיטש בשחור־לבן," הוא אומר, וזאת אחרי שזכה במוניטין כאחד מצלמי הצבע הגדולים בעולם.

מצד שני, זה הוסיף גם הרבה דאגות, מפני שקשה למצוא היום סרטים בעלי רגישות דומה למה שהיה מקובל פעם בקולנוע. אין כמעט מעבדות המפתחות סרט שחור־לבן. ובהקרנת־הכבורה של הסרט, בפסטיבל לוקארנו, ישב אלמנדרוס במשך כל ההקרנה בתא ההקרנה, כדי לדאוג לכך שהאור הנזרק על המסך יהיה האור הנכון.

גם תנועות־המצלמה נעשו ברוח הימים ההם. למשל, סצינה שבה המצלמה מוצבת על המידרכה, מול בית החשוד. הלך עובר עם כלבו, מונית נעצרת מול הבית, אשת החשוד יורדת, עולה בשביל המוביל אל הבית, נכנסת פנימה, פוגשת את בעלה (כל זה נשקף מבעד לחלונות אל המצלמה שהיא עדיין ברחוב), מריבה פורצת ביניהם והמצלמה יורדת שוב אל הרחוב, אל ההלך האומר לכלבו: "בוא נלך מכאן, זה לא נוגע לנו." הכל בתנועה חסכונית ורבת משמעות אחת.

אהבת הציטטות. הזיווג בין פאני ארדן התמירה והנמרצת, לז'אן לואי טרינטיניאן הנמוך ממנה, והפאסיבי יותר בסרט זה, מזכיר זוגות כמו בוגארט־באקול או הפבורן־טרייסי. הגברים שם אומנם לא היו פאסיביים, אבל גם הבימאים לא היו מאוהבים בכוכבות הראשיות ולא היו מעוניינים עד כדי כך להבליט את כל מעלותיהן, ללא סייג.

אפילו אהבת הציטטות של טריפו אינה יוצאת מקופחת כאן. קופאית קולנוע מספקת גירסה מפתיעה מאוד של עלילת נתיבי תהילה של קוברין, שם סירטו של אנדרי ז'ולאבסקי חשיבותה של אהבה משתרבב כאילו במיקרה לתוך טור מודעות קולנוע, ולהקת תיאטרון חובבת עורכת חזרות על המלך משתעשע של ויקטור הוגו (אותו מחזה ששימש אחר כך את ורדי בריגולטו). מי שמחפש ציטוטים עצמיים, ימצא כאן שוב את גיבור האיש שאהב נשים בהשתקפויות שונות. בחלקו, זה החשוד הכלוא במישרד של עצמו, מישרד שנמצא במרתף, ומבעד לצוהר שבו אפשר להשקיף על רגלי הנשים המהלכות ברחוב.

פרנסואה טריפו מביים את "הלילה האמריקאי"
קולנוע שהוא כולו מחוות

דייסה לשתי כפיות

מיאו מיאו ואיזאבל הופרט: התוצאה של המילחמה

אהבה ממבט ראשון (קלאס, תל־אביב, צרפת) – **סיפור אהבה קטן ופשטני זה, זכה לתדים רבים בצרפת. בזכות שתי עובדות: ראשית, השחקניות הראשיות, איזבל הופר ומיאו־מיאו הן כוכבות ממדרגה ראשונה שם. שנית, זה סיפור אישי של הבימאית דיאן קוריס, או ליתר דיוק, סיפור אישי של אמה, והחשיפה האישית היא תמיד גורם מסקרן.**

העלילה שמתחילה בימי מילחמת־העולם השנייה ומגיעה עד סוף שנות ה־50, עוקבת אחרי שני זוגות נשואים, בשני המיקרים – נישואים ללא אהבה, שהיו תוצאה מן הנסיבות הכפייתיות של המילחמה. שתי הנשים מכירות זו את זו במיקרה, ומתפתחת ביניהן ידידות עמוקה. קשרים לסביים אינם מוזכרים בסרט בפירוש. אבל קשה מאוד להניח שמרכיב כזה לא היה קיים ביחסים ההדוקים בין השתיים, המתקוממות נגד מוסד הנישואין ומחליטות שעדיף לחיות זו בחברת זו, ולא בצל גברים.

קוריס מודה שסיפור כזה, היום, לא היה גורם אפילו להרמת גבה, מפני שאנחנו חיים באקלים מוסרי שונה. חשיבות המעשה בכך שקרה לפני 30 שנה.

הסיפור מוגש בפשטות, בכנות וברגישות רבה, אין שום חריגה מן הטעם הטוב, ואין שום ניסיון להתמודד עם בעיות רחבות וכוללות יותר של התקופה, גם אם קיומן מוזכר. אחת הנשים (אמה של הבימאית), היא יהודיה והשניה היא קאתולית. התקופה שאחרי מילחמת־העולם השנייה היתה תקופת מהפכים ומשברים בכל אירופה, והבעיות הכלכליות, במיוחד עבור אשה שחיה לבד, היו עדיין חמורות. כל זה קיים בתוך הסרט, אבל קוריס אינה מנסה כלל לברר, מעבר לציון העובדה, את המצב לאשורו.

וזו, בעצם, בעייתו העיקרית של הסרט. הוא מספר סיפור אישי, אלא ששתי הגיבורות בו אינן מעניינות כל־כך, מה שמתרחש עמן אינו מסעיר במיוחד את בני התקופה; שלנו, ואין שום דבר מן הרקע הסובב אותם, אשר יצדיק התבוננות קצת יותר לעומק. כל מה שיש כאן הוא על פני השטח, וזה קצת דליל בשביל סרט, שצריך לייצג את צרפת בתחרות על פרס האוסקר.

הירשת וגם רצחת?

שרי לונז'ה וג'ונתן פרייס – חוסר כישרון

הנקמה המתוקה (פאר, תל־אביב, אנגליה) – **זה אחד מאותם סירטי המתח והמיסתורין, שאי־אפשר לגלות שום פרט מעלילתם, מבלי לפגוע בהנאה האפשרית של מי שעשוי לראות את הסרט אחרי שיקרא את הביקורת. כל מה שאפשר לומר הוא שמדובר בסידרת תחבולות רצח, משולבות בהטלת אימה, הפחדה וסחיטה, שמטרתן להעשיר מאוד את יורשי הקורבנות. שתי הדמויות הבולטות בהתנצחות הקטלנית הזאת הן שתי נשים, אחת שיוזמת את המישחק והשניה שמצטרפת אליו במהלכו.**

עלילה מן הסוג הזה, שצריכה להקפיץ בהפתעה על כל צעד ושעל, להשרות אימים וחרדה ולהיות מחוכמת ובלתי־צפויה, דורשת ביצוע וירטואוזי. הדוגמה היחידה מן העבר העולה על הדעת היא בנות השטן של הצרפתי הנרי ג'ורג' קלוזו. שגם הוא היה מבוסס על מותחן צרפתי, מן התוצרת העשירה של בואלו־נארסז'אק.

גם במיקרה זה מדובר במותחן צרפתי, ואכן העלילה מתרחשת ומצולמת כולה בצרפת. אבל כל הדמויות דוברות אנגלית רהוטה, כאילו חיו בקמברידג' (מדובר בדמויות הפועלות בעולם האקדמי). השלטים בצרפתית, המינהגים הצרפתיים, והרחוב הצרפתי, עומדים בניגוד גמור להתנהגות הגיבורים ולאופן דיבורם, וזה כבר שובר את האמינות.

נוסף לכך, חבורת השחקנים העומדת לרשותו של הבימאי ג'ק גולד ניחנה בחוסר כישרון בולט ובמקום לשחק הם עושים הצגות.

שלישית, העלילה בנויה כך שהשליש הראשון, שצריך להציג בכני הצופה את הנפשות הפועלות, הוא שיגרתי, השליש השני, שצריך להגיש את תמצית העלילה, עושה זאת בכבדות רבה, ואילו השליש השלישי נסחב עוד ועוד. אחרי שמובן כבר לרוב הצופים מה קרה ומה יקרה. ולמי שלא מובן, הרי ההופעה המלאכותית של השחקנים, גורמת לכך שהיחס לדמויות ולגורלן, בשלב זה, הוא יחס של אדישות בלבד.

קשה לדעת היכן התלהבו כל־כך מסרט זה, כפי שמכריזות מודעות הפירסום, ועוד יותר קשה להבין מדוע.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב – יול, חג שמח מר לורנס, אני אוהב אותך כרמן, קאטר ובון.

ירושלים – קרמר נגד קרמר, לילה של יום מפרך.

חיפה – חג שמח מר לורנס.

תל־אביב

★★★ **אני אוהב אותך כרמן** (גת, ספרד) – קארלוס סאורה מנסה להתחכם לסיפור של פרוספר מרימה, לאופרה של ביזה ולאנטוניו גאדס, ולכפות עליהם בכוח עלילה. זה בכלל לא חשוב, כי עוצמת המחולות של גאדס ורקדניו, והצילום המרהיב שמנציח אותם, הם חוויה בפני עצמה.

★★★ **חג שמח מר לורנס** (תכלת, אנגליה/יפן) – שבויים אירופיים מול שוביהם היפניים, במילחמת־העולם השניה. סרט המעמיד זה מול זה שתי תרבויות, מדגיש את ההבדל שביניהן, אבל גם את העובדה שהן מובילות בדרכים שונות, לאותן התוצאות.

ירושלים

★★★ **קרמר נגד קרמר** (אוריון, ארצות־הברית) – מלודרמה מוצלחת במיוחד של הוליווד, על בעל שצריך למלא גם את תפקיד אשתו, אחרי שהיא זונחת אותו כדי להגשים את עצמה. דאסטין הופמן, מריל סטריפ.

★★★★ **לילה של יום מפרך** (בנייני האומה, אנגליה) – החיפושיות וריצ'ארד לסטר בשיתוף הפעולה המוצלח ביותר ביניהם, סרט בלי עלילה, אבל מלא ודחוס המצאות מופלאות שממחישות יותר מכל את המהפיכה של ארבעת המופלאים ואת תוצאותיה על מעריציהם.

מאת
אביגיל ינאי

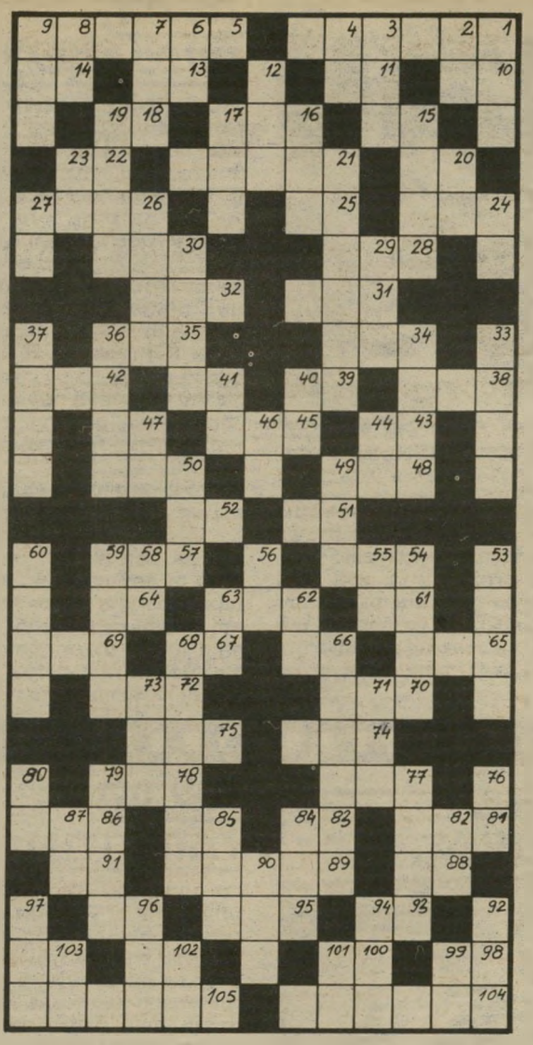

מאוזן: 1) מנחש עתידות; 5) כתב־עת עברי נחשוני; 10) ידית; 11) שיש נאה; 13) אביון; 14) אציל מזרחי; 15) מן הערים שכבש יהושע; 16) חבט; 18) שליח; 20) נכרי בתוכנו; 21) צמח קוצני (משלי כ"ד ל"א); 22) דל; 24) השחית, הפחיד (איוב י"ג כ"ד); 25) דמות מטושטשת; 26) מגל, נגר; 28) מן המסים; 30) קווה, ציפה; 31) שיעור המהירות בפעולה כלשהיא; 32) עליון, הנמצא למעלה; 34) מהלומה; 35) פתיחה לרווחה; 38) קבוצת אנשים בפעולה משותפת (כ"ח); 39) אחד מאיי בריטניה; 41) שופט; 42) קצה; 43) די; 45) רצון עז; 47) זו; 48) מדבר שממה; 50) חרסה; 51) עוף טרף; 52) שרידי חרבות; 54) סוג צמחי נוי; 57) המשמש בבית המרחץ; 61) מדף; 62) קוץ; 63) צאצא; 64) בית העופות; 65) החלק הרחב והשטוח בעלה; 66) קול גברי עמוק; 68) שביב; 69) סרס, עיקם; 70) עקר נבטים מיותרים להגדיל הרווח ביניהם; 72) בלם, עצר; 74) ידידות, אהדה; 75) גיס; 77) בכורו של יצחק; 78) מקוה מים עכורים; 81) עיצב, נתן דמות; 83) טרי ורענן; 85) מילת זירוז; 86) ערך דברים בצורה מגובשת; 89) תפוח־ארמה; 91) מנעול לדלת; 93) קריאה; 95) גלש כלפי מטה; 96) כינוי — במסכת נזיקין — למה שגורמת הבהמה בפיה; 98) ברמינן; 100) צעיר; 102) זה היה המטבע שהיה (ר"ת); 103) בן־אדם; 104) שכונה בשרון ע"ש אחד מראשי הציונות; 105) כעבור 24 שעות בדיוק (3,3).

מאונך: 1) כבוד; 2) אמונה; 3) נחל אכזב; 4) כלי מאור; 6) עבר; 7) שבר, עקר; 8) מורה תורה; 9) פרימטר; 12) התבואה שלאחר המלקוש; 15) חרק ממשפ' הצרצרים; 16) מעגן; 17) קיר גבוה; 19) חרק ממשפ' הדבורניים; 20) דר; 21) הפחתות — לצערנו; 23) בן נח; 24) נצח; 26) חבל ארץ בדרום; 27) סימן; אות; 29) שעור, למוד; 30) הבנקאי בגלגול קודם; 33) סרט ישראלי; 34) מבאר קושיות; 36) סיר, כלי לבשול; 37) צלחת; 40) בן למך; 41) תבלול; 44) בקשה לי; 46) אחוריים; 47) שם כולל לאבקות יוצרות הבשמים; 49) קיטור; 50) שומן בגוף בעלי החיים; 53) שומר משטרת הישובים העבריים; 54) צמח סיבי, מספוא להבהמות; 55) איבר תנועה; 56) תוך; 58) אמצע; 59) חוקר ארצות נורווגי (ש"מ); 60) מידת נפח עתיקה; 62) מרחם; 63) גנוסיה; 66) במרמה, בחוסר כנות (3,3); 68) במיתולוגיה היוונית — השומר פתח השאול; 71) מעשי כשפים; 73) אודם; 76) פינה מחממת בבית; 78) כלל העלים המכסים את העץ; 79) רכוש; 80) נקי, לבן; 82) אריג גס; 84) הציל מצרה; 85) מכשיר אריגה; 87) טנא; 90) בלבל; 92) נוזל סמיך המופק מגרעינים של צמחים שונים; 94) מידת אורך; 96) בסיס, אושיה; 97) טיפ; 99) אות בא"ב; 101) מפני; 102) פה פעור; 103) פנוי מעבודה.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעות

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

דיאנה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

הווי

אחרי הרב, צריכים שרברב

ב**תל־אביב** התארח זוג טרי ללילי־הכלולות במלון־פאר, יצא ממנו למחרת כשבמיזוודותיו סדינים, כריות, שמיכות, ציפות, מאפרות, מגבות וניירי־טואלט, הכל רכוש המלון. כאשר נעצר הודה שאומנם ניסה, אך לא הצליח, להסיר גם את ראשי הברזים מכיורי־הרחצה.

* * *

גם מלמד, וגם מחנך

ב**חיפה** הובא נער בן 17, שבעל קטינה בת 15, לפני שופט־נוער בשם מלמד, שלא הרשיע את הנער, בהסתמכו על הצעת־חוק שטרם חוקקה, לפיה לא יורשעו בעתיד בועלי־קטינות, אם הבדל הגילים בין בני־הזוג קטן משנתיים. השופט הסתפק בחיובו של הנער, העומד לפני גיוסו לצה"ל, בתשלום 2,500 שקל ללב"י (הקרן לביטחון ישראל), אשר כספיה קודש לחינוך חיילי צה"ל.

* * *

והסיכות: מפילדת אל־חלד ו

ב**ירושלים** פנתה המועצה לתזונה ולאורח־חיים בריא לקופות־החולים, ביקשה לאפשר לכל חבר בקופה לבחור בין רפואה רגילה לרפואה חלופית, הומיאופאתיה או אקופונקטורה או נאטורופאתיה או רפלכסולוגיה — ובלבד שהמרפאים לפי שיטות אלה יהיו בעלי תואר רישמי במיקצועם.

* * *

מחבאי־האש

ב**אל־אנצאר**, לבנון, התייצבו עשרות גימלאים וקשישים מחבורת מתנדבים גלילית, העוסקת מזה שנים בהחזרת ציוד צבאי לשירות מיבצעי, כינסו וקיפלו 10 אלפים זוגות ביגדי־עבודה ו־20 אלף שמיכות, שעצורי אל־אנצאר השאירו מאחוריהם, הקפידו לשלוף מן הערימות כמה עשרות שמיכות אשר נשאו כתובות אנטי־ישראליות והעלו אותן באש.

* * *

לחם עבורה ו

ב**יריחו** אישרו מפיקי הסרט השגריר כי הבימאי, עוזר־הבימאי, הצלם, שלושת עוזרי־הצלם, חמשת כוכבי הקולנוע, חמשת הפעלולנים, 90 אנשי הצוות ו־180 הניצבים צורכים באתר־הצילומים, מדי יום, אלף כריכים ואלפיים כוסות קפה.

* * *

הוציאו את האוויר

ב**ירושלים** הודיעה העירייה כי החליטה לבטל את הצורך ברישיון לאופניים וזה משני טעמים: הראשון, ששלושים השקלים דמי־הרישיון לא כיסו מעולם את עלויות השכר של פקידי רישוי־האופניים והשני, כי רוב רובו של ציבור בעלי־האופניים מעולם לא פנה לעירייה על־מנת לקבל רישיון.

* * *

ארז רב־לאומי

ב**מטולה** גילו יערני הקרן הקיימת כי לא יצליחו להגדיל את מיספרם של 10 אלפים הארזים בגליל על־ידי הבאת שתילים מלבנון, מאחר שהמחלקה לייעור ולשימור־הקרקע בלבנון אינה פועלת מאז ראשית מלחמת־האזרחים ב־1975, נאלצו לפנות לצרפת. שבה מצוי מלאי שתילי ארזים, השתילים שאותם הביאו הצרפתים, בזמנו, מלבנון, שהיתה עד שנת 1941 מנדט בחסותם.

ב**שעה** 4 בבוקר הוכנסה איזו דמות לחדרי. היה חושך והאור שדלק בפרוזדור לא הספיק כדי לראותה בבירור. כשעיניי התרגלו לחושך, ראיתי אשה מלאה, לבושה בצורה כפרית, סודר לבן ועליו עוד שני סודרים, חצאית משובצת ושיער אסוף. המילים הראשונות שאמרה, אחר שהתיישבה על אחת המיטות הפנויות, היו: „איך אוכל להיות כאן בלי העולם הזה ובלי לשמוע את שלום חנוך?"

שאלתי אותה מה קרה ולמה היא כאן. היא אמרה, כלאחר יד, „סיוע לנסיון לרצח," ונרדמה.

כאשר התעוררה בבוקר, שאלה אותי אם אין אפשרות לבקש מהנהלת בית־המעצר להשמיע את אחד השירים של שלום חנוך. אמרתי שאי־אפשר. מן החדר הסמוך נשמעה קריאה „רחלי!" והיא ניגשה, עמדה סמוך לסורגים והחלה בוכה וממלמלת: „לאה, איך הגענו לכאן? מה יקרה לנו עכשיו?"

הן המשיכו לשוחח, עד שהגיעו הסוהרות והורידו אותנו לארוחת־הבוקר. גם לאה הורדה לארוחת־הבוקר. לשאלתי למה הן אינן נמצאות באותו חדר, ענתה לי הסוהרת כי לאה קטינה, בת 16 וחצי, וקטינות נמצאות בתא נפרד.

ביקורים בימי־גשם

ד**גיץ שוטר** ולקח את לאה לבית־המישפט. רחל נשארה איתי בחדר. היא היתה מודאגת מאוד. היא השאירה את שתי בנותיה, תאומות בנות 12, בבית, לבדן. היא לא תיארה לעצמה כי תיעצר.

שאלתי במה מאשימים אותה בדיוק ומה קרה. היא אמרה כי המישטרה האשימה את לאה בניסיון לרצח, אחרי שדקרה את בעלה לשעבר של רחל, שבא לבקרה, שלוש דקירות בגב ודקירה אחת ביד. רחל הואשמה בסיוע לניסיון לרצח.

היא היתה מאוד מודאגת מהעובדה שלקחו את לאה לחקירה, כי היא מאוד אוהבת אותה והן חיות יחד.

„הכל התחיל בגלל הכלבה," סיפרה לי רחל. ביום הקודם בין 5 ל־6 הגיע לביתה בעלה לשעבר, צבי. הוא הביא מיצרכי־מזון לשתי הבנות התאומות.

לפעמים הוא מגיע לבית כדי לראות את הילדות, למרות ההסכם ביניהם מטעם הרבנות. האוסר עליו לבוא לרחל והקובע שעליו לראות את התאומות מחוץ לבית. אך בימי גשם או בימים שהתאומות חולות מרשה לו רחל להיכנס הביתה.

לאחת התאומות יש כלבה קטנה בשם דיאנה. הכלבה עדיין גורה, והבנות מאוד קשורות אליה. צבי ישב עם הבנות והכלבה שיחקה עם המחק של הבנות. אחת הילדות התרגזה, רחפה את הכלבה ונתנה לה מכה קלה בראש. רחל צעקה עליה שלא תעז להרים יד על הכלבה. צבי התפרץ וצעק כי הכלבה גורמת לנזק ולליכלוך בבית ואמר שצריך להעיף את הכלבה מהבית.

ריבקה, ידידה של רחל מהתנועה הפמיניסטית, שישבה אצל רחל, אמרה לצבי כי אין לו זכות להתערב מפני שהוא לא גר שם. הוא התרגז, הרים

תן טרמפ לחייל

נעמי אדווה מדווחת מבית־המעצר באבו־כביר:

שתי נשים אוהבות הגיעו ביחד לכלא

כיסא ותוך קללות ואיומים ניסה להשליך את הכיסא לעבר פניה של ריבקה. רחל התערבה מייד, אחזה בכתפיו והתחננה שיעזוב את הבית. הוא התחיל להכות אותה מכות איומות בראשה. רחל הצליחה להדוף אותו לכיוון הדלת אך הוא לא הרפה ממנה והמשיך להכות אותה. גם הבת ספגה מכה חזקה.

צבי סירב לעזוב את הבית בכל תוקף. לאה, בת ה־16 וחצי, ידידתה של רחל, ראתה שצבי ממשיך להכות את רחל, נטלה סכין שהיתה על שולחן־האוכל ודקרה אותו שלוש דקירות בגב ודקירה אחת ביד. רק כאשר היא דקרה אותו בידו, הוא שיחרר את רחל. היא הדפה אותו החוצה וסגרה את הדלת.

השיר של לאה: לידתי

הם יצאו מתוכי כמתוך הגלים. / בוכים עם ראשים שמוטים. / ידעתי שלי לעולם לא יהיו, / ידעתי...

תפסתי אותם בגרונם וחנקתי, / ודמי כמו נשפך מתוכי אך צחקתי, / ואת כל הדמעות ליקקתי...

ומצאתי עצמי על ריצפה בוכייה. / ושואלת עצמי מה היה?...

הן רק לפני רגע, / הם יצאו מתוכי כמתוך הגלים, / בוכים עם ראשים שמוטים.

■ ■ ■

את השיר הזה כתבה לאה למחרת היום שבו דקרה את צבי, בעלה־לשעבר של ידידתה, רחל.

כאשר הגיע צבי לבית־החולים וולפסון, מסר תלונה למישטרה.

הזווית של הרדיו

ריבקה ולאה, וגם בנותיה של רחל, נכנסו להיסטריה איומה. רחל התעלפה וחברותיה נתנו לה חמש כוסות מי־סוכר כדי להעיר אותה (רחל חולת סכרת). התאומות צרחו ובכו. היו כיתמי־דם על הדלת וגם על החלוק שרחל לבשה.

פיתאום הופיעו שוטרים והם עצרו את רחל ואת לאה, חברתה. הן נלקחו לתחנת־המישטרה בחולון ושם נחקרו. רחל סיפרה במישטרה את אשר קרה והיא נעצרה באשמת סיוע לניסיון לרצח. לאה הואשמה בניסיון לרצח. הן הועברו לבית־המעצר באבו־כביר, שם הפרידו ביניהן. לפי בקשת המישטרה, לקחו את לאה להסתכלות למשך עשרה ימים.

רחל דאגה ללאה: „אנחנו רגילות להיות יחד ולטפל האחת בשנייה. אנחנו נשים האוהבות אחת את השנייה ויש הרמוניה נהדרת בינינו!"

רחל הכירה את לאה לפני שמונה חודשים. היא עברה אז בתדמית אחרת — קבוצה שנתמכה על־ידי נעמת. ואת קבוצה הפועלת להפסקת פירסומות המשפילות את האשה. לאה קיבלה את הטלפון של רחל מהחברה המשותפת ריבקה והתקשרה אליה. היא באה לרחל, ומן הרגע הראשון התפתחה ביניהן ידידות, שהפכה, עם הזמן, לאהבה.

לאה היא בת להורים גרושים וגם לרחל היתה ילדות קשה. היא נולדה במושב, וכאשר היתה בת 15 והוריה התגרשו, עברה עם אמה לתל־אביב. היא היתה שבורה אחרי גירושי הוריה, וזה הפריע לה בלימודים. בגיל 16 פגשה את צבי. הוא שירת אז בצבא. כאשר השתחרר, הם התחתנו.

בגיל 18 נולדו לרחל שתי התאומות. אז הם גרו ביפו, בחדר אחד. צבי עבר כנהג.

היתה לו מאניה לסדר וניקיון. פעם בא הביתה וראה כי הרדיו עומד בזווית לא רגילה. הוא החל צועק ומכה את רחל.

הוא לא עזר לה בבית וריחש שתצא לעבודה, למרות שטיפלה בשתי התינוקות.

הוא היה קמצן ולא נתן לה כסף, ואמה נאלצה לפרנס את התאומות ואת רחל. היא ישבה עם התינוקות בבית, לא יצאה אף פעם, במשך שנות נישואיהם, לבלות, חוץ מפעם אחת, כאשר לקח אותה לסרט.

מצב העניינים נהיה רע מיום ליום. גם מבחינת יחסיהם המיניים. למרות שצבי הוא גבר נאה, הרגישה רחל דחייה ממנו. באחד הימים הביא צבי בחורה הביתה, הציג את רחל כאחותו ואת בנותיו ככנות אחותו.

רחל קיבלה הלם. למרות שלא סבלה אותו, עדיין קיוותה שמשהו יסתדר ביניהם. היא דאגה לבנות.

רחל העמידה את הבחורה על העובדות. הבחורה נבהלה וברחה. אך המצב המשיך והרדרר. צבי המשיך להכות אותה, עד שביום אחד התמוטטה. היא לא יכלה עוד לתפקד כעקרת־בית וכאם. זה התבטא בעיקר בתופעות פיסיות: היו לה פעימות־לב לא־סדירות והיו ימים שלא אכלה מאומה. צבי, בעלה, לא שם לב כלל.

באחד הימים הופיע אביה של רחל, ראה את מצבה ולקח אותה אליו.

משמעות לחיים

באותה העת הם כבר היו בתהליך הגירושין. הם התגרשו אחרי מילחמת יום־הכיפורים. רחל למדה בבית־הספר לאחיות בתל־השומר. באמצע שנת הלימודים חלתה אחת התאומות בדלקת קרום־המוח.

אחרי שהבריאה, היתה קורבן לתאונת־דרכים. היא נפצעה בכבד ובקושי הצילו את חייה, לאחר סידרת ניתוחים מסובכים. כאשר נזקקה לשתי מנות־דם, סירב צבי לתת אפילו מנת־דם אחת לבתו.

רחל הפסיקה את לימודיה והתחילה לעבוד בבית־החולים. לפתע תבע צבי, בבית־הדין הרבני, לקבל את התאומות, בטענה שאין רחל מטפלת בהן כראוי. בקשתו נדחתה, אך הוא לא ויתר ותבע את רחל שוב ושוב. לבסוף החל מסית את התאומות נגד אמן, שעברה בינתיים, לגור עימהן בדירה של עמידר בחולון.

צבי נהג לבקר את התאומות באופן לא סדיר. לפעמים נעלם לחודשיים. כאשר היה בא לבקר, היה בא בטענות שונות ומשונות. הילדות היו במתח איום.

באחד מביקוריו ראה את רחל שוכבת במיטה. היא שברה או רגל. היא לא יכלה לזוז, היו לה כאבים איומים. הוא התפרץ וצעק שתקום מן המיטה. היא אמרה לו שאינה מסוגלת. כשהתקרב למיטה כדי להכותה, התערבה המטפלת שהיתה במקום. הוא רחף אותה לצד השני של החדר, השכנים ששמעו את המהומה התערבו וזרקו אותו מהבית.

היו עוד מיקרים של אלימות מצד צבי. לדברי רחל נהג לדפוק בדלת עד שכמעט ונעקרה ממקומה. רחל פנתה לא פעם למישטרה, אך שם התייחסו אל התלונות בזילזול. המישטרה היתה חוקרת אותו ומשחררת אותו. אומרת רחל: „הלוואי והמישטרה היתה עושה משהו בזמן, כדי שלא יבוא יותר אליי, ואז לא היה מגיע המצב לידי כך שחברתי תדקור אותו!"

רחל מספרת שחייה השתנו מן הקצה אל הקצה מאז הכיריה את לאה. היא היתה מאוד מרוכזת ולא היתה מסוגלת להפנין את ריגשותיה. לאה העניקה לה משמעות חדשה לחיים.

לשתיהן עניינים משותפים רבים. שתיהן פעילות בתנועה הפמיניסטית. הן מטיילות ביחד ומגדלות את התאומות באהבה רבה.

אומרת רחל: „אני מבינה מה שקרה ללאה כאשר דקרה את צבי. היא נכנסה ללחץ איום כאשר ראתה שיוסי מכה אותי, ופחדה שהוא יהרוג אותי. ואז זה קרה. אני בעצמי לא הייתי מסוגלת לדקור אף אדם. אני צימחונית, ואני לא מסוגלת לגעת בשום בשר חי, ואפילו לא לראות דם!"

יומן מדוייק ומפורט

את לאה פגשתי למחרת בבוקר, בחדר־האוכל. היא נראית מבוגרת מגילה. נערה מוצקה וגבוהה. היא מרכיבה מישקפיים ומבטה מפוחד. היא היתה מבוהלת ולא אכלה דבר. שתי החברות התחבקו והחלו בוכות.

לשתיהן אין אמצעים כספיים לשכור עורך־דין, ונראה כי הן נקלעו למצב מביך ומוזר. הן שוחחו עד שהסוהרת הפרידה ביניהן. לאה פנתה אליי ואמרה שהיא רוצה לספר מה עובר עליה. היא סיפרה מהר ובצורה לא מסודרת. לא הבנתי הרבה.

יותר מאוחר עלינו לחדרים, היא היתה בחדר הסמוך והצלחנו לדבר עמדנו ליד דלת הסורגים, כל אחת בחדרה.

לאה נולדה בחולון, בת לאדריכלי ולמורה, הכותב גם שירה ופירסם שני ספרים. הוריה התגרשו כאשר היתה בת שנתיים וחצי, והיא נשארה עם אמה כשהיתה בת 5 וחצי. התחתנה אמה ע חשמלאי. כשהיתה לאה בת 8 אנ אותה האב החורג במסווה של מישחק הוא המשיך לשכב איתה — לית דיוק, לאנוס אותה — עד שהגיע לגיל 14.

אז סיפרה את הכל לאביה. הוא מיד לגרושתו, סיפר לה בהתרגשות את מ שבתו סיפרה לו, אך לאם לא היתה סבלנות לשמוע. היא יצאה לבלות ע בעלה.

כאשר השניים חזרו הביתה, בשע 2 לפנות בוקר, חיכתה להם המישטר האב החורג הכחיש שאנס את לא במשך שנים. אביה הציע לו שיודה, וא יבטל את התלונה. אבל האב החו הודה כי אנס את לאה פעם אחת בלב כאשר היה שיכור. האב הנרהם שא כיצד האנס היה יכול לזכור כאשר הו היה שיכור?

האם התמה על מיסמך שהעביר א האפוטרופסות על לאה לאביה. לא נסעה עימו לצרפת, שם עבד כמחנ במוסד לעבריינים צעירים. בצרפ ניסתה לאה להתאבד ארבע פעמי על־ידי חיתוך הווריד. היא ביקש לחזור ארצה, כדי לתבוע את אבי החורג למישפט. האב הסכים.

הם חזרו ארצה, ופתחו תי במישטרה. האם העידה בבית־המישפ שלא בנוכחות הבת, הצהירה שהי ילדה בעלת דימיון מפותח. האב החור עצמו הכחיש הכל.

הסיבה שלא האמינו ללאה בבי המישפט היתה עובדת היותה, כביכו בתולה. אלא שהיא מיקרה נדיר: הי נשארה בתולה גם אחרי מגע מיני.

האמת היא שלאה קיימה מגע ע 218 גברים בדיוק, במשך שלוש השני שבין גיל 12 ו־15. היא ניהלה יוני מדוייק ומפורט ונתנה לכל גבר ציו אבל האמת היא שהיא גם לא נמשכ לגברים („זה רק היה מין ספור שכזה!") היא נמשכה לנשים ולחכ ברגש הזה. היא אהבה אשה של החזירה לה אהבה: המורה שלה בביו הספר העממי.

אחרי המישפט שקעה בייאוש איו באחד הימים בלעה 25 כדורי־שינ הסיעו אותה לבית־החולים, שם קיבל שמונה עירויי־נוזלים ושטיפת־קיבה.

אחר כך עברה לפנימיה, אך היא ל התאימה למיסגרת. לבסוף הגיע לקיבוץ. אך גם שם נשארה רק שלוש חודשים. היא החליטה להיות עצמאי היא עבדה כמה חודשים אצל טוח ועזבה אותו („כל מה שרצה הי לשכב איתי!") לבסוף הכירה את רח היא מתארת אותה כערינה וטובת־לו

אומרת לאה: „אני לא אתן לאף אר לפגוע בה. כאשר ראיתי שצבי מנס להרוג אותה אני לא יודעת מה קרה ל לא חשבתי באותו רגע. פשוט לקחת את הסכין ודקרתי אותו!"

נעמי אדווה

* *כדי להגן על צינעת־הפר החלפו השמות האמיתיים בשמ בדויים.*

בית־המעצר אבו־כביר
הצעירה דקרה את בעלה של הבוגרת

עזידור

צל"ש

המאפיה של עסקני־הרת

● **לדן רביב**, על העימות המוצלח והעדכני שערך לראש עיריית נהריה, **חיים לבב**, ולנציג הדתי בעיריית תל־אביב, **חיים בסוק**. כמעט מבלי להתערב בעצמו, הצליח רביב לחשוף את דמותם של שני אנשים, המסמלים מחנות שלמים: ראש־העיר, המסמל את הזעם חסר־האונים של הרוב החילוני במדינה, שהפך לאימפוטנטי בגלל אי־נכונותו לקום ולהילחם, והעסקן הדתי, שסימל בעצם התנהגותו השחצנית ועזת־המצח את הבריונות הפוליטית של חבר־מרעיו. בסוק שיסע את ריבר בן־שיחו, הרים עליו את קולו, מנע ממנו להתבטא והעליל עליו עלילות. בהגדירו את החילוניים כ„לבנטינים", חשף בסוק את הרבדים הגזעניים העמוקים של המחנה שאותו הוא מייצג, שהוא אנטי־ערבי, אנטי־מיזרחי, אנטי־חילוני ואנטי־כל־דבר — מלבר תאוות השילטון והבצע של המאפיה של עסקני־הדת, החל **באברהם שפירא** וכלה בבסוק עצמו.

תוכנית מחשמלת

● לעורך, מפיק ומגיש כולבוטק **רפי גינת**, על התוכנית המיוחדת שהוקדשה לתאונות־חשמל. תוכנית זו הביאה קשת רחבה של תאונות, שמקורן בחוסר חוש ציבורי

עסקן־דתי בסוק
גטו יהודי מול לבנטיניות

לבטיחות. שיא התוכנית היה סיפורו של פועל ערבי, שהציל בהנשמה מפה לפה מחושמלת יהודיה. בימים אלה של פאניקה ציבורית, שהטלוויזיה תורמת לה פרק לא־מבוטל בהצגת מחדלי מישטרת־ישראל באיתור פושעי־מין המבצעים זממם ברחבי המדינה, לא זכה סיפורו של אותו ערבי בפירסום הולם.

מאחורי המירקע

חלבי נכנע

מדי יום ביומו, בין 4.00 עד 8.00 בערב, טורח עורך המישנה של מבט, **רפיק חלבי**, בבדיקת כתבות מבט מהבחינה החזותית.

בשעה 8.00 מגיע לחדרי־העריכה של בניין־הטלוויזיה עורך מבט, **מיכאל קרפין**, והופך את הנחיותיו של חלבי על פיהן. הוא משנה חלק מהה־ביטים החזותיים של הכתבות לאותו ערב.

בימים אלה נלחש בפרוזדור חטיבת־החדשות שלחלבי נמאס, ושבין השניים עבר חתול שחור. חלבי משלים בימים אלה סרט על המישנה למזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר. חלבי גם מאתר לאחרונה נושאים לכתבות במיסגרת במבט שני, תוכנית העשויה לשמש לו תחליף אחרי פרישתו מעריכת־המישנה של מבט.

הקרב על הנעדרים

כתב אורן
מי יסקר מה?

בערב היום שבו התגלתה גוויתו של הנער **דני כין**, דיווחה מהדורת מבט מהמקום. מאחורי כתבה זו התחבא סיפור.

כאשר נודע לעורכי מבט, למחרת היום, שעורך השבוע – יומן אירועים, **מיכה לימור**, שיגר צוות עם הכתב **איתן אורן**, כדי לבחון את ענין הנעדרים ואת אי־יכולת המישטרה להתמודד עם הפשיעה, הוחלט להקדים בנושא זה את השבוע – יומן אירועים.

כך נשלח הכתב הירושלמי לעניני־מישטרה, **אורי כהן־אהרון נוב** לצלם כתבה בעלת רקע רומה. בכתבה זו שב וסיפר תת־ניצב יחזקאל קרתי מה שסיפר לצופים בכל התעלומות הקודמות, מאז רצח נאווה אלימלך: „הוקם צוות־חקירה־מיוחד".

במאבק שקרם להכנת כתבתו של כהן־אהרונוב אילץ מיכה לימור את מנהל חטיבת־החדשות להורות לעורך מבט שאסור לכתבה שלו להתייחס לנושא הטרמפיסטיות, מפני שזהו נושא הכתבה של השבוע – יומן אירועים. על פי הנחיותיו של **יאיר שטרן**, הוגבל נושא הכתבה במבט לנושא הילדים האובדים בלבד.

את תרומתו הצנועה למילחמת מבט בהשבוע – יומן אירועים תרם גם **יעקב אחימאיר**, שהקריש את תוכניתו מוקד לנושא זה. הדיון גרם לעידפול גדול עוד יותר.

במבט לחדשות שודרה כתבה שהציגה את קשיי החיוג בטלפון, שהסתיימה בקביעת הקריין שלשאלות אלה „אין מענה".

לשאלות אלה יש מענה, ובעת שידור הכתבה היה המענה מונח, אחר כבוד, בסל־הניירות שמתחת לשולחן באולפן מבט. כתבכם קיבל מענה זה מבעוד מועד, אישר בשיחה טלפונית איתי כי החומר הוכנס „מילה במילה", ובשיחה נוספת, שהתקיימה דקות אחדות לפני השידור עצמו, לא רמז כלל על החלטת הטלוויזיה להעלים את התגובה מידיעת הציבור.

בהנחה שמבט לחדשות הוא מכשיר להבאת מידע לציבור, ולא בימה פיקנטית, מעלה אפיזודה מוזרה זו שאלות אחדות:

(א) מדוע לא נשמר הכלל של „אמת בפירסום", כשהכריז הקריין כי אין מענה?

(ב) אם הטלוויזיה היא שהחליטה שנושא איכות השירות הטלפוני מעניין את הציבור, מדוע פגעה ב„זכותו של הציבור לדעת" (צינזורה, בלעז) את המידע על גורמי התופעה, ועל מה שעושה מישרד־התיקשורת להקלת המצוקה עוד בשנת־העבודה הנוכחית?

(ג) מה המפתח שלפיו נדע בעתיד, בעת פנייה של כתבכם, אם אנו משוחחים עם כלי־תיקשורת, במגמה למסור מידע לציבור, והאם תגובתנו אכן תגיע אל המסך?

איש אינו מעלה על דעתו להתערב בזכותה המוחלטת של הטלוויזיה לבחור את נושאי השידור. באותה מידה לא נרשה לאיש להתערב בזכותנו המוחלטת לקבוע, כגוף המבוקר, אם וכיצד להגיב, ולמנוע מאיתנו את הזכות לפרסם תגובה זו, בצמוד לדברי־הביקורת.

פסקול

„זמננו תמו"

ביום השישי, בשעה 7.30 בערב, התקשר מנכ"ל רשות השידור **יוסף** („טומי") **לפיד**, עם עורך השבוע – יומן אירועים, **מיכה לימור**, והודיע לו את דבר מותה בהודו של **רינה שני** (ריין שיין), כידיעה בילעדית לטלוויזיה. אולם הליין־אפ של מהדורת־החדשות כבר היה נעול, והידיעה לא פורסמה. במקביל הודיע לפיד את הידיעה לכתב התל־אביבי, **עופר טלר**, וביקשו להכין כתבה למבט של מוצאי־שבת. טלר לא הכין את הכתבה, שהיתה יכולה להיות בלעדית. ביום הראשון פורסמה הידיעה כבר בעיתונים. על חוסר־תושיה זה נגוף טלר בידי הממונים עליו, ולדעת כמה כתבים בכירים, ימיו במבט ספורים

●● בבניין־הטלוויזיה מצויים שני טלפונים „אדומים", שבאמצעותם ניתן להתקשר ישירות לחוצלארץ. באחד מימי השבוע האחרון נתפס מנהל־הלילה התורן, עובד מהמחלקה הערבית, כשהוא מתקשר באחד משני המכשירים לחוצלארץ, למטרות פרטיות. נגד העובד מישטרת־ישראל, שנגניה קיבלו פקודה לנגן מול מצלמות הטלוויזיה.

במשא־ומתן הארוך המתנהל בין רשות־השידור לנגנים התאמצה הרשות ליישר סידרה של עיוותי־שכר וללכת לקראת הנגנים. אלא שהנגנים תובעים תשלום על שידורים חוזרים של הופעותיהם, ולא עזרת טענתו של המישנה־למנכ"ל, **נחמן רון**, המבקש מהם להמתין לחקיקה בנושא זה, המצוייה באחת מוועדות־הכנסת.

גם הצעה של רון לחרוג מהמקובל ולשלם עבור שידורים חוזרים לקרן־פנסיה של הנגנים לא התקבלה בידי אלה.

בימים אלה שוקלת הנהלת רשות־השידור, להפעיל תיזמורת־ליווי קלה, שבה ישתתפו נגנים של תזמורת רשות־השידור – ירושלים, שהם שכירי הרשות, ולנעול סופית את תוכניות הטלוויזיה לפני נגנים ומבצעים אחרים.

שור ושבר

אחד המודלים הקלאסיים בתיקשורת האלקטרונית הוא מחקר ניו־יורקי, שהציג את עמוד־השער של הניו־יורק טיימס. כששלושה רבעים משיטחו מחוקים. הופיעו בו ידיעות שפורסמו לילה קודם ברשתות הטלוויזיה. מודל זה נחשב כאב־טיפוס של מיידיות הדיווח הטלוויזיוני.

בעוד שמהדורות ומגזיני־החדשות של קול ישראל מכסים קרוב למחצית עמודי־השער של עיתוני־הבוקר, ולעיתים מאפילים עליהם בסקופים, מדשדש מבט בדיווח שלו הרחק מאחור. לעיתים מופיעות בו הידיעות למחרת הופעתן בעיתוני־הבוקר.

בשבוע שעבר הגיעו עורכי מבט לאחד משיאיהם בדיווח ותיקשורת. יומיים אחרי שבעיתונות דווח על שוד טלפוני שנערך בארץ, הביאה הטלוויזיה כתבה על שוד זה.

הגיב אחד הכתבים: „שוד ושבר טלוויזיוני".

ערוץ שני

מי שסבר שמפאת המיתון והמשבר הכלכלי הפוקד את המדינה נרחה רעיון הערוץ השני לימים טובים יותר, טעה.

חברי־כנסת של הליכוד משלימים בימים אלה שרולה (לובי) של יותר מ־60 ח"כים, לחקיקת חוק הערוץ השני בכנסת ברבע הראשון לשנת 1984, במקביל לסידרת שינויים בחוק רשות־השידור, העשויים להחליש את מעמדו.

מארגני שרולת הערוץ השני מבטיחים שכבר במחצית הראשונה של שנת 84, יתחיל הערוץ השני לשדר.

בחוגי־תיקשורת מיקצועיים כבר התחילו להציע חווים שמנים לבכירי העובדים של הטלוויזיה הישראלית, וגם לבכירים המצויים בחופשה־ללא־תשלום בשל האווירה השוררת בה.

הגנב והמנורה

לסיפור „גניבה במבט" שפורסם בהעולם הזה (14.12.83) היה סוף, שאילו התרחש לחברי־כנסת או לאישיות אחרת, היו כתבי מבט עורכים חגיגה תיקשורתית גדולה.

הכתב שגנב מנורה ממכונית צוות־הטלוויזיה והחליפה במנורה שרופה שבמכוניתו, חוייב לשלם לצלם, שקנה למכונית־הטלוויזיה את הנורה, את מחירה.

צליל ופנסיה

בעיתונות מוזכר סיכסוך־העבודה שבין הנגנים־מבצעים ובין רשות־השידור באותיות קטנות. צופים חדי־עין הבחינו, מן הסתם, שבתוכניות כמו שעה טובה, מה שבא וזה הזמן מופיעים, באחרונה, זמרים ללא נגנים מלווים. באחת מתוכניות הדת גוייסה תיזמורת מתנהלת חקירה ●● ציוד כתבי קול ישראל במכשירי סוני, בלא טכנאים, אושרה כבר בידי כל הדרגים, ובכללם השרים הנוגעים לרשות־השידור, חינוך ואוצר. בקרוב ייקבעו ההסדרים הסופיים, העשויים לחולל הפיכה באמצעי הדיווח של קול ישראל ●● ידיעה, שפורסמה במדור זה בשבוע שעבר, ברבר ה„ביפר" שברשות **רינה חנינא**, ראוי לתיקון קל. חנינא לא קיבלה את ה„ביפר" מהטלוויזיה, אלא שכרה אותו בעצמה. הסיבה: חנינא עברה להתגורר בדירה ללא טלפון, ומכשיר זה משמש לה כמכשיר לתיקשורת אישית.

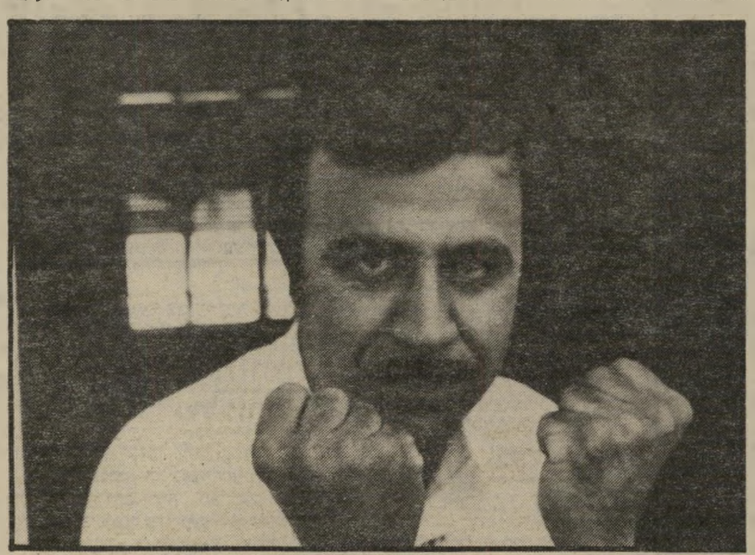

עורך־מישנה חלבי
למבט שני

תוכניות מועדפות

יום רביעי
21.12

● **רדיו: רשת ב' — כל צבעי הרשת (10.00).** מגזין יומי, עם מיבזקי חדשות ורא־יונות בענייני היום. עורך: דויד מרגלית.

● **טלוויזיה: בידור — עד פוס (8.02 — מדבר עברית, מזמר אנגלית).** שבועון הפופ האמריקאי החשוב בעולם בילבורד עורך תחרות שנתית לסירטי הווידיאו המו־סיקאליים ומעניק פרסים לטו־בים שבהם. בתוכנית יובאו כמה מהסרטים שזכו באחרונה בפר־סים חשובים בתחרות זו. כמו כן יושמעו שירים של להקת דוראן דוראן וראיונות באנגלית עם חברי הלהקה.

● **טלוויזיה: סרט קול־נוע — קונראק (10.05 — מדבר אנגלית).** סרט המבוסס על סיפורו של פאט קונרוי, שבו הוא מספר את חוויותיו מימי היותו מורה צעיר בבית־ספר באי־נידח בדרום ארצות־הברית, בית־ספר שכל תלמידיו כושים.

וייט ותלמידיו: קונראק
יום רביעי, שעה 10.05

יום חמישי
22.12

● **רדיו: רשת א' — מוסיקה מאת מלחינים רו־סיים (7.07).** במיסגרת התוכ־נית קונצרט של בוקר יושמעו יצירות של רימסקי־קורסקוב, גלינקה, חרניקוב וגלאזונוב.

● **טלוויזיה: סידרה חדשה — סטוקי וחבריו 5.30 — מדבר אנגלית).** סידרה בריטית בת ששה פרקים, בהפקת הבי־בי־סי. הסידרה מבוססת על ימי בית־הספר של הסופר האנגלי רודיארד קיפ־לינג, בבית־הספר של המאה ה־19. גיבורי הסידרה, שלושה נערים, הידועים בכינוי "סטוקי וחבריו".

● **טלוויזיה: תעודה — סנט לוציה — אגם בראשית (8.30).** מסידרת סירטי הטבע של דיוויד אטנבורו והפקת הבי־בי־סי. הסרט מספר על אגם סנט לוצ'יה שבוולונד.

● **טלוויזיה: דיון — מיפגשים (10.55 — מדבר עברית).** התוכנית תיוחד הפעם לרפואה הפרטית בחברה הישראלית, ותפגיש בין כותלי בית־חולים רופאים המחפשים רפואה שבה הכסף משולם מעל לשולחן ולא מתחת לו, ורופאים המתנגדים לרפואה שווינית.

יום שישי
23.12

● **רדיו: רשת א' — קונ־צרט ליל השבת (8.00).** למואסים בהשבוע יומן אי־רועים, תוכנית מעולה הערוכה בידי שלמה הר, ובה יצירות מאת קורלי, ברינן, צ'יקובסקי, ראוול, בארטוק ואחרים.

● **טלוויזיה: סרט קול־נוע — אגדת לילה קלייר (9.15 — מדבר אנגלית).** שחקנית צעירה ואלמונית מוזמנת להופיע בתפקיד הראשי בסרט המוקדש לזיכרה של כוכבת יפהפיה, שמתה שנים קודם לכן בתאונה, בליל נישואיה.

שבת
24.12

● **רדיו: רשת א' — הומאז' למשורר פאול צלאן (4.05).** תוכנית המוק־דשת למשורר היהודי ממוצא רומני, שהפך אחד מגדולי השירה המודרנית הגרמנית. בתוכנית שתעסוק בנוף הולדתו של המשורר, ישתתפו יצחק בן־אהרון, יליד אותו נוף, המ־שורר נתן זך ואחרים. עורכת ומפיקה אילנה צוקרמן.

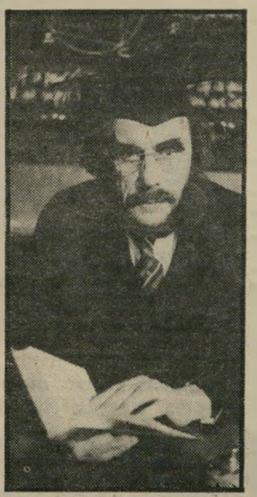

וודנוט: סטוקי וחבריו
יום חמישי, שעה 5.30

● **טלוויזיה: סידרה — בנסון (8.30 — מדבר אנגלית).** הפרק מראה מן הגג מביא את בנסון והמושל גטלינג לגג בית־המושל, כדי להתקין אנטנת טלוויזיה. המר־של כמעט נופל ובנסון מצילו, ושניהם תקועים על האנטנה, מבלי שאיש ישעה לקריאותיהם. רק כאשר קראוס פותחת את הטלוויזיה ומגלה את ההפרעות. היא עולה לגג, אך גם היא מפילה את הסולם, ושלושתם מבלים לילה על גג בית־המושל.

● **טלוויזיה: סידרה — מטרותיו של אנדרוס** והשואה המביאה ליצירת דעת קהל, שאחת מתוצאותיה — הקמת המדינה. בפרק זה, מנחה יגאל לוסין דיון בהשתתפות פרופסור אביתר פריזל, ההיס־טוריון יגאל עילם, ונציג הימין יוסף נדבה.

● **טלוויזיה: דראמה — השלדג (10.10 — מדבר אנגלית).** מחזה בהשתתפות השחקן הנודע רקס האריסון, השחקנית וונדי הילר וסיריל קוזק. הדרמה הופקה בידי חברת אנגליה, על פי מחזהו של ויליאם דאגלס יום.

● **רדיו: קול המוסיקה — דור הזהב (0.10).** תוכנית מעולה, ובה אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות.

יום ראשון
25.12

● **טלוויזיה: לפני עמוד האש — השואה ודו־ציונות (9.40 — מדבר עברית).** פרק אחרון בתת־סידרה השנוייה במחלוקת. בפרק זה מסופר על הישוב היהודי בארץ, קודם השואה, המנהל חייו כמדינה בתוך מדינה, (10.30 — מדבר אנ־גלית). בארני גיילוואדר (ג'ק גילפורד) עורך את העיתון בודואר הנשרף שוב ושוב בידי מצית אלמוני, בעיקבות חשיפה של שערוריות.

פיניץ' ונובאק: אגדת לילה קלייר
יום שישי, שעה 9.15

יום שני
26.12

● **טלוויזיה: סידרה — זרים (10.45 — מדבר אנגלית).** עוד פרק בסידרה המעולה והמתוחכמת ביותר, המוקרנת בטלוויזיה. תחת הכותרת החיים או הסבל, מספר על אוטובוס של תיירים, המתבקש לעצור בדרך צדדית, לצורך מיפקד תושבים תמוה ומזוייף.

יום שלישי
27.12

● **רדיו: רשת ב' — כעו לשלום (4.10).** תוכנית בהנחיית גדעון הוד, המדווחת בו־זמנית ממוקדי המישטרה וצמתי התנועה בארץ, על המתרחש בשעת העומס של התחבורה. התוכנית מלווה בצלילים.

● **טלוויזיה: רוחות מילחמה (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק 12 של הסידרה הקיטשית המבוססת על סיפרו של הרמן ווק, בכיכובו של רוברט מיצ'אם.

● **טלוויזיה: קונצרט — מרי פרייר (11.00).** בליווי התיזמורת הפילהרמונית לוס־אנג'לס, בניצוח קרלו מאריה ג'וליני. בתוכנית: בטהובן, קונ־צ'רטו מס' 2 לפסנתר ולתיז־מורת.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 21.12.83

● **סידרה קומית: שלושה בדירה אחת (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה הקומית המוצלחת, המספרת על קורותיהם של שתי נערות ג'נט (ג'ויס דוויט) וכריסי (סוזן סאמרס) ושותפן לדירה ג'ק (ג'ון ריטר), שכניהם ובעלי־דירתם. מישפחת רופר (נורמן פל ואודרה לינדלי), והסיטואציות הקומיות שנוצרות, כאשר שתי נשים וגבר חולקים דירה אחת בשכנות לזוג שמרן.

● **תוכנית סאטירית: שכונת אבו עוואד (9.40 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר ערבית).** סידרה קומית־סאטירית המתארת הווי־חיים של מישפחה עירונית ממוצעת בירדן, הכוללת אב בגיל העמידה, אם ושני ילדים בוגרים. בכל פרק מתרחש אירוע מחיי היום־יום כגון: בעיות פרנסה, מחלה, לימודים, תעסוקה ועוד.

יום חמישי 22.12.83

● **תוכנית לנוער: אנו נעים (6.25 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה לנוער המוגשת על־ידי השחקן סקוט באין, הכוללת נושאים רבים ומגוונים בספורט, מוסיקה, עבודה ובעלי־חיים. בכל פרק מוצגים אלופים בענפי ספורט מיוחדים, מאורעות חריגים ותופעות מוזרות שקרו לאנשים. המניע בכל התופעות האלו הוא כוח ההתמדה והסקרנות המלווה את האדם.

● **סידרה רומנטית: ספינת האהבה (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים חדשים מתוך הסידרה הפופולארית הזוכה באחוז צפיה גבוה בכל העולם. קפטן סטיובינג ושאר אנשי הצוות מארחים בספינתם נופשים, ומסיירים איתם באתרי תיירות שונים.

יום שישי 23.12.83

● **סידרה בלשית: תאקר ואשתו (2.10 — שני העריצים — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־מתח משעשעת עם השחקן תים מטסון וזוגתו ושותפתו לסידרה השחקנית קתרין היקס. שני בלשים הנענים לפניותיהם של אנשים שונים לפתרון תעלומות מוזרות. עוזרים לבני הזוג „תאקר" במשימותיהם אם האשה (ברברה בך) וחתולתם הסיאמית.

● **סרט דוקומנטרי: צרפת היום (7.15 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר צרפתית).** מבט על חיי הרוח, הכלכלה, התעשיה והמדע בצרפת של ימינו.

● **בידור: שבעון הטלוויזיה (10.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** מגזין בשידור ישיר. המארח מפיקים, במאים, אנשי טלוויזיה, תיאטרון וקולנוע, המספרים על עבודתם ואף מציגים קטעים מתוך התוכניות המתבשלות באולפנים ועל קרשי הבימה.

יום שבת 24.12.83

● **לילדים: קשת בענן (6.00 — ערוץ 3 — 20 דקות — מדבר ערבית).** סידרה לילדים הזמה במתכונתה לתוכנית הילדים המפורסמת בטלוויזיה הישראלית בערבית בשעתו סמי וסוסו המספרת סיפורי ילדים באמצעי המחשה שונים, ומשלבת בתוכה שירים וריקודים.

● **בידור: תוכנית הבידור של ליל חג־המולד (10.15 — ערוץ 6 — 100 דקות — מדבר אנגלית).** כהרגלה מדי שנה, תגיש הטלוויזיה הירדנית לרגל חג־המולד, תוכנית בידור מעולה.

● **מיסת חג־המולד (12.00 בלילה — ערוץ 6).** שידור ישיר באמצעות הלווין מכנסיית סנט־פטרוס בוותיקאן של מיסת חג־המולד, בהשתתפות האפיפיור.

יום ראשון 25.12.83

● **סידרה קומית: בן כבוד השר (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית בהפקת הבי־בי־סי, המתרחשת במיסדרונות השרה בממשלת אנגליה. ג'יימס האקר (השחקן פול אדינגטון) השר לענייני מינהל, מנסה להכניס רפורמות ושינויים במישרד המינהלה, אך הוא נתקל בהתנגדות מצד מזכירו.

יום שני 26.12.83

● **סידרה קומית: ועד־ההורים של הרפר ואלי (6.55 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** גיבורת הסידרה, אלמנה צעירה ונאה שבאה להתגורר עם בתה בת ה־12 בעיירה שמרנית קטנה. התנהגותה החופשית ואף הפרובוקטיבית מסעירה את רמיונם של פרנסי העיירה ומעוררת את קינאתן של נשותיהם.

● **מתח ופעולה: יחידת הצלה (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־מתח על קבוצת קומנדו ששרתה בוויאטנאם. וחבריה נכלאו, הצליחו לברוח מהכלא וירדו למחתרת. הם נענים לפניותיהם של אנשים שונים, ומקבלים על עצמם משימות קשות ומסוכנות, המצריכות מידה רבה של תיחכום, תחבולה, עזרים אלקטרוניים ומירדפי מכוניות מסחררים.

יום שלישי 27.12.83

● **מתח וריגול: הצבא המודי (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בהפקת הבי־בי־סי, המבוססת על מיקרים שקרו בימי מילחמת־העולם השניה, בזמן הכיבוש הנאצי. הסידרה מביאה פירקי גבורה של אנשי המחתרת הצרפתית והבלגית, והעזרה והסיוע שנתנו לקצינים ולחיילים שמטוסיהם הופלו בשטח האויב.

המשך מעמוד 51)

ומחירו 2,200 שקל. מעיל־סקי כזה למבוגרים, מחירו 2,500 שקל.

„זה בהחלט יותר זול מאשר בהנויות, לפחות ב־50 אחוז," אומר נפתלי. „אצלי הרווח הוא נמוך, וזאת הסיבה למחיר הנמוך, זוהי פירמה טובה, פירמה בצלאל."

יש גם מעילים עם שרוולים מתפרקים ההופכים לשכפץ. גם אוברול־רוח לילדים עד גיל ארבע. מחירו: 2,500 שקל.

„אצלי קונים פקידים, פועלים ואפילו עשירים. אולי, אם ירד גשם ויבוא החורף, יתחילו לקנות יותר."

בגדים לקטנים ולקטינים. גם כובעים וצעיפים יפים אפשר למצוא בשוק הכרמל. בדוכנו של ברנרד הרשקוביץ, שהוא בעל ותק של 15 שנה בשוק. אצלו ניתן להשיג כובעים מכל המינים, מכל החומרים, בכל הסיגנונות והצבעים. לדוגמה, מראה ברנרד כובע קסקט עשוי עור: „תריחי, זה עור אמיתי!"

יש בכל הצבעים: שחור, חום. כחול, אפור. רק 650 שקל. „את יודעת כמה דורשים בחנויות אחרות? שם אין מחיר, מבקשים כמה שרוצים." יש המעדיפים כובעי קסקט מבד קורדרוי, גם זה בנמצא, בשלל צבעים, במחיר 250 שקל לכובע. וכן כובע עשוי בד גברדין, באותו המחיר.

לילדים ניתן להשיג כובעי צמר אקרילן סרוגים כשלהם צעיפים תואמים בצבעי ארוס, כחול, לבן, חום, שחור וירוק, במחירים הנעים מ־150 שקל עד 400 שקל.

אצל השכן, יעקב דויד, אפשר למצוא בגדים לקטנים ולקטינים. ערימות של חולצות־קטיפה משגעות. שאינן מתכווצות בכביסה, בצבעי טורקיז כחול, שחור וצהוב, ארוס וכחול. חלקות ומפוספסות במחירים מ־600־700 שקל לילדים בגיל 4־12.

סבתות רבות נראות מפשפשות בערימה ובוחרות שתיים־שלוש חולצות ומשלמות בלי להניד עפעף.

אחר־כך עוברים על פני כמה דוכנים. המוכרים גרביים — גרבי־צמר ואקרילן — שפסים אדומים וכחולים מעטרים אותם. הגרביים באורכים ובמידות שונים, לילדים, לילדות, לגברים ולנשים, והמחיר לגרב עד אורך הברך הוא 150 שקל.

בחנות הבגדים הקטנה של עזרא תלויים אוברולים יפהפיים ואופנתיים לנשים. הם עשויים בדי־פלנל פירחוניים בצבעי אפור. לבן, שחור או מבר כותנה חלק. בשחור, בכחול ז'יטאן ובאדום־אש. המחיר: 3,500 שקל ו־2,400 שקל.

השם על הצ'ק. בחנות הסמוכה, רחבת־הידיים, יושב אהרון גבריאלי. הוא מקדם את פנינו בחיוך ובברכה, ואומר: „אצלי ניתן להשיג בגדים לכל המישפחה, טרנינגים, חולצות, סווט־שירטס, שמלות, חצאיות, מיכנסיים ופרוות סינתטיות, שהן חיקוי לפרוות שפן ומינק, בציבעי שחור, לבן, אפור וחום. המחירים הם מ־1.900 שקל ועד 3.800 שקל, תלוי בגיזרה ובטיב."

אלה מעילים יפים, מחממים ואלגנטיים. עשויים אקרילן. מכבסים אותם במים פושרים או מה שבטוח, נותנים אותם פעם בשנה לניקוי יבש.

ומי קונה אצלו? „כל המי־יומי, מעקרות־בית ועד עורכות־דין. הן באות לפה מכל הארץ." ומאיפה הוא יודע מי האנשים? „כתוב על הצ'קים מי הם. החנות שלנו, האחים יעקובי, ואת משה כר־אילן, בעל החנות, משרת את הלקוחות בזריזות רבה. החנות מלאה בקונים והוא, בכל זאת, מצליח להתפנות ואומר: „אני עובר עם בתי־חרושת טובים וזולים. עם יקרנים אין לי עסק, כי סחורה יקרה אי־אפשר למכור פה."

בפינה עומר ארגז מלא מגפי־גומי צבעוניים ב־900־1,100 שקל, תלוי במידה: נעלי התעמלות, ב־600־2,000 שקל, תלוי בטיב וביצרן.

יש גם נעלי־בית לנשים, גברים וילדים מאקרילן וצמר דמוי כבש. המיבחר גדול והצבעים רבים. והמחיר? מ־300 שקל עד 1,000 שקל.

ישחקו הזקנים לפנינו

אלה נכד"ו מרים ברנשטיין כהן, בת 89, חיה היום בבית־אבות. היא מציגה את נכדיה, ילדי בנה דויד ברנשטיין: ענת אביבי בת 23, העוסקת גם היא בעולם־התיבידור, אבל בתחום הקולנוע, כאחראית על אביזרים לסרטים. כרמל ברנשטיין בן ה־14 הוא תלמיד תיכון. הוא שמח שסבתא קיבלה כל־כך הרבה ממתקים מהמוזמנים. „יופי, יהיה לי מה לזלול, תשמרי לי בבקשה," ביקש.

„אני בת 89, לא בת 90, רק בשנה הבאה אחגוג יום־הולדת 90," הדגישה מרים ברנשטיין־כהן. מארגני המסיבה, אורנה פורת ואלכס קוטאי (בנו של השחקן, ארי קוטאי, שהיה חבר למיקצוע של ברנשטיין), החליטו שגם 89 זהו גיל מופלג, המהווה סיבה למסיבה. הם התקשרו עם כל התיאטרונים בארץ, אספו חומר, וכל שחקני ישראל הוזמנו לחגיגה, שהתקיימה במועדון צוותא בתל־אביב.

המקום באולם לא הספיק להמוני המוזמנים שבאו וחלק ישבו בין המעברים. אחרים נותרו בחוץ.

מישפחת השחקנים הכתירה את הגבירה כשחקנית הדור, עיריית תל־אביב העניקה למרים מדליה, שהוגשה לה על־ידי סגן־ראש־העיריה יצחק ארצי. שלמה להט שלח את בירכתו, אך התגבשה קבוצת שחקנים עבריים ויצאה את ישראל לברלין. זאב ז'בוטינסקי לימד את הקבוצה מיבטא עברי.

שחקנית הדור חזרה לישראל, והתחילה לעבוד כשחקנית וכבימאית. התיאטרונים של אז, הבימה והאהל סירבו לקבלה, אך האשה הנמרצת החליטה להקים תיאטרון משלה, אבל מאורעות 1936 גרמו לפירוק להקת השחקנים שייסדה.

מרים התחילה לנדוד באירופה. סמוך לפרוץ מילחמת־העולם השניה חזרה לארץ, ועסקה בהוראת הקריאה העברית והמישחק. יותר מאוחר היא התקבלה לתיאטרון הקאמרי שהכיר בכישוריה. והיא היתה שחקנית הקאמרי עד שפרשה לגימלאות.

היום היא חיה בבית־אבות.

בצוותא התרכזו כל תלמידיה של מרים, שלחלק מהם היה הכבוד לשחק לצידה.

„היא הישרתה אווירה טובה על השחקנים הצעירים שבאו לתיאטרון, ותמיד היתה עסוקה בקריאה בהפסקות," מספרת רחל מרכוס. „מרים היא הדוגמה הטובה ביותר שהיתה לנו. היא השפיעה עלינו לא לבזבז אף פעם זמן. זמן הוא המיצרך היקר ביותר שהיה למרים, לכן תמיד אפשר לראותה יושבת בחדר־האיפור וקוראת בספר כל שהוא.

„רק פעם אחת ראתי את מרים מרוגזת," ממשיכה מרכוס. „כשהיא נתנה סטירת לחי לאיש שהצחיק אותנו בשעה שהיא היתה על הבימה ושיחקה, וזה הפריעה לה. זאת היתה סטירה שהזיזה את כל התפאורה שהיתה על הבימה."

אחרי שעלו לפי התור כל השחקנים ובירכו את הגבירה של התיאטרון העברי, הצטופפו כולם באולם הכניסה ושם השיקו כוסיות לחיים, לכבוד 89 שנותיה של המורה הרופאה, השחקנית והבימאית, הד"ר מרים ברנשטיין־כהן, מן התיאטרון העברי. **ציפי מנשה** ■

אדם ואשה השחקנית אופליה שטראל משוחחת ומעלה זכרונות עם הבימאית־שחקנית מיכל בת אדם. השתיים נפגשו אחרי המסיבה. מיכל מיהרה לעזוב את המקום בטענה שמחכים לה בבית. הכוונה לבית בתל־אביב. כי יש לה כידוע גם אחד בפאריס.

שתי גבירות השחקנית רחל מרפוס על־עמיתתה למקצוע, המורה והחברה מרים ברנשטיין.

ואדון אחד אפרים קלצ'קין הוא האדון הזקן שבירך את מרים. הוא נשא נאום תודה למחנכת התיאטרון הראשונה.

לא בא למסיבה מפני שישב שבעה על מות אמו.

האשה בת ה־89, היא גם כלת ישראל, יקירת תל־אביב, ובעלת שלושה פרסים נוספים.

מרים ברנשטיין־כהן עלתה לארץ עם מישפחתה ב־1907. אביה היה רופא. בשל הקדחת שהיתה נפוצה אז בארץ עזבה המישפחה את הארץ בשנת 1910, וחזרה לקישיניב שברוסיה, משם באה.

מישפחתה של מרים התנגדה לכך שמרים תלמד מישחק, והבת הממושטמעת הלכה ללמוד רפואה באוניברסיטת חרקוב, אך במקביל נרשמה גם לילימודי מישחק בבית־ספר דראמתי, בעילום שם.

אחרי שסיימה את לימודי הרפואה ב־1918, הצטרפה מרים בניגוד לרצונה לצבא האדום, אך הודות להשתדלותו של אחד הבימאים הגדולים ברוסיה היא שוחררה מהצבא, והצטרפה לתיאטרון בקייב. אחר־כך עברה למוסקבה, ושם הצטרפה באופן סופי לתיאטרון.

אחרי ארבע שנים עלתה מרים ברנשטיין־כהן לארץ, והיתה אחת השחקניות הראשונות בארץ, שהיתה בעלת השכלה תיאטרונית, ושיחקה בתיאטרון העברי. יותר מאוחר

נחמה־הלנה הזמרת הלנה הנדל באה לביקור קצר בארץ, רק לשבוע, כדי לבקר את אמה. בתום הערב חיפשה הלנה מקום שקט שתוכל לשבת לשתות קפה ולשוחח עם אמה.

(המשך מעמוד 41)

הטיפול בבית־חולים, זה נעשה יותר גרוע. אף פעם לא ניסיתי להתאבד ממש. אבל הייתי במצב מאוד גרוע. ז'אן פייר היה אז איתי ומאוד סבל. אנחנו יחד כבר 15 שנה. הוא היה המנהל האמנותי של תקליט שהוצאתי לאור בחברת בת של ברקלי. ז'אן פייר עזר לי מאוד, וזה חשוב שיש מישהו שעוזר. אני זוכרת שאמרתי לעצמי — זה לא טבעי להגיע למצב כזה. רופאים מטפלים בך יום יום ולא חלה שום הטבה, ואז במיקרה פגשתי טיבעוני, והוא נתן לי כמה עצות. כששמעתי לעצתו התחלתי לצאת מהמצב הנפשי הקשה שהייתי בו. זה באמת עזר לי. ז'אן פייר צחק ממני, אבל כשחלה ונתתי לו מרקחת עשבים, גם הוא הפך מאמין בטיבעונות.

אנחנו מרעילים את עצמנו יום יום, צריך לתת דוגמה טובה, ואני לא רוצה שילעגו לי בגלל הדברים האלה. אפשר בקלות ללעוג לי, אבל מה שאני אומרת פה זה חשוב. אלו לא מילים ריקות. אני באמת מאמינה כהן.

אומרים לי שנעשיתי פיתאום נזירה. זה לא נכון. כשאני עולה על בימה ושלושת אלפים איש שואגים, זה אושר עצום, ואז אני רוצה לעשות את העולם טוב יותר בשבילם, נקי יותר. זה נקרא להיות נזירה?

■ ■ ■

יעל בתי נמצאת כעת בפאריס. אני חושבת שהייתי אמא טובה. נכון שלא הייתי האמא האידיאלית, אבל אני מאמינה שמוטב שעה טובה אחת ביום עם הילה, מאשר שש שעות גרועות, ואמא שלא מאושרת עם עצמה ושרע לה בתוך העור שלה. אמא כזאת לא יכולה לתת לילד אושר, אפילו תהיה איתו כל היום. מקצה עולם הייתי מטלפנת לבת שלי. היא ידעה שאיפה שלא אהיה בעולם, היא יכולה לדבר איתי. כן, אני אמא טובה כי אני בן־אדם שעה שעה. ברור שכשיש משהו מאוד רציני צריך ללכת לרופא. אבל צריך לקחת הרבה פחות תרופות, ואם לוקחים, אז רק כשאין ברירה ותחת פיקוח ורק כשבטוחים בטיב הרופא. באנטיביוטיקה אני לא נוגעת וכבר שמונה שנים לא ראיתי רופא. כשמתחזקים גופנית מתחזקים גם נפשית, אין הבדל בין נפש וגוף. וזה מה שקרה לי. פיתאום מצאתי טעם בחיים, פיתאום הכל הפך טוב. חזרתי לשיר ובשבילי לשיר זה לנשום. אני אוותר על אוכל בשביל לשיר.

■ ■ ■

אני וז'אן פייר נמצאים ביחד כבר 15 שנים. הוא בן־אדם מאוד חמור, והוא המנהל האמנותי של תקליטי והמפיק הבלעדי שלי ואיש יחסי־הציבור שלי והגבר של חיי. טוב לנו ביחד. יש אומנם ימים של סערות, אבל רוב הימים זה טוב, באמת טוב.

בכלל, אני אשה לא מעניינת, אשה מאוד משעממת. כל חיי היו לי שני גברים — יוחנן זראי וז'אן פייר מאניה. מה לעשות, אני לא יכולה להמציא לי מאהבים. אני אשה של גבר אחד. האמנתי שעם יוחנן זראי זה יישאר לנצח־נצחים. דברתי על אהבת עולם ועל נאמנות עולם והוא אמר שאני פרובינציאלית. אני לא מאמינה בחצי יחסים, רק ביחסים מלאים.

אני לא מאמינה שאם את נפגשת עם הגבר שלך רק פעמיים בשבוע, את מאושרת. אולי אני לא מבינה את החיים, אבל זה גם לא מסקרן אותי להבין חיים שכאלה.

בכלל אני לא מי יודע מה סקרנית. אף פעם לא הסתקרנתי לקחת סמים. כמה פעמים אמרו לי: „תנסי פעם. תראי מה זה יתן לך." אבל כשאני מופיעה, אני זקוקה לכל החושים וחייבת להיות בהכרה מלאה, חייבת לתת מקסימום. וכשאתה לוקח סמים אתה לא בהכרה. יש אמנים שאומרים שאני מפסידה, אבל אני מבכרת את העשבים שלי על פני הסמים שלהם.

אני בטוחה שהטבע והאלוהים נתנו לנו שלמות וחובתנו לשמור עליה. בן־אדם שמזיק לעצמו חוטא לאלוהים וחוטא נגד הטבע ואין לו זכות לעשות את זה.

מבחינה אישית צריך לעשות את המקסימום, ללכת הכי רחוק, להיות יפים ונקיים. בן־אדם צריך לטפל בעצמו. הוא חייב את זה לחברה, לכן צריך להראות טוב, נקי ובריא. עד לפני שמונה שנים לא ידעתי לבטא את הרגשות האלה שלי, אבל לאט לאט גברה ההכרה שלי והתעצמה, וכל צעד שאני עושה מביא אותי להבנת העניין. אם אני רוצה כבוד מהקהל שלי, אני חייבת להיות ראוייה לו.

יש אנשים שצוחקים ממני, שואלים אותי — מה את עושה מעצמך רעבצן ומטיפה מוסר. שיצחקו. אני מאמינה שבעולם יש מספיק דוגמאות רעות ואסור לנו לתת לקהל דוגמאות כאלה.

מה אני, בורגנית? אני פועלת דה־לוקס!
אני מרוויחה את לחמי בזיעת מיתרי הקול!

רצתה. אמרה ששלושה חדרים לא מספיקים לה וביקשה שאקנה לה דירה. אז שלחתי אותה לעזאזל. אחר־כך הגיע המישמר האזרחי כדי לסלק אותה ואת הילדים ואת החברים

ריקה בביתה
לא מסתקרנת

שיש לו סיפוק. אני מאמינה שגם בין בני־זוג עדיף להתראות שעה אחת ביום, כשכל אחד מבסוט, מאשר לבלות מחמש בערב ולעשות פרצוף עד שהולכים לישון.

אחרי שילדתי את יעל לא רציתי עוד ילדים. חשבתי שלא אצליח לטפל בהם כמו שצריך. אני אוהבת את יעל ואני מאושרת שיש לי אותה, אבל אני מאמינה שצריך להיות מאוד צעירים ולעשות ילד בלי לחשוב על זה, ואז יש ילד והוא קיים ולומדים לחיות עם זה. כשמתחילים לחשוב בגיל מאוחר יותר, זה מאוחר מדי. אני מאמינה שאילו הייתי מתחילה את הקאריירה שלי לפני שילדתי את יעל, אילו רק הייתי מחכה עם זה עוד שלוש שנים, לא היתה לי יעל. לא הייתי עושה ילד, ולמזלי הגדול יש לי אותה.

יש לי בית מאוד יפה ברובע ה־16 בפאריס. ממש ארמון.

פעם היתה לי בעייה עם יורדת ישראלית. היא היתה בחורה מאוד מוזרה. שמה היה אלקיים. היו לה ארבעה ילדים, כל אחד מגזע אחר: כושי, צרפתי, יפאני, סיני. כל פעם שהיה לה גבר, עשתה לו ילד. היא פלשה לבית שלי ביחד עם צעירים שמאלנים, שנקראו „ההצלה האדומה". היא ידעה שזה הבית שלי, חיפשה פירסומת לעשות סקאנדאלים והצ־ליחה. היא קראה לי בורגנית.

אני, ריקה זראי, בורגנית. אמרתי להם שאני פועלת דה־לוקס, כי כשאני שרה, אני מרוויחה וכשאני לא שרה אני לא מרוויחה. הכסף שלי זה ירושה מאבא שלי? העיקרון של פועל הוא שהוא מרוויח לחם בזיעת אפיו. אני מרוויחה את לחמי בזיעת מיתרי הקול שלי.

14 חודשים ניהלתי נגדה מישפט שתצא מהבית, והיו שערוריות וכתבות בעיתונים. סידרתי לה דירה. היא לא השמאלנים שלה מהבית. הבית הוחזר לי בצורה כזאת, ששנאתי אותו. מכרתי אותו לקבלן שהרס אותו וביום שבו הרסו, באתי לראות איך הורסים אותו. בבית היו כתובות וליכלוך. הבית ממש נאנס, לא רציתי לגור בו יותר.

בסיכומו של דבר, הכל היה לטובה. הבית הנוכחי שלי הרבה יותר יפה. חוץ מהבית בפאריס יש לי דירה ברחוב בן־יהודה בירושלים ולהורי יש דירה גדולה בשדרות הרצל בבית־הכרם. כשאני באה לביקור יש שם שלושה חדרים במיוחד בשבילי.

שכחתי לספר על האיומים. תמיד מאיימים על חיי מפני שאני ישראלית. אצל קארלוס הייתי בראש הרשימה. כשיש איומים, המישטרה מגינה על הרחוב שבו אני גרה. אני מתארת לעצמי שבעיקבות הפוסטרים, התק־ליט והפירסומת, יתחילו שוב האיומים. אני לא מפחדת. אני מאמינה שהכל — הטוב והרע, המוות והחיים בידי אלוהים.

אלישבע בורחת השחקנית אלישבע מיכאלי עזבה את המקום בתום הערב ולא התעכבה לשוחח עם אף חבר. היא גם ניסתה להתחמק, ללא הצלחה, מהמצלמות.

ניסים וציורים הבימאי נסים אלוני בא עם הצייר יוסלה ברגנר ואשתו של יוסלה, שנראית בתמונה. השלושה הגיעו באיחור ולא נכנסו לאולם. אחרי שלגמו יין עזבו את המקום.

מאת מאיר תדמור

ימי החסד מסתיימים

בשבוע שעבר, לאט ובשקט, היתה לשר־האוצר סיבה כפולה לחגיגה: הדולר חגג 100 שקלים
רך 15.2%. שני אלה הם בהחלט הישג לא מבוטל אחרי כחודשיים בתפקיד. ואם ניקח בחשבון את
אמצים שהשקיע יורם ארידור בהקטנת האינפלציה, נבין מה גדולה תרומתו של יורשו.
לא חשוב מה שאומר שר־האוצר החדש, חשוב יותר מה שהוא עושה. בחודשיים האחרונים הוא
ליח להאיץ את האינפלציה, לשחוק את השכר שלנו ברבע, מבלי לפצות אותנו על כך, להגריל,
־חיב ולהעלות את המיסים ולהקטין את הסובסידיות. הוא הצליח להאט וגם את היבוא וגם את היצוא.
ו שר־האוצר הראשון שהצליח להוכיח שכראי להטיס פילפלים במטוסים, למרות שמחיר ההיטס
ל מהמחיר שמתקבל עבורם בשוקי אירופה. הוא שר־האוצר הראשון אצלו הכלכלה מנותקת
פרופסורים לכלכלה — הוא כבר מכיר אותם. הוא מסתדר עם ח"כ **אברהם שפירא** (ביניתים),
ירחם משל הוא עורך דיונים (נכון לעכשיו), עם נשיא התעשיינים **אלי הורוביץ** הוא מסכים
ריך לעודד את היצוא (אך לא עושה דבר כמעט) — הוא שר־האוצר שהכל נוטים לו היום חסד.
אפילו הבנקים נוטים לו חסד: הוא בעד עמלות גבוהות, אשראי מצומצם, והוא גם הדואג לקניית
ות־הבנקים שבהסדר. הוא דווקא סימפטי, מחייך, מסביר פנים, לא מתעצבן, מחליט שכן, מחליט
א, ועל פי רוב לא מחליט, מחליף דוברת באחרת, מנכ"ל חדש במקום הישן, ואפילו רוצה לגבות
זים מאלה שהחוק החדש למיסוי בתנאי אינפלציה היטיב עימם, דווקא בשל האינפלציה. הוא עובד
ה, קשה מאוד, גם להחליט הוא מתקשה מאוד.

בעוד שבועיים ואולי חודש יסתיימו ימי החסד. הדולר יהיה אז בן 120 שקלים.
ובלנות של עם ישראל תיגמר.

שר־האוצר כהן־אורגד
מחליט שכן, מחליט שלא

המכירה בישראל, התשלום בניו־יורק

יש לי היום סיפור מעניין. הוא מלווה במודעה המתפרסמת במה שקרוי עיתון היורדים הניו־יורקי ישראל שלנו.

איך להחליף שקלים אינפלציוניים ברדולארים ירוקים ללא מאמץ ובלי עמלות ושערי קניה ומכירה, שתמיד עובדים למען הבנקים? הנה השיטה, שהיא, אגב, איננה נוגדת את החוק, כל עוד אתה מעביר את התמורה לישראל, פחות הסכום של 3000 דולר כפול מיספר בני־המשפחה. מישהו כבר טען שזו דרך להבריח דולארים. שטות.

מה יותר טוב מלהחליף, שקלים ב־דולארים? אני מציע לממשלת ישראל למכור בדרך זו חלק מן החברות הממ־שלתיות, או לפחות את נבסיהן, ולהקל מעט על החוב הרובץ עלינו. ממשלת ישראל כבעלת הקרקעות ובעל הבית הגדול במדינה יכולה למכור „כל מה שברוך בנכסי דלא ניידי בישראל" בהצעת המודעה, ולקבל דולארים ל־חשבונה בניו־יורק.

חסוך ולהפסיד פעמיים

ושוב בנקים. הגיע אליי עוד אחד מהחוסכים
אמנים בתוכניות־החיסכון הממשלתיות שב־
וע הבנקים. ועכשיו בדיוק מתחיל הסיפור:
להפסיד פעמיים ועוד פעם. לאותו חוסך יש
חשבון עו"ש באותו הבנק. ולמי שיש חשבון
"ש, יש גם אוברדראפט, שחלק ממנו החל עוד
פטמבר לפני שש שנים, כאשר החוסך החל
סוך וחוייב אוטומטית בסכום־החיסכון.
בדיוק בספטמבר השנה הגיעה תוכנית ה־
סכון לפירקה, ואז הורה החוסך לבנק לפרוע

את תמורתה ולכסות את האוברדראפט. כך נעשה. נעשה עוד משהו: (שימו לב לתאריך — סוף ספטמבר) הבנק קנה מבלי לקבל הוראה, ניירות ערך של הבנק וגרם לחוסך להיות שוב באובר־דראפט.

הצרה היא שהחוסך לא ידע, מה שידעו כבר

מפקחת מאור
היא תעזור, בתוקף התפקיד

מנהלי הבנק — שהמפולת בדרך. והם ידעו, אחרת לא היתה הרשות לניירות־ערך טורחת לשלוח למנהלי־הבנק שאלון על פעולותיהם בניירות־הערך הבנקאיים שלהם שבועיים לפני ההסדר, החופפים בדיוק את התאריך שבו נקנו עבור החוסך ניירות־ערך של הבנק על חשבון האוברדראפט.

המפולת וההסדר של המניות הבנקאיות גרמו לחוסך הפסד כפול: ההפסד בערכן הדולארי של המניות (40%) והירידה בשערן של המניות (17%) וחיובי הריבית על האוברדראפט. שבו ניקנו חלק מה־מניות הבנקאיות.

מה עושים? פונים לבנק ומבקשים לבטל את קניית ניירות־הערך של הבנק, שהרי לא נתבקש לעשות כן. הבקשה מועברת לוועדה של הבנק, שצריכה לדון במיקרים כאלה ושאיש לא ידע על קיומה. מסתבר שהיא קיימת; עובדה לחוסך אמרו שהמיכתב שהגיש הועבר לוועדה.

עובר שבוע, עוברים שבועיים. הריבית על האוברדראפט חוגגת. עדיין אין תשובה. החוסך שלנו במלכודת, והוא מחליט למכור את ה־בנקאיות „שלו". הוא מוכר ומזוכה בתמורה שאינה מספיקה עכשיו לכסות את האוברדראפט, הגדל מדי יום בצערי־ענק.

שוב רצים לבנק — עדיין אין תשובה מהוועדה, שאיש לא ידע על קיומה. עכשיו גם מתברר לפתע, שהוועדה לא קיבלה את המיכתב של החוסך. אבר בדרך, ככל הנראה. אבל בסניף יש העתק, למרבה המזל, וכבר היום הוא יועבר לוועדה שתבחן את עניינו של החוסך. והתשובה — בשבוע הבא.

„אנחנו לא מבטיחים לך תשובה חיובית," אומר מנהל־הסניף, בו מתנהל חשבונו של החוסך. אני מקווה שכל אותן ועדות שהיו, ישנן, או יהיו, ככל אותם בנקים — והם כל הבנקים שמניותיהם כלולות בהסדר — יעשו את הנדרש ויחזירו לחוסכים ולבעלי חשבונות עו"ש, שהבנק קנה להם ממניותיו ללא הוראה בשבועיים־שלושה לפני מפולת־הבנקאיות, את כספם. אני מציע לכל אותם שנפגעו לחזור ולפנות ל־הנהלות־הבנקים ולדרוש תשובה בכתב. אם זו לא תתקבל, לפנות למפקחת על הבנקים בבנק ישראל בירושלים, **גליה מאור**.

היא תעזור, היא חייבת לעשות כן, בתוקף תפקידה. ואם זה לא יעזור, כיתבו ליו"ר הוועדה המייעצת של בנק ישראל, הלא הוא מיודענו ח"כ **אברהם שפירא**. הוא יעזור.

ואם הוא לא יעזור, כיתבו לשר־האוצר. היום בעל עניין גדול בבנקים. יש לו מה לומר. הוא גם רואה לעיתים קרובות את מנהלי־הבנקים, הבאים אליו בכל מיני בקשות שיאפשרו להם „לגמור את השנה יפה." בהזדמנות זו הוא יזכיר להם את החוסך הקטן, שהבנק הגדול סידר אותו.

איך להפוך
סף מת
כסף חי

מהו לדעתכם האינטרס של בנק שמניותיו
נאות בהסדר, מה הוא צריך לעשות — לעודד
הלקוחות להחזיק במניותיו, או לעודד את
וחותיו למכור אותן?

נראה כאילו כל הבנקים שלמניותיהם ערבה
משלה, והיא גם שקונה באמצעות בנק־ישראל
פות־הגמל את 600 מיליון הדולארים שכבר
ברו, יצאו מגידרם, כדי שבעלי המניות ימשיכו
חזיק בהם. כך לפחות מתרשם „האיש
רחוב". ובכן, יש לי בשורה בשבילכם:

לבנקים בבנקים, יש אינטרס עיסקי
בעלי מניותיהם שבהסדר ימכרו את
מניות. יש מי שמשלם — קופת
מדינה — ברדך זו או אחרת. קודם כל,
בעלי האוברדראפט יכסו אותו. דבר
ני, מניות בנקאיות זה בסף „מת".
תמורה למניות היום הוא בסף „חי",
זה מחשבים כל הבנקים.

כסף „חי" עוזר לבנקים בעיקר לקראת סוף
נה. ואתם תראו שההיצעים של מניות אלה
לו ככל שמתקרב התאריך הקובע: 30
צמבר. עכשיו כדאי לשאול אם כדאי להחזיק
ניות האלה. יש לי תשובה חכמה: מי שמכר את
ניות הבנקאיות שלו בימי המיסחר הראשונים
רי סגירת הבורסה, השקיע את התמורה
מודי דולר וחזר וקנה בסכום שבידו היום מניות
קאיות — יש בידו היום כמות של 15% יותר
ות בנקאיות משהיו לו בעת המפולת.
יש לכם זמן להחליט. למי שעוד לא החליט.
ק מה אני לא יודע מה יקרה בעוד שבוע, אז
מה לי להיות בטוח במה שיקרה בעוד ארבע או
ש שנים?

פיסטוק חלבי לחג

בלי חג־המולד אי־אפשר. הפעם נבדוק מה מציעה אקספרס, חברת כרטיסי־האשראי הנודעת, ללקוחותיה לקראת החג. ולקוחות יש לה מיליונים בכל רחבי העולם.

למשל, מכונת־כתיבה חשמלית, המופעלת על־ידי סוללות, שכל מישקלה הוא שלושה קילו, רוחבה 31.5 ס"מ, אורכה 24.5 ס"מ וגובהה 5.5 ס"מ. היא נשלפת בקלות רבה מתוך כל תיק או מיזוודת־מנהלים, בתנאי שקודם לכן מכניסים אותם לשם. יש לה 88 מקשים ועוד 44 מקשים עם סימנים מדעיים ואחרים. אפשר להדפיס ישירות על נייר רגיל או כמדפסת חום ולראות על צג (חלון) את 16 האותיות האחרונות, בטרם הודפסו סופית, ולתקן את הטעון תיקון.

מכונת־פלאים זו היא שלך, כדברי הפרוספקט, ל־15 יום ניסיון בביתך ובמחיר של 298 דולר בששה תשלומים של 37.25 דולר לחודש. שימו לב: ללא ריבית וכל מיני עמלות ודמי־טירחה. ואחרי 15 ימי־ניסיון אפשר לשלוח בחזרה וגם לקבל בחזרה את הכסף.

תצחקו, אפשר גם לחכור באמצעות אמריקן אקספרס עץ של פיסטוק חלבי העומד — או ליתר דיוק, פריו, הפיסטוקים יעמדו — לרשותכם כל שנה בתנאי חכירה לשלוש שנים או אפילו שנה, המבטיחים לכם מישלוח של 2.5 קילו פיסטוקים מייד, ומדי חודש קילו ורבע נוספים במשך השנה, במחיר של 42 דולר למישלוח הראשון ו־23 דולר לכל מישלוח נוסף. נו, מה אתם אומרים?

מכונת־כתיבה על סוללות
קודם מכניסים, אחר־כך שולפים

במדינה

נשים

מלכה ללא רחמים

מי שלח את רות המואבייה לגורן?

„פרה מסויימת אינה אשתו של פר מסויים," אל המסקנה הזאת הגיע רבי משה בן־נחמן במאה ה־13, וזה, כנראה, אחד מהבדלי היסוד בין בהמות לבני־אדם, החל מארם וחווה.

על חווה, האשה הראשונה, והרבה נשים אחרות בתנ"ך, כתב לאחרונה מחקר רב־עניין האיש שנודע יותר כמפרסם התלמוד המנוקד, הרב עדין שטיינזלץ (נשים במיקרא. 97 עמודים. הוצאת מישרד־הביטחון).

אם כי האשה מן התנ"ך פעלה בדרך־כלל ככתוב „בחגווי הסלע, בסתר המדרגה", האמת היא שזה לא היה תמיד בדיוק כך: ליד האם היהודיה מצויה האהובה הפחזנית וליד המלכה הרודנית, המרגלת בסתר.

הוראה מגבוה. שטיינזלץ מזכיר נשכחות: שרה, שבה הוא רואה אישיות גדולה, היתה שותפה שוות־זכויות לאברהם: „אברהם היה מגייר את האנשים ושרה היתה מגיירת את הנשים." ואכן, עד היום, לפי ההלכה, גרים נקראים בן־אברהם וגרות — בת־שרה.

בעובדת ייחודה של שרה כבר הכיר התנ"ך. היא האשה היחידה שזכתה לשינוי שם — לפי הוראה מגבוה — משרי לשרה. וזה בניגוד למיספר הגברים הרב שזכו בקביעת שם מחדש, כאברם לאברהם או הושע בן־נון ליהושע בן־נון.

הרב. העוסק בנשים תנ"כיות מתפעל במידה לא פחותה מכלתה של שרה, רבקה טובת־המראה ובעלת החישובים המפוכחים. בכאותו מיקרה שבו התנדבה להשקות עשרה גמלים צמאים של עובר־אורח זר, עבד אברהם, שחיפש כלה ליצחק. להשקות עשרה גמלים לא היתה מלאכה קלה אז (וגם לא היום), אבל במיקרה של רבקה — בהחלט משתלמת.

בוז קר. לארכיטיפוס של האם היהודיה הוא חושב את לאה, דווקא. האשה שנישאה בטעות, היתה בסופו של דבר, אם המשפחה האמיתית, אם ששת מ־12 בניו של יעקב ואם בתם היחידה, דינה. ייתכן כי למסקנה זאת גם הגיע יעקב בסוף ימיו. ואכן, מארבע נשותיו, לאה היא היחידה הקבורה עימו במערת־המכפלה.

שטיינזלץ אינו מחדש דברים מהפכניים. אבל הוא, כמובן, שולט בחומר ומגיש אותו בצורה רבת־עניין.

וכך הן עוברות בסך: מיכל ועתליה, אסתר ואיזבל. האחרונה, בתו של מלך צידון ומלכת ישראל, אשה מושחתת, אבל אשה היודעת לרדת מן הבימה בכבוד. כאשר ברור לה שקיצה (על־ידי יהוא) הגיע, היא רואגת להופעה מושלמת. מתייפה. כמו לקראת מישתה. היא אינה מנסה לבקש חסד או רחמים. היא רק מפגינה בוז קר.

שיטה מקובלת. פינה חמה במיוחד שמורה אצל שטיינזלץ לרות. כשהוא מסתמך על מקורות מן המסורת, הוא מזכיר כי ייתכן שרות היתה בתו של מלך מואב, וזה כבר מסביר הרבה יותר בפשטות את ה־הגותה על הגורן עם בועז.

מעבר לתאווה ולתשוקה, באה יוזמת רות להמשיך את קו־הקיום. וזאת היתה שיטה די מקובלת אצלה במישפחה. אחר הכל, אם היא בת מלך מואב, הוא צאצא ישיר של מואב, הבן של בתו הבכירה של לוט, שהרתה מאביה כשבאה אליו („לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עימו ונחייה מאבינו זרע") כמעט באותה שיטה ובוודאי באותה כוונה, כפי שרות באה אל בועז.

** הידוע יותר לפי ראשי התיבות של שמו, כרמב"ן, אשר גורש בגיל 70 מעיר־מגוריו ספרונה הספרדית ועלה לירושלים החרבה. אחרי ששם ללעג, בוויכוח פומבי עם כמרים נוצריים, את אמונתם באל „שעבר בבטן אשה יהודית."*

„הישראלים נחשבים בעולם למהמרים טובים... הם יודעים לשחק על גדול!" כך קבע מנהל הקאזינו, כאשר הישראלים רוקנו אותו.

ב יום החמישי הופסקו המישחקים בקאזינו של האוניה היוונית אוריון. הם הופסקו שעה וחצי לפני המועד שנקבע — בשעה 3 בלילה. הסיבה לסגירה — חמישה ישראלים. ביניהם זוג מבוגר תושבי אילת לשעבר, הרוויחו 100 אלף דולר במישחקים.

גלגל מיוחם ביום חמישי נפתח הקאזינו כרגיל, בשעה 9 בערב. השעה שבה עוזבת הספינה את גבול המים הטריטוריאליים של ישראל. הקאזינו שאמור להיסגר בשעה בלילה, נסגר כבר בשעה 1.30 כי הכסף נגמר. הסיבה חמישה ישראלים הרוויחו 100 אלף דולר במישחקים

אסימונים יש, כסף אין!

המנהל של הקאזינו הוא אנגלי ממוצא יהודי, קאבן בראון שמו. צעיר בן 25.

תקציב למישחקים במיקרה של הפסד, ופשוט לא היה יותר כסף בקופה.

„זה נכון שהיו אצלנו גם ישראלים שהפסידו סכומים כמו אלה שהרוויחו השחקנים ששיחקו ביום חמישי. אבל מעתה אנחנו עומדים להיות ערוכים יותר לקהל הישראלי.

„אין זה סוד שהישראלים נחשבים בעולם כולו למהמרים טובים בקאזינו. הם לא יכולים להתחרות בערבים. אבל אני מכיר כמה שחקנים ישראלים. עוד מהתקופה שעבדתי בלונדון. שיודעים לשחק על גדול. האמת היא שהמהמרים הכבדים באמת עוד לא עלו על הספינה. באנגליה זה מקובל שערבים משחקים עד 100 אלף שטרלינג לערב. היה ערבי אחד שהפסיד שלושה מיליון דולר בשני ערבים ששיחק.

„החברה שלנו חדשה יחסית, רק שנה. יש לנו שתי אוניות העובדות במיזרח הקאריביים, ועוד 10 אוניות שעובדות לאורך חופי יוון. ל הספינות האלה נוהגים לשחק. זה תהיה בקרוב האוניה עם הקאזי הגדול ביותר של החברה. 50 מכונ מישחק, עשרה שולחנות בלק־ג'ק, ש שולחנות בקרה, ושני שולחנות רולט

„עד היום העסקנו עשר בחור שהובאו מאנגליה, אך אחרי שחמ נשלחו בחזרה עומדים להגיע מאנגל עוד עשרה אנשים — גברים ונשי

„אנחנו משתדלים להעסיק דוו נשים, כי אפשר לבטוח בהן יות אנחנו אוסרים עליהן לקיים איזה שו יחסים עם אורחי האוניה. כי מספ שמנהל הקאזינו יסיר את עיניו לרג הבחורה יכולה בחמש דקות לה ל־„ידיד" סכום של מאות דולארים.

„ידענו שבישראל אין לאנש הרבה שעשועים, והיה ידוע לנו ע האהבה של הישראלים להימורים, או הופתענו לטובה מההתלהבות. יש רשות לתת קבלה לשחקנים על רווח שהרוויחו וזה מוכר על־ידי שלטונו המס. אבל עד היום לא ביקש ממני א ישראלי קבלה כזאת."

אסימונים בשפע שלוש נערות קאזינו מתוך עשר אנגליות המועסקות על־ידי החברה. חמש נערות אחרות נשלחו ביום ראשון בטיסה ישירה לאנגליה אחרי שנמצאו מבלות עם אורחי האוניה. הבעלים אוסרים על הנערות לקיים יחסים עם האורחים

מייד אחרי אותה הפלגה, הוטסו גם חמש נערות העובדות על האוניה בתפקיד קרופייה בחזרה לאנגליה. אחרי שהנהלת הקאזינו מצאה שהן מקיימות יחסי חברות עם אורחי האוניה. הבחורות עזבו את האוניה כשטעם מר בפיהן. הן הרוויחו עבור עבודתן בקרופייה 200 לירות שטרלינג לשבוע — הסכום המקובל לעבודה זו גם באנגליה, אלא ששם עבדו רק כמה שעות ביום ויכלו לחזור יום יום הביתה, ואילו על האוניה עבדו שעות רבות יותר, וכשהן רחוקות מן הבית.

על מה שהתרחש על האוניה בהפלגה, סיפר קאבן בראון (25), המנהל את הקאזינו: „באותה ההפלגה עלו על האוניה 170 איש, לא היינו מוכנים למיספר כזה של אנשים. בין השאר היו גם כמה אנשים, שכשהחלו לשחק, היה ברור שהם שחקנים מנוסים. אחרי שהם התחילו להרוויח וגמרו את הכסף של הקופה, ניתנה הוראה לסגור את הקאזינו כי יש לנו

ספורט

כדורגל

התארגנות מחתרתית

מרד רמאדה שעשו אנשי אגודות־הכדורגל לפני יותר משנה הביא לשינוי בתפיסתה של מועצת־ההימורים, שהחלה מתחשבת באגודות ומקציבה להן יותר מהסכומים שהוגדרו לפני כן כ־אפסיים." כך נקבע מאז, שכל קבוצת בליגה הלאומית תקבל שני מיליון שקל לעונה, ואילו קבוצה בליגה הארצית תקבל מיליון אחד.

אגודת מכבי אף הפרישה לקבוצותיה בליגה הלאומית יותר מאשר אגודת הפועל.

נוצר אז קשר מחתרתי בין נציגי הקבוצות, שבמשך השנה האחרונה שמרו על שקט יחסי. בימים אלה מועדוני־הכדורגל עומדים שוב בפני שוקת שבורה מבחינה כספית, רובם ככולם מסובכים בחובות לשילטונות מס־הכנסה, חובות כבדים, הנושאים ריבית והצמדה. באינפלאציה של היום, אם חייבים מיליון שקל, לא חייבים להתאמץ כדי שבסוף השנה המיליון יהפוך לשלושה מיליון. זאת אומרת, שמשלשים את החובות, שלא לדבר על התשלומים השוטפים.

מיעוט צופים. הפועל ירושלים, שהוכרזה השבוע ככבלת חוב של 15 מיליון שקל, לא יכולה, לדעת מקוריה, לשלם את החוב, כי בשנה הבאה הוא יהפוך ל־45 מיליון שקל. כך, כאשר ההכנסות אינן צמודות, נוצר מצב אבסורדי והאגודות כורעות תחת נטל שאין לעמוד בפניו ויש חשש שהן יפלו. ואם זה יקרה, אז גם מעט הכנסות הספורט במדינה, של מועצת־ההימורים, יתחסלו.

מיעוט הצופים במיגרשים מגביר את החשש להעלות את המחירים, שמא זה ירחיק עוד יותר את הצופים. לצורך זה מתחילה התארגנות מחתרתית של הקבוצות וכנראה — לקראת מישחקי הגביע שייערכו בשבוע הבא — יצאו הן בהכרזה לכינוס פורמלי באוחז גלוי. המיקום ומועד הכינוס עוד לא ידועים, ולא נקבעו כדי שלא לתת אפשרות וזמן לראשי המרכזים לנטרל את ההתארגנות.

כדורסל

צועני בשביל הקבוצה

לפרנק בריקובסקי (24), שחקן־הרכש החדש של מכבי תל־אביב, נמאס כבר מזמן לשמוע את השאלה החוזרת ונישנת ללא הפסק: איך הוא מרגיש במכבי, במקומו של ארל ויליאמס וג'ק צימרמן? בריקובסקי האמריקאי, המתנשא לגובה של 2.10 מטר, מתמלא זעם אמיתי לשמע השאלה, וממהר להמטיר: "כולם שואלים אותי אותה שאלה. כמה אפשר לשמוע אותו דבר? אני לא רוצה לשמוע עליהם מילה אחת נוספת, וגם ג'ואל (קרמר) לא רוצה!"

בינתיים מבקש הצעיר־הענק, בעל פני־הילד, בכל הזדמנות, לכל המתעניינים לפנות ולדון עימו בענייני ההווה ולא להתעקש על העבר.

כפי הנראה ממלא בריקובסקי בהצלחה אחרי ציפיותיהן של המעריצות הישראליות, בנות הטיפשעשרה, שהיו בעבר הלא־רחוק כרוכות אחרי קורמו, שחקן יפה אחר, ג'ק צימרמן. בינתיים יש לו מספיק כאלה, ואולי בשל כך אין לו חברה אחת קבועה.

אשר לחברים, אין לבריקובסקי חברים ישראלים כה רבים כמו שהצליח צימרמן לרכוש משך השנתיים שהיה פה. בריקובסקי מסתפק לעת עתה בחבריו למיגרש האמריקאים, וכאלה יש לו פה למכביר, כמו לו סילבר, סטיב שלכטר ואחרים.

אין כמו ניו־יורק. איך הוא ממלא את שעותיו הפנויות בישראל? ביקורים יומיים קבועים במכון הבריאות של נימרוד ("נימי") דרייפוס, כדי לשפר את יכולתו, וניגון — לפחות שעתיים ביום, על הפסנתר ששכר מייד עם הגיעו ארצה.

קצב הנדודים של בריקובסקי, ממקום למקום, לא היה מבייש גם צועני אמיתי. בווארזה שבאיטליה התחיל את העידן האירופי שלו, משם המשיך כעבור שנה לריימס שבצרפת, ורק אחר־כך נחת בישראל.

למרות נדודיו, קובע פרנק בריקובסקי ששום מקום בעולם לא ישווה לביתו בניו־יורק, שם גם מחכה לו מישפחה עניפה — הורים, שני אחים ושתי אחיות.

אשר לתפקידו של פרנק על המיגרש, כ־"פלייי־מייקר", הוא רק מסייע לקלוע ולא קולע בעצמו, ולכן שמו גם לא מופיע לעיתים קרובות בכותרות, אומר בריקובסקי: "אני לא משחק בשבילי, אני משחק בשביל הקבוצה."

עונה מוצלחת

את הכדורסל קיבל אור גורן (27), שחקן הפועל רמת־גן בירושה מאביו. גם האב, אדם, הספיק כמו הבן לשחק שנים רבות בקבוצת הקיבוצים הפועל מישמר־העמק בשנות החמישים והשישים. הבן זכה בכותרות יפות עוד כשהיה בשנות העשרה שלו, ונחשב בין הכוכבים המבריקים והמבטיחים של הכדורסל הישראלי לפני עשר שנים.

כשאומץ על־ידי היהודי האמריקאי בוב הכט, איל־נפט שסידר לו מילגה באוניברסיטת יוסטון לפני שבע שנים. שימש אז נושא לקינאה של כל חבריו בארץ. ביוסטון המשיך הישראלי, שעזב את קיבוצו לטובת העולם הרחב, לגרוף הצלחות, אך כשחזר לפני יותר מארבעה שנים, הפסיק לככב והפך לשחקן בינוני נוסף ברשימת הכדורסלנים בארץ.

אור גורן לא המשיך להבריק על מישטח הפרקט, ואיש לא ידע מדוע. העונה לפתע חזר והתחיל בולט משיכמו ומעלה בהפועל רמת־גן. שלא מעט גם בזכותו תפסה לה מקום בצמרת טבלת הליגה הלאומית, אפילו מעל מכבי תל־אביב.

זה לא היה השינוי היחיד אצל גורן הצעיר. הזימון לנבחרת, בניהולו של המאמן אריה מליניאק, פתח לפני גורן הזדמנות נוספת, מה שלא ניתן לו בזמנו של ראלף קליין, שהרחיק אותו משיבוץ בנבחרת, בגלל יחסים רעועים בין השניים.

"השנה הגיעה העדנה לאור גורן," אמרו אנשי הספורט. כששואלים את אור מה קרה ומה הביא לשינוי, גם כשכולם יודעים שאור גורן התחתן בשנה האחרונה ואף הצליח כבר להגדיל את מישפחתו בתינוק, מתפלא אור גורן ולא מבין: "זה לא נכון שהעונה אני מצליח יותר מתמיד. כל העונות היו מוצלחות בשבילי, וגם כשלא הייתי בנבחרת, זה רק מפני שלא הסתדרתי מבחינה מיקצועית."

למרות הזימון והכבוד החדש שנפל בחלקו, עם מינויו של מליניאק, יצטרך גורן להתאמץ די קשה כדי להתחרות בחבריו למישחק, כמו מיקי ברקוביץ, דורון ג'אמצי וחיים זלוטיקמן, שלהם יש תפקיד דומה לשלו על המיגרש. כיצד הוא רואה עצמו מתמודד עימם? על כך הוא משיב, בחוסר־סבלנות בולטת: "אני לא שובר את הראש שלי יותר מדי עם הנבחרת. אני לא חושב על זה אפילו וזה לא מדאיג אותי יותר מדי. ירצו, אני אשחק — לא ירצו, לא אשחק. זה לא מעניין אותי ולא מטריד אותי. אני אפילו אדיש לזה. ההצלחה של הפועל יותר חשובה לי מאשר ההצלחה של הנבחרת."

סיקור

הקץ לעכוזים

נראה שרמי יצהר, שדר־הספורט של הרדיו, מסובך בימים אלה מעל לראשו. עזרו לו בכך עיסוקיו הצדדיים, לצד מישרתו ברשות־השידור, שנכנסו לאחרונה לחייו ושיבשו את מהלכם התקין, עד כדי השעייתו בשבוע שעבר לעשרה ימים.

ראשית הסיבוך החל עם פתיחת מועדון־

כדורסלן אור גורן
מיוסטון לרמת־גן

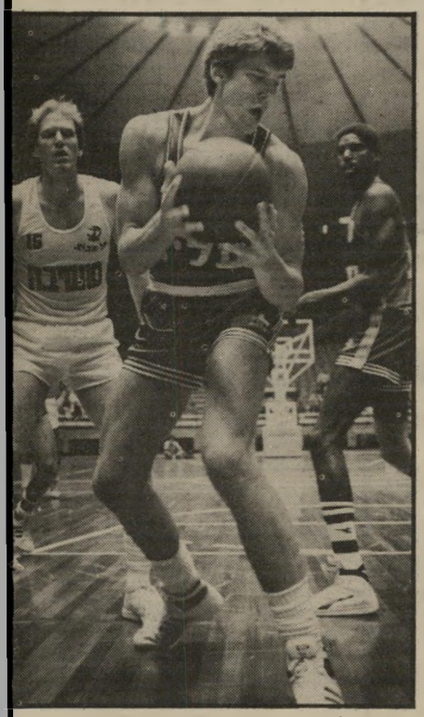

כדורסלן בריקובסקי (גופיה שחורה)
איטליה, צרפת ופסנתר

המיסעדה סקופ, לפני כמה חודשים, שהיה רשום אומנם באופן חוקי על שם אשתו, אך למעשה התנהל על־ידו, כשהוא משמש לו כאיש יחסי־ציבור וכשותף פעיל לכל דבר.

מנהלי רשות־השידור, ובראשם היושב־ראש ראובן ירון, לא ראו זאת בעין יפה, ובעיקר הזדעזעו מעיסוקו החדש, שנוסף לאחרונה: לחלק מיליונים לאנשי בארי־שבע ונתניה, האוהבים לחשוף את עכוזיהם בסיגנון תוכנית קאזינו־בידור של מאיר רמז.

המילחמה ברדיו נגד התנהגותו החריגה של השדר התנהלה בכמה מישורים. רמי אולץ, השבת, לוותר על תוכניתו בבארי־שבע וגם בנתניה כבר מהרגע הראשון. הסיפור המסתובב בימים אלה ברשות הוא שהמנהלים של הרשות, הנלחמים על כבודם ועל רמתם של אנשיה, הציבו ליצהר תנאי מפורש, שאם לא היה נענה ועוזב את תוכניתו, היה מושעה לחלוטין ממישרתו.

ההוכחה הראשונה להשעייתו הזמנית היא שידור המישחק שהוטל עליו בשבת, מישחק שבעגה של שדרי־הספורט של הרדיו נחשב "סוג ז'" בגלל חשיבותו.

כולם יודעים שיצהר הגיע בזכות כישוריו למקום מכובד בין אנשי צוות־הספורט של הרדיו, וזה בתקופה קצרה יחסית. המקום המכובד הקנה לו זכויות־יתר של שידור המישחקים החמים, החשובים והמרתקים של כל שבת. לא כך היה בשבת האחרונה. רמי שידר ביהוד את מישחקה של המקומית מול הפועל בארי־שבע, מישחק הנחשב בין הפחות חשובים בטבלת־ליגה הלאומית.

שדר־ספורט מכובד

"אני מוברח לשנות תדמית," כך חשב משה גרטל, שדר־הספורט של הטלוויזיה, במשך זמן רב.

בימים אלה הוא עבר ממחשבה למעשה. כשכת שעברה הופתעו צופי הכדורגל שהגיעו לאיצטדיונים כשראו את גרטל, אלוף־השחייה בעבר שהפך ל"חתך של הטלוויזיה" בהווה, במתכונת חדשה שעוד לא ראו כמוה במיגרשים עד כה. לא עוד הופעה ספורטיבית דהוייה ושחוקה, המשתלבת עם הסביבה. הפעם הוא הופיע במראה אלגנטי, כמעט הדור, שבמיגרשי הכדורגל בישראל הוא כמו משהו מעולם אחר.

"מה קרה?" הציפו השאלות את השדר הבלונדי, בן קיבוץ רמת־יוחנן לשעבר. וכך, לבוש מעיל־עור אלגנטי ועניבה תואמת, כשמראהו כמעט אלגנטי, התרוצץ איש צוות מבט ספורט בין חמשת האיצטדיונים של איזור המרכז, כדי להכין כתבת־צבע על מיספר הצופים שהגיעו באותו היום.

"זהו זה," השיב בביטחון לכל מי שהתעניין. "צריך להופיע כמו בן־אדם מכובד. אם אני בא לעבודה בצורה אלגנטית, אני בטוח שכל ההתייחסות אליי תשתנה. אני בטוח שיסתכלו עליי אחרת מאשר עד היום."

כה אמר השדר. וכל הישראלים נשארו פעורי־פה לנוכח התופעה.

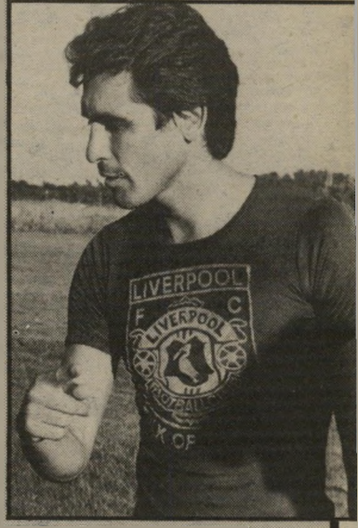

שדר גרטל
המראה האנגלי

חרים בניחיני

מזל החודש: גדי

שלוש שנים לא קלות עברו על בני מזל גדי, שבתאי, הכוכב המשפיע על גורלם, נמצא באותה עת במזל מאזניים, כשהוא יוצר אספקט מרובע (זווית דיסהרמונית) למזלם. יתכן שיהיו גדיים שיאמרו שהם לא הרגישו בקושי מיוחד דווקא באותה תקופה, אך זאת לא מפני שלא היה להם קשה, אלא קרוב לוודאי מפני שהם משתייכים לאותם גדיים הרגילים לסבול, עד כי נדמה שלא להם הזכות או הרשות ליהנות מן החיים.

עם כניסתו של כוכב שבתאי למזל הבא (עקרב), חשים הגדיים שחלק מהכובד שהיה מוטל על כתפיהם בשנים האחרונות הוסר, ורק כעת הם יכולים, למעשה, להבין עד כמה היה קשה.

הבעיות התרכזו בתחומים שונים, וזאת לפי הנתונים האישיים של כל אחד, אולם באופן כללי, המתח הרב התרכז בעיקר בענייני הקריירה, שהם ציפור־הנפש של בני המזל.

בני מזל גדי, שמקבלים על עצמם את הטוב ואת הרע מבלי להתלונן, יפוצו השנה כאשר כוכב יופיטר ייכנס למזלם. בחודש ינואר יעזוב הכוכב את מזל קשת, וכמתנת יום־הולדת לגדיים, הוא „יטייל" במזלם וינסה להשפיע עליהם מכל טוב.

אם כך, כיצד תיראה שנת 1984?

קריירה

בתחום זה התנהלו לא מעט מאבקים בשנים האחרונות, בני גדי ניסו לפלס לעצמם דרך, ולהרגיש בטוחים יותר במקום עבודתם. גם אלה מביניהם שהצליחו להעפיל לתפקיד יותר מעניין ומספק, השיגו זאת בקושי, מאחר שלא הכירו בהישגיהם. השנה יוכלו הגדיים להשיג לעצמם את הקידום שאליו כה שאפו, והתפקידים שאותם ימלאו, יזכו אותם בשבחים ובמחמאות. פרסים, מענקים ומילגות יוכיחו להם שהם אכן רצויים, ומה שחשוב יותר, אלה העובדים עימם יכירו סוף סוף בחשיבות עבודתם. הצעות מעניינות ומפתות יושמעו באוזניהם השנה, אך עליהם להרחיב את הדירה, או למצוא סוף סוף סביבה נוחה למגורים, תהיינה דווקא השנה יוכיח את עצמו. תפקידים רבים יהיו קשורים לארצות אחרות ויביאו לבני המזל נסיעות בלתי־מתוכננות ומיהנות.

יהיה לשקול בזהירות כל שינוי שמוצע. לא כל מה שילהיב אותם ברגע הראשון, אכן יהיה משתלם. תפקידים רבים יהיו נסיעות בלתי־מתוכננות ומיהנות.

כספים

למרות ההתקדמות הצפויה להם בשטח הקאריירה, בתחום הכספי לא יהיה קל. הוצאות בלתי־צפויות ידלדלו את התקציב ואת החסכונות. קרובי משפחה יזדקקו לעזרה ובכלל, לא יהיה קל לנהוג לפי תוכנית מסויימת, מאחר שהשינויים יהיו פיתאום ומוזרים. אם יש בכך נחמה, כדאי לדעת שבשנה שלאחר מכן, המצב שוב יהיה יותר קל והם יוכלו שוב להרשות לעצמם להיכנס להוצאות יותר גדולות.

מגורים

אם כי נראה שמבחינה כספית יהיה צורך לוותר על מספר דברים, דוקא בתחום הדיור המצב נראה לא רע. הזדמנויות לעבור דירה

בשטח האהבה צפוי למזל גדי קושי ומצב כספי: חלש

יזכו הגדיים, יוסיפו להנאתם מהלימודים ומי שדחה עד עכשיו את שיבתו ללימודים לא יוכל לעמוד בפני הפיתוי החזק שיחוש השנה.

ומה שבינו לבינה

כל מה שהובטח עד עתה הוא כאין וכאפס לעומת מה שעומד לקרות בתחום זה, הגדיים שבדרך־כלל רגילים לכך שהידיד הקרוב ביותר שמחלק עימם את חייהם, זו הבדידות, יוכלו סוף סוף לצאת מבדידותם ולהרחיב את חוג המכרים. קשרים חדשים יתפתחו ויהפכו רציניים. על בני המזל יהיה לפקוח עיניים ולא להחמיץ שום הזדמנות. שכן, השנה הם חייבים לקדם את ענייניהם בתחום זה. זוגות נשואים יוכלו לצפות להגדלת המישפחה ולשיפור היחסים ביניהם.

ולסיכום, רק נזכיר שהשנה היא השנה עבור הגדיים, ואולי נוכל לזכות ולראות גם אותם מרשים לעצמם ליהנות מהחיים.

תחום הקאריירה יהיה מודגש במיוחד בתקופה זו, אם ברצונכם לשוחח עם הבוס, או להציע הצעות חשובות, או אפילו להעיר על דברים שלא נראים לכם, רצוי לדחות את השיחה לתחילת השבוע הבא. עמיתים לעבודה מנסים להתחרות בכם ואפילו לנסות לה־זיק לכם או לשימכם הטוב. שימו לב והקפידו למלא את כל מה שמוטל עליכם על הצד הטוב ביותר כדי לא לתת פיתחון־פה לכל אלה שמחכים לכך.

* * *

מצב־רוח עצלני יאפיין את השבוע, יהיה עליכם להתאמץ במיוחד, כדי למלא את ההתחייבויות שבדרך־כלל נעשות כמובנות מאליהן. נסיעות קצרות כדאי לדחות לתחילת השבוע הבא, שכן בסוף־השבוע הזה אתם עלו־לים לריב עם אלה שעי־מם אתם אמורים לחי־פגש. בשטח הכספי כ־דאי שתהיו מאוד זהי־רים, אל תמהרו להוציא את כספכם, גם אם נראה שנפלה בידכם הזדמנות מיוחדת. תוך יום יתברר שטעיתם.

* * *

מצב־הרוח לא יהיה קל בתקופה זו, המרץ הרגיל לא יורגש וגם מבחינה בריאותית תרגישו שאינכם מרגי־שים טוב במיוחד. אל תזניחו את עצמכם וגשו לרופא לברר את מצב־כם. הורים או קרובים מבוגרים יזדקקו לעזר־תכם, קרוב לוודאי שמישהו לא יחוש ב־טוב, וזה יגזול מזמנכם ויביא לעיכובים בתוכ־ניות. בימים רביעי או חמישי אל תבצעו קניות גדולות, שכן בימים אלה תתפתו לקנות הרבה יותר מהדרוש.

* * *

מתיחות עם בן־הזוג עלולה להתפרץ ולהגיע לריב גדול ביום רביעי או חמישי. נסו להתאפק ולא לומר דבר אפילו אם אתם צודקים. לקראת השבוע הבא צפויה נסיעה נח־מדה, שבה אתם עשויים להיפגש עם מכר צעיר ומרתק. בתקופה זו תוכ־לו להכיר אנשים חד־שים ולהתחיל בקשר שונה ממה שהכרתם עד עכשיו. שיחות אינטלק־טואליות יהפכו לפתע לשיחות אינטימיות יותר, והחרגשה שלכם תהיה ממש נפלאה.

* * *

הדגש יושם השבוע על עבודה ובריאות. קודם כל במה ששייך לענייני בריאות, הגיע הזמן שתדשו לעצמכם לנוח יומיים או שלושה ימים. אתם מותשים ואינכם יכולים להמשיך בצורה כזו. דווקא כעת מוטלת עליכם עבודה נוספת, יהיה עליכם לקחת על עצמכם עבו־דה נוספת, בגלל שי־רות־מילואים של קרוב משפחה או עמית לע־בודה. מישהו מבני המישפחה עלול השבוע לחלות ויתכן שגם זה יפול עליכם למעשה.

* * *

השבוע יוכלו להנות מפגישות עם ידידים שאותם לא ראיתם זמן רב, זה יגיע בדיוק בזמן שמצב רוחכם נוטה אל הרומנטיקה. פיתאום תחושו שנגמר לכם מאהבה אחת ואתם מעוניינים בשינוי. השבוע תוכלו לחשוב על התקשרות חדשה. בש־טח הספורט צפויות הצ־לחות, אלה שאינם רגי־לים לעסוק בספורט רצוי שיתחילו כעת, הגיע הזמן לחלץ את העצמות. מסיבות או בילויים אחרים צפויים לקראת סוף־השבוע.

* * *

השבוע תחושו בצורך לשנות את מקום המגורים, סדר הרהיטים אינו נראה לכם. תוכלו להזיז רהיטים ולרכוש לעצמכם רהיט חדש ולשנות את מראה הבית. המרץ שיתעורר בכם לחפש שינויים בשטח זה, יביא אתכם למחשבה על מעבר לדירה אחרת, רצוי שתתחילו לחפש מקום יותר נעים. בתקופה זו תוכלו למצוא את מה שאתם מבקשים. בשטח העבודה אתם עלולים להסתכסך, אל תמהרו לענות בכעס.

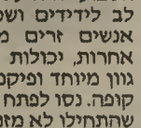

* * *

השבוע יהיה עליכם לחקדיש יותר תשומת־לב לידידים ושכנים, פגישות מיקריות עם אנשים זרים מארצות אחרות, יכולות להוסיף גוון מיוחד ופיקנטי לת־קופה. נסו לפתח קשרים שהתחילו לא מזמן ותר־או שאיכפת לכם. ההת־נהגות הסגורה והבלתי־מובנת מרחיקה מכם את אלה שעימם אתם מעוניינים ליצור קש־רים. פרוייקט שהתחל־תם בו לא מזמן עומד להתקדם ולהצליח. תבחרו אתם את הסטנדרטים ותעמדו בהם.

* * *

השבוע יתחיל במצב־רוח חולמני, יהיה עליכם להיות יותר זהירים ולא למהר להאמין להבטחות שיי־נתנו השבוע. השיפוט שלכם לא יהיה טוב והנטיה תהיה להאמין למה שרוצים לשמוע. אל תמהרו להיפתח להתיידד ולהיות יותר מדי גלויים וישרים. הפ־תעות בשטח הרומנטי עשויות לשנות את הת־קופה הקרובה. בני מזל מאזניים או טלה יצרו אתכם קשר מחודש. בתחום העבודה תוכלו לגלות יותר העזה.

התקופה הקשה עדיין לא חלפה, אולם כבר השבוע תתחילו להרגיש יותר טוב. אלה שנולדו בתחילת המזל יירגישו בשינויים, האח־רים יאלצו להמתין. בשטח האהבה צפוי קושי, חשוב שתחכו ליוזמה של הצד השני, אל תתפתו לפעול בכו־חות עצמכם, הזהירות והסבלנות חשובים בי־תר בתקופה זו. בשטח הכספי המצב די קשה, עדיין לא רואים מהיכן תבוא הישועה, אלה שמנהלים עסק עצמאי יחשבו על שינויים.

* * *

אם במשך כל הזמן האחרון לא היה לכם קל, כעת יהיה עוד יותר קשה. איננכם חזקים עייפות וחוסר־יכולת למצוא זמן למנוחה. חשוב שתרבו במנוחה, ואם אפשר תנסו לקחת לעצמכם חופשה קצרה. זה לא הזמן לצאת ולב־לות עם ידידים, רצוי להישאר בבית ולעשות שוב את חשבון־הנפש. במקום העבודה היו זהירים בכל מה שאתם מדברים, ודאגו לכך שלא כל מה שאתם אומרים יגיע לכל אוזן.

* * *

פגישות עם ידידים ישמחו אתכם וישפרו את מצב־הרוח שלא היה קל לאחרונה. השבוע תוזמנו למסיבות ולמיפ־גשים חברתיים. צאו והיפגשו עם אנשים. אל תשארו בבית. בשטח הרומנטי מובטחת לכם הצלחה בייחוד בימים רביעי וחמישי, בנות דגים, רצוי שתחדשנה את המלתחה. הצבע האזוהי יתאים במיוחד לשבוע זה, אך גם בצב־עים אחרים אין ספק שלא יוכלו להתעלם מכן. בני מזל סרטן וגדי יתאימו במיוחד.

ה היה העולם הזה שהיה

גיליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, כלל נבת־תחקיר על קדחת הנסיעות של שרי ממשלת ישראל (ראה: ער). הובא סירוב מלא של נסיעות שרי ממשלת־ישראל. באשר יאש הליגה ניצבים שרי הארוצר והמיסחר והתעשיה, לוי אשכול ינחם ספיר. תחת הכותרת "הכיסה באה אל הכספה" הובא סיפורם של נערים מהקיבוץ הדתי עין־צורים, שעברו יום של לימוד והיכרות פר ערבי בגליל. עורך "העולם הזה", אורי אבנרי, סיפר על סידרת ישות בחוצלארץ, תחת הכותרת "בין לונדון לניו־יורק". על האילמות

לפני 25 שנה

במיגרשי הבדורגל סיפרה הכתבה "דם וטרור על מיגרש הבדורגל". בשער הגיליון: שר־אוצר לוי אשכול.

קרב־אווירי בשמי הנגב ★ הקרב על הפלאפל ★ בן־גוריון וחופש־העיתונות

קדחת הנסיעות של שרי הממשלה

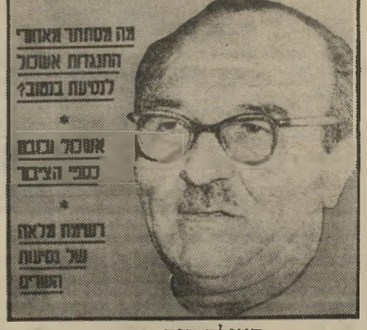

מה מסתתר מאחורי התנגדות אשכול לנסיעת בכורך?

אשכול וכבוד כספי הציבור

השתתפות מלאה של נסיעות האשתים

"העולם הזה" 1108
תאריך: 24.12.1958

העם

מלכת האי־וואות

בשמי הנגב, בין באר־שבע לאל־עריש, חוללה השבוע דראמה חטופה. תוך דקה וחצי לה והסתיימה תקרית־גבול. מיסטרים של י־האוויר ארבו למטוסי מצריים, אשר מזה כמה ועות עסקו בפעולות סיור נרחבות מעל שטח ראל. במשימות צילום.

ואומנם. נתקל המארב הישראלי בלהק של ג 17, שחצה את גבול סיני, אל תוך שטח ראל. זוג המיסטרים תקף את המיגים, ואחרי ב קצר ומהיר חזר הטייס הישראלי לבסיסו, יע כי פגע כמה פגיעות באחד המיגים. עלה עשן, כשחרטומו מופנה לכיוון ־עריש. הטייס הישראלי הספיק לראות את ס המיג נפלט אל מחוץ למטוסו, אחרי פעיל את המפלט.

גבול לרימון. מה שנאמר לאחר מכן היה י טיבעי, אך לגמרי לא נצור. בראיון עם תונאים, הירשה מפקד חיל־האוויר, אלוף עזר צמן, לגאוותו להרקיע שחקים.

"אמרנו לעצמנו שאם תהיה לנו סבלנות קע"ם (מצריים) תהיה הסבלנות להמשיך חות, הרי שסבלנות, בסיכומו של דבר, תלם — נגיע לידי מגע, ולא היה לי ספק וצאה שבה מגע כזה ייגמר."

מוראל גבוה של לוחמים הינו דבר חיוני ויקר, צחון בקרב מהווה תמיד זריקה מרוממת וראל זה. אולם לרימום יש גבול מסוכן מאוד. ר אי־אפשר להצוותו מבלי לסכן את רוח וחם. הגבול הוא ההתרברבות.

כי מילחמה היא ממלכת האי־וודאות. לוחם וצא לקרב חייב להיות חדור רצון לנצח: אולם זור לו ללכת שבי אחרי אמונה עיוורת ליונותו הוודאית. כי מסוכן לא פחות מכלי שק של האויב הוא הזילזול ביכולתו של ויב.

צנזורה ישראלית בפעולה

השבוע לפני 25 שנה ביקר בארץ הבלט הכושי האפריקאי של קייטה פודיבה. שרקדניותיו הנאות נאלצו ללבוש חזיות, על־פי הוראת הצנזורה הישראלית.

טוהר המידות

במושב עולים בגליל מחפשים עיתונאי עברי אחד, כדי למלוך את ראשו. "אצלנו עושים לפעמים דברים לא כל־כך טיבעיים." מתרתחים התושבים. "אבל עם תרנגולות אף פעם לא שכבנו!" וכל זה למה? מפני שאותו עיתונאי כתב מאמר על הכפר, שכולו חיוב ותשבחות. אלא שהמאמר הסתיים במישפט המסעיר: "...אשר לשעות הערב והלילה, יש לציין שהכפר נדם, והילת שלווה ושקט נסוכה עליו כבר בשעות הערב המוקדמות. כך שמרבית תושביו הולכים לישון עם התרנגולות."

השבוע הופיעה בעיתונות היומית מודעה בלשון זו: "הצילו רעבים ממוות. דרוש פיקוח על הפלאפל הישראלי, כדי להוריד את המחירים שעלו בזמן האחרון. הורדת מחיר הפלאפל היא חיונית ובעלת חשיבות מדרגה ראשונה. מנת פלאפל יכולה לעלות 200 פרוטה בלבד — ובכך תצילו מרעב את אלה שאינם יכולים לקנות יותר מזה."

היתה זו תרומתו האישית של כהן במערכה על הצלת המאכל הלאומי של ישראל.

אנשים

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון:** "אינני מכיר ארץ שיש בה חופש־עיתונות יותר גדול מאשר במדינת ישראל."

כזבים לילקוט

במישפט, אצל שליש היחידה, הואשם איציק שצעק "חמור" לסמל אחד שלא מצא חן בעיניו. השליש הדביק לו 21 יום ריתוק מחנה. ממורמר מפסק־הדין יצא איציק החוצה. "אני אגיש עירעור למג"ד" הכריז. "למה לך?" שאלו אותו, "הרי גם שם תצא חייב." "אני יודע, הרגיע אותם איציק, "אבל אני רוצה שגם המג"ד ידע מה דעתי על הסמל."

● היועץ המישפטי לממשלת ישראל **חיים כהן,** בתשובה לעיתונאי שביקש לראיינו: "אינני מוכן להתראיין, כי אינני רוצה שהציבור יחשוב כי ליועץ המישפטי יש על מה להצטדק."

● סיפור מעורר מחשבה סיפר השבוע ח"כ חרות ד"ר **יוחנן באדר.** כאשר נשאל על־ידי אישיות צרפתית חשובה מהן הזכויות שהוענקו לחברי־הכנסת בישראל, השיב לו באדר: "בישראל אסור לאסור חברי־כנסת לפי חוקי־החירום, הם רשאים לנסוע לחוצלארץ בכל עת שירצו, וכן הם יכולים לקבל בנקל מכשירי־טלפון בביתם." על כך העיר הצרפתי: "אצלנו נהנים 45 מיליון נפש מזכויות אלה..."

מ ז ו ן

הפלאפל המר

אחד האנשים הדואגים ביותר בישראל היה השבוע אהרון כהן (50), מוכר הפלאפל הפופולארי של תל־אביב, שהחליף את שמו לפני כשנה מ"המיואש" ל"המאושר". כל הסיכויים כיום הם כי כהן יחזור שוב לשמו הקודם.

מסביר כהן, שארשת הדאגה אינה סרה מעל פניו העטורים בטורבאן לבן: "פעם עלתה מנת פלאפל גרוש אחד. כיום עולה המנה 30 גרוש, ומי יודע אם לא יצטרכו להעלות עוד."

התוצאה הבלתי־נמנעת של עליית המחירים: ירידת מיספר הקונים.

הסיבה לעליית המחירים, לדבריו של כהן: התחרות הפרועה בשוק הפלאפל, המביאה את הסוחרים להעלות את מחיר החומוס, שממנו מכינים מלכי־הפלאפל את מטעמיהם.

טוען כהן: "פלאפל זה מאכל בשביל אנשים שאין להם מספיק כסף בשביל לאכול בשר במיסעדות. אם הממשלה לא תפקח על המחירים, לא יוכלו הקונים שלי לשלם את המחירים, ויישארו רעבים."

תולעים שחורות בחומוס. לא יהיה זה המשבר הראשון שפקד את עסקי הפלאפל בארץ. בשנת 1940 עבר על מוכרי הפלאפל משבר חמור מזה. פקחי מחלקת־הבריאות המנדטורית, שבדקו את חומר הגלם שממנו מכינים את הפלאפל, מצאו כי הארוחה המשביעה אינה צמחונית, כלל וכלל: בין גרגרי־החומוס נטחנו אף תולעים שחורות. מכירת הפלאפל נאסרה לחלוטין.

כהן עצמו מודה, כי הפלאפל שנמכר אז בכל קרן־רחוב היה "מלוכלך במיקצת." אולם עתה

היום: 25 שנה אחרי

במדור העולם הבא, השבוע לפני 25 שנה, פורסם בהעולם הזה חמשיר של אהרון כבר מגבעתיים — אז צעיר בראשית דרכו, מאוחר יותר כתב וחבר מערכת העולם הזה, וכיום חבר מערכת ידיעות אחרונות ואחד מבכירי העיתונאים בעיתון זה.

זה לשון חמשירו של כבר:

מעשה בבחור בשם רן, / שהיה נורא גס וחוצפן. / בראותו איזו בת / הוא נעץ בה מבט — / והשאר כבר עשה לה בגן.

ייצמן מוציא לשון

נשנת 1958 היה עזר וייצמן בן 34 בלבד, בל כבר אז נחשב ל"שובב גדול".

מנהטן. תתחדש.

Manhattan®

מנהטן חורף 1984.
חולצות, מעילים, סוודרים, מכנסיים,
תחתונים, גרביים, פיג'מות... ואפילו מגבות.
בקיצור: דברים לגברים.

להשיג ברשת חנויות מנהטן, בחנויות ההלבשה המובחרות לגברים וברשת חנויות אתא.

המחיר 150 שקלים (כולל מע"מ)
שנה 48
מיספר 2416
ו טבת תשמ"ד, 21.12.83

העולם הזה

אהובתו לשעבר של אשר ידלין נעצרה באשמת רמאות – ואחותה של ידלין תהיה עד־מדינה

פרשת ידלין חודרת

ווה
רליכמן